

unicef
for every child

คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน
เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยง
และเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง
แสวงประโยชน์ และความรุนแรง

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน

เรื่อง

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยง
และเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง
แสวงประโยชน์ และความรุนแรง

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ชื่อหนังสือ	คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก ในภาวะเสี่ยง และเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสงประโยชน์ และความรุนแรง
ISBN	978-616-331-072-9
จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย	กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๖๑๘/๑ ถนนนิคมมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๕ ๕๘๕๐ - ๗ โทรสาร ๐ ๒๖๕๑ ๖๘๘๑ เว็บไซต์ www.dcy.go.th
สนับสนุนโดย	องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF)
พิมพ์ครั้งแรก	ธันวาคม ๒๕๕๙
จำนวนพิมพ์	๑,๖๕๐ เล่ม
พิมพ์ที่	บริษัท ราไทยเพรส จำกัด ๑๑๑/๙๓ - ๙๕ ซอยสามเสน ๒๘ ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๖๖๙ ๐๓๐๐ - ๔ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๕๘๗๐

คำนำ

กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือฉบับนี้จากคู่มือปฏิบัติ และข้อตกลงร่วมกันเพื่อ “การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยง และเป็นเหยื่อจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงหาประโยชน์ และความรุนแรง” ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงาน มีองค์ความรู้และแนวทางการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กอย่างเป็นระบบ สอดคล้องตามข้อกำหนด มาตรฐานและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชนต้องขอขอบคุณองค์การทุนเพื่อเด็ก แห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF) ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ และขอขอบคุณ นายกานต์ เสริมชัยวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านงานคุ้มครองเด็ก ที่ดำเนินการศึกษาข้อมูลและปรับปรุงเนื้อหา คู่มือฉบับนี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณ อาจารย์สรพรสิทธิ์ คุ้มประพันธ์ อดีตคณะกรรมการสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ ที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการดำเนินการปรับปรุงเนื้อหา ตลอดจน ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงเนื้อหา คู่มือฉบับนี้

ในการปรับปรุงรายละเอียดเนื้อหา ได้ดำเนินการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก ร่วมกันกำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่และระเบียบปฏิบัติของแต่ละบุคคลหรือหน่วยงาน รวมทั้งได้เสนอคณะกรรมการ คุ้มครองเด็กแห่งชาติเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการ นำคู่มือไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงหาประโยชน์ และความรุนแรง ตามบทบาทและภารกิจของแต่ละหน่วยงาน อันจะส่งผลให้ การปฏิบัติงานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กต่อไป

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

พฤษภาคม ๒๕๖๐

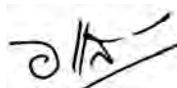
คำนิยาม

การพัฒนา ส่งเสริมสิทธิ และคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน เป็นหัวใจสำคัญในการดูแลเด็กขั้นพื้นฐานตามหลักการของสิทธิเด็ก โดยในการดำเนินการดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องมีองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นระบบ สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ตลอดจนมาตรฐานในการดำเนินงานที่เป็นสากล โดยองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF) ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำคู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง” เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงาน พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองเด็กสามารถตัดสินใจดำเนินการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติได้มีความเห็นสอดคล้องกันว่า คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกันเพื่อการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง ฉบับนี้ จะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่สำคัญสำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองเด็ก ทีมสหวิชาชีพ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก รวมทั้งผู้ประกอบวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ในการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กร่วมกัน

ในฐานะประธานกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก จะสามารถนำคู่มือนี้ไปใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก และเพื่อพัฒนาสถานะแวดล้อมของครอบครัว ชุมชนและประเทศ ให้สามารถสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตเด็กและเยาวชนต่อไปอย่างยั่งยืน

พลตำรวจเอก

(อตุลย์ แสงสิงแก้ว)

ประธานกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

สารบัญ

อักษรย่อที่ใช้ในคู่มือ	๗
นิยามศัพท์	๗
พันธกิจ	๘
บทที่ ๑ บทนำ	๙
ส่วนที่ ๑ วัตถุประสงค์ของคู่มือ	๑๑
ส่วนที่ ๒ คำจำกัดความของงานคุ้มครองเด็ก	๑๒
ส่วนที่ ๓ ความเป็นมาของงานคุ้มครองเด็กในประเทศไทย	๑๗
บทที่ ๒ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด	๒๓
ส่วนที่ ๑ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด	๒๕
ส่วนที่ ๒ สมาชิกของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด	๒๗
ส่วนที่ ๓ หน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด	๒๘
ส่วนที่ ๔ วิธีดำเนินการประชุมของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด	๒๙
ส่วนที่ ๕ แนวทางการขอความช่วยเหลือและสนับสนุนจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด	๓๑
ส่วนที่ ๖ ข้อเสนอสำหรับการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด	๓๓
บทที่ ๓ บทบาทและความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)	๓๕
ส่วนที่ ๑ ขอบเขตหน้าที่ของงานคุ้มครองเด็ก	๓๗
ส่วนที่ ๒ กำหนดหน้าที่ / ความรับผิดชอบ	๓๙
ส่วนที่ ๓ ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)	๔๑
ส่วนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของบุคคลแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)	๔๔
บทที่ ๔ การปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)	๖๑
กระบวนการที่ ๑ การดำเนินการเมื่อได้รับแจ้งเหตุ หรือประสบเหตุด้วยตนเอง	๖๖
กระบวนการที่ ๒ วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย	๘๐
กระบวนการที่ ๓ การรับเคสเข้ามาดำเนินการ (Intake Process)	๑๐๖
กระบวนการที่ ๔ การสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็ก (สืบเสาะพินิจ)	๑๐๘
กระบวนการที่ ๕ การกำหนดแนวทางดำเนินการ	๑๑๗
กระบวนการที่ ๖ การให้บริการตามแผน และการติดตามผลการปฏิบัติงาน	๑๒๐
กระบวนการที่ ๗ การปิดเคสและยุติการให้บริการ	๑๒๓
เอกสารที่ควรศึกษาเพิ่มเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)	๑๒๕
ภาคผนวก	๑๒๗

อักษรย่อที่ใช้ในคู่มือ

พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓
พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
พมจ.	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล
องค์การยูนิเซฟ	องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ
CM	ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี (Case Manager)
OSCC - ศูนย์พึ่งได้	ศูนย์พึ่งได้ หรือศูนย์ช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง ในโรงพยาบาลจังหวัดและโรงพยาบาลชุมชน (สังกัดกระทรวงสาธารณสุข)
ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ๑๓๐๐	ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ๑๓๐๐ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับผิดชอบ เป็นเจ้าภาพประสานงานหลัก)

นิยามศัพท์

พนักงานเจ้าหน้าที่	พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ซึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมด้านงานคุ้มครองเด็ก ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติกำหนด
ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี (Case Manager)	พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลติดตามการให้บริการแก่เด็กผู้หนึ่งผู้ใดและครอบครัว โดยมีอำนาจหน้าที่ส่งต่อความรับผิดชอบต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือให้เด็กสามารถกลับคืนสู่สังคมแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชนและโรงเรียน โดยดำเนินชีวิตได้ตามปกติ รวมทั้งกรณีที่เกิดไม่อาจคืนสู่ครอบครัวเดิมต้องประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องจัดหาครอบครัวทดแทนให้ด้วย
หน่วยงานกลางฯ	หน่วยงานกลางรับแจ้งเหตุเพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กของจังหวัด ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของแต่ละจังหวัด โดยอาจเป็น พมจ. ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบฐานข้อมูลของเด็กที่ถูกล่วงละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรงอยู่แล้ว และเป็นศูนย์กลางผู้รวบรวมพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กอีกด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานกลางต้องทำหน้าที่ประสานระหว่างองค์กรและกลไกที่เกี่ยวข้อง มีแกนเชื่อมประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดระบบบริหารจัดการ/บริหารงาน/การให้บริการแก่เด็กและครอบครัวเท่าที่จะทำได้ และมีระบบการติดตามผลการให้บริการ ประเมินผลการให้บริการ และควบคุมคุณภาพ

พันธกิจ

หน่วยงานด้านการคุ้มครองเด็ก มุ่งมั่นที่จะให้บริการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือแก้ไขเยียวยาสังคมแวดล้อมเด็ก (ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน) ให้สามารถปกป้องเด็กให้ปลอดภัยและดูแลพัฒนาเด็กให้ได้มาตรฐาน (Safeguarding and Promoting of the child's welfare) เสริมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการวิชาชีพ ให้มีบทบาทในการให้บริการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือแก้ไขเยียวยาสังคมแวดล้อมเด็ก สร้างเครือข่ายอาสาสมัครในการทำงานสนับสนุนพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการวิชาชีพ ในการให้บริการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือแก้ไขเยียวยาสังคมแวดล้อมเด็ก

บทที่ ๑ บทนำ

ส่วนที่ ๑ วัตถุประสงค์ของคู่มือ

ส่วนที่ ๒ คำจำกัดความของงานคุ้มครองเด็ก

ส่วนที่ ๓ ความเป็นมาของงานคุ้มครองเด็กในประเทศไทย

บทที่ ๑ บทนำ

ส่วนที่ ๑ วัตถุประสงค์ของคู่มือ

คู่มือนี้ประกอบด้วยระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่องานคุ้มครองเด็กจะต้องยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดในการทำงานกับเด็กและครอบครัวที่อยู่ในภาวะเสี่ยง ถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง ระเบียบปฏิบัตินี้มุ่งหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินงาน และเพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน อันจะนำมาซึ่งการดำเนินงานคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด^๑

การดำเนินงานคุ้มครองเด็กให้มีประสิทธิผลนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องใช้วิจารณญาณตามหลักวิชาชีพและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และต้องตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของเด็กโดยใช้หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นเครื่องชี้วัดในการตัดสินใจ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องมีกรอบที่ชัดเจนของระเบียบและแนวทางปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน

คู่มือนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งสร้างหลักประกันให้

๑. หน่วยงานด้านงานคุ้มครองเด็กมีความเข้าใจชัดเจน และยึดมั่นต่อบทบาทภารกิจของหน่วยงาน ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และกรอบการทำงานในระดับจังหวัด

๒. ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนและหน่วยงานทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ในการป้องกันและรับมือกับปัญหาด้านงานคุ้มครองเด็ก

๓. ผู้ปฏิบัติงานมีความมั่นใจและชัดเจนในกระบวนการที่พวกเขาจะต้องปฏิบัติเมื่อเกิดกรณีเด็กถูกละเมิด ถูกละเลยทอดทิ้ง ถูกใช้ความรุนแรง และถูกแสวงประโยชน์

ผลประการสำคัญอันจะเกิดจากระเบียบปฏิบัติเหล่านี้คือ หน่วยงานต่าง ๆ จะมีพันธะปฏิบัติต่อเด็กที่ตนมีหน้าที่ดูแล และจะรับมือกับปัญหาของเด็กเหล่านั้นได้อย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในยามที่เด็กต้องประสบกับภาวะเสี่ยงมากที่สุด

---

^๑ เป็นที่ทราบกันดีว่าบรรดาหน่วยราชการซึ่งเกี่ยวข้องกับคู่มือนี้ ต่างก็มีบทบาทหน้าที่อันหลากหลาย โดยงานคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง และแสวงประโยชน์ อาจเป็นเพียงบางส่วนของงานทั้งหมด อีกทั้งบางหน่วยราชการก็อาจมีภารกิจมุ่งดำเนินคดีต่อเด็กในฐานะผู้กระทำความผิด มากกว่ามุ่งช่วยเหลือเด็กในฐานะผู้ถูกกระทำ กรอบของคู่มือนี้จึงจำกัดอยู่เฉพาะในด้านการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ต่อกรณีเด็กผู้ถูกละเลยทอดทิ้ง กระทำด้วยความรุนแรง และถูกแสวงประโยชน์ โดยไม่ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาอื่น ได้แก่ การแก้ปัญหาความยากจน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก การฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎหมายของเยาวชน หรือประเด็นปัญหาซึ่งกระทบต่อความเป็นอยู่ของเด็กในวงกว้าง เช่น ปัญหาอื่นของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ เด็กพิการ และเด็กกำพร้า เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ คำจำกัดความของงานคุ้มครองเด็ก

คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในงานคุ้มครองเด็ก^๒

เด็ก
เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ (อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก)
การคุ้มครองเด็ก
การคุ้มครองเด็ก หมายความว่า การจัดให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา หรือสถานที่อื่นใด ที่เด็กต้องพึ่งพาอาศัยและเป็นสมาชิกผู้หนึ่ง โดยต้องสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และสามารถปกป้องคุ้มครองเด็ก มิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือพัฒนาการ รวมทั้งพัฒนาเด็กให้มีพฤติกรรมที่ดีสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม <i>(คณะอนุกรรมการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ให้ไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ในการจัดทำร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ...)</i>
คำจำกัดความของการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง
ความรุนแรง หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายหรือจิตใจ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจและพัฒนาการ การทอดทิ้ง หรือการปล่อยปละละเลย การแสวงประโยชน์ การล่วงเกินทางเพศ การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ หรือขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดี รวมถึงการกระทำโดยมิชอบ ทั้งนี้ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม <i>(คณะอนุกรรมการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ให้ไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ในการจัดทำร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ...)</i>
ความรุนแรงต่อกาย / การล่วงละเมิดทางกาย
ความรุนแรงทางกาย ไม่ว่าจะกระทำด้วยความรุนแรงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตหรือไม่ก็ตาม ย่อมหมายความรวมถึง <ul style="list-style-type: none">
● การลงโทษด้วยการทำร้ายทุกแบบ การทรมานแบบต่าง ๆ การปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้า
● การลงโทษทางร่างกายและการลงโทษอย่างอื่นที่มีลักษณะโหดร้าย หรือต่ำช้า
● การกลั่นแกล้ง ช่มแหร่งรังแก
● การลงโทษทางกาย หมายถึง การลงโทษอย่างใด ๆ โดยใช้กำลังและประสงค์จะให้เกิดความเจ็บปวดหรือความไม่สบายทางกาย ไม่ว่าจะรุนแรงมากน้อยเพียงใดก็ตาม การลงโทษทางร่างกายส่วนใหญ่จะเป็นการทุบตี การตบหรือการเขี่ยตีเด็กโดยใช้มือหรือใช้วัสดุอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นแส้ ไม้เรียว เข็มขัด รองเท้า ซ้อนไม้ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การทำร้ายทางร่างกายยังอาจหมายรวมถึง การเตะ การเขย่า หรือการทุ้มเด็ก การช่วน การหยิก การกัด การกระชากผมหรือการตบที่กอกหู การเขี่ย การบังคับให้เด็กอยู่ในท่าทางที่ไม่สบาย การเผา การนำบดด้วยของร้อน การลวกด้วยน้ำร้อนหรือการบังคับให้กลืนสิ่งของ รวมถึงการขลิบ/ตัดอวัยวะเพศ

^๒ คำจำกัดความที่ใช้นี้ได้มาจากหลายแหล่งข้อมูล เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก คำแนะนำทั่วไปที่ ๑๓ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๔) ของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ: สิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง คำแนะนำทั่วไปที่ ๑๔ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๖) สิทธิของเด็กที่ประโยชน์สูงสุดของพวกเขาจะใช้เป็นหลักในการพิจารณา พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ และคณะอนุกรรมการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

- ความรุนแรงทางกายยังรวมถึงการปฏิบัติตามจารีตประเพณี เช่น การให้แต่งงานก่อนวัยอันสมควร การบังคับให้สมรส การขลิบ/ตัดเฉือนอวัยวะเพศหญิง หรือสิ่งที่เรียกว่าอาชญากรรมเพื่อเกียรติยศ (Honour crime) การทรมาน หรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ดูหมิ่นศักดิ์ศรี การลงโทษในลักษณะลดทอนคุณค่า

ตัวอย่างของการใช้ความรุนแรงทางกาย รวมถึง

- เด็กพิการอาจถูกกระทำด้วยความรุนแรงที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น บังคับทำหมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กหญิง การกระทำด้วยความรุนแรงที่แฝงตัวอยู่ในการบำบัด (เช่น การบำบัดด้วยการใช้ไฟฟ้าช็อต (Electroconvulsive Therapy : ECT) เพื่อบำบัดทางจิต หรือเพื่อควบคุมพฤติกรรมของเด็ก) และการจูงใจทำให้เด็กมีความพิการเพื่อแสวงหาประโยชน์ด้วยการให้เด็กไปขอทานตามถนนหรือในที่ต่าง ๆ
- การบังคับให้เด็กหญิงกินอาหาร การทำให้อ้วน การทดสอบพรหมจารี (การตรวจอวัยวะสืบพันธุ์ของเด็กหญิง)
- การตัดอวัยวะ การผูกมัด การทำให้เป็นแผลเป็น การเผาและการ نابไฟ
- การกล่าวหาว่า เด็กเป็นผีปอบ พ่อมดแม่มด และการปฏิบัติที่เป็นอันตรายเช่น “การไล่ผี”

(คำแนะนำทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ฉบับที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง)

ความรุนแรงต่อจิตใจ / การล่วงละเมิดทางจิตใจ

ความรุนแรงต่อจิตใจ คือ การปฏิบัติโดยมิชอบต่อจิตใจ การทำร้ายจิตใจ การทำร้ายทางวาจา หรือการละเลย/ไม่เอาใจใส่ รวมถึงการล่วงละเมิดทางอารมณ์ ทั้งนี้ ความรุนแรงทางจิตใจหมายความรวมถึง

- การมีปฏิสัมพันธ์ทุกรูปแบบในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อเด็กอย่างต่อเนื่อง เช่น การกล่าววาจาต่อเด็กซ้ำ ๆ ว่าเด็กนั้นไม่มีคุณค่า ไม่ได้รัก ไม่ได้เป็นที่ต้องการ หรือมีค่าเพียงแค่สนองความต้องการอย่างหนึ่งของผู้กล่าววาจาเท่านั้น
- การขู่ข่มให้เด็กกลัว ข่มขู่คุกคาม การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและการฉ้อฉลในการปกครองดูแล (เช่น กำหนดให้เด็กต้องรับหน้าที่ดูแลน้อง ๆ ทั้งที่ตนเองยังมีอายุน้อยเกินควร ต้องช่วยทำงานหารายได้ ฯลฯ) การกดดัน (เช่น การตั้งเป้าหมายเกินความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยบังคับให้เด็กทำได้) และการแสดงอาการรังเกียจ การโดดเดี่ยวและไม่ยอมรับการละเลยไม่เอาใจใส่และการเลือกที่รักมักที่ชัง รวมทั้งไม่ยอมรับการเป็นสมาชิกผู้หนึ่งของครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน
- การไม่ตอบสนองทางอารมณ์ การละเลยความต้องการให้เป็นที่พึ่งทางใจ ละเลยทั้งที่มีความจำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาลและไม่ถ่ายทอดการเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ
- การดูหมิ่นเหยียดหยาม การเรียกชื่อเด็กในลักษณะดูถูกดูหมิ่น การทำให้เด็กอับอายรู้สึกว่าเป็นคนต่ำต้อย การล้อเลียน ทำให้เป็นตัวตลกและการทำร้ายจิตใจของเด็กอื่น ๆ เช่น การใส่ร้ายป้ายสี การตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี เยาะเย้ยถากถาง ประชดประชัน เปรียบเปรยหรือนำเด็กไปเปรียบเทียบกับเด็กผู้อื่น ไล่ออกจากบ้าน ฯลฯ
- การใช้ความรุนแรงในครอบครัวต่อหน้าเด็ก
- การขังเดี่ยว การแยกให้เด็กอยู่อย่างโดดเดี่ยว การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือการกักขังที่ลดชั้นหรือสถานะ และ
- การข่มขู่รังแกจิตใจโดยผู้ใหญ่หรือเด็กด้วยกัน รวมถึงการกระทำเช่นว่าด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Technologies หรือ ICT) เช่น โทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ต (ที่เรียกว่า “การรังแกทางไซเบอร์”) รวมถึงการปฏิเสธและเป็นปฏิปักษ์

(คำแนะนำทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ฉบับที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง)

การล่วงเกินทางเพศ / การล่วงละเมิดทางเพศ

กิจกรรมทางเพศใด ๆ ที่หยาบคายสำหรับเด็ก รวมถึง

- การชักจูงล่อลวงหรือการบังคับให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรมทางเพศที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ
- การแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็กโดยการค้าหรือการนำเด็กมาค้าประเวณี
- การใช้เด็กสำหรับผลิตสื่อลามกเด็กไม่ว่าจะเป็นภาพการล่วงเกินทางเพศต่อเด็กหรือเป็นภาพคล้ายเด็ก
- การให้เด็กค้าประเวณี บำเรอทางเพศ การแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็กในวงการท่องเที่ยว การค้ามนุษย์ (ไม่ว่าจะภายในหรือระหว่างประเทศ) การขายเด็กเพื่อประโยชน์ทางเพศและการบังคับแต่งงาน

แม้ว่าเด็กจำนวนมากอาจตกเป็นผู้เสียหายดังกล่าวข้างต้นโดยปราศจากการบีบบังคับหรือการควบคุม แต่ก็ส่งผลกระทบต่อจิตใจของเด็ก มีลักษณะของการชู้ตริเดอแริตเอาเปรียบและสร้างความชอกช้ำทางจิตใจแก่เด็ก

ทั้งนี้ กิจกรรมทางเพศที่เกิดขึ้น อาจเป็นการหยาบคายโดยผู้ใหญ่สู่เด็ก หรือเป็นกิจกรรมระหว่างเด็กกับเด็กซึ่งอาจพิจารณาว่าเป็นการล่วงละเมิดได้ หากผู้กระทำการใช้อำนาจ การข่มขู่ หรือวิธีการอื่น ๆ ในการกดดัน

(คำแนะนำทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ฉบับที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง)

การทอดทิ้ง หรือ การปล่อยปละละเลย

การทอดทิ้ง หรือ การปล่อยปละละเลย หมายถึง การไม่ตอบสนองต่อความต้องการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก การไม่ปกป้องเด็กให้พ้นจากอันตราย หรือไม่จัดให้เด็กได้รับบริการอื่น ๆ แม้ว่าบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็กนั้นมีความสามารถ รวมทั้งความรู้ที่จะกระทำเช่นนั้น อีกทั้งสามารถเข้าถึงบริการดังกล่าวได้ การทอดทิ้งหมายความรวมถึง

- การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลยทางกาย หมายถึง การไม่ปกป้องเด็กจากอันตราย (ไม่ดูแลให้เด็กมีความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน) รวมทั้งไม่ถ่ายทอดทักษะต่าง ๆ หรือไม่ให้สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่เพียงพอแก่เด็ก ได้แก่ อาหาร ที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพ
- การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลยทางจิตใจ หมายถึง การไม่สามารถเป็นที่พึ่งด้านจิตใจและไม่ให้ความรัก ปล่อยปละละเลย ไม่เอาใจใส่ต่อเด็กอย่างต่อเนื่อง ผู้ดูแลเด็กไม่ให้ความใส่ใจต่ออารมณ์จิตใจของเด็ก ไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กเล็กต้องการจะบอก หรือส่งสัญญาณร้องขอ ตลอดจนมีการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่สามีภรรยา การใช้ยาเสพติดหรือการเสพยาขณะที่อยู่กับเด็ก
- การละเลยไม่เอาใจใส่สุขภาพร่างกายและจิตใจของเด็ก หมายถึง การไม่ให้การรักษาพยาบาลที่จำเป็นแก่เด็ก
- การละเลยเกี่ยวกับการศึกษาของเด็ก หมายถึง การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ดูแลเด็กต้องจัดให้เด็กได้รับการศึกษา โดยเข้าเรียนในโรงเรียนหรือการศึกษาแบบอื่น
- การทิ้งเด็ก ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความน่ากังวลอย่างยิ่งในบางพื้นที่ที่มีแนวคิดหรือความเชื่อเกี่ยวกับเด็กที่เกิดนอกสมรส หรือเด็กพิการ

(คำแนะนำทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ฉบับที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง)

การแสวงประโยชน์

การแสวงประโยชน์ หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่เป็นการเก็บเกี่ยวประโยชน์จากเด็ก และเป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพของเด็กไม่ว่าในด้านใด

การแสวงประโยชน์ หมายถึง การชักจูง ใช้อ้างวาม บังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้เด็กต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ โดยผู้ปกครอง/ผู้ดูแลได้รับประโยชน์ รวมไปถึงการค้าเด็ก การใช้แรงงานเด็ก การใช้เด็กขายบริการทางเพศ การใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก การบังคับให้แต่งงาน การบังคับเด็กให้เข้าร่วมในการสู้รบและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต การเรียนรู้ จิตวิญญาณ ศีลธรรมหรือพัฒนาการทางจิตสังคมของเด็ก

การซื้อขายนเด็ก หมายถึง ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดนำตัวเด็กไปจากการปกครองดูแลของตน

การใช้แรงงานเด็ก หมายถึง การชักจูง ใช้อ้างวาม บังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้เด็กต้องทำงาน โดยขัดต่อกฎหมาย และเป็นอันตรายต่อสุขภาพ พัฒนาการและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก หรือเป็นการขัดขวางไม่ให้เด็กได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองตามกฎหมาย ทั้งนี้ถือเป็นการแสวงประโยชน์จากเด็กอีกด้วย ได้แก่

- การใช้งานเด็กในบ้าน หรือการใช้งานเด็กที่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย
- การใช้งานเด็กในเรือประมง ในงานเกษตรกรรมเพื่อขาย ในโรงงานที่ใช้เครื่องจักรทำงาน ในสถานที่ก่อสร้าง
- การใช้เด็กไปขอตาน หรือถูกใช้ไปค้ายาเสพติด
- การนำเด็กไปค้าประเวณี

(หมายเหตุ : การให้เด็กปฏิบัติงานบ้าน หากไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พัฒนาการ และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก ไม่ถือว่าเป็นการใช้แรงงานเด็ก)

การใช้เด็กขายบริการทางเพศ คือ การนำเด็กมาให้บริการทางเพศ เพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน

การใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก คือ การนำเด็กมาใช้ในการผลิตสื่อซึ่งมีการแสดงออกทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง และให้เด็กทำกิจกรรมอันอนูจาด เพื่อสนองกามารมณ์ โดยนำไปเผยแพร่ทางวิดีโอ อินเทอร์เน็ต ภาพถ่าย หรือนิตยสาร เป็นต้น

(คำแนะนำทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ฉบับที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง)

ความรุนแรงในครอบครัว หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมีมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายจิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

(พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐)

อื่น ๆ

ประโยชน์สูงสุดของเด็ก

ประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก รวมถึงการคุ้มครองและการดูแลแก่เด็กเท่าที่จำเป็นสำหรับ ความอยู่ดีของเด็ก โดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบเด็กนั้นตามกฎหมาย ด้วยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้แน่ใจต่อพัฒนาการและความอยู่ดีของเด็ก ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านวัตถุพื้นฐาน ความต้องการทางกาย ทางการศึกษา ทางอารมณ์ รวมถึงความต้องการความรัก และความปลอดภัย

โดยในด้านความปลอดภัยนั้น ต้องคำนึงถึงการคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิต การทำร้ายและการกระทำอันมิชอบ การคุกคามทางเพศ การกดขี่โดยกลุ่มเพื่อน การข่มเหงรังแก การปฏิบัติที่ต่ำช้า รวมถึงการคุ้มครองจากการ แสวงประโยชน์ทางเพศ ทางเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ การใช้สารเสพติด การใช้แรงงาน และการขัดแย้งทางอาวุธ ฯลฯ

(คำแนะนำทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ฉบับที่ ๑๔ ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่ประโยชน์สูงสุดของพวกเขาจะใช้เป็นหลักในการพิจารณา)

ระบบคุ้มครองเด็ก

ระบบคุ้มครองเด็กแบบองค์รวมจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการที่มีความละเอียดและมีลักษณะบูรณาการสำหรับขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับการจัดตั้งแผนงานทางสังคม ในอันที่จะให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่เด็กและบุคคลซึ่งเด็กนั้น อยู่ในความดูแล ตลอดจนกระบวนการที่มีประสิทธิผล สำหรับการป้องกันในรูปแบบอื่น และให้มีการระบุ การรายงาน การส่งเรื่อง เพื่อพิจารณาการสืบสวน การปฏิบัติ และการติดตามเรื่องของกรณีการปฏิบัติที่ผิดต่อเด็ก และในกรณีที่เหมาะสมให้ทางตุลาการเข้ามา มีส่วนร่วมด้วย โดยพิจารณาถึงสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนระบบกฎหมายของรัฐภาคนั้น ๆ ด้วย

(คำแนะนำทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ฉบับที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง)

^๓ ทั้งนี้ ในแต่ละขั้นตอน ควรพิจารณารายละเอียดข้อเสนอแนะใน Guidelines for the Alternative Care of Children

ส่วนที่ ๓ ความเป็นมางานคุ้มครองเด็กในประเทศไทย

กรอบการทำงานคุ้มครองเด็กในระดับนานาชาติ

ประเทศไทยเป็นภาคีของกลไกข้อตกลงด้านสิทธิมนุษยชนนานาชาติในด้านเด็กหลายกลไก ซึ่งรวมถึง

๑. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก องค์การสหประชาชาติ (The Convention on the Rights of the Child) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในปี พ.ศ. ๒๕๓๕
๒. อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ ๑๘๒ ว่าด้วยรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก (The ILO Convention ๑๘๒ on the Worst Forms of Child Labour) ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบันในปี พ.ศ. ๒๕๔๔
๓. พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องการขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก (The Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography) ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบันในปี พ.ศ. ๒๕๔๙
๔. พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ (The Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict) ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบันในปี พ.ศ. ๒๕๔๙
๕. พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องกระบวนการติดต่อร้องเรียน (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a Communications Procedure) ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบันเป็นประเทศแรกของโลก เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ประการสำคัญคือ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก องค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมด้านการคุ้มครองเด็กยิ่งกว่ากฏบัตรระหว่างประเทศฉบับใด ๆ การให้สัตยาบันดังกล่าว ยังผลให้ประเทศไทยมีพันธะปฏิบัติตามข้อบัญญัติดังต่อไปนี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ ข้อ ๑๙

“รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ด้านนิติบัญญัติ บริหาร สังคมและการศึกษา ในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรง ทั้งทางร่างกายและจิต การทำร้ายหรือการกระทำอันมิชอบ การทอดทิ้ง หรือการปฏิบัติโดยประมาท การปฏิบัติที่ผิดหรือการแสวงประโยชน์ รวมถึงการกระทำอันมิชอบทางเพศ ขณะอยู่ในความดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นใดซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล”

หมายเหตุ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติได้ออกคำแนะนำทั่วไป ฉบับที่ ๑๓ เรื่อง “สิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง (GENERAL COMMENT No. ๑๓(๒๐๑๑) Article ๑๙: The right of the child to freedom from all forms of violence)” อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งระบบคุ้มครองเด็กสำหรับรัฐภาคีที่สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กได้เป็นอย่างดี

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ แทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๔ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กหลายประการ เช่น หลักปฏิบัติต่อเด็ก บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ปกครอง อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ ผู้ปกครองสวัสดิภาพ และผู้ประกอบการวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น

ผู้ปกครอง มีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน พัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำซึ่งรวมไปถึงการบำบัดฟื้นฟูเมื่อมีปัญหาสุขภาพ พัฒนาการ และแก้ไขเยียวยาพฤติกรรมที่ผิดปกติด้วยการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน มิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การปฏิบัติต่อเด็กมีหลักเพิ่มเติมอยู่ในมาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ ให้เด็กเติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ในบรรยากาศแห่งความผาสุก ความรักและความเข้าใจนั่นเอง

หลักปฏิบัติสำหรับ**ผู้ประกอบการวิชาชีพ**ใช้เกณฑ์วินิจฉัยทางวิชาชีพของตน คือ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล ในการวินิจฉัยวิเคราะห์เกี่ยวกับเด็ก **ครูอาจารย์**หรือ**นายจ้าง**ผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กใช้เกณฑ์วินิจฉัยจากหลักปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ และจากประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กของตน **ผู้ประกอบการวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้อง** มีหน้าที่ต้องรายงานตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง เมื่อปรากฏชัดหรือหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ เมื่อค้นพบระหว่างการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว ตามหลักวิชาชีพของตนโดยมีมาตรฐานทางวิชาชีพรองรับ

ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ให้คำแนะนำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนที่จะจัดให้เด็กเข้าอยู่ในสถานดูแลเด็กต่าง ๆ ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง รวมทั้งให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะอันเกี่ยวข้องกับวิชาชีพของตนต่อปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง คำแนะนำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะข้างต้น ต้องมีพื้นฐานจากการสืบเสาะและพินิจตามมาตรา ๔ วรรคสี่ ตามหลักวิชาชีพของตนโดยมีมาตรฐานทางวิชาชีพรองรับ มิใช่ความคิดเห็นลอย ๆ

หลักปฏิบัติสำหรับ**พนักงานเจ้าหน้าที่** ต้องติดตามดูแลเด็กที่ไม่ได้รับการปฏิบัติจากผู้ปกครองตามมาตรา ๒๓ หรือหากเกิดสถานการณ์ตามมาตรา ๒๘ ดำเนินการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กทันที ต้องตรวจสอบเมื่อพบเห็นกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการกระทำทารุณกรรมเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ ตามมาตรา ๓๐ (๑) ต้องตรวจค้น แล้วดำเนินการคุ้มครองให้เด็กปลอดภัยทันทีตามนัยของมาตรา ๓๐ (๑) สืบค้นข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) (๔) (๕) เพื่อให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรา ๒๓ ตามมาตรา ๓๓ (๑) ระหว่างที่เด็กอยู่ในความดูแลจะต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู (และได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม) และหากเจ็บป่วยจะต้องให้การรักษาพยาบาล มาตรา ๓๐ (๒) และวรรคสอง ยึดถือหลักพยายามดำเนินการเพื่อให้เด็กสามารถกลับไปอยู่กับครอบครัวโดยเร็ว ด้วยการแนะนำหรือตักเตือนผู้ปกครองให้ดูแล และอุปการะเลี้ยงดูเด็กในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทางที่เหมาะสม ตามนัยมาตรา ๓๐ (๖) ประกอบมาตรา ๓๕ หรือสร้างเงื่อนไขให้ผู้ปกครองสามารถปฏิบัติต่อเด็ก ตามมาตรา ๒๓ หากจำเป็นที่จะจัดให้เด็กเข้าอยู่ในสถานดูแลเด็กต่าง ๆ เป็นการเฉพาะหน้า จะต้องปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อนเท่าที่สามารถกระทำได้ เพื่อช่วยยืนยันว่าเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของเด็กในขณะนั้นที่สุด ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง

หลักปฏิบัติสำหรับผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔ ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ไม่ว่าเด็กจะมีผู้ปกครองหรือไม่ก็ตาม มีอำนาจตรวจสอบควบคุมให้พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้ปกครองสวัสดิภาพ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะการแทรกแซงครอบครัว มีอำนาจและหน้าที่ดูแลและ ตรวจสอบสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟูและ สถานพินิจที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจ ตามมาตรา ๒๔ ให้อุปการะเลี้ยงดูเด็กเป็นไปตามที่มาตรา ๒๓ ที่กำหนดหลักปฏิบัติ สำหรับผู้ปกครอง

หลักปฏิบัติสำหรับบุคคลทั่วไป เมื่อพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ โดยมีขั๊กซ์ อีกทั้ง จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่เด็กที่ตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพข้างต้น ตามมาตรา ๒๙ วรรคแรก

พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามมาตรา ๔ วรรค ๒๓ มีอำนาจหน้าที่

- สืบค้นข้อเท็จจริง และการทำรายงานเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวตามมาตรา ๓๐
- ทำรายงานเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว ตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๔
- สงเคราะห์เฉพาะหน้าตามมาตรา ๓๐
- สงเคราะห์ตามมาตรา ๓๓
- สงเคราะห์เฉพาะหน้าตามมาตรา ๓๕
- ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองและสร้างหลักประกันเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กตามมาตรา ๓๙
- คุ้มครองสวัสดิภาพกรณีมีเหตุจำเป็น หรือป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตราย หรือถูกเลือกปฏิบัติ ตามมาตรา ๒๘
- คั่นและแยกตัวเด็กตามมาตรา ๔๑
- จัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงนำตัวเด็กไปไว้ในสถานที่ปลอดภัย เมื่อพบว่า เด็กถูกทารุณกรรมตามมาตรา ๔๒
- ขอให้ศาลมีคำสั่งบางประการเพื่อให้เด็กปลอดภัยตามมาตรา ๔๓
- คุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๗
- ขออำนาจปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรา ๔๘

ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔ มีอำนาจหน้าที่

- เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด ๓ และ ๔
- คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ
- ดูแลและตรวจสอบสถานที่ดูแลเด็กที่อยู่ในเขตอำนาจ
- รายงานผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อคณะกรรมการหรือคณะกรรมการจังหวัดแล้วแต่กรณี

ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ ตามมาตรา ๕๖ มีอำนาจหน้าที่

- รับผิดชอบที่ต้องค้นหาวิธีการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพไว้อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาตามวัยแห่งมาตรา ๒๓ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๔ วรรค ๑๖
- รับผิดชอบดูแลเด็กไว้ปกครองดูแลชั่วคราวได้ไม่เกิน ๓ เดือน ตามมาตรา ๕๖ (๑)
- สืบเสาะพินิจเพื่อนำมาประเมินสถานะของเด็กและครอบครัว ค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานะผิดปกติดังกล่าว
- วินิจฉัยกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กแต่ละคนแล้วรายงานผู้เกี่ยวข้อง
- ดำเนินการให้เด็กสามารถกลับไปอยู่กับผู้ปกครอง/บำบัดฟื้นฟูครอบครัว

ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานของสถานสงเคราะห์ ตามมาตรา ๕๘ มีอำนาจหน้าที่

- สืบเสาะพินิจเพื่อนำมาประเมินสถานะของเด็กและครอบครัว ค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานะผิดปกติ
- วินิจฉัยกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กแต่ละคนแล้วรายงานผู้มีอำนาจสั่งตามมาตรา ๓๗
- อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่มารับการสงเคราะห์ ตามวัยแห่งมาตรา ๒๓ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๔ วรรค ๑๗
- จัดบริการแนะแนว ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือแก่ผู้ปกครองเพื่อให้สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรา ๒๓
- ติดตามดูแลเด็กที่ออกจากสถานสงเคราะห์ไปแล้ว ดำเนินการไม่ให้เด็กตกอยู่ในสภาพต้องรับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพอีก

ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามมาตรา ๕๙ มีอำนาจหน้าที่

- ปกครองดูแลเด็กที่เข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพในสถานคุ้มครองฯ
- อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่มารับการคุ้มครองฯ และคุ้มครองให้เด็กปลอดภัยตามวัยแห่งมาตรา ๒๓ มาตรา ๕๙ และ มาตรา ๔ วรรค ๑๘
- บำบัดฟื้นฟูสุขภาพกาย สุขภาพจิต โดยเฉพาะแก้ไขเยียวยาพฤติกรรม
- สอดส่องติดตามให้คำแนะนำปรึกษา และช่วยเหลือแก่เด็กที่ออกจากสถานคุ้มครองสวัสดิภาพไปแล้วไม่ให้ตกอยู่ในสภาพต้องรับการคุ้มครองสวัสดิภาพอีก

ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานพัฒนาและฟื้นฟู ตามมาตรา ๖๐ มีอำนาจหน้าที่

- ปกครองดูแลเด็กที่เข้ารับการพัฒนาและฟื้นฟู
- อุปการะเลี้ยงดูเด็ก ตามวัยแห่งมาตรา ๒๓ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๔ วรรค ๑๙
- สืบเสาะพินิจเพื่อนำมาประเมินสถานะของเด็กและครอบครัว ค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานะผิดปกติ
- วินิจฉัยกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กแต่ละคนและรายงานผู้มีอำนาจสั่งตามมาตรา ๓๗

- กำหนดแนวทางพัฒนาและฟื้นฟูเด็ก ทั้งด้านสุขภาพ พัฒนาการ พฤติกรรมหรือลักษณะนิสัย และ ดำเนินการพัฒนาและบำบัดฟื้นฟูเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการรับบริการของเด็กแต่ละคน

ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙

- เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา แนะนำ และตักเตือนเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติการศึกษา และการ ประกอบอาชีพแก่เด็กที่อยู่ในการกำกับดูแล
- เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการอบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูเด็ก ที่อยู่ในการกำกับดูแล
- จัดทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของเด็กและของผู้ปกครองเสนอต่อ ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง

ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่

- อำนาจหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งดูแลตรวจสอบสถาน รงรับเด็กประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๔
- อำนาจส่งเข้ารับการสงเคราะห์ตามมาตรา ๓๓
- อำนาจสั่งให้ใช้มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๓๖
- อำนาจสั่งให้สงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๓๗
- อำนาจสั่งให้ใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กตามมาตรา ๔๔
- อำนาจแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๔๘
- อำนาจจัดตั้งและอนุญาตให้จัดตั้งสถานรองรับเด็กประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒
- อำนาจหน้าที่กำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน สถานรองรับเด็กประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา ๕๓
- อำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานรองรับเด็กประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา ๕๕

ศาลเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรา ๕ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก) มีอำนาจหน้าที่

- พิจารณาคดีที่ผู้ปกครองขัดแย้งต่อวิธีการสงเคราะห์ตามมาตรา ๓๓ วรรค สอง สาม และ สี่
- อาจสั่งให้กองทุนคุ้มครองเด็ก จ่ายเงินสงเคราะห์เด็กและครอบครัว ตามมาตรา ๗๓ (๒)
- พิจารณาคดีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอขยายเวลาคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเพื่อสืบค้นข้อเท็จจริง ไปใช้กำหนดวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง
- พิจารณาคดีที่ผู้ปกครองเห็นแย้งต่อคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๔ และข้อกำหนดให้เด็กทำงานหรือบำเพ็ญประโยชน์ ตามมาตรา ๔๕
- ออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองประพฤติ ห้ามเข้าเขตกำหนด ห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะกำหนด ห้ามมิให้กระทำอีก ทำทัณฑ์บน และกักขังตามมาตรา ๔๓
- พิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ฝ่าฝืน พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก ตามมาตรา ๕

บทที่ ๒ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

- ส่วนที่ ๑ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด
- ส่วนที่ ๒ สมาชิกของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด
- ส่วนที่ ๓ หน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด
- ส่วนที่ ๔ วิธีดำเนินการประชุมของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด
- ส่วนที่ ๕ แนวทางการขอความช่วยเหลือและสนับสนุนจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด
- ส่วนที่ ๖ ข้อเสนอสำหรับการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

บทที่ ๒ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

ส่วนที่ ๑ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัดขึ้น (มาตรา ๑๗) โดยให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดมีอำนาจ และต้องปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ อันเป็นหลักประกัน ให้เด็ก ๆ ได้รับความคุ้มครอง

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กเป็นกลไกระดับจังหวัด ซึ่งต้องรับผิดชอบทั้งหมดต่อการสร้างหลักประกัน ให้มีมาตรการและการบริการทางสังคมต่าง ๆ อันมีประสิทธิผล เพื่อปกป้องและรับมือกับปัญหาเด็กถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง ใช้ความรุนแรง และแสวงประโยชน์ ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการจึงดูแลทั้งด้านการประสานงานและเป็น กลไกหลักในการติดตามตรวจสอบการทำงาน โดยต้องดูแลรับผิดชอบให้

๑. มีการกำหนดนโยบาย มาตรการ และแนวทางการปฏิบัติงานด้านเด็ก และด้านการพัฒนางาน วางแผนยุทธศาสตร์คุ้มครองเด็กจังหวัด
๒. มีงบประมาณและบุคลากรอย่างพอเพียงสำหรับงานคุ้มครองเด็ก
๓. ดำเนินการให้มีการจัดบริการทางสังคมสำหรับครอบครัว และเด็กในภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรงซึ่งสามารถเข้าถึงได้
๔. มีการพัฒนาทักษะแก่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในงานคุ้มครองเด็ก
๕. มีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการสำหรับเด็กและครอบครัว และมีการกำกับดูแลให้การบริการ เหล่านั้นเป็นไปตามมาตรฐาน

กองทุนคุ้มครองเด็ก

จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการสงเคราะห์เด็ก ครอบครัวยุติธรรมและครอบครัวอุปถัมภ์ และคุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติเด็ก

โดยกองทุนคุ้มครองเด็กจะสนับสนุนเด็กและครอบครัวหรือโครงการที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ งานคุ้มครองเด็ก ดังต่อไปนี้

- ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว หรือครอบครัวอุปถัมภ์หรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดู เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ เนื่องจากประสบปัญหาสังคมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถอุปการะ เลี้ยงดูเด็กได้อย่างเหมาะสม
- ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ
- ให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก หรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์ของเด็กโดยตรง ในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือหน่วยงานอื่นใด รวมทั้ง การช่วยเหลือเด็กที่พ้นจากความปกครองดูแลของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครอง สวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูแล้ว
- ใช้จ่ายเงินเพื่อการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติของเด็กตามที่ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติกำหนด

ผู้ที่สามารถขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนคุ้มครองเด็กในลักษณะโครงการ ประกอบด้วย

- หน่วยงานภาครัฐ โดยต้องเป็นโครงการที่ริเริ่มใหม่ หรือเป็นโครงการที่ไม่สามารถของบประมาณได้ หรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ
- องค์กรภาคเอกชน โดยต้องเป็นโครงการที่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนราชการ และแหล่งเงินทุนอื่น

การดำเนินการขอรับเงินสนับสนุน

- กรณีการขอรับเงินสงเคราะห์เด็กและครอบครัวของเด็ก สามารถขอรับการสนับสนุนได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งจะดำเนินการส่งเรื่องให้คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนคุ้มครองเด็กจังหวัดพิจารณาอนุมัติ
- กรณีการจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับงานคุ้มครองเด็ก ให้ส่งรายละเอียดโครงการตามแบบฟอร์มที่กำหนดได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือสำนักงานพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ ๒ สมาชิกของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๑๗) ประกอบด้วยผู้แทนดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ	หน้าที่
ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธานกรรมการฯ
รองผู้ว่าราชการจังหวัด	รองประธานกรรมการฯ
อัยการจังหวัด หรือ อัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัว (กรณีที่มี)	
พัฒนาการจังหวัด	
แรงงานจังหวัด	
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	
ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	
ผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด (หรือศาลจังหวัด)	
ผู้แทนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด (หรือผู้แทนจากยุติธรรมจังหวัด)	
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	เลขานุการ
<p>และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพด้านสังคมสงเคราะห์ ครู จิตวิทยา กฎหมาย แพทย์ วิชาชีพละสองคน โดยจะต้องมีผู้แทนจากภาคเอกชนอย่างน้อยวิชาชีพละหนึ่งคน และแต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์ด้านสวัสดิการเด็กอีกสองคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม</p>	

ส่วนที่ ๓ หน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัดมีหน้าที่ในด้านการคุ้มครองและให้ความปลอดภัยแก่เด็ก ซึ่งรวมถึงการให้หลักประกันด้านการคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๐) ทั้งนี้ หน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด รวมถึง

๑.	ให้คำปรึกษาและแนะนำเชิงยุทธศาสตร์ในประเด็นสำคัญ และเพิ่มพูนการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อยกระดับการให้ความคุ้มครองเด็กในภาวะเสี่ยง
๒.	วางแผนงานประจำปี เพื่อต่อสู้และรับมือกับปัญหาการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง กับเด็ก ทั้งนี้ รวมถึงการกำหนดกรอบระยะเวลา การจัดทำงบประมาณ และการระบุชื่อหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน
๓.	จัดตั้งคณะอนุกรรมการพิเศษขึ้น เพื่อคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง รวมถึงการสนับสนุน และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของอนุกรรมการเหล่านี้
๔.	ตรวจสอบให้งานบริการด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครองเด็กทั้งหมด ดำเนินไปตามระเบียบที่เหมาะสม รวมถึงการใช้อำนาจเข้าตรวจสอบในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานพินิจ สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หน่วยงานด้านครอบครัวอุปถัมภ์ โรงเรียน สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูเพื่อให้ งานบริการเหล่านี้ดำเนินไปตามมาตรฐาน
๕.	เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ เกี่ยวกับนโยบายระดับชาติ แผนงาน งบประมาณ และการบริการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมมาตรการแก้ปัญหาเด็กถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง
๖.	กำหนดนโยบายและข้อเสนอแนะในระดับจังหวัด ให้ส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันเด็กจากการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรงดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด และทบทวนปรับปรุง นโยบาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามแนวทางและหลักการของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก
๗.	จัดหาทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้วางไว้ และรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหา ทุนและการจัดการทุนต่อคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารกองทุน
๘.	สอดส่องงานคุ้มครองเด็กเฉพาะราย ในกรณีที่เกิดเสียชีวิตหรือกรณีที่เกิดคดีจากกรณีทั่วไป และให้ ข้อเสนอแนะตามบทเรียนที่ได้รับจากกรณีที่เคยประสบ
๙.	จัดให้มีการสนับสนุนงานฝึกอบรมและเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติงานในด้านการแก้ปัญหาเด็กถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง
๑๐.	มีกระบวนการอิสระ ซึ่งมีหน้าที่ติดตามและประเมินผลรายปี ในด้านกลยุทธ์และมาตรการคุ้มครองเด็ก และรายงานผลต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัดและระดับชาติ
๑๑.	กรณีเด็กถูกระงับหรือถูกรังแกหรือถูกหน่วงเหนี่ยวกักขังหรือกรณีอื่น ๆ หากเป็นกรณีจำเป็นและฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อขอศาลให้ออกหมายค้นและเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวได้

โดยให้มีการทบทวนหน้าที่เหล่านี้ปีละครั้ง

ส่วนที่ ๔ วิธีดำเนินการประชุมคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

ผู้บังคับบัญชาของทุกหน่วยงานซึ่งถูกกำหนดให้เป็นสมาชิกของคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก เห็นพ้องที่จะปฏิบัติตามระเบียบดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่แห่งบทบัญญัติของ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก

กำหนดการประชุม

๑. ให้มีการประชุมคณะกรรมการคุ้มครองเด็กหนึ่งครั้งในทุก ๆ ๓ เดือน

การร่วมประชุม

๒. ดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันว่า ผู้แทนจากหน่วยงานที่มาร่วมประชุมเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงสุดของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดแห่งพระราชบัญญัตินี้
๓. ดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันว่า แต่ละหน่วยงานส่งผู้แทนคนเดิมมาร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอที่สุดเท่าที่ทำได้
๔. ดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันว่า หากมีการส่งผู้แทนอื่นมาร่วมประชุม แต่ละคนควรเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของหน่วยงานนั้น ๆ และได้รับมอบอำนาจให้พูดและตัดสินใจแทนหน่วยงานของตน
๕. ดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันว่า เมื่อมีผู้แทนคนใหม่ในคณะกรรมการ ผู้แทนคนนั้นจะได้รับการนิเทศน์อย่างครบถ้วนให้เข้าใจอย่างดีถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ รวมถึงสิ่งที่แต่ละหน่วยงานคาดหวังเลขานุการคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจะทำหน้าที่บรรยายสรุปเรื่องพันธกิจ และหลักการดำเนินงานของคณะกรรมการ รวมถึงงานคุ้มครองเด็กที่ได้มีการดำเนินงานไปแล้ว และกำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินงาน

วาระการประชุม

๖. ดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันว่า มีการจัดเวลาเฉพาะให้สำหรับวาระการประชุมเพื่อทบทวนและวางแผนสร้างเสริมงานคุ้มครองเด็ก ในด้านปัญหาเด็กถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง ใช้ความรุนแรง และแสวงประโยชน์ ทั้งในด้านการแก้ไขและการป้องกัน ซึ่งควรจะเป็นวาระหลักของการประชุมทุกครั้ง
๗. ให้วาระการประชุมประกอบด้วยการประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ซึ่งได้รับการเห็นชอบในการประชุมครั้งก่อน และมีการรายงานการทำงานทั้งของคณะกรรมการและของคณะอนุกรรมการ
๘. ให้มีการนำเสนอสถานการณ์เกี่ยวกับเด็กและครอบครัวในเขตจังหวัดเป็นวาระการประชุมของการประชุมครั้งสุดท้ายในปีปฏิทินทุกปี โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องตั้งข้อสังเกตต่อสถานการณ์นั้น ๆ ว่ามีประเด็นใดที่จังหวัดต้องจัดทำแผนรับมือต่อสถานการณ์ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนปฏิบัติการข้างต้นพร้อมด้วยข้อเสนอแนะที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดควรจะนำเสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

ผู้เชี่ยวชาญ

๙. ให้มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำงานคุ้มครองเด็ก และผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์โดยตรงในการทำงานกับชุมชน และการทำงานกับเด็กในภาวะเสี่ยง

๑๐. เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุม ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนางานคุ้มครองเด็กของจังหวัด ด้วยหลักวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ ใช้จัดทำแผนแก้ไขปัญหาอุปสรรค และพัฒนาไกลคุ้มครองเด็กในจังหวัดให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
๑๑. ดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันว่า มีการเสนอความเห็นอันหลากหลายในการประชุม และกระตุ้นให้บรรดาองค์กรพัฒนาเอกชนและเจ้าหน้าที่สนามได้เสนอความเห็นของตน

การจดบันทึก

๑๒. ให้เลขานุการจดบันทึกการประชุมทุกครั้ง และส่งให้คณะกรรมการและผู้ร่วมประชุมทุกคน หลังจากวันประชุมไม่เกินสองสัปดาห์ทำการ

ส่วนที่ ๕ แนวทางการขอความช่วยเหลือและสนับสนุนจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

ในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง พนักงานเจ้าหน้าที่ อาจประสบปัญหาอุปสรรคบางประการ ซึ่งไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองที่มีอยู่จัดการกับปัญหาอุปสรรคดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม เช่น

- ก. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น หรือหน่วยงานดังกล่าวไม่สามารถทำได้ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องการช่วยเหลือให้เด็กในสถานสงเคราะห์เข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษ ซึ่งปกติก็จะต้องส่งต่อเคสไปยังโรงเรียนดังกล่าวได้ แต่ประสบปัญหาไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนดังกล่าว เป็นต้น
- ข. ในกรณีที่จำนวนเคสมีมากเกินกว่ากำลังเจ้าหน้าที่จะดำเนินการได้ครบถ้วนเพียงพอ และต้องการขอพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยทำงานเสริมเป็นการชั่วคราวที่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือองค์กรเอกชน หรืออาจต้องส่งต่อความรับผิดชอบเคสให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบ เป็นต้น
- ค. การแก้ไขข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน เช่น ไม่มีสถานที่รองรับเด็กในจังหวัด หรือไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบในการบำบัดฟื้นฟูเด็กในจังหวัด เป็นต้น
- ง. ขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน
- จ. ขาดแคลนงบประมาณ สำหรับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่
- ฉ. การรณรงค์เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำและการปกป้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากอันตรายด้วยประการทั้งปวง

ในกรณีดังกล่าวพนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด โดยประสานงานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัดของตน (ในฐานะที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด) เพื่อเสนอเรื่องเข้าหารือในที่ประชุมของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด พิจารณาหาแนวทางในการช่วยเหลือ

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด อาจใช้อำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐ ของ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคดังกล่าวนี้ได้ โดย

๑. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เข้าร่วมเป็นกรรมการอยู่แล้ว ในกรณีของการแก้ปัญหาไม่ได้ได้รับความร่วมมือ หรือการขอพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานหนึ่งไปทำงานช่วยเหลืออีกหน่วยงานหนึ่งเป็นการชั่วคราว (มาตรา ๒๐ (๒))
๒. จัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ หรือส่งเสริมความประพฤติของเด็กได้ เพื่อแก้ปัญหาทางงบประมาณไม่เพียงพอ (มาตรา ๒๐ (๔)) ทั้งนี้ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ โดยไม่ต้องรออนุมัติงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนคุ้มครองเด็ก

ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น เพียงแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว อาจมีอีกหลายกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถนำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด เพื่อขอคำแนะนำ ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรืออาจนำเสนอข้อมูลหรือกรณีศึกษาที่น่าสนใจ เพื่อให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดพิจารณากำหนดระเบียบ มาตรการ แนวทางการปฏิบัติงาน การประสานงาน การพัฒนาทักษะของผู้ปฏิบัติงาน และการติดตามผลการปฏิบัติงานในจังหวัด

ส่วนที่ ๖ ข้อเสนอสำหรับการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

เพื่อให้งานด้านการคุ้มครองเด็กในจังหวัด เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานภายใต้อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐ ของ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก จังหวัดอาจพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

จัดทำแผนแม่บทคุ้มครองเด็กจังหวัด โดยให้มีการนำเสนอแผนงาน (แผนแม่บทคุ้มครองเด็กจังหวัด) ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมถึงการวิเคราะห์ปัญหาในจังหวัด การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และแนวทางการดำเนินการ เช่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีแผนแม่บทจังหวัดเรื่องเด็กกำพร้าจากสถานการณ์ความไม่สงบ เป็นแผนเร่งด่วนของจังหวัด เป็นต้น เพื่อเป็นกรอบในการทำงานและจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ แผนแม่บทต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านเด็กของจังหวัด จึงต้องจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อใช้กำหนดแผนแม่บทดังกล่าวด้วย

จัดหาทุนเพื่อการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็ก ซึ่งสามารถจัดหาจากการจัดกิจกรรมหรือการขอสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยไม่ต้องรอนงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนคุ้มครองเด็ก เช่น การระดมทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด การประสานกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาคธุรกิจที่มี CSR ไล่อ่อนจังหวัด การตั้งกล่องรับบริจาคเงินตามสถานที่ต่าง ๆ การจัดผ้าป่าระดมทุน ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นแล้วในกรณีของจังหวัดนนทบุรีที่ใช้การทอดผ้าป่า และจัดตั้งกองทุนพิทักษ์เด็กและสตรีจังหวัดนนทบุรี

จัดทำระเบียบปฏิบัติในจังหวัด เช่นกรณีของการจัดหาทุน อาจจัดทำระเบียบการจัดสรรงบประมาณ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ระเบียบของกองทุนคุ้มครองเด็ก เพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณได้ตามความเหมาะสมและจำเป็นสำหรับกรณีในจังหวัดนั้น ๆ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๐ (๔)

สรรหาเครือข่ายพนักงานเจ้าหน้าที่ ทีมสหวิชาชีพ อาสาสมัครคุ้มครองเด็ก โดยการริเริ่มของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด เนื่องจากมีกลไกการประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานภายในจังหวัดอยู่แล้ว ซึ่งสามารถทำได้โดยไม่ติดขัดปัญหาการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

กำหนดแผนในการจัดหาครอบครัวอาสาสมัคร และ อาสาสมัครมาช่วยงานด้านคุ้มครองเด็ก รวมถึงเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กของครอบครัวหรือบุคคลเหล่านั้น

จัดทำเกณฑ์วินิจฉัยความก้าวหน้าการทำงานคุ้มครองเด็กในจังหวัด โดยอาจนำเอาตัวชี้วัดจากระดับชาติมาปรับให้เหมาะสมกับสภาพสถานการณ์ในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น กำหนดตัวชี้วัดในระดับจังหวัดให้รวมถึง ๑) การมีสถานรองรับเด็ก (กรณีจังหวัดนั้นๆยังไม่มี) ๒) การมีครอบครัวอาสาสมัครมาเป็นครอบครัวอุปถัมภ์ (foster family) เป็นต้น รวมทั้งสร้างกลไกจัดทำหรือวัดความก้าวหน้าในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็กในจังหวัด

บทที่ ๓ บทบาทและความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการนี้)

ส่วนที่ ๑ ขอบเขตหน้าที่ของงานคุ้มครองเด็ก

ส่วนที่ ๒ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๓ ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการนี้)

ส่วนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของบุคคลแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน
คุ้มครองเด็ก (รายการนี้)

บทที่ ๓ บทบาทและความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการ)

บทนี้จะพิจารณาถึงความสำคัญในการระบุบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพและบุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้การทำงานคุ้มครองเด็กในจังหวัดมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพและบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ

ส่วนที่ ๑ ขอบเขตหน้าที่ของงานคุ้มครองเด็ก

การคุ้มครองเด็ก คือ การกระทำหรือให้บริการแก่เด็กและครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวของเด็กสามารถเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ และได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัยด้วยประการทั้งปวง

การคุ้มครองเด็ก มุ่งหวังที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนให้ ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน/สถานศึกษา ผู้ดูแลเด็ก ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นได้ ทั้งนี้ โดยมีภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมทำงาน ดังนี้

๑. หน่วยงานทั้งที่เป็นระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด และท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือดูแลและคุ้มครองเด็กตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายได้กำหนดไว้
๒. เครือข่ายวิชาชีพ เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักกฎหมาย ตำรวจ อัยการ ที่จะเข้าไปช่วยเหลือให้หน่วยงานตามข้อ ๑ สามารถทำงานได้ โดยมีกฎหมายต่าง ๆ กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้
๓. องค์กรเอกชน และเครือข่ายอาสาสมัครในการทำงาน ที่มีบทบาทในการสนับสนุนการทำงาน ของหน่วยงานตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ทั้งนี้เครือข่ายดังกล่าว อาจอยู่ในรูปแบบของ ๑) อาสาสมัคร ทำหน้าที่ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ๒) ครอบครัวทดแทน ๓) อาสาสมัครติดตามสภาพความเป็นอยู่ และความเป็นไปของเด็กในครอบครัว ในชุมชน ในโรงเรียน เป็นต้น

การคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรงนั้น เป็นงานที่มีกระบวนการซับซ้อน เนื่องจากพฤติการณ์ของการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรงมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติการอย่างทันที่และเหมาะสม เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น

๑. รูปแบบของการอพยพย้ายถิ่นเปลี่ยนไป ส่งผลให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงเมื่อขาดการดูแลจากผู้ปกครอง
๒. ผู้แสวงประโยชน์ด้านแรงงานและด้านเพศมีวิธีการใหม่ ๆ ในการเอาเปรียบเด็ก ผนวกกับเส้นทางการค้ามนุษย์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น
๓. การระบาดของยาเสพติดส่งผลให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง การแสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง ในครอบครัวและชุมชนที่เด็กอยู่อาศัย

การแก้ไขประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของงานคุ้มครองเด็กจึงต้องใช้วิธีดำเนินการในหลายระดับพร้อม ๆ กัน โดยผู้ปฏิบัติฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้หมายถึงแค่หน่วยงานภาครัฐในระดับกระทรวง ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น แต่ยังรวมถึงองค์กรเอกชน และเครือข่ายอาสาสมัคร ซึ่งมุ่งทำงานด้านสวัสดิการและการคุ้มครองเด็ก แม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะไม่ใช่งานซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดให้จัดตั้งขึ้น แต่ก็มักจะอยู่ภายใต้กฎระเบียบของทางราชการ และต้องเคารพมาตรฐานการดำเนินงานตามกฎระเบียบนั้น ๆ เมื่อเป็นดังนี้ องค์กรและอาสาสมัครเหล่านี้ จึงมีสถานะช่วยเสริมงานระบบต่าง ๆ ภายใต้การนำของหน่วยงานภาครัฐได้

อนึ่ง คู่มือฉบับนี้มุ่งเน้นเฉพาะบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในระดับจังหวัดที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวเนื่องกับงานคุ้มครองเด็ก โดยเน้นไปที่บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและคุ้มครองช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง เป็นรายกรณี

ส่วนที่ ๒ กำหนดหน้าที่/ความรับผิดชอบ

หน่วยงานราชการและบุคคลจำนวนหนึ่งในจังหวัดแต่ละจังหวัด ได้ถูกกำหนดให้มีบทบาทในการคุ้มครองเด็กและมีหน้าที่ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก และ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว) ให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อเด็ก หน่วยงานเหล่านั้นได้แก่

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	สถานสงเคราะห์
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	บ้านพักเด็กและครอบครัว
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด	พนักงานเจ้าหน้าที่
สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัด	ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด

หน้าที่ทั่วไป :

บุคลากรของรัฐจำนวนหนึ่งมีหน้าที่ทั่วไปในการดูแลคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก รวมทั้งมีอำนาจในการสอบสวนและติดตามดูแล (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๔) เจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้แก่ :

ผู้ว่าราชการจังหวัด	ปลัดกระทรวง
นายอำเภอ	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคลากรข้างต้น กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับ “พนักงานเจ้าหน้าที่” เพื่อทำหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในพื้นที่รับผิดชอบ และดำเนินงานกับเด็กในภาวะเสี่ยงเป็นรายกรณีด้วย

หน้าที่เฉพาะ:

ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กเป็นรายกรณี พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ได้กำหนดให้บุคลากรของรัฐจำนวนหนึ่ง ผู้ประกอบวิชาชีพ และผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กบางส่วน มีหน้าที่เฉพาะในการรายงานเหตุ การรับแจ้งหรือรับรายงานเหตุ การสืบค้นข้อเท็จจริง การทำรายงานและข้อเสนอแนะ หรือการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กปลอดภัย ซึ่งสมควรจะได้กล่าวถึงในที่นี้ ๓ กลุ่ม ดังนี้

ก. ผู้มีหน้าที่รายงานเหตุ ได้แก่

นักสังคมสงเคราะห์	แพทย์/ พยาบาล	ครู/อาจารย์
นักจิตวิทยา	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	นายจ้าง

ผู้ประกอบการวิชาชีพสาขาต่าง ๆ และผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กเหล่านี้มักจะเป็นผู้ที่มีการติดต่อโดยตรงกับเด็ก จึงเป็นผู้ที่อาจพบเห็นร่องรอยหรือพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือ มีอาการเจ็บป่วยจากการเลี้ยงดูโดยไม่ชอบ หรือถูกทารุณกรรม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก จึงกำหนดให้มีหน้าที่ต้องรายงานเหตุดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในพื้นที่ของตน^๔ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจทราบโดยไม่ชักช้า (มาตรา ๒๙ วรรคสอง)

ข. ผู้มีหน้าที่รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุ ได้แก่

พนักงานเจ้าหน้าที่	ผู้ที่มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔
พนักงานฝ่ายปกครอง	ตำรวจ

บุคลากรข้างต้น กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหน้าที่รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุ และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้เด็กปลอดภัย ซึ่งรวมถึงการค้นและแยกเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราว

ค. ผู้มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา ความเห็น หรือข้อเสนอแนะอันเกี่ยวเนื่องกับวิชาชีพของตน ได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพการแพทย์
---	-----------------------------------

ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ นอกจากจะมีบทบาทในการสืบเสาะพินิจเด็กและครอบครัวแล้ว พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ยังกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมีบทบาทในการให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะอันเกี่ยวเนื่องกับวิชาชีพของตนแก่พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจออกคำสั่ง ในกรณีที่จะต้องแยกเด็กจากผู้ปกครอง และจัดให้เด็กเข้าอยู่ในสถานรองรับต่าง ๆ (ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และมาตรา ๓๓ วรรคสอง)

^๔ เช่น นายกองคดีการบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกองคดีการบริหารส่วนจังหวัด นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้อำนวยการเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)

โดยทั่วไปงานคุ้มครองเด็กถูกมองว่าเป็นงานของหน่วยงานเดียว ซึ่งหมายถึงสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด แต่แท้ที่จริงแล้ว การคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรงนั้น เป็นภารกิจที่ใหญ่หลวงเกินกว่าขีดความสามารถของหน่วยงานเพียงหน่วยเดียว ดังนั้น แม้ว่าสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจะมีบทบาทเป็นผู้นำในระบบงานคุ้มครองเด็ก แต่ก็ยังมีผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ และหน่วยงานอีกหลายแห่งที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในเรื่องนี้

ในอดีตที่ผ่านมา งานด้านการคุ้มครองเด็กในประเทศไทยมักจะมุ่งเน้นการทำโครงการตามประเด็นของปัญหาเป็นส่วนใหญ่ แต่ในขณะนี้ เริ่มมีการให้ความสำคัญกับการมองภาพของระบบที่กำหนดการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานตามข้อบัญญัติของกฎหมาย รวมถึงการปฏิบัติงานตามหลักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเพื่อคุ้มครองเด็กทั้งหลายซึ่งอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง ความร่วมมือดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นทั้งในการทำงานที่ระดับยุทธศาสตร์ และในงานสำหรับช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงแต่ละคน

การปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) (ซึ่งจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดในบทที่ ๔) แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่ และ CM (Case Manager) กับผู้ประกอบวิชาชีพและบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยกตัวอย่างเช่น

กระบวนการที่ ๑ การดำเนินการเมื่อได้รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุ การเข้าถึงตัวเด็ก และการประเมินความเสี่ยง

- การประสานงานระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ หรือ OSCC ศูนย์พึ่งได้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการรายงานเหตุเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ
- การประสานงานระหว่างพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตาม มาตรา ๒๔ กับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการส่งต่อข้อมูลเหตุเด็กที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ตามที่ได้รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุ
- ความร่วมมือระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการเข้าถึงตัวเด็กโดยทันทีเพื่อยับยั้งการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก รวมถึงการส่งเด็กเข้ารับการคุ้มครองในสถานที่ปลอดภัย
- ความร่วมมือระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบวิชาชีพที่อยู่ใกล้ชิดเด็กในขณะนั้น เช่น ครู แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้นำตัวเด็กมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่
- ความร่วมมือระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการแพทย์ หรือ OSCC ศูนย์พึ่งได้ ในการส่งตัวเด็กเข้ารับการรักษาร่างกายและรักษาพยาบาล
- ความร่วมมือระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู นักสังคมสงเคราะห์ บุคลากรทางการแพทย์ ตำรวจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น OSCC ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ศูนย์พึ่งได้ และองค์กรเอกชนด้านเด็ก ในการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมถึงข้อวินิจฉัยจากการตรวจและรักษาเด็กและครอบครัว และประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

กระบวนการที่ ๒ การกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

- ความร่วมมือระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับผู้เชี่ยวชาญสาขาสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ ในการจัดเตรียมรายงานหรือความเห็นเพื่อเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาใช้อำนาจสั่งแยกเด็กจากผู้ปกครอง (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๓ วรรคสอง)
- ความร่วมมือระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับบุคคลหรือสถานที่ต่าง ๆ เช่น ครอบครัวอุปถัมภ์ สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานพัฒนาและฟื้นฟู บ้านพักเด็กและครอบครัว หรือสถานพยาบาล^๕ ในกรณีที่ต้องแยกเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราว
- ความร่วมมือระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ หรือครู ในการรวบรวมข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐาน เช่น บันทึกเวชกรรมของแพทย์ บันทึกของครู ที่ชี้ให้เห็นพฤติกรรมของบุคคลใดที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของเด็ก เพื่อเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว พิจารณาออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง)

กระบวนการที่ ๓ การรับเคสเข้ามาดำเนินการ (Intake Process)

- เป็นการขึ้นทะเบียนเคสเพื่อบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวของหน่วยงานรับเคส (ดูรายละเอียดหน้า ๑๐๑)

กระบวนการที่ ๔ การสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว (สืบเสาะพินิจ)

- ความร่วมมือของทีมวิชาชีพ ซึ่งอาจประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ และนักจิตวิทยา รวมทั้งนักกฎหมาย ในการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความเสี่ยง ประเมินทางด้านสุขภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกายและสังคมจิตวิทยา และพฤติกรรม ประเมินครอบครัว และประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว^๖
- การประสานงานและกำหนดขอบเขตการทำงานระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับสถานแรกรับ (เอกชน) และบ้านพักเด็กและครอบครัว ในการสืบเสาะพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยไม่เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน

^๕ ในสถานการณ์ที่จำเป็น สถานพยาบาลอาจรับเด็กเข้าเป็นผู้ป่วยในเพื่อให้เด็กมีที่พักพิงชั่วคราวและรับการตรวจรักษา ในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดหาสถานที่ให้เด็กพักอาศัยเป็นการชั่วคราวได้

^๖ จะเห็นได้หากเกิดปัญหาความร่วมมือในขั้นตอนดังกล่าว เช่นขาดบุคลากรจากวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งเข้าร่วมในการประชุมสหวิชาชีพ การประเมินที่เกิดขึ้นอาจไม่ครบถ้วน อันอาจส่งผลให้การกำหนดแผนในการช่วยเหลือคุ้มครองเด็กขาดความสมบูรณ์หรือไม่เหมาะสม เช่น การตัดสินใจแยกเด็กออกจากครอบครัว ทั้งที่การทำร้ายลูกนั้นอาจมีสาเหตุมาจากพ่อแม่ขาดทักษะในการเลี้ยงดูลูก ไม่ใช่เพราะไม่รักเด็ก ซึ่งสามารถให้เด็กยังคงอยู่กับครอบครัวต่อไปได้ และใช้กลไกกฎหมายเข้าไปควบคุม ติดตามความประพฤติของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก รวมถึงจัดให้มีการอบรมทักษะในการเลี้ยงดูลูก (Parental Skill Training) ทักษะทางด้านการควบคุมอารมณ์ (Anger Management) ให้กับผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก

กระบวนการที่ ๕ การกำหนดแนวทางดำเนินการ

- ความร่วมมือของทีมวิชาชีพ ซึ่งอาจประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ และนักจิตวิทยา รวมทั้ง นักกฎหมาย ในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติในการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว

กระบวนการที่ ๖ การให้บริการตามแผน และการติดตามผลการปฏิบัติงาน

- ความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการหลายฝ่ายที่ต้องให้บริการร่วมกันหรือต่อเนื่องกัน และติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกัน
- ความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงาน ในกรณีที่ต้องมีการส่งต่อเคสในเขตจังหวัดหรือข้ามเขตจังหวัด
- ความร่วมมือระหว่าง CM (Case Manager) กับผู้ให้บริการแก่เด็กและครอบครัว ในการติดตามความคืบหน้าการให้บริการตามแผนปฏิบัติ

กระบวนการที่ ๗ การปิดเคสและยุติการให้บริการ

- ความร่วมมือระหว่าง CM (Case Manager) กับผู้ให้บริการแก่เด็กและครอบครัวในการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงานหรือให้บริการแก่เด็กและครอบครัว จนมีข้อบ่งชี้ให้เห็นว่าครอบครัวและสังคมแวดล้อมเด็กสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน และสามารถปกป้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยได้ด้วยประการทั้งปวง

นอกจากนั้น ความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ประกอบวิชาชีพหรือผู้ให้บริการทางสังคม แก่เด็กและครอบครัวในการสนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้ประกอบวิชาชีพและผู้ให้บริการทางสังคม สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจของตน ก็มีสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการนี้)

ในกรณีที่เกิดปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่หรือ CM (Case Manager) สามารถประสานงานกับ พมจ. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงาน ภายใต้ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก เพื่อให้ประสานงานกับผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานดังกล่าว หรือนำเรื่องเสนอต่อ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด พิจารณาหาแนวทางแก้ไขเป็นหลายกรณี รวมถึงกำหนดแนวทางปรับปรุงและพัฒนากระบวนการรับสำหรับการประสานงานระหว่างแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก

ส่วนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของบุคคลแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)

การปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก จำเป็นต้องมีหลายบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบวิชาชีพ องค์กรเอกชนและเครือข่ายอาสาสมัคร อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงเฉพาะบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) เท่านั้น

พนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก คือ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยเฉพาะเด็กในภาวะเสี่ยง หรือเด็กที่ถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง ตามข้อบัญญัติใน พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ต้องดำเนินการและกระทำการโดยตรงเพื่อคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง^๗

ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ในระดับจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก

- ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคคลอื่นอาจได้รับตำแหน่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ซึ่งต้องมีคุณสมบัติและผ่านกระบวนการขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. จบปริญญาตรีด้านการแพทย์ นิติศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา กฎหมาย และมีประสบการณ์ด้านเด็ก ตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป ส่วนผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กที่จบสาขาวิชาอื่น จะต้องมีประสบการณ์ด้านเด็ก ๔ ปีขึ้นไป โดยมีใบรับรองจากต้นสังกัด
๒. ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติกำหนด และผ่านการประเมินจากคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติตั้งขึ้น
๓. ผ่านการตรวจสอบสุขภาพจิตจากจิตแพทย์
๔. ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขึ้นทะเบียนพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน

บทบาทหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่มีบทบาทหลักสำคัญในการนำเคสเด็กเข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็ก และมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) ดังนี้

๑. รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุของเด็กที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วย เนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๙ หรือ มาตรา ๔๑ แล้วแต่กรณี)
๒. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อวินิจฉัยว่าเด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือหรือไม่ และมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าถึงตัวเด็กโดยทันทีหรือไม่

^๗ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๗ ๓๙ ๔๑ และ ๔๒

๓. เข้าถึงตัวเด็ก รวมถึงประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ร่วมดำเนินการในการเข้าถึงตัวเด็ก เพื่อยับยั้งการกระทำที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ส่งตัวเด็กเข้ารับการตรวจและรักษาพยาบาล และแยกเด็กจากครอบครัวเพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวรวมทั้งบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย หรือเพื่อคุ้มครองให้เด็กปลอดภัย (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๐ (๑) (๒) มาตรา ๔๑ วรรคสอง หรือ มาตรา ๔๒ แล้วแต่กรณี)
๔. แยกเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะพินิจเด็กและครอบครัว รวมถึงยื่นคำร้องขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อขยายระยะเวลาดังกล่าว (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๒)
๕. ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยงานกลางระดับจังหวัด ในการขึ้นทะเบียนเคส และจัดทำ Case Profile ของแต่ละกรณี
๖. ดำเนินการร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินเบื้องต้น (ประเมินร่างกาย จิตใจ สังคมของเด็ก และประเมินความเสี่ยง) และกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย
๗. ดำเนินการตามวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย เช่น
  - ๗.๑ แยกเด็กจากครอบครัว และมอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลหรือหน่วยงานใดเป็นการชั่วคราว
  - ๗.๒ ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญสาขาสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ในการจัดเตรียมรายงานหรือความเห็นเพื่อเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาใช้อำนาจสั่งแยกเด็กจากผู้ปกครอง
  - ๗.๓ ยื่นคำขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อออกคำสั่งมิให้ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กกระทำการุณกรรมแก่เด็ก (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๓ วรรคสอง)
  - ๗.๔ จัดทำรายงานการประเมินเบื้องต้น พร้อมทั้งข้อเสนอแนะวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย และประสานกับพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ (ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐) เพื่อเสนอเรื่องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่หรือยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว พิจารณาออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ (พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาตรา ๑๐ หรือ มาตรา ๑๑)
  - ๗.๕ กระทำการแทนเด็กผู้เสียหายจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่ไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะดำเนินการได้ ร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง)^๔
  - ๗.๖ ติดตามเยี่ยมบ้าน เพื่อติดตามพฤติกรรมของเด็กและครอบครัว รวมถึงให้คำปรึกษาแนะนำและการสนับสนุนแก่ผู้ปกครองในการขจัดปัจจัยที่ทำให้เด็กไม่ปลอดภัย
  - ๗.๗ ขอให้มีการแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เพื่อติดตาม เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษาแนะนำเด็กและผู้ปกครอง (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๘ และ ๔๙)
๘. ในกรณีที่ถูกกำหนดให้เป็น ผู้จัดการบริการทางสังคมรายกรณี (Case Manager) ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งรวมถึงจัดประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อวางแผนและดำเนินการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว จัดประชุมผู้ให้บริการเพื่อกำหนดแนวทางดำเนินการ ติดตามผลการให้บริการ จัดประชุมเพื่อประเมินผลลัพธ์ของการให้บริการ เป็นต้น
๙. ในกรณีที่ไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นผู้จัดการบริการทางสังคมรายกรณี (Case Manager) พนักงานเจ้าหน้าที่อาจมีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของทีมสหวิชาชีพ ซึ่งอาจรวมถึง

^๔ ประกอบกับข้อ ๑๓ วรรคสอง ของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

- ๙.๑ การเข้าร่วมในการสืบค้นและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว
- ๙.๒ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติที่กำหนดไว้
  - ๙.๒.๑ การเตรียมข้อมูลและยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้พิจารณาออกคำสั่งในเรื่องต่าง ๆ เช่น คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
  - ๙.๒.๒ เข้าร่วมในการประเมินผลลัพธ์ของการให้บริการ เป็นต้น ทั้งนี้แล้วแต่ความตกลงระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละกรณีไป
  - ๙.๒.๓ ประเมินพฤติการณ์และความเป็นไปได้ในการส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัวอย่างต่อเนื่อง และยื่นเรื่องเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณามอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองรับไปดูแล
- ๙.๓ จัดทำบันทึกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของตนเอง ทั้งในส่วนขอข้อเท็จจริงที่ได้รับ ข้อวินิจฉัย การให้บริการ ผลลัพธ์ของการให้บริการ เพื่อเก็บรวบรวมไว้ใน Case Profile ของกรณีนั้น ๆ
- ๙.๔ จัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) ยื่นให้แก่ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก) กล่าวคือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่เกิดเหตุ นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต (ในกรุงเทพมหานคร) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ศูนย์พึ่งได้ (OSCC)

ศูนย์พึ่งได้ในโรงพยาบาลจังหวัดและโรงพยาบาลชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานระดับชาติ เพื่อแก้ปัญหาสตรีและเด็กซึ่งเป็นเหยื่อของการถูกละเมิด การละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ กระทรวงสาธารณสุขจัดให้มีบริการแยกต่างหากขึ้นในโรงพยาบาล เพื่อให้การตรวจรักษาเฉพาะทางเป็นการฉุกเฉินแก่สตรีและเด็ก รวมถึงให้การช่วยเหลือทางจิตวิทยา และโอกาสเข้าถึงบริการสงเคราะห์ช่วยเหลือและบริการทางกฎหมาย

โรงพยาบาลมักเป็นจุดแรกที่ได้รับ การติดต่อจากเด็กซึ่งถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และถูกใช้ความรุนแรง โดยเด็กเหล่านี้ อาจจะมาแจ้งเหตุด้วยตนเอง หรือมีหน่วยงานหรือครอบครัวอื่นเป็นผู้ส่งตัว^๙

บทบาทหน้าที่

๑. ให้บริการฉุกเฉินทางแพทย์โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายจากเด็กที่ถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และถูกใช้ความรุนแรง รวมถึงการตรวจรักษาพยาบาลทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก^{๑๐}
๒. จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเคารพในการรักษาความลับ ระหว่างที่เด็กพักอยู่ในศูนย์พึ่งได้
๓. รายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ โดยไม่ชักช้า เมื่อเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๙ วรรคสอง)
๔. ดำเนินการหรือประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการประเมินเบื้องต้นเพื่อกำหนดวิธีการเฉพาะหน้า เพื่อให้เด็กปลอดภัย
๕. จัดให้มีนักสังคมสงเคราะห์ และผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ เข้าร่วมในทีมสหวิชาชีพเพื่อดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก ซึ่งรวมถึง การสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็ก การกำหนดแนวทางดำเนินการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดในแผนปฏิบัติ และร่วมประเมินผลลัพธ์ของการให้บริการ
๖. ประสานงานกับหน่วยงานคุ้มครองเด็กอื่น ๆ ในจังหวัดหรือข้ามจังหวัด เพื่อให้กระบวนการส่งต่อเด็กผู้ถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และถูกใช้ความรุนแรงดำเนินไปอย่างเหมาะสม
๗. เก็บรักษาบันทึกของแต่ละรายกรณี และแลกเปลี่ยนข้อมูลการประเมินและข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

^๙ กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กของศูนย์พึ่งได้และสถานพยาบาล ดังนี้

๑. แนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือเด็ก สตรีและบุคคลในครอบครัวที่ถูกกระทำรุนแรง จัดทำโดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (กันยายน ๒๕๕๒)
๒. คู่มือการตรวจรักษา กรณีข่มขืนกระทำชำเรา จัดทำโดย สำนักบริหารการสาธารณสุข, กระทรวงสาธารณสุข (กรกฎาคม ๒๕๕๒)

^{๑๐} หากเด็กไม่มีสิทธิตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สามารถติดต่อขอให้บ้านพักเด็กและครอบครัวหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจ่ายให้แทนเด็ก โดยอาจจะนำมาจากงบประมาณประจำหรือจากกองทุนคุ้มครองเด็กได้

ครู / โรงเรียน / สถานศึกษา

โรงเรียนต่าง ๆ ภายใต้การบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทสำคัญในระบบงานคุ้มครองเด็ก ครูคือผู้ที่ใช้เวลาอยู่กับเด็กวันละหลายชั่วโมง จึงอาจสังเกตเห็นเมื่อเด็กประสบปัญหาหรือหยุดเรียนกลางคัน

ในปัจจุบันโรงเรียนต่าง ๆ ได้จัดโครงการที่มีส่วนสำคัญต่อการป้องกันการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรงโดยครูจะปฏิบัติงานภายใต้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ซึ่งอยู่ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) โดยการออกเยี่ยมบ้านและบันทึกข้อมูลของเด็กและครอบครัว ระบบคัดกรองนี้ช่วยให้ทราบว่ามึนักเรียนคนใดบ้างที่อยู่ในภาวะเสี่ยง

บทบาทหน้าที่

๑. รายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ โดยไม่ชักช้า เมื่อเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดู โดยมีขอบ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๙ วรรคสอง)
๒. ประสานงานและส่งตัวเด็กให้เข้าอยู่ในการดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือตำรวจ ในกรณี que เห็นว่าเด็ก อาจไม่ปลอดภัย
๓. รายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมหรือการกระทำที่อาจก่อให้เกิด อันตรายแก่เด็ก แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือทีมสหวิชาชีพ สำหรับการประเมินเบื้องต้นเพื่อกำหนดวิธีการ เฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย
๔. เข้าร่วมในทีมสหวิชาชีพ เมื่อได้รับการประสานร้องขอจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ CM (Case Manager) เพื่อดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก ซึ่งรวมถึงการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมิน ความต้องการรับบริการของเด็ก การกำหนดแนวทางดำเนินการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด ในแผนปฏิบัติ และร่วมประเมินผลลัพธ์ของการให้บริการ
๕. จัดบริการให้แก่เด็กและครอบครัว ซึ่งอาจรวมถึง
  - ๕.๑ ดำเนินการเพื่อให้เด็กมีความปลอดภัยในขณะที่เด็กอยู่ในความดูแลของโรงเรียน รวมถึงการสร้าง หลักประกันว่าเด็กจะไม่ถูกรังแก หรือไปรังแกเด็กอื่น ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการส่งเสริมการสอน วินัยเชิงบวก (Positive discipline) การประเมินอันตรายในโรงเรียนเพื่อจัดสภาพแวดล้อม ให้ปลอดภัย กำหนดกฎระเบียบให้เกิดความปลอดภัย และแทรกแซงเมื่อมีการข่มขู่รังแกกัน
  - ๕.๒ จัดกิจกรรมฝึกอบรมนักเรียนให้รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์อันตราย รู้จักหลบหลีก และขอความช่วยเหลือ ให้ได้รับความคุ้มครองให้ปลอดภัย สำหรับเด็กนักเรียนวัยรุ่นจัดฝึกอบรมหลักสูตรเข้มข้นในเรื่อง ทักษะการควบคุมตนเองและระบายความเครียด ทักษะการจัดการปัญหา ทักษะสังคมโดยเฉพาะการมี ปฏิสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม การบริหารการเงิน การดูแลตนเองด้านเพศ รู้จักเท่าทันอารมณ์เพศและ การควบคุม กิจกรรมทดแทนการมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น
  - ๕.๓ จัดกิจกรรมป้องกันและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ระหว่างนักเรียน ครูกับนักเรียน และนักเรียนกับ ผู้ปกครอง เช่น จัดอาสาสมัครดูแล (Escort) สำหรับเด็กเข้าใหม่ เด็กพิการ เด็กต่างถิ่น ต่างเชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ จัดอาสาสมัครพี่ช่วยน้อง (Mentor) ให้เด็กเล็กกว่า จัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์ เช่น Buddy/ Secret friend กิจกรรมกีฬา ศิลปะ ดนตรี จัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์เด็กกับครู เช่น กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี บำเพ็ญประโยชน์
  - ๕.๔ จัดให้มีโครงการดูแลพัฒนาเด็กหรือกิจกรรมหลังเลิกเรียนเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการปกครองดูแล จนกว่าผู้ปกครองจะกลับถึงบ้าน
  - ๕.๕ ร่วมกับทีมสหวิชาชีพจัดอบรมความรู้ ฝึกทักษะในการเลี้ยงดู (Parental skills) จัดบริการ ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนของเด็กนักเรียนให้แก่ผู้ปกครอง โดยเฉพาะการเข้า Internet การฝึกทักษะทางสังคม ทักษะการจัดการปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์ กับเพศตรงกันข้ามของเด็กวัยรุ่น ฯลฯ

๕.๖ ร่วมกับทีมสหวิชาชีพจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมครอบครัวสำหรับเด็กและผู้ปกครองเพื่อฟื้นฟู
ความรักและความผูกพัน (Nature of attachments) เสริมสร้างการแสดงออกและรับรู้อารมณ์
ความรู้สึกซึ่งกันและกัน (Expression and reception of feelings) หรือเพิ่มพูนความสัมพันธ์ทางจิตใจ
ที่มีต่อกัน (Nature of relationships) เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว

๕.๗ ประสานงานกับโรงเรียนอื่น เพื่อให้เด็กสามารถย้ายโรงเรียนได้ในกรณีจำเป็น

๖. เก็บรักษาข้อมูล บันทึกของแต่ละรายกรณีเพื่อส่งต่อ และแลกเปลี่ยนข้อมูลการประเมินและข้อเสนอแนะ
แก่หน่วยงานอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

พนักงานฝ่ายปกครอง

พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ไม่ได้ให้คำนิยามของคำว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” ไว้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบเคียงคำนิยามดังกล่าวที่ใช้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และระบบบริหารราชการแผ่นดิน อาจถือได้ว่า พนักงานฝ่ายปกครอง ในที่นี้ นอกจากบุคคลที่ถูกกำหนดให้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔ (ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ) แล้ว อาจหมายรวมถึงปลัดอำเภอ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล^{๑๑}

พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองไว้หลายประการ อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงเฉพาะบทบาทของพนักงานฝ่ายปกครองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน คุ้มครองเด็ก (รายการนี้) เท่านั้น

บทบาทหน้าที่

๑. รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุของเด็กที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วย เนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๙ หรือมาตรา ๔๑ แล้วแต่กรณี) และประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่โดยทันที เพื่อร่วมกำหนดแนวทางดำเนินการในการเข้าถึงตัวเด็ก
๒. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อวินิจฉัยว่าเด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือหรือไม่ และมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าถึงตัวเด็กโดยทันทีหรือไม่
๓. หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก พนักงานฝ่ายปกครองอาจเข้าถึงตัวเด็ก เพื่อยับยั้งการกระทำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้ทันที รวมถึงแยกตัวเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม จากครอบครัวและจัดให้เด็กอยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศูนย์พึ่งได้ของโรงพยาบาล เพื่อให้เด็กได้รับการตรวจรักษา (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๑ วรรคสอง และมาตรา ๔๒ วรรคแรก)
๔. รวบรวมและส่งข้อมูลที่ได้รับจากการแจ้งหรือรายงานเหตุหรือการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับบุคคล และพฤติการณ์ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับใช้ในการประเมินเบื้องต้นเพื่อกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย
๕. ดำเนินการหรือสนับสนุนพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยื่นคำขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อออกคำสั่ง มิให้ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กกระทำทารุณกรรมแก่เด็ก (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๓ วรรคสอง)
๖. เก็บรักษาบันทึกการดำเนินงาน ตรวจสอบให้มีกลไกที่ดีสำหรับการส่งตัวเด็ก และการติดตามผล
๗. สนับสนุนและพัฒนาระบบการทำงานของฝ่ายปกครอง ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก เช่น การพัฒนาศักยภาพของพนักงานฝ่ายปกครองในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก จัดสรรให้มีพนักงานฝ่ายปกครองรับผิดชอบโดยตรงในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก
๘. ประเมินปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการกระทำความผิดทางอาญาต่อเด็ก และร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินแผนป้องกันโดยเฉพาะการทำงานกับครอบครัว ชุมชน และโรงเรียนหรือสถานศึกษา ในการควบคุมหรือขจัดปัจจัยเสี่ยงข้างต้น

^{๑๑} ดู ญัตติ บัญญัติ บัญญัติ, อานาจและหน้าที่ขององค์กรและบุคลากรตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖, คู่มือการสงเคราะห์ และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก, สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, หน้า ๒๘ - ๓๓.

ตำรวจ

บทบาทสำคัญประการหนึ่งของตำรวจในกรณีการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง ต่อเด็ก คือ การจับกุมและดำเนินคดีต่อผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเป็นหลัก นอกจากนี้ตำรวจยังมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการทั้งปวงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดต้องได้รับผลกระทบจากการดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม เช่น การปฏิบัติตามกระบวนการวิธีพิจารณาสำหรับเด็กในคดีอาญา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในคู่มือฉบับนี้จะได้กล่าวถึงเฉพาะบทบาทของตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) เท่านั้น

บทบาทหน้าที่

๑. รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุของเด็กที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วย เนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๙ หรือ มาตรา ๔๑ แล้วแต่กรณี) และประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่โดยทันที เพื่อร่วมกำหนดแนวทางดำเนินการในการเข้าถึงตัวเด็ก
๒. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อวินิจฉัยว่าเด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือหรือไม่ และมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าถึงตัวเด็กโดยทันทีหรือไม่
๓. หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก ตำรวจอาจเข้าถึงตัวเด็กเพื่อยับยั้งการกระทำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้ทันที รวมถึงแยกตัวเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมจากครอบครัว (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๔๑ จัดให้เด็กอยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศูนย์พึ่งได้ของโรงพยาบาล (ในกรณีที่เด็กต้องได้รับการตรวจรักษา)
๔. วางแผนร่วมกันกับพนักงานเจ้าหน้าที่และทีมสหวิชาชีพในกรณีที่ต้องสัมภาษณ์เด็ก เพื่อใช้ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อเด็ก
๕. รวบรวมและส่งข้อมูลที่ได้รับการแจ้งหรือรายงานเหตุหรือการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับบุคคล และพฤติการณ์ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับใช้ในการประเมินเบื้องต้นเพื่อกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย
๖. ดำเนินการหรือสนับสนุนพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดทำรายงานการประเมินเบื้องต้น พร้อมทั้งข้อเสนอแนะวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย และนำเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่หรือ ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้พิจารณาออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อ **บรรเทาทุกข์** (พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑)
๗. ยื่นคำร้องแทนเด็กผู้เสียหายจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่ไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะดำเนินการได้ เพื่อขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง)^{๑๒}
๘. จับกุมผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก^{๑๓} ตามหมายจับที่ออกโดยศาลเยาวชนและครอบครัว มาซึ่งไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง (พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๑๗๖ วรรคสอง)

^{๑๒} ประกอบกับข้อ ๑๓ วรรคสอง ของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

๙. ดำเนินการหรือสนับสนุนพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยื่นคำขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อออกคำสั่งมิให้ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กกระทำทารุณกรรมแก่เด็ก รวมถึงจับกุมบุคคลดังกล่าวมากักขังไว้ก่อน ตามคำสั่งศาลเยาวชนและครอบครัว (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๓ วรรคสอง)
๑๐. เก็บรักษาบันทึกการดำเนินงาน และตรวจสอบให้มีกลไกที่ดีสำหรับการส่งตัวเด็ก และการติดตามผล
๑๑. สนับสนุนและพัฒนาระบบการทำงานของตำรวจ ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก เช่น การพัฒนาศักยภาพของตำรวจในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก จัดสรรให้มีตำรวจรับผิดชอบโดยตรงในการทำงานร่วมกับกับหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก
๑๒. ประเมินปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการกระทำความผิดทางอาญาต่อเด็ก และร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในการคุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินแผนป้องกันโดยเฉพาะการทำงานกับครอบครัว ชุมชน และโรงเรียนหรือสถานศึกษาในการควบคุมหรือขจัดปัจจัยเสี่ยงข้างต้น^{๑๓}

^{๑๓} คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ อาจรวมถึงการห้ามเสพสุราหรือสิ่งมีเมา ห้ามเข้าใกล้ที่อยู่อาศัยของเด็ก ห้ามใช้หรือครอบครองทรัพย์สิน ห้ามกระทำการอันใดอันอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ห้ามกระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติโดยมิชอบต่อเด็กตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก และการปฏิบัติอย่างอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

^{๑๔} ยกตัวอย่างเช่น ควรตรวจสอบว่าในพื้นที่รับผิดชอบ มีบริเวณที่เด็กสัญจรผ่าน ซึ่งเป็นพื้นที่หรือตึกร้างว่างเปล่า หรือเป็นพื้นที่มืดไม่มีคอมส่องสว่าง ทำให้เกิดภาวะเสี่ยง และแจ้งให้ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ เช่น เจ้าหน้าที่เขตของกรุงเทพมหานคร หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการหรือสั่งการให้มีการล้อมรั้วให้มืดชิดหรือติดตั้งคอมส่องสว่าง เป็นต้น

พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่

พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้แก่

๑. หัวหน้าสถานีตำรวจ
๒. นายอำเภอ
๓. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

บทบาทหน้าที่

๑. รับพิจารณารายงานและความเห็น (ในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และได้มีการร้องทุกข์หรือร้องทุกข์แทนแล้ว) จากพนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ (ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว) หรือศูนย์ปฏิบัติการที่มีเขตอำนาจ ที่ขอให้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ (ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑) ทั้งนี้เพื่อให้เด็กปลอดภัย
๒. ในกรณีที่มีเหตุสมควร เรียกพนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หรือเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อประกอบดุลยพินิจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์
๓. ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ (โดยใช้แบบ คร. ๙ ทำยระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐)

พนักงานอัยการ

สำนักงานอัยการสูงสุดมีบทบาทในการคุ้มครองเด็กตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก โดยมีอัยการสูงสุด เป็นกรรมการในคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ อัยการจังหวัด หรืออัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัว (กรณีที่มี) เป็นกรรมการในคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด และมีบทบาทในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด

บทบาทของพนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว คือการพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก และ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และนำเด็กซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการถอนอำนาจปกครองของบิดา มารดา ผู้ปกครอง กรณีเห็นว่าการใช้อำนาจปกครองเป็นอุปสรรคต่อเด็ก และแต่งตั้งผู้ปกครองแทน รวมถึงให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือทางกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน การเรียกร้องค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา การเรียกค่าสินไหมทดแทน

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในคู่มือฉบับนี้จะได้กล่าวถึงเฉพาะบทบาทของพนักงานอัยการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่น ในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายกรณี) เท่านั้น

บทบาทหน้าที่

๑. เข้าร่วมในทีมสหวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่มีการดำเนินคดีทางอาญาต่อผู้กระทำต่อเด็ก
๒. ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อขอขยายระยะเวลาการแยกเด็กจากครอบครัว เพื่อสืบเสาะพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๒)
๓. พิจารณาออกคำสั่งคุ้มครองเด็กคนอื่น ๆ จากผู้ต้องหา ทั้งสำหรับเด็กที่เป็นญาติและไม่ใช่วญาติของเด็ก ซึ่งถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ หรือใช้ความรุนแรง
๔. ดำเนินการตรวจสอบให้เด็กซึ่งถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง มีผู้ดำเนินการแทนในด้านกฎหมาย
๕. ดำเนินการหรือสนับสนุนพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยื่นคำขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อออกคำสั่งมิให้ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กกระทำทารุณกรรมแก่เด็ก รวมถึงจับกุมบุคคลดังกล่าวมากักขังไว้ก่อนตามคำสั่งศาลเยาวชนและครอบครัว (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๓ วรรคสอง)
๖. เก็บรักษาบันทึกถ้อยคำหรือสำนวนคดีซึ่งใช้ความรุนแรงหรือกระทำการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง หรือแสวงประโยชน์จากเด็ก
๗. ดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพแทนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว กรณีผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอได้เอง เพื่อขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวออกคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวแก่ผู้ถูกกระทำฯ ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๑๗๒

ศาลเยาวชนและครอบครัว

ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชน กระทำความผิด คดีครอบครัว คดีคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก รวมถึงคดีอื่นๆ ที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจของ ศาลเยาวชนและครอบครัว

เนื้อหาในคู่มือฉบับนี้จะได้กล่าวถึงบทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัว เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายกรณี) เท่านั้น ซึ่งจะครอบคลุมถึง

ก) การพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายกรณี) ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก และ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และ

ข) การพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ ซึ่งหมายถึง คดี ๒ ประเภท^{๑๕} คือ คดีร้องขอให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพในกรณีที่มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบด้วย พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก และ คดีร้องขอให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

บทบาทหน้าที่

๑. ใช้ดุลพินิจออกหมายค้น ในกรณีที่มีการยื่นคำร้องขอหมายค้นเพื่อดำเนินคดีตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก
๒. พิจารณาคดีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องขอขยายเวลาคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เพื่อสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๒ วรรคสอง
๓. พิจารณาคดีที่ผู้ปกครองโต้แย้งคำสั่งสงเคราะห์เด็กที่ออกโดยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๓ วรรค สอง สาม และ สี่
๔. ตรวจสอบคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ที่ออกโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาตรา ๑๐
๕. พิจารณาคดีที่มีการยื่นคำร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑
๖. กำหนดมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยผู้ปกครองหรือญาติที่กระทำทารุณกรรมแก่เด็ก ห้ามเข้าเขตกำหนดหรือห้ามเข้าใกล้ตัวเด็ก ห้ามมิให้กระทำอีก ทำทัณฑ์บนและกักขัง (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๓)
๗. พิจารณาคดีที่มีคำร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง)
๘. ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก^{๑๖} มาซึ่งไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง (พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๑๗๖ วรรคสอง)
๙. พิจารณาคดีที่ผู้ปกครองเห็นแย้งต่อคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๔ และข้อกำหนดให้เด็กทำงานหรือบำเพ็ญประโยชน์ตามมาตรา ๔๕
๑๐. พิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ฝ่าฝืน พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๕

^{๑๕} ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๕

^{๑๖} คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ อาจรวมถึง การห้ามเสพสุราหรือสิ่งมีนเมา ห้ามเข้าใกล้ที่อยู่อาศัยของเด็ก ห้ามใช้หรือครอบครองทรัพย์สิน ห้ามกระทำการอันได้อันอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ห้ามกระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติโดยมิชอบต่อเด็กตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก และการปฏิบัติอย่างอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

สถานแรกรับ (บ้านพักเด็กและครอบครัว)

สถานแรกรับเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กได้ฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจ และกำหนดวิธีการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาตามมาตรฐานขั้นต่ำและได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยด้วยประการทั้งปวง สถานแรกรับคือทางเลือกระยะสั้นอันหนึ่ง ที่เพิ่มโอกาสให้เด็กและครอบครัวได้กลับคืนสู่ชุมชนของตนเอง นอกเหนือจากการส่งเด็กเข้ารับบริการในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ครอบครัวทดแทน หรือสถานรองรับใด ๆ ในปัจจุบันกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มอบภารกิจของสถานแรกรับให้บ้านพักเด็กและครอบครัวดำเนินการ

สถานแรกรับ (บ้านพักเด็กและครอบครัว) ดำเนินงานในเชิงป้องกันโดยส่งเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาของบ้านพักฯ เข้าทำงานร่วมกับชุมชนในการสร้างระบบป้องกันและเฝ้าระวังในชุมชน ซึ่งจะบ่งชี้ว่าครอบครัวใดอยู่ในภาวะเสี่ยง หรือกำลังประสบปัญหาการใช้ความรุนแรง การละเลยทอดทิ้ง และแสวงหาประโยชน์จากเด็ก และให้การสนับสนุนช่วยเหลือครอบครัวเหล่านั้น ระบบป้องกันและเฝ้าระวังนี้ช่วยให้เจ้าหน้าที่จากบ้านพักฯ ป้องกันเด็กให้พ้นจากการถูกทำร้ายอย่างรุนแรงได้ อีกทั้งยังช่วยให้ครอบครัวมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นสำหรับเด็กด้วย

บทบาทหน้าที่

๑. จัดให้มีสถานที่พักพิงฉุกเฉิน/ชั่วคราว และมีบริการพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อให้เด็กที่เข้าพักอาศัยเป็นการชั่วคราว ได้รับการเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำและมีความปลอดภัย เพื่อประเมินความต้องการรับบริการของเด็ก และครอบครัวและส่งต่อให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ
๒. จัดให้มีบริการตรวจรักษาสุขภาพทางร่างกายและจิตใจในทันทีที่เด็กเข้าพักอาศัย
๓. ดำเนินการหรือประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการประเมินเบื้องต้นเพื่อกำหนดวิธีการเฉพาะหน้า เพื่อให้เด็กปลอดภัย
๔. ประสานงานและสนับสนุน CM (Case Manager) ในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก เช่น ส่งมอบข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว เข้าร่วมในทีมสหวิชาชีพในการวางแผนและดำเนินการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว กำหนดแนวทางดำเนินการ ให้บริการตามบทบาทหน้าที่กำหนดในแผนปฏิบัติ และร่วมประเมินผลลัพธ์ของการให้บริการ
๕. สืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัวเพื่อวินิจฉัย กำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการสงเคราะห์ หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ และรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดกระทรวงฯ แล้วแต่กรณี
๖. เก็บบันทึกข้อมูลของแต่ละรายกรณี และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็นให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๗. จัดการเรียนรู้ด้านอาชีพบำบัดและทักษะด้านสังคม เช่น กีฬา นันทนาการ และกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูให้แก่เด็กและครอบครัวที่เข้ารับบริการ
๘. สนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กคงอยู่กับครอบครัว จัดส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว รวมถึงประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น สถานศึกษา โรงพยาบาล ครอบครัวอุปถัมภ์ ครอบครัวอุปการะ เพื่อให้เด็กเข้ารับบริการ

มาตรฐานการดูแลเด็กของสถานรองรับเด็ก

- ให้คำนึงถึงหลักการของ “การรักษาความลับหรือความเป็นส่วนตัวของเด็ก” “การไม่เลือกปฏิบัติ” และ “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” เป็นสำคัญ
- ต้องให้เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการตามวุฒิภาวะของเด็ก รวมทั้งมีผู้ประกอบวิชาชีพที่สามารถแสดงเจตนาหรือความคิดเห็นแทนเด็ก (Right to be heard)
- พัฒนารูปแบบปฏิบัติด้านการดูแลเด็ก เพื่อให้เด็ก ๆ ได้รับการเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำและมีความปลอดภัย
- พัฒนามาตรฐานการดูแลเด็กของสถานรองรับเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิดและใช้ความรุนแรงในสถานแรกรับ (บ้านพักเด็กและครอบครัว)

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบหลักในการสร้างหลักประกันให้เด็ก ๆ ในจังหวัดมีความเป็นอยู่ที่ดีและได้รับความคุ้มครอง^{๑๗} โดย พมจ. จะดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และรายงานสถานการณ์ด้านเด็กเพื่อกำหนดนโยบายในระดับจังหวัด โดยเฉพาะการนำประเด็นต่าง ๆ ที่พึงพิจารณาในการคุ้มครองเด็กของจังหวัดเข้าสู่วาระการพิจารณาของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

พมจ. มีบทบาทเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานภายใต้ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการดำเนินงานป้องกันและช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่อยู่ในภาวะเสี่ยง รวมถึงกรณีที่ถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง และเป็นหน่วยงานบริการหลักในระดับจังหวัด สำหรับกรณีการกระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและคนพิการ^{๑๘}

บทบาทหน้าที่

๑. จัดให้มีนักสังคมสงเคราะห์และพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบในการรับแจ้งเหตุและดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก
๒. จัดให้มีและพัฒนากลไกสนับสนุนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) กล่าวคือ
  - ๒.๑ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) ในจังหวัด
  - ๒.๒ ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเพื่อกำหนดให้มีหน่วยงานกลางเพื่อรับผิดชอบในการขึ้นทะเบียนเคส จัดทำและเก็บรวบรวม Case Profile ในจังหวัด
  - ๒.๓ การดำเนินการจัดตั้งและสนับสนุนให้มีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญสาขาสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ เพื่อสนับสนุนการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และทีมสหวิชาชีพ รวมถึงให้ความเห็นทางวิชาชีพแก่ศาลเยาวชนและครอบครัวในการพิจารณาออกคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก^{๑๙}
  - ๒.๔ จัดให้มีเครือข่ายครอบครัวอุปถัมภ์ โดยเสาะหาครอบครัวที่สมัครใจและมีศักยภาพในการทำหน้าที่ครอบครัวอุปถัมภ์ พร้อมทั้งจัดให้มีการเตรียมความพร้อมและกลไกสนับสนุนสำหรับการทำหน้าที่ครอบครัวอุปถัมภ์
  - ๒.๕ ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง^{๒๐} ในการดูแล ตรวจสอบ และสนับสนุนช่วยเหลือผู้ให้บริการดูแลและคุ้มครองเด็กในจังหวัด เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานพัฒนาและฟื้นฟู ให้สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำและให้ความปลอดภัยแก่เด็กในระหว่างที่เด็กที่ได้รับการช่วยเหลือพักอาศัยอยู่เป็นการชั่วคราวในสถานที่ตั้งกล่าว^{๒๐}

^{๑๗} โดยร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงยุติธรรม

^{๑๘} ปฏิบัติหน้าที่เสมือนเป็นผู้ช่วยของศาลเยาวชนและครอบครัว ในการให้ความเห็นทางวิชาชีพ โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ความเห็นทางวิชาชีพได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ถูกชักจูงจากคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

^{๑๙} กล่าวคือ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ตามมาตรา ๒๔ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก)

^{๒๐} ทั้งนี้ให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก

- ๒.๖ สนับสนุนและจัดหางบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายแนวทาง เช่น จัดสรรจากงบประมาณหน่วยงาน หรือกองทุนคุ้มครองเด็ก เงินบริจาคจากภาคเอกชน เป็นต้น
- ๒.๗ สนับสนุนให้มีกลไกพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบวิชาชีพ องค์กรเอกชน และเครือข่ายอาสาสมัครในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก
๓. ประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือ CM ประสบปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าว
๔. ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้มีกลไกการประสานงานหรือส่งต่อเคสข้ามเขตจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ
๕. บทบาทในฐานะเลขานุการคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด อาจนำเสนอข้อมูลและประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) ต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด เพื่อให้พิจารณาดำเนินการ ดังต่อไปนี้^{๒๑}
  - ๕.๑ จัดให้มีและพัฒนากลไกสนับสนุนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) ตามประเด็นที่กล่าวถึงในข้อ ๒.๒ – ๒.๗ ข้างต้น
  - ๕.๒ ประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จำเป็นต้องมีการกำหนดหรือแก้ไขระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
  - ๕.๓ กรณีปัญหาที่มีลักษณะพิเศษ ทั้งในเรื่องของปริมาณเคสซึ่งมีจำนวนมาก ลักษณะเคสมีความรุนแรง ซับซ้อน ลักษณะปัญหาความรุนแรงเฉพาะพื้นที่ เช่น เด็กกำพร้าจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้พิจารณากำหนดเป็นแผนเร่งด่วนของจังหวัด เป็นต้น
  - ๕.๔ ติดตามผล วิเคราะห์ และรายงานสถานการณ์และสภาพแวดล้อมของเด็กและครอบครัวภายในจังหวัด เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนแม่บทจังหวัด

^{๒๑} โปรดดูประเด็นเพิ่มเติมใน บทที่ ๒ ส่วนที่ ๕ แนวทางการขอความช่วยเหลือและสนับสนุนจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด และส่วนที่ ๖ ข้อเสนอสำหรับการทำงานของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด

บทที่ ๔ การปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายกรณี)

- กระบวนการที่ ๑ การดำเนินการเมื่อได้รับแจ้งเหตุ หรือประสบเหตุด้วยตนเอง
- กระบวนการที่ ๒ วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย
- กระบวนการที่ ๓ การรับเคสเข้ามาดำเนินการ (Intake Process)
- กระบวนการที่ ๔ การสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็ก (สืบเสาะพินิจ)
- กระบวนการที่ ๕ การกำหนดแนวทางดำเนินการ
- กระบวนการที่ ๖ การให้บริการตามแผน และการติดตามผลการปฏิบัติงาน
- กระบวนการที่ ๗ การปิดเคสและยุติการให้บริการ

บทที่ ๔ การปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กเป็นรายการณี เมื่อเกิดข้อสงสัยหรือพบว่ามีเด็กอยู่ในภาวะเสี่ยงหรือกำลังถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ หรือใช้ความรุนแรง เพื่อช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้จัดบริการทางสังคมรายการณี ได้เห็นถึงขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมาะสม ตั้งแต่การดำเนินการเมื่อรับแจ้งเหตุไปจนถึงการปิดเคส

การปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) ไม่ได้หมายถึงเฉพาะเด็กที่มีสัญชาติไทยเท่านั้นแต่รวมถึงเด็กทุกคน แม้ว่าเด็กนั้นจะไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร หรือเป็นเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย หรือเด็กต่างชาติ ซึ่งในกรณีที่ต้องปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กกลุ่มดังกล่าว ผู้ปฏิบัติงานอาจจำเป็นต้องมีการจัดหาล่ามแปลภาษาเพื่อให้สามารถสื่อสารกับเด็กและครอบครัวได้ รวมถึงต้องคำนึงถึงการดำเนินการเป็นพิเศษเพิ่มเติม เพื่อจัดการปัญหาที่เกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของเด็กนั้น เช่น การจดทะเบียนการเกิด หรือการดำเนินการเพื่อให้เด็กมีสถานะทางกฎหมายที่ถูกต้องหรือได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว อย่างน้อยในช่วงเวลาของการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)^{๒๒}

เนื่องจากการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กเป็นรายการณี มีความซับซ้อนและมีรายละเอียดของการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถนำมากล่าวถึงได้อย่างครบถ้วนทั้งหมด อีกทั้งการดำเนินงานบางส่วนต้องอาศัยการเรียนรู้จากการฝึกอบรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติ จึงจะสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นเนื้อหาในบทนี้จะได้กล่าวถึงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานเฉพาะที่สำคัญและจำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ง่ายขึ้นต่อการทำความเข้าใจและนำไปใช้ ทั้งนี้ ผู้ใช้คู่มือฉบับนี้สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากภาคผนวกของคู่มือฉบับนี้และเอกสารต่าง ๆ ตามที่ได้อ้างอิงถึงในเนื้อหา

หลักการที่ต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติงาน

๑. ให้ยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กตลอดเวลา ซึ่งอาจทำให้ต้องตัดสินใจเลือกวิธีการที่ขัดแย้งกับความต้องการของพ่อแม่และครอบครัวของเด็ก อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองเด็กคือหน้าที่หลักของงานนี้
๒. เด็ก ๆ ย่อมเจริญเติบโตได้ดีที่สุดเมื่อได้อยู่กับครอบครัวที่ปลอดภัย ดังนั้น จึงต้องทุ่มเทการทำงานทั้งหมดเพื่อให้เด็กคงอยู่กับครอบครัวและชุมชนของตน สำหรับการส่งเด็กเข้ารับการรักษาในสถานสงเคราะห์นั้นถือเป็นทางเลือกสุดท้ายเท่านั้น
๓. ควรทำการตัดสินใจเกี่ยวกับกรณีของเด็กอย่างทันที่และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะการประวิงเวลา การลังเล และการประนีประนอม ล้วนแต่จะทำให้ทุกฝ่ายสับสน อีกทั้งยังอาจทำให้เด็กประสบภาวะเสี่ยงเพิ่มขึ้น

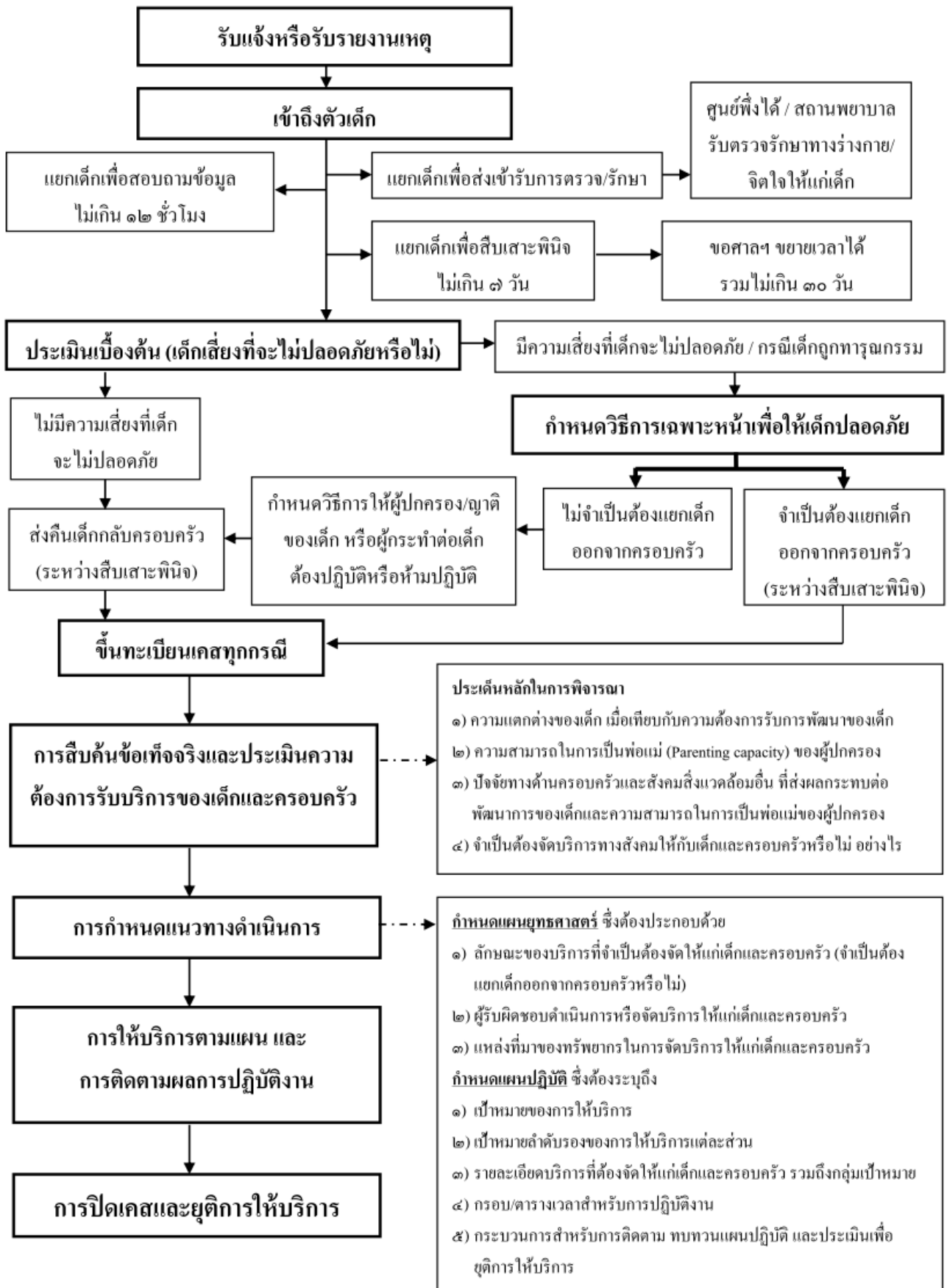
^{๒๒} สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน คู่มือการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเด็กต่างชาติ จัดทำโดย เครือข่ายเพื่อเด็กต่างชาติ (THAI CORD) (พ.ศ. ๒๕๕๒)

๔. ปฏิบัติงานร่วมกับเด็กและครอบครัวของเด็ก โดยปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือต่อกัน โดยปกติหากครอบครัวของเด็กเข้าใจถึงเหตุผลของวิธีการและแผนช่วยเหลือระยะยาวที่ถูกนำมาใช้ พวกเขาก็มักจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
๕. การปฏิบัติงานด้านคุ้มครองเด็กที่ดี จะต้องประกอบด้วยความเป็นพันธมิตรระหว่างหน่วยงาน การประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบต่อผลงาน และความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติ

การปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการนี้) ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้ คือ

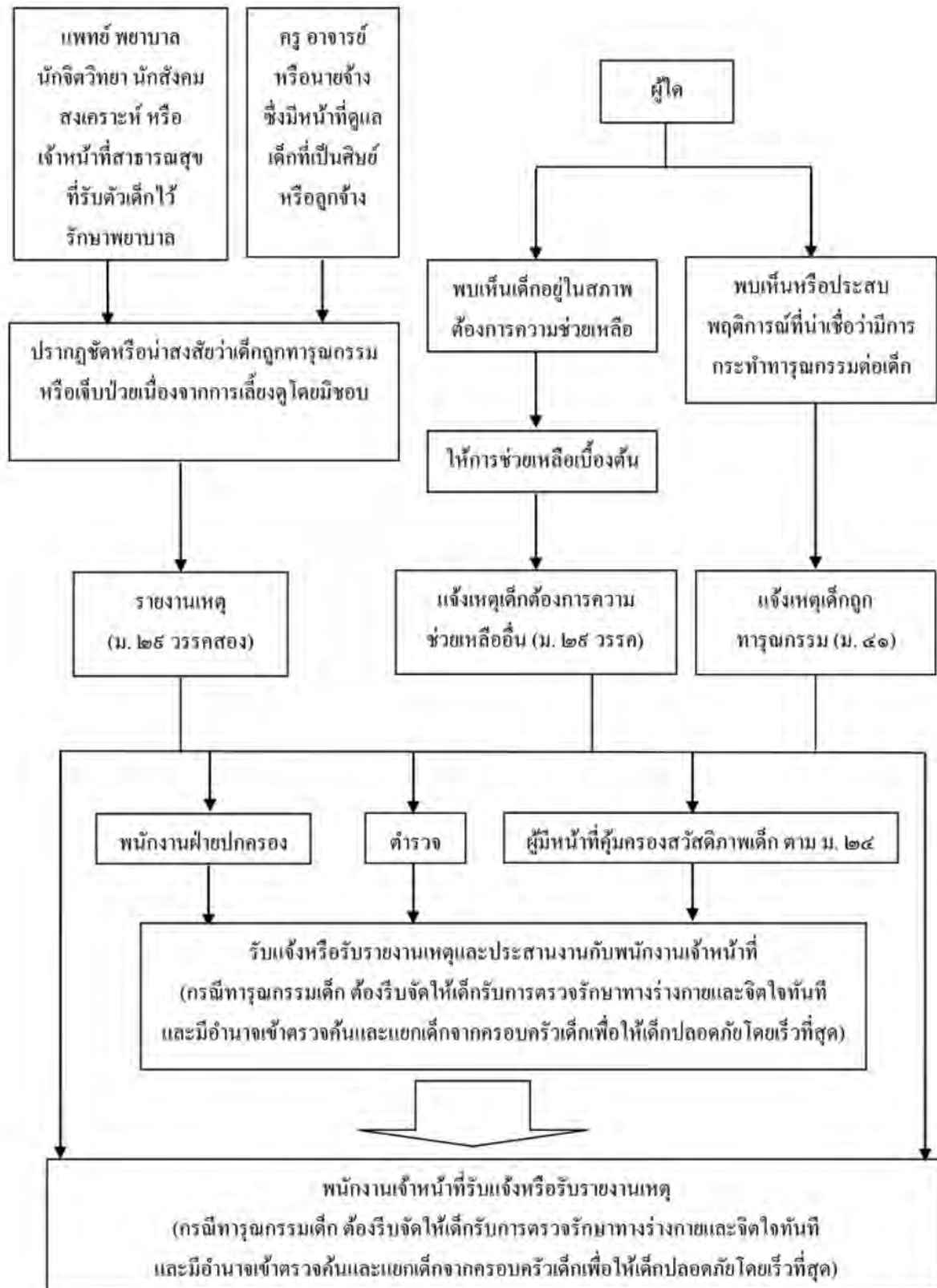
กระบวนการที่ ๑	การดำเนินการเมื่อได้รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุ
กระบวนการที่ ๒	วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย
กระบวนการที่ ๓	การรับเคสเข้ามาดำเนินการ (Intake Process) หรือ การขึ้นทะเบียนเคส
กระบวนการที่ ๔	การสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็ก (สืบเสาะพินิจ)
กระบวนการที่ ๕	การกำหนดแนวทางดำเนินการ
กระบวนการที่ ๖	การให้บริการตามแผน และการติดตามผลการปฏิบัติงาน
กระบวนการที่ ๗	การปิดเคสและยุติการให้บริการ

ผังที่ ๑ ขั้นตอนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กรายกรณี

กระบวนการที่ ๑ การดำเนินการเมื่อได้รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุ

ผังที่ ๒ การแจ้งเหตุ / การรายงานเหตุ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก

กระบวนการนี้เริ่มต้นเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งหรือได้รับรายงานเหตุของเด็กที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ หรือเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ (ดูผังที่ ๒ แสดงการแจ้งเหตุหรือรายงานเหตุตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก) โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ ๔ ขั้นตอน คือ การรับแจ้งเหตุ การเข้าถึงตัวเด็ก การตรวจสอบสถานะของเด็ก และการประเมินความปลอดภัยของเด็กเบื้องต้น ทั้งนี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ แล้ว ต้องสามารถตัดสินใจได้ว่า

- ๑) เด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือจริงหรือไม่
- ๒) เป็นกรณีที่ต้องใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัยหรือไม่

๑.๑ ขั้นตอนการรับแจ้งเหตุ / รับรายงานเหตุ

ความสำคัญของขั้นตอนนี้ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสอบถามข้อมูลเบื้องต้นให้เพียงพอที่จะกำหนดวิธีการเข้าถึงตัวเด็กให้เร็วและเหมาะสมที่สุด เพื่อให้เด็กได้รับความปลอดภัย

ก. วิธีการดำเนินการ

เมื่อได้รับแจ้งเหตุ พนักงานเจ้าหน้าที่ควรสอบถามข้อมูลจากผู้แจ้งเหตุให้ได้ประเด็นดังต่อไปนี้^{๒๓}

๑. ทำไมผู้แจ้งเหตุจึงคิดว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือ (ความเห็นของผู้แจ้งเหตุ)
๒. ผู้แจ้งเหตุรู้ข้อเท็จจริงใดบ้างที่ทำให้เด็กต้องการความช่วยเหลือ (ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดกับตัวเด็ก)
๓. รายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กว่า ชื่ออะไร เพศชายหรือหญิง อายุเท่าไร จะพบเด็กได้ที่ไหน เข้าถึงตัวเด็กได้อย่างไร และหากผู้แจ้งเหตุรู้ข่าวมาจากคนอื่น ควรสอบถามว่าผู้แจ้งเหตุรู้ข่าวมาจากใคร จะติดต่อบุคคลนั้นได้อย่างไร

ข. การพิจารณาตัดสินใจ

เมื่อได้รับแจ้งหรือรายงานเหตุ สิ่งสำคัญคือพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าถึงตัวเด็กโดยทันที เว้นแต่จะมีข้อเท็จจริงไม่ชัดเจนนักจึงจะตัดสินใจว่าเป็นกรณีที่ต้องเข้าถึงตัวเด็กโดยทันทีหรือไม่ เพื่อให้เด็กมีความปลอดภัย

ในกรณีที่เป็นกรณียาเหตุ โดย ๑) แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล^{๒๔} หรือ ๒) ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง หรือเป็นการแจ้งหรือรายงานเหตุที่ได้พบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ที่น่าเชื่อว่ามีกรณียาเหตุทารุณกรรมต่อเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าถึงตัวเด็กเพื่อประเมินเบื้องต้นโดยทันที (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๘ วรรคสอง) ทั้งนี้ กรณีข้างต้นจะเป็นกรณีที่เด็กได้รับอันตรายแล้วไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองหรือไม่

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รับแจ้งนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องวินิจฉัยว่าเด็กตกอยู่ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้หรือไม่^{๒๕}

^{๒๓} พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องบันทึกข้อมูลที่ได้รับโดยละเอียด เพื่อนำไปใส่ใน Case profile ของเด็ก

^{๒๔} ดูแบบรายงานตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙ ของศูนย์พึ่งได้ ในภาคผนวก ๓ก

^{๒๕} พิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์ เด็กที่พึ่งได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

- ก. ผู้ปกครองตกอยู่ในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กได้
- ข. ผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือ
- ค. เด็กอาจจะได้รับอันตรายหรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

หากข้อมูลที่ได้รับทำให้ น่าสงสัย น่าเชื่อ หรือมีความชัดเจนว่าเด็กจะไม่ปลอดภัย พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัยโดยทันที เช่น กำหนดเงื่อนไขและวิธีการเลี้ยงดูบุตรตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วย วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม หรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๓ เรียกประกันทัณฑ์บนตามมาตรา ๓๙ ตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๔๘ หรือแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราว เป็นต้น

ตัวอย่างกรณี น่าสงสัยว่าเด็กจะไม่ปลอดภัย ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าถึงตัวเด็กโดยทันที

กรณีผู้ปกครองปล่อยเด็กเล็กอยู่ลำพังบ่อย ๆ ซึ่งเมื่อดูผิวเผินอาจเข้าใจว่าเด็กอาจไม่เป็นอันตราย แต่ในความเป็นจริงถือได้ว่าเป็นกรณีน่าสงสัยว่าเด็กจะไม่ปลอดภัย เนื่องจากเด็กมีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายได้ในทุกขณะที่อยู่ตามลำพังนั้น ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากกรณีที่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังแล้วเด็กติดอยู่ในรถที่ปิดล็อกอยู่ตามแดดถูกอบจนเสียชีวิต เด็กจมน้ำเสียชีวิต หรือเด็กถูกล่อลวงไปล่วงละเมิดทางเพศและฆ่า เป็นต้น

กรณีพบเด็กมานั่งขอทานตามริมถนน ถือได้ว่าเป็นกรณีน่าสงสัยว่าเด็กจะไม่ปลอดภัย เพราะเด็กต้องเจอกับ ความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายจากการสูดควันพิษ ถูกรถชน ถูกทำร้ายริตไถจากบุคคลอื่น ถูกล่อลวงหรือบังคับไปล่วงละเมิดทางเพศ หรือแม้กระทั่งถูกแก๊งค์ขอทานมาควบคุมตัวไว้เข้าสังกัด เป็นต้น

ข้อพึงระวัง

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ควรใช้ความเห็นหรือการประเมินสถานการณ์ของผู้แจ้งหรือตัวเด็กมาเป็นบรรทัดฐานหลักในการตัดสินใจ เนื่องจากอาจทำให้การเข้าถึงและช่วยเหลือเด็กผิดพลาดหรือไม่ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น แม้ว่าผู้แจ้งหรือตัวเด็กที่มีการแจ้งว่าต้องการความช่วยเหลือจะบอกว่าไม่ใช่กรณีเร่งด่วน หรือยังไม่ต้องการความช่วยเหลือในขณะนั้นก็ตาม พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการประเมินโดยละเอียดรอบคอบทุกกรณีว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าถึงตัวเด็กโดยทันที

๒. พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องตระหนักว่า แม้การกระทำหรือสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อเด็กได้หยุดลงแล้ว ไม่ว่าจะเกิดเป็นผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม เช่น พ่อเลี้ยงล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กแล้ว หรือพ่อเลี้ยงลวนลามและพยายามมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก หากไม่มีการแทรกแซงที่เหมาะสม การกระทำหรือสถานการณ์ดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นอีก ดังนั้นจึงเป็นต้องเข้าถึงตัวเด็กโดยทันที

เมื่อได้รับแจ้งเหตุแล้ว หากเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่ใช่กรณี น่าสงสัย น่าเชื่อ หรือมีความชัดเจนว่าเด็กจะไม่ปลอดภัยแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงต้องเข้าถึงตัวเด็ก เพื่อทำการประเมินเบื้องต้นว่าเด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือหรือไม่ แต่อาจไม่จำเป็นต้องเข้าถึงหรือแยกตัวเด็กโดยทันที

กรณีตัวอย่างที่ ๑

เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแห่งหนึ่ง ได้รับแจ้งและร้องขอความช่วยเหลือจากเด็กหญิงแป้ง (นามสมมุติ) อายุ ๑๕ ปี ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมปลาย อาศัยอยู่กับแม่และพ่อเลี้ยง เด็กหญิงแป้งได้ให้ข้อมูลว่าถูกพ่อเลี้ยงเข้ามาลวนลามและพยายามมีเพศสัมพันธ์ด้วย แต่ตนเองขัดขืน และเนื่องจากในขณะนั้นแม่อยู่ในบ้านด้วย พ่อเลี้ยงจึงทำไม่สำเร็จ ภายหลังเมื่อบอกเรื่องดังกล่าวให้แม่รู้ แม่กลับไม่ปกป้องแต่อย่างใด

เจ้าหน้าที่ได้รับทราบข้อมูลจากเด็กหญิงแป้งว่าต้องการความช่วยเหลือ แต่เนื่องจากอีกไม่กี่วันจะต้องสอบแล้ว จึงขอให้เจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยเหลือหลังจากที่สอบเสร็จ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งก็ไม่ได้ดำเนินการเข้าไปให้ความช่วยเหลือในทันที เด็กหญิงแป้งจึงถูกพ่อเลี้ยงล่วงละเมิดทางเพศในวันที่สอบเสร็จวันแรก

จากกรณีดังกล่าวเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งใช้ความเห็นของเด็กหญิงแป้งมาเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินใจ ทำให้ไม่เข้าไปให้การช่วยเหลือในทันที ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่ประเมินความปลอดภัยของเด็กจากข้อมูลที่ได้รับ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเด็กถูกลวนลามแล้ว และแม้จะล่วงละเมิดทางเพศไม่สำเร็จ แต่พ่อเลี้ยงย่อมหาโอกาสทำอีก ประกอบกับแม่ไม่สามารถปกป้องคุ้มครองไม่ให้พ่อเลี้ยงทำเรื่องดังกล่าวได้ (โดยไม่จำเป็นต้องดูในชั้นตอนนี้ว่าแม่มีเหตุผลอะไร) จึงเป็นกรณีที่ต้องเข้าถึงตัวและให้ความช่วยเหลือทันทีเพื่อให้เด็กปลอดภัย

๑.๒ ขั้นตอนการเข้าถึงตัวเด็ก

ความสำคัญของขั้นตอนนี้ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าถึงตัวเด็ก เพื่อยับยั้งหรือป้องกันการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อเด็ก รวมทั้งทำการประเมินเบื้องต้น

ก. วิธีการดำเนินการ

พนักงานเจ้าหน้าที่อาจเลือกใช้วิธีการในการเข้าถึงตัวเด็กได้อย่างน้อย ๒ วิธี กล่าวคือ

วิธีการที่ ๑ ติดต่อคนที่อยู่ใกล้ชิดเด็กเพื่อให้นำเด็กออกมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถติดต่อบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก เช่น ๑) แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล หรือ ๒) ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง หรือ ๓)ญาติ เพื่อนบ้าน ผู้แจ้งเหตุ ซึ่งอยู่กับเด็กในขณะที่แจ้งเหตุหรือสามารถเข้าถึงตัวเด็กได้ให้นำตัวเด็กออกมาพบกับพนักงานเจ้าหน้าที่

วิธีการที่ ๒ ใช้อำนาจตามกฎหมายคุ้มครองเด็กเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจค้นและเข้าถึงตัวเด็ก ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำทารุณกรรมเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ^{๒๖}

นอกจากการเลือกใช้วิธีการในการเข้าถึงตัวเด็กให้เหมาะสมกับสถานการณ์แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับจากการแจ้งเหตุ เพื่อวางแผนและดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าร่วมดำเนินการด้วย เพื่อยับยั้งการกระทำที่ยังก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อเด็ก หรือในกรณีที่มีความชัดเจนว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา (ตำรวจเน้นการดำเนินการกับผู้กระทำ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่เน้นดำเนินการเกี่ยวกับตัวเด็ก)
- ส่งเด็กเข้ารับการรักษาพยาบาล รวมทั้งส่งต่อหน่วยงานด้านการแพทย์เพื่อดูแลด้านร่างกายและจิตใจเบื้องต้น (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๒ วรรคแรก)
- บันทึกรายละเอียดการกระทำและความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเด็ก เช่น สภาพร่างกายและจิตใจของเด็ก ในทันทีที่เข้าถึงตัวเด็ก ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ควรบันทึกเสียงหรือถ่ายภาพ ความผิดปกติบนร่างกายของเด็ก (หรือขอให้โรงพยาบาล ถ่ายภาพสภาพร่างกาย หรือบันทึกความผิดปกติที่เกิดกับร่างกายเด็ก) ก่อนที่จะนำตัวเด็กคืนให้กับครอบครัว หรือส่งไปยังสถานที่อื่น เพื่อให้เห็นรายละเอียดว่าเด็กมีความผิดปกติอะไรบ้าง เมื่อตอนแยกเด็กมา^{๒๗}

^{๒๖} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๐ กำหนดไว้ว่า

“เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓ และหมวด ๔ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจค้นในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำทารุณกรรมเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ แต่ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีเด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำไปสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้”

^{๒๗} การบันทึกรายละเอียด รวมทั้งภาพถ่ายความผิดปกติบนร่างกายของเด็ก ก่อนส่งตัวเด็กไปอยู่กับบุคคลใดหรือสถานที่ใดเป็นการชั่วคราวนั้น เพื่อใช้เป็นหลักฐานนำเสนอต่อศาลเพื่อให้พิจารณาออกคำสั่งต่าง ๆ ในภายหลัง

- บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กและผู้ปกครอง บันทึกรายละเอียดข้อเท็จจริงที่ได้จากผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ บันทึกของผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครู เป็นต้น
- จัดหาและเตรียมความพร้อมเพื่อให้บุคคลหรือสถานที่ให้การดูแลเด็กเป็นการชั่วคราว ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากผู้ปกครอง (บุคคลหรือสถานที่ดังกล่าว ต้องได้รับการประเมินแล้วว่ามีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับให้เด็กอยู่ด้วยเป็นการชั่วคราว) โดยให้พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะส่งตัวเด็กไปอยู่อาศัยกับครอบครัวญาติ ครอบครัวอุปถัมภ์อื่น ๆ ที่สามารถคุ้มครองให้เด็กปลอดภัย เป็นสถานที่ลำดับแรก ๆ

การแจ้งสิทธิเบื้องต้นให้เด็กและผู้ปกครอง

๑. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองให้เกิดความปลอดภัย หากมีคนทีเด็กกลัวว่าจะทำให้เด็กไม่ปลอดภัย มีกลไกที่จะช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำผู้กระทำ ซึ่งรวมถึงบุคคลในครอบครัว หุตุการกระทำไม่ให้เข้าใกล้ หรือแม้แต่การที่เด็กจะแยกออกมาจากครอบครัวเป็นการชั่วคราว
๒. สิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาล โดยผู้ปฏิบัติงานจะช่วยประสานงานในการส่งตัวเข้ารับการรักษา
๓. สิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว
๔. สิทธิในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การร้องทุกข์ตามกฎหมายความรุนแรงในครอบครัว และการร้องทุกข์ตามกฎหมายอื่น
๕. สิทธิในการเรียกร้องค่าตอบแทนผู้เสียหาย ในกรณีที่เด็กเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น โดยตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดนั้น ซึ่งผู้เสียหายหรือทายาทมีสิทธิยื่นคำขอภายใน ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่ผู้เสียหาย ได้รู้ถึงการกระทำความผิด
๖. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖^{๒๔}

^{๒๔} ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๑๗ ซึ่งรวมถึง ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา ๒๗๖ ถึง มาตรา ๒๘๗ ความผิดต่อชีวิต มาตรา ๒๘๘ ถึง มาตรา ๒๙๔ ความผิดต่อร่างกาย มาตรา ๒๙๕ ถึง มาตรา ๓๐๐ ความผิดฐานทำให้แก่ลูก มาตรา ๓๐๑ ถึง มาตรา ๓๐๕ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา มาตรา ๓๐๖ ถึง มาตรา ๓๐๘

^{๒๕} โดยยื่นคำขอรับความคุ้มครองได้ที่สถานีตำรวจทุกแห่ง สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทุกจังหวัด หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน อาคาร ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

๑.๓ การตรวจสอบสถานะของเด็ก

ความสำคัญของขั้นตอนนี้ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซักถาม ตรวจสอบเอกสารแสดงตัว และรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อระบุว่าเด็กเป็นผู้ที่ขาดหลักฐานทางทะเบียนราษฎรแสดงตัว หรือเป็นคนต่างด้าวที่อยู่ในสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือไม่ ซึ่งมีความจำเป็นที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องให้คำแนะนำช่วยเหลือเบื้องต้นหรือส่งต่อไปให้ผู้ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือโดยตรงต่อไป

๑.๓.๑ เด็กที่ขาดหลักฐานทางทะเบียนราษฎรแสดงตัว

เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่พบหลักฐานทางทะเบียนราษฎรแสดงตัวของเด็ก เช่น บัตรประจำตัวประชาชน สูติบัตร และมีข้อมูลพอเชื่อได้ว่าพ่อหรือแม่ของเด็กมีสัญชาติไทย หรือเด็กเกิดในประเทศไทย (ไม่ว่าพ่อแม่ของเด็กจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ก็ตาม) แต่ไม่ได้รับการจดทะเบียนการเกิด

แนวทางการดำเนินการ

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่แนะนำให้ผู้ปกครองของเด็กแจ้งเกิดเด็กที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นซึ่งเป็นท้องที่ที่เด็กเกิด
๒. ในกรณีเด็กแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสา (อายุไม่เกิน ๗ ปี) ถูกทอดทิ้ง พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่ได้รับสำหรับให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่รับตัวเด็กไว้จัดทำบันทึกรับตัวเด็ก^{๓๐} (ทำเป็น ๒ ฉบับ โดยเก็บไว้ ๑ ฉบับ และมอบให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเกิด ๑ ฉบับ) และแจ้งการเกิดเด็กที่สำนักทะเบียนท้องที่หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่หน่วยงานที่รับตัวเด็กตั้งอยู่
๓. ในกรณีของเด็กเร่ร่อน เด็กที่ไม่ปรากฏบุพการี หรือบุพการีทอดทิ้ง (อายุไม่เกิน ๑๘ ปี) พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานให้หัวหน้าหน่วยงานที่ให้การอุปการะหรือสงเคราะห์เด็กทำการแจ้งเกิดเด็กที่สำนักทะเบียนท้องที่หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่หน่วยงานที่อุปการะหรือสงเคราะห์เด็กตั้งอยู่

พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถศึกษาเพิ่มเติมวิธีการปฏิบัติและขั้นตอนการแจ้งเกิดในเอกสารความรู้เรื่อง : การพัฒนาสถานะสำหรับเด็กที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร (จัดทำโดย สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กันยายน ๒๕๕๗)

^{๓๐} บันทึกการรับตัวเด็ก ต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับ ๑) รายการบุคคลของผู้ที่พบเด็ก ๒) พฤติการณ์ สถานที่และวันเวลาที่พบเด็ก ๓) สภาพทางกายภาพโดยทั่วไปของเด็ก ๔) เอกสารที่ติดตัวมา与孩子 ๕) ประวัติของเด็กเท่าที่ทราบ และ ๖) ในกรณีที่ไม้อาจทราบสัญชาติของเด็กให้บันทึกว่า “ไม่ทราบสัญชาติของเด็ก”

๑.๓.๒ เด็กต่างชาติ (เด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย)

เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีข้อมูลหลักฐานเพียงพอที่จะได้ระบุได้ว่าเด็กมีสัญชาติไทย และอาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นเด็กต่างชาติ พนักงานเจ้าหน้าที่ควรสอบถามหรือตรวจสอบเอกสารหลักฐานของเด็กและผู้ปกครอง เพื่อระบุว่าเด็กเป็นผู้ที่ต้องถูกดำเนินคดีฐานเข้ามาและอยู่ในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายคนเข้าเมืองและต้องถูกส่งกลับประเทศต้นทางหรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดแนวทางดำเนินการได้อย่างเหมาะสมต่อไป

แนวทางการดำเนินการ

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบว่าเด็กต่างชาติดังกล่าวได้รับอนุญาตหรือได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องหรือไม่ (โดยใช้ตารางที่ ๑ ประกอบการพิจารณา) และในกรณีที่พบว่าเด็กมีสิทธิที่จะอยู่ในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง (กรณี ๑ - ๖ ของตารางที่ ๑) พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนปกติของการให้ความคุ้มครองเด็ก (รายการณี)^{๓๑}
๒. ในกรณีสงสัยว่าเด็กต่างชาติอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานกับตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อดำเนินการคัดแยกผู้เสียหายเบื้องต้น ทั้งนี้เมื่อเด็กได้รับการคัดแยกว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แล้ว จะไม่ถูกดำเนินคดีฐานเข้ามา หรืออยู่ในประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย (ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๑) และการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี) ของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องคำนึงถึงแนวทางการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ^{๓๒} ประกอบด้วย
๓. ในกรณีที่ปรากฏว่าเด็กต่างชาติไม่ใช่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งต้องถูกดำเนินคดีและถูกกักตัวไว้โดยเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเพื่อรอการส่งกลับประเทศต้นทาง (กรณี ๗ ของตารางที่ ๑) พนักงานเจ้าหน้าที่อาจประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เพื่อให้ใช้อำนาจในการให้เด็กไปพักอาศัยอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย (ตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๔ วรรคสาม) ในระหว่างขั้นตอนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณี)

^{๓๑} พนักงานเจ้าหน้าที่ควรศึกษาแนวทางการให้ความช่วยเหลือเด็กต่างชาติเพิ่มเติม ใน คู่มือการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเด็กต่างชาติ จัดทำโดยเครือข่ายเพื่อเด็กต่างชาติ (THAI CORD), พฤษภาคม ๒๕๕๒

^{๓๒} พนักงานเจ้าหน้าที่ควรศึกษาแนวทางการให้ความช่วยเหลือเด็กต่างชาติที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพิ่มเติมในคู่มือการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเด็กต่างชาติ จัดทำโดยเครือข่ายเพื่อเด็กต่างชาติ (THAI CORD), พฤษภาคม ๒๕๕๒ และ คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (๒๕๕๕)

ตารางที่ ๑ แนวทางการวิเคราะห์สถานะทางกฎหมาย (สิทธิอยู่ได้ในประเทศไทย) จากเอกสารที่ออกให้หรือจัดทำ โดยทางราชการ^{๓๓}

	เอกสารที่มี	สถานะตามกฎหมายคนเข้าเมือง
๑.	<ul style="list-style-type: none"> ○ หนังสือเดินทางและวีซ่าเข้าประเทศไทยโดยถูกต้อง หรือ ○ ใบอนุญาตผ่านแดน 	เดินทางเข้าประเทศไทยอย่างถูกต้อง และได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว
๒.	<ul style="list-style-type: none"> ○ ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ○ ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ (ตม. ๑๖) หรือ ○ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเล่มปกสีน้ำเงิน (ท.ร. ๑๔) 	ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทยได้เป็นการถาวร
๓.	<ul style="list-style-type: none"> ○ บัตรประจำตัวบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือ บัตรประจำตัวชนกลุ่มน้อย และเลขประจำตัว ๑๓ หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข ๖ หรือ ๗ ○ สูติบัตร (ท.ร. ๓) หรือ ○ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเล่มปกสีเหลือง (ท.ร. ๑๓) 	เข้าเมืองผิดกฎหมายแต่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว
๔.	<ul style="list-style-type: none"> ○ บัตรประจำตัวบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และเลขประจำตัว ๑๓ หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข ๐๐ ○ สูติบัตร (ท.ร. ๐๓) หรือ ○ มีชื่ออยู่ในแบบรับรองทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘/๑) ซึ่งยังไม่หมดระยะเวลาการผ่อนผันให้อยู่ชั่วคราวในประเทศไทย 	
๕.	<ul style="list-style-type: none"> ○ บัตรประจำตัว ที่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข ๐ ○ สูติบัตร (ท.ร. ๐๓๑) หรือ ○ มีชื่ออยู่ในแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ท.ร. ๓๘ ข) 	
๖.	<ul style="list-style-type: none"> ○ เป็นผู้หลบหนีภัยการสู้รบจากประเทศเมียนมา มีชื่อในแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ท.ร. ๓๘ ข) หรือในทะเบียนประวัติผู้หลบหนีภัยการสู้รบที่อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 	เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และถูกควบคุมตัวไว้ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับประเทศต้นทาง
๗.	<ul style="list-style-type: none"> ○ ไม่มีเอกสารใดเลย 	ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ต้องถูกดำเนินคดีและผลักดันกลับประเทศต้นทาง (พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ และ ๕๘)

^{๓๓} ปรับปรุงจากแนวทางการวิเคราะห์สถานะทางกฎหมาย (สิทธิอยู่ได้ในประเทศไทย) ในคู่มือการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเด็กต่างชาติ จัดทำโดยเครือข่ายเพื่อเด็กต่างชาติ (THAI CORD), พฤษภาคม ๒๕๕๒

๑.๔ ขั้นตอนการประเมินเบื้องต้น

ความสำคัญของขั้นตอนนี้ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซักถาม สังเกต และรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อตัดสินใจว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ และมีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวหรือไม่

พนักงานเจ้าหน้าที่พึงตระหนักว่าการประเมินเบื้องต้นในขั้นตอนนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมินทั้งหมดในการช่วยเหลือเด็ก ซึ่งอาจเกิดขึ้นในหลายช่วงเวลาตั้งแต่การพิจารณาว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ ไปตลอดจนถึงการประเมินเพื่อยุติการให้บริการ ดังนั้นแม้ว่าการประเมินเบื้องต้นนี้จะเน้นความสำคัญที่การพิจารณาว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือและมีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวหรือไม่

พนักงานเจ้าหน้าที่ยังต้องทำการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาในขั้นตอนนี้ทั้งหมดโดยละเอียดเพื่อใช้ในการประเมินเชิงลึกในขั้นตอนต่อไป ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัว และปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพัง โดยไม่มีวิธีการอื่นมาเป็นหลักประกันว่าเด็กจะไม่ได้รับอันตรายจากเพื่อนบ้านที่มีพฤติกรรมเสพยา และใช้ความรุนแรง การประเมินเบื้องต้นพนักงานเจ้าหน้าที่อาจสรุปได้เลยว่าต้องใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย เช่นการแยกเด็กออกมาจากผู้ปกครอง ส่วนข้อเท็จจริงในเรื่องความจำเป็นของผู้ปกครองที่ต้องออกไปทำงาน พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการบันทึกเพื่อประเมินเชิงลึกและหาแนวทางในการให้บริการในขั้นตอนต่อไป ซึ่งอาจจะเป็นการช่วยให้ผู้ปกครองสามารถมีรายได้โดยไม่ต้องทิ้งให้เด็กอยู่ตามลำพัง หรือจัดหาการดูแลในรูปแบบต่าง ๆ ให้ เป็นต้น

ก. วิธีการดำเนินการ

ในการประเมินเบื้องต้น นอกจากซักถามเด็กและผู้ปกครองแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจซักถามข้อมูลจากบุคคลอื่นที่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น บุคคลที่อยู่อาศัยในบ้านเดียวกันหรือญาติที่ไปมาหาสู่กับครอบครัวเด็กบ่อย ๆ เพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนที่เป็นการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กและครอบครัว ครูประจำชั้น ครูแนะแนว เพื่อนสนิทของเด็ก เป็นต้น

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งรวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ที่ทำการตรวจรักษาเด็ก มาให้ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความประพฤติ สุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก เพื่อใช้สำหรับการประเมินเบื้องต้นได้ (ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๐ (๓))^{๓๔}

ในกรณีจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวและนำไปยังที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมทั้งบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ได้ แต่จะกักตัวเด็กไว้นานเกินกว่า ๑๒ ชั่วโมงไม่ได้ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๐ (๒))

เมื่อมีการเข้าถึงตัวเด็กและทำการประเมินเบื้องต้น พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการขึ้นทะเบียนเคส (Registrar) ทั้งนี้เพื่อนำเคสเข้าสู่การให้บริการ (Case Intake) ในทุกกรณี^{๓๕} เพื่อให้สามารถติดตามได้จนกว่าจะมีการปิดเคส การขึ้นทะเบียนดังกล่าว นอกจากรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กที่เป็นเอกลักษณ์ สภาพสุขภาพ พัฒนาการ

^{๓๔} ผู้ใดไม่ยอมมาให้ถ้อยคำ ไม่ยอมให้ถ้อยคำ หรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๘๐ (๒)

^{๓๕} ทุกรายละเอียดเพิ่มเติมในกระบวนการที่ ๓ การรับเคสเข้ามาดำเนินการ

และพฤติกรรมเท่าที่มีในขั้นต้นแล้ว ยังต้องมีเหตุผลที่ต้องนำตัวเด็กมาขึ้นทะเบียนเพื่อรับบริการด้วย เหตุผลที่ว่านี้เป็นประเด็นตามที่ มาตรา ๒๘ ได้บัญญัติไว้

การพิจารณาว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ และมีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากครอบครัว เป็นการชั่วคราวหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ควรประเมิน ๒ ส่วน กล่าวคือ ๑) การประเมินกาย จิต และสังคมของเด็ก เพื่อดูว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นกับตัวเด็กหรือไม่ และมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัยหรือไม่ และ ๒) หากมีความเสี่ยงต้องประเมินว่าเด็กจะมีความปลอดภัยหรือไม่หากปล่อยให้อยู่กับผู้ปกครองต่อไป ขณะเดียวกันเมื่อตัดสินใจยอมให้เด็กอยู่กับผู้ปกครอง ต้องกำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น เรียกประกันทรัพย์บน ตามมาตรา ๓๙ ตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๔๘ หรือ กำหนดเงื่อนไขและวิธีการเลี้ยงดูบุตรตามระเบียบ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกละเมิดโดยมิชอบ พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้น

๑.๔.๑ การประเมิน ร่างกาย จิตใจ สังคม ของเด็ก

การประเมินร่างกาย จิตใจ และสังคมของเด็กในขั้นตอนนี้ มุ่งเน้นความสำคัญที่การประเมินว่าเด็กได้รับการเลี้ยงดูและคุ้มครองอย่างเหมาะสมหรือไม่ และเด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือประการใด โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ควรสอบถามรายละเอียดรวมถึงสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นข้อบ่งชี้ว่ามีความเสียหายหรือความผิดปกติเกิดขึ้นกับตัวเด็ก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสุขภาพกาย สุขอนามัย สุขภาพจิต หรือพฤติกรรมของเด็ก ทั้งนี้ ให้ใช้แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก โดยจะต้องสืบค้นข้อเท็จจริงต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ สุขภาพกาย สุขภาพจิต พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านรู้จักคิด (Cognitive Development) พัฒนาการด้านจิตสังคม (Psycho-social /Socio-emotional Development) และพฤติกรรมของเด็ก (ดูข้อคำถามสำหรับประเด็นหลักที่ต้องสืบค้น และประเมิน (สืบเสาะพินิจ) ในภาคผนวก ๑ แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก ช่วงอายุ ๐ – ๓ ปี)

ตัวอย่างข้อบ่งชี้ว่ามีความเสียหายหรือความผิดปกติเกิดขึ้นกับตัวเด็ก

- เด็กมีบาดแผลหรือรอยขีดตามร่างกาย ที่เกิดจากการทำร้าย ทำโทษ หรือไม่ทราบสาเหตุ หรือ การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ
- เด็กมีน้ำหนัก ส่วนสูง ไม่ปกติ
- เด็กมีอาการที่แสดงให้เห็นว่าพักผ่อนไม่เพียงพอ
- เด็กมีอาการเจ็บป่วย โรคเรื้อรัง โรคประจำตัว มีความพิการทางกาย โดยไม่ได้รับการดูแล
- เด็กมีอาการซึมเศร้า หวาดกลัว หวาดระแวง ก้าวร้าวผิดปกติ เป็นต้น

นอกจากข้อบ่งชี้ว่าเด็กได้รับความเสียหายข้างต้นแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสังเกตหาข้อบ่งชี้อื่น ๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น สภาพร่างกายและพฤติกรรมของเด็ก เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม สภาพการกินการอยู่อาศัย เป็นต้น เพื่อที่จะพิจารณาต่อว่าเด็กมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัยอันเนื่องมาจากพฤติกรรมของเด็กหรือการเลี้ยงดูของผู้ปกครองหรือไม่

ตัวอย่างข้อบ่งชี้ว่าเด็กมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัย ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกิดจากการกระทำของใคร แต่เกี่ยวข้องกับคนที่ผู้ปกครองตกอยู่ในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามที่ มาตรา ๒๘ ระบุไว้

- ร่างกายของเด็ก เช่น เล็บ ผม ฟัน เนื้อตัว ไม่สะอาด
- ภาชนะกินข้าวและดื่มน้ำของเด็กไม่สะอาด
- ที่อยู่หลับนอนของเด็กไม่สะอาดอุดู้อากาศไม่ถ่ายเทและไม่มั่นคงแข็งแรงปลอดภัย
- เด็กไม่สวมใส่เสื้อผ้าหรือเสื้อผ้าสกปรก
- เด็กเคยต้องอยู่ตามลำพัง
- เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะเป็นอันตราย เช่น เด็กหญิงมีพฤติกรรมชอบคลอเคลียหรือ มีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม

หากพนักงานเจ้าหน้าที่พบข้อบ่งชี้ว่าเกิดความเสียหายหรือความผิดปกติเกิดขึ้นกับตัวเด็ก พนักงาน เจ้าหน้าที่จะสามารถสรุปในเบื้องต้นได้ว่ากรณีที่ได้รับแจ้งนั้นเป็นกรณีของเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๘ ประกอบกับมาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๐) ซึ่งจำเป็น ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือหรือแทรกแซงตามความเหมาะสมต่อไป

๑.๔.๒ การประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นในขั้นตอนนี้ มุ่งเน้นความสำคัญที่การประเมินว่าเด็กมีความปลอดภัย หรือไม่หากจะปล่อยให้เด็กอยู่กับผู้ปกครองต่อไป ซึ่งถ้าพบว่าเด็กมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัยแล้ว พนักงาน เจ้าหน้าที่ต้องใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

การประเมินดังกล่าวข้างต้น พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้โครงสร้างสำหรับการประเมินเด็กที่ต้องการ ความช่วยเหลือและครอบครัว (Framework for the assessment of children in need and their families)^{๓๖} โดยพิจารณา ถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

๑) ข้อบ่งชี้ว่ามีความเสียหายหรือความผิดปกติเกิดขึ้นกับตัวเด็ก หรือมีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหาย ต่อเด็ก และไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้น เช่น กรณีแม่เลี้ยงลูกผู้หญิงคนเดียวในบ้านที่มีผู้ชายคนอื่น อยู่ด้วย โดยที่ลูกมีพฤติกรรมมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งการเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กอาจกระทำได้ยากและ ต้องใช้เวลา จึงถือได้ว่าเป็นกรณีเด็กมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายจากการถูกล่วงเกินทางเพศ เป็นต้น

๒) ความสามารถในการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเสียหาย ที่เกิดขึ้นหรือมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็ก ซึ่งจะถือได้ว่าเด็กตกอยู่ในความเสี่ยงหากเข้ากรณีหนึ่งกรณีใดหรือ หลายกรณีดังนี้ คือ

^{๓๖} ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในเอกสาร HM Government (2006), Working Together to Safeguard Children, A guide to inter-agency working to safeguard and promote the welfare of children.

- ก. ผู้ปกครองขาดทักษะในการดูแลและคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัย
- ข. ผู้ปกครองปล่อยปละละเลยในการดูแลและคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัย ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็นกรณีที่ผู้ปกครองไม่ได้ตั้งใจปล่อยปละละเลย และกรณีที่จงใจปล่อยปละละเลย เช่น กรณีที่ผู้ปกครองรักลูกไม่เท่ากัน ให้การดูแลลูกคนหนึ่งอย่างดี แต่ไม่สนใจลูกอีกคนหนึ่ง เป็นต้น
- ค. ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ทำให้เด็กไม่ปลอดภัย เนื่องจากเป็นผู้ที่ติดเหล้า เสพยาบ้า มีปัญหาสุขภาพจิต ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ หรือมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง เป็นต้น

๓) ปัจจัยด้านครอบครัวและสังคมสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัย หรือทำให้ความสามารถของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูและคุ้มครองเด็กลดลง เช่น ครอบครัวยากจนผู้ปกครองจำเป็นต้องออกไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีญาติพี่น้องที่จะสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ สภาพที่พักอาศัยไม่ปลอดภัย อยู่ในชุมชนที่มีการใช้ยาเสพติดและมีการใช้ความรุนแรง เป็นต้น

การประเมินในขั้นตอนนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า เป็นกรณีที่น่าสงสัย น่าเชื่อ หรือมีความชัดเจนว่าเด็กมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัยหากยังอยู่กับผู้ปกครอง พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัยโดยทันที โดยไม่ต้องคำนึงถึงเหตุผลของผู้ปกครองที่ไม่สามารถคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยได้ (เนื่องจากประเด็นดังกล่าวจะถูกนำมาพิจารณาโดยละเอียดในกระบวนการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กในภายหลังอยู่แล้ว) ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้ปกครองไม่ดูแลเอาใจใส่ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม เช่น ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จึงมีความจำเป็นต้องทิ้งเด็กให้อยู่ตามลำพังในบางเวลา เป็นต้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มั่นใจว่าผู้ปกครองจะไม่ทอดทิ้งเด็กให้อยู่ตามลำพัง หรือไม่มั่นใจว่าบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้ปกครองให้ดูแลเด็กชั่วคราวในช่วงที่ผู้ปกครองไม่อยู่กับเด็กนั้นจะสามารถดูแลคุ้มครองเด็กได้ เช่น การให้มอบหมายเด็กที่โตกว่าให้ดูแลเด็กที่เล็กกว่า เป็นต้น แม้ว่าอันตรายจะยังไม่เกิดขึ้นกับเด็กก็ตาม แต่สามารถพิจารณาได้ เด็กมีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับอันตรายรูปแบบต่าง ๆ เช่นอุบัติเหตุจากการตกบันได ตกน้ำ ถูกข้อมือมีคมบาด หรือได้รับอันตรายจากสัตว์เลื้อยหรือบุคคลอื่น เป็นต้น ในขณะที่ผู้ปกครองไม่อยู่จึงไม่สามารถคุ้มครองเด็กจากอันตรายดังกล่าวได้ กรณีดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจำเป็นต้องใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย โดยการแยกเด็กออกจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามมาตรา ๓๓ เป็นต้น ซึ่งจะได้กล่าวถึงในกระบวนการต่อไป

หลักการที่ต้องคำนึงถึงในการประเมิน:

- ๑. ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และสำคัญกว่าประโยชน์ของผู้ปกครอง
- ๒. ให้ใช้ความระมัดระวังอย่างสูงสุดในการพิจารณาหาข้อสรุปใด ๆ เนื่องจากการระมัดระวังมากย่อมดีกว่าการมองข้ามความเสี่ยงหรือประเมินความเสี่ยงต่ำกว่าความเป็นจริง
- ๓. หากมีข้อสงสัยใด ๆ ให้ขอคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ผู้เชี่ยวชาญ หรือเพื่อนร่วมงาน

ตัวอย่างการประเมินความเสี่ยงของเด็กที่จะไม่ปลอดภัย

กรณีที่ ๑ กรณีที่ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก มีความรักและใส่ใจ แต่ขาดทักษะในการเลี้ยงดู ซึ่งถ้าเป็นการขาดทักษะในเรื่องที่ไม่มีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก เช่นการดูแลความสะอาด เรื่องอาหารการกินของเด็ก เป็นต้น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจตัดสินใจให้เด็กอยู่กับผู้ปกครอง และให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือเพิ่มเติมในการเลี้ยงดูเด็ก (และถ้ายังไม่มั่นใจว่าผู้ปกครองจะปฏิบัติตามคำแนะนำ อาจตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมากำกับดูแลได้)

กรณีที่ ๒ กรณีแม่อาบน้ำให้เด็กหญิงตั้งแต่เล็กจนโต ทำให้เด็กไม่มีทักษะในการอาบน้ำเอง ต้องให้คนอื่นทำให้ แม่ไม่อยู่บ้านบ่อยครั้งต้องออกไปทำงาน ทิ้งให้เด็กอยู่กับบุคคลอื่นในบ้าน เช่น พ่อเลี้ยง หรืออาผู้ชาย นอกจากแม่จะขาดทักษะในการสอนให้ลูกช่วยตัวเองแล้ว ยังเป็นประเด็นที่เด็กไม่รู้จักขอบเขตที่เหมาะสมไม่ให้คนอื่นมาเห็น และสัมผัสกับร่างกายของตนเอง ซึ่งถ้าเด็กยอมให้พ่อเลี้ยงหรืออาผู้ชายอาบน้ำให้ในตอนที่ไม่อยู่บ้าน ก็มี ความเสี่ยงสูงที่เด็กจะไม่ปลอดภัย จึงต้องมีการกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

กรณีที่ ๓ กรณีผู้ปกครองมีทักษะในการเลี้ยงดูลูก แต่จิตใจไม่ดูแลคุ้มครอง เช่น รักและดูแลลูกไม่เหมือนกัน คนหนึ่งดูแลคุ้มครองดี อีกคนไม่สนใจดูแลคุ้มครอง เป็นกรณีที่มีความเสี่ยงสูง จึงต้องมีการกำหนดวิธีการเฉพาะหน้า เพื่อให้เด็กปลอดภัย

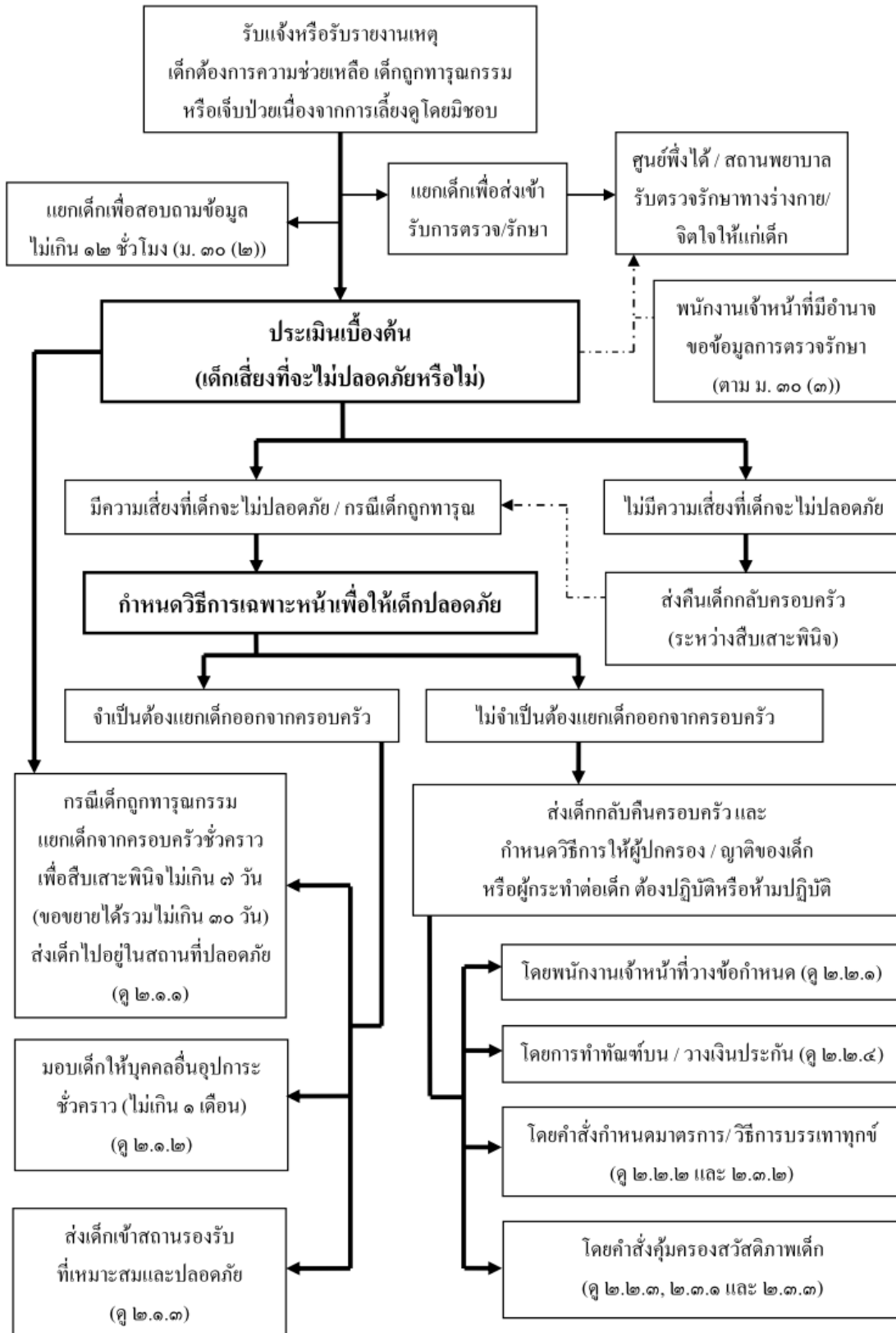
กรณีที่ ๔ กรณีผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก มีความรักและใส่ใจในการเลี้ยงดู แต่ไม่สามารถคุ้มครองเด็กได้ เช่น กรณีที่ปู่ที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง ทำร้ายเด็ก พ่อแม่ไม่สามารถคุ้มครองลูกจากการทำร้ายของปู่ได้ อาจสรุปได้ว่าเป็นเคสที่มีความเสี่ยงสูง จึงต้องมีการกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

กรณีที่ ๕ กรณีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กไม่ดี เช่น เกลียดลูก คิดว่าลูกเกิดมาเป็นกาลกิณี อาจตีหรือใช้ความรุนแรงกับลูกได้ หรือไม่ช่วยคุ้มครองลูก แต่ต่อว่าเพิ่มเติม ลูกถูกละเมิดทางเพศก็หาว่าสำส่อน หาเรื่องเอง เป็นต้น เป็นกรณีที่มีความเสี่ยงสูง จึงต้องมีการกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

กรณีที่ ๖ กรณีผู้ปกครองมีปัญหาทางกาย จิตใจ หรือมีพฤติกรรมที่ทำให้เด็กไม่ปลอดภัย เช่น ผู้ปกครองมีปัญหาเสพยาเสพติด มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง ควบคุมตัวเองไม่ได้ เป็นกรณีที่มีความเสี่ยงสูง จึงต้องมีการกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

กระบวนการที่ ๒ วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

ผังที่ ๓ วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินเบื้องต้นแล้วเห็นว่าเด็กมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัยหากยังอยู่กับผู้ปกครอง พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัยทันที ซึ่งอาจมีทั้งกรณีที่ให้เด็กยังอยู่กับผู้ปกครองหรือแยกเด็กออกจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราว นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่อาจพิจารณาใช้วิธีการหรือมาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้เด็กปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย การกำหนดมาตรการให้บุคคลที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อเด็กกระทำหรือไม่ให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา ๓๙ โดยอาจเรียกประกันทัณฑ์บน รวมถึงการตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๔๘ หรือ กำหนดเงื่อนไขและวิธีการเลี้ยงดูบุตร ตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นตั้งที่จะได้กล่าวถึงดังนี้คือ

๒.๑ การแยกเด็กออกจากครอบครัวเป็นการชั่วคราว

นอกเหนือจากอำนาจในการแยกเด็กออกจากครอบครัวเพื่อสอบถามข้อมูล (ซึ่งจะกักตัวเด็กไว้จำนวนเกินกว่า ๑๒ ชั่วโมงไม่ได้ ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๐ (๒)) แล้ว กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินแล้วเห็นว่า เด็กมีความไม่ปลอดภัยหรือมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัย หากยังอยู่กับผู้ปกครอง ไม่ว่าจะเพราะผู้ปกครองอาจเป็นอันตรายต่อเด็กหรือผู้ปกครองไม่สามารถดูแลคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยได้ รวมถึงกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถชี้แจงได้ว่าเกิดเหตุใดขึ้นและเหตุใดจึงไม่สามารถคุ้มครองให้เด็กปลอดภัย^{๓๗} พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องใช้อำนาจตามกฎหมายแยกเด็กออกจากครอบครัวเป็นการชั่วคราว และจัดให้เด็กอยู่กับบุคคลหรือในสถานที่ที่ปลอดภัย ซึ่งสามารถทำได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ การแยกตัวเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมออกจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะพินิจ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๑ วรรคสอง และมาตรา ๔๒) (ดูผังที่ ๔)

วิธีการนี้ใช้ในกรณีที่เด็กถูกกระทำทารุณกรรม และมีความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของเด็กต้องแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราว ในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสืบเสาะพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว โดยสามารถแยกเด็กจากครอบครัวได้ ๗ วัน และในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก สามารถยื่นคำร้องขอขยายเวลาดังกล่าวออกไปอีกได้ โดยรวมแล้วไม่เกิน ๓๐ วัน

วิธีการดำเนินการ

- ก. พนักงานเจ้าหน้าที่ (รวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔) สามารถแยกเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวได้ แต่ไม่เกิน ๗ วัน
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำบันทึกแจ้งเหตุที่จำเป็นที่จะต้องแยกตัวเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กให้ผู้ปกครองทราบด้วย^{๓๘} (ดูแบบหนังสือแจ้งเหตุในการแยกตัวเด็ก ในภาคผนวก ๓ข)

^{๓๗} ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๙

^{๓๘} ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๗

- ค. พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยง หรือ ความไม่ปลอดภัยของเด็กหากยังอยู่กับครอบครัว (อันเป็นส่วนหนึ่งของการสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็ก และครอบครัวเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กนี้) ทั้งนี้ ข้อมูลและหลักฐาน ดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อใช้ประกอบในยื่นคำร้องขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อให้ มีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปอีก ในการแสดงให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าการขอขยาย ระยะเวลาดังกล่าว “มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก” อย่างไร^{๔๐}
- ง. เมื่อแยกเด็กจากครอบครัวของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาส่งตัวเด็กไป สถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใด ตามความเหมาะสม
- จ. ในกรณีจำเป็นต้องแยกเด็กจากครอบครัวเป็นเวลาเกินกว่า ๗ วัน พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องขอ หรือประสานงานกับพนักงานอัยการให้ยื่นคำร้องขอ (ตามแบบพิมพ์คำร้องขอขยายระยะเวลา สืบเสาะและพินิจ^{๔๑} ในภาคผนวก ๓ค) ต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลา ออกไปอีก โดยในคำร้องขอดังกล่าวต้องมีรายละเอียดชี้ให้เห็นว่าเด็กมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัย อย่างไรหากยังอยู่กับผู้ปกครอง

ในการพิจารณาคำร้องดังกล่าว ศาลเยาวชนและครอบครัว อาจมีคำสั่งโดยไม่ต้องไต่สวน หรือให้มี การไต่สวนในกรณีมีเหตุจำเป็น เช่น มีผู้คัดค้าน เป็นต้น โดยศาลอาจมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาแล้วไม่เกิน ๓๐ วัน

แม้ว่าจะมีการแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราวแล้ว แต่หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีความเหมาะสมและจำเป็นเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการ ตามข้อ ๒.๒ การกำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย และตามข้อ ๒.๓ การกำหนดมาตรการ ควบคุมการกระทำของผู้ที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัยได้

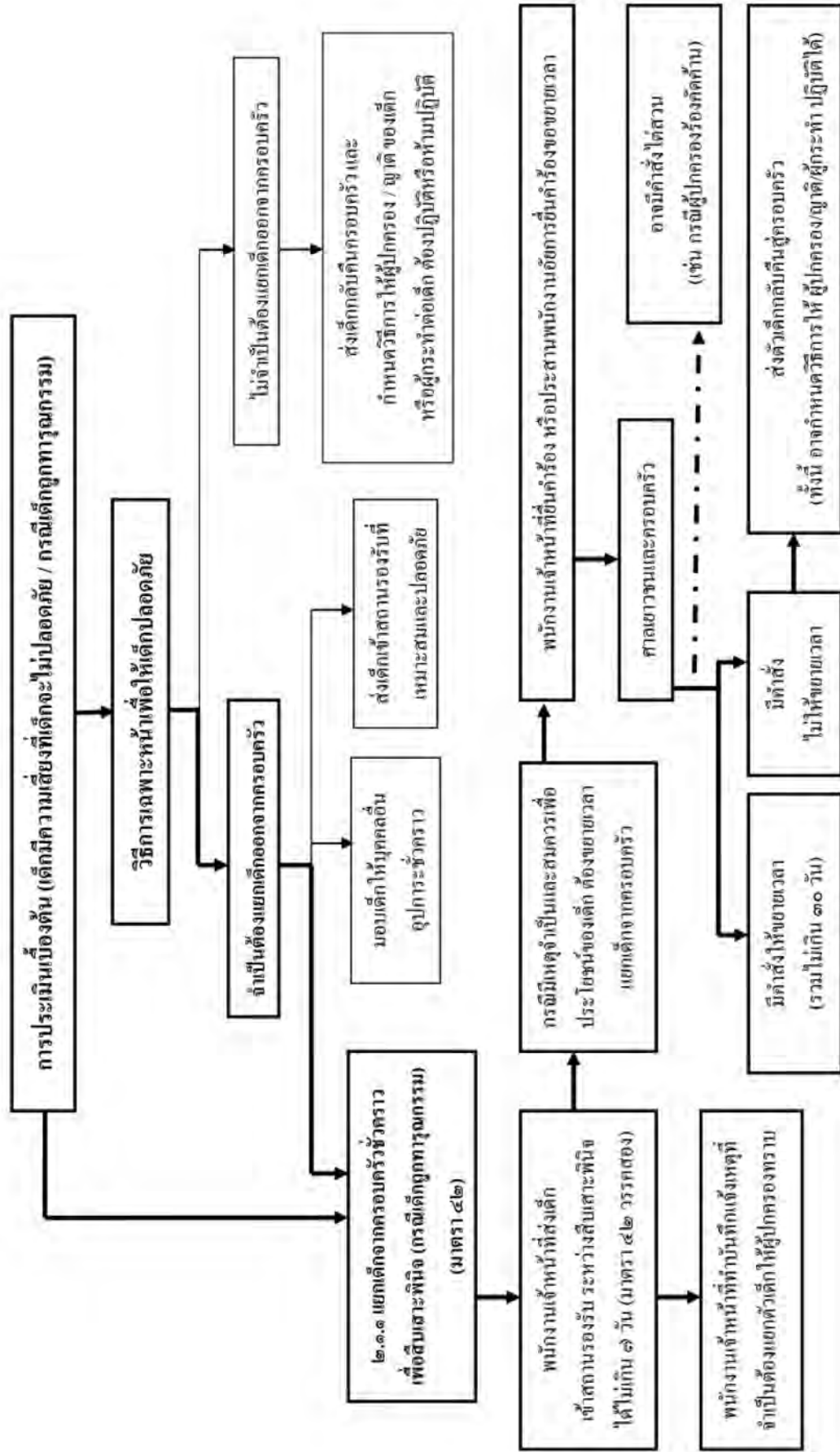
---

^{๔๐} แบบทำยระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๔๑} ข้อมูลและหลักฐานดังกล่าวมีความสำคัญต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะสามารถใช้ในการต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรม ในกรณีที่ ผู้ปกครองของเด็กไม่เห็นด้วยหรือไม่ยินยอมให้มีการแยกเด็กแล้วทำการคัดค้านหรือแจ้งความร้องทุกข์เพื่อให้มีการดำเนินคดีทาง อาญากับพนักงานเจ้าหน้าที่อันเนื่องมาจากการแยกเด็กออกจากผู้ปกครองดังกล่าว

^{๔๒} แบบทำยระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒

ผังที่ ๔ การแยกเด็กจากครอบครัวชั่วคราวเพื่อสืบเสาะพินิจเด็กและครอบครัว

๒.๑.๒ การมอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมเป็นการชั่วคราว (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๓ (๒) ประกอบกับ มาตรา ๒๘) (คู่มือที่ ๕)

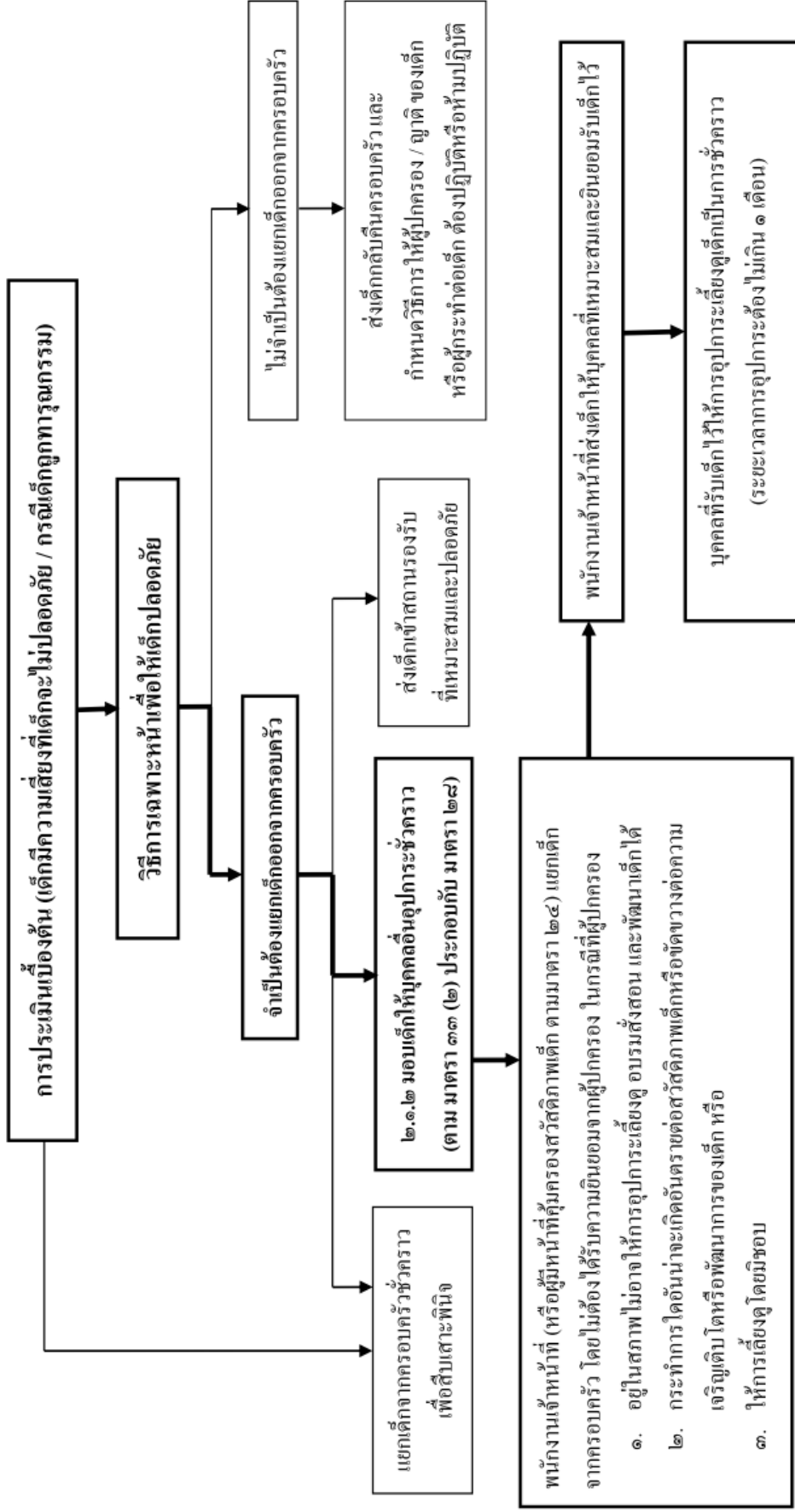
วิธีการนี้ใช้ได้กรณีที่เด็กไม่ได้ถูกระงับการทารุณกรรม แต่ผู้ปกครองตกอยู่ในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือเพื่อป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตราย

วิธีการดำเนินการ

- ก. พนักงานเจ้าหน้าที่ (หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔) สามารถแยกเด็กออกจากครอบครัว โดยไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครอง
- ข. เมื่อแยกเด็กจากครอบครัวของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวเด็กไปให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูตามระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ระยะเวลาที่ให้เด็กอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบุคคลดังกล่าว ต้องไม่เกิน ๑ เดือน

แม้ว่าจะมีการแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราวแล้ว แต่หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีความเหมาะสมและจำเป็นเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการตามข้อ ๒.๒ การกำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย และตามข้อ ๒.๓ การกำหนดมาตรการควบคุมการกระทำของผู้ที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัยได้

ผังที่ ๕ การมอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมเป็นการชั่วคราว

๒.๑.๓ ส่งเด็กให้อยู่ในความคุ้มครองดูแลของครอบครัวอุปถัมภ์หรือสถานรองรับที่เหมาะสมและปลอดภัย สำหรับเด็ก

วิธีการนี้ใช้ได้ใกรณีที่มีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากครอบครัวเพื่อให้เด็กปลอดภัยเป็นเวลานานกว่า ๑ เดือน โดยแยกออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๒.๑.๓.๑ กรณีเด็กที่ถูกทารุณกรรม (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๐ (๑) และมาตรา ๔๑ วรรคสอง) (ดูผังที่ ๖)

วิธีการดำเนินการ

- ก. พนักงานเจ้าหน้าที่ (รวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔) สามารถแยกเด็กออกจากครอบครัวได้ในกรณีที่จำเป็นหรือเมื่อผู้ปกครอง ไม่สามารถชี้แจงได้ว่าเกิดเหตุใดขึ้นและเหตุใดจึงไม่สามารถคุ้มครองให้เด็กปลอดภัย ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครอง^{๔๒}
- ข. เมื่อแยกเด็กออกจากครอบครัวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำบันทึกแจ้งเหตุที่จำเป็นที่จะต้อง แยกตัวเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กให้ผู้ปกครองทราบด้วย^{๔๓} (ตามแบบหนังสือแจ้งเหตุ ในการแยกตัวเด็ก ในภาคผนวก ๓ข)
- ค. พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเด็กไปสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก โดยอาจส่งไป ครอบครัวอุปถัมภ์ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก รวมทั้งต้องจัดทำรายงาน เกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว พฤติการณ์การทารุณกรรมต่อเด็ก รวมถึงสาเหตุที่ต้องส่งเด็ก ให้แก่ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานะนั้น ๆ (ตามแบบบันทึกรายงานการมอบตัวเด็ก ในภาคผนวก ๓ง)

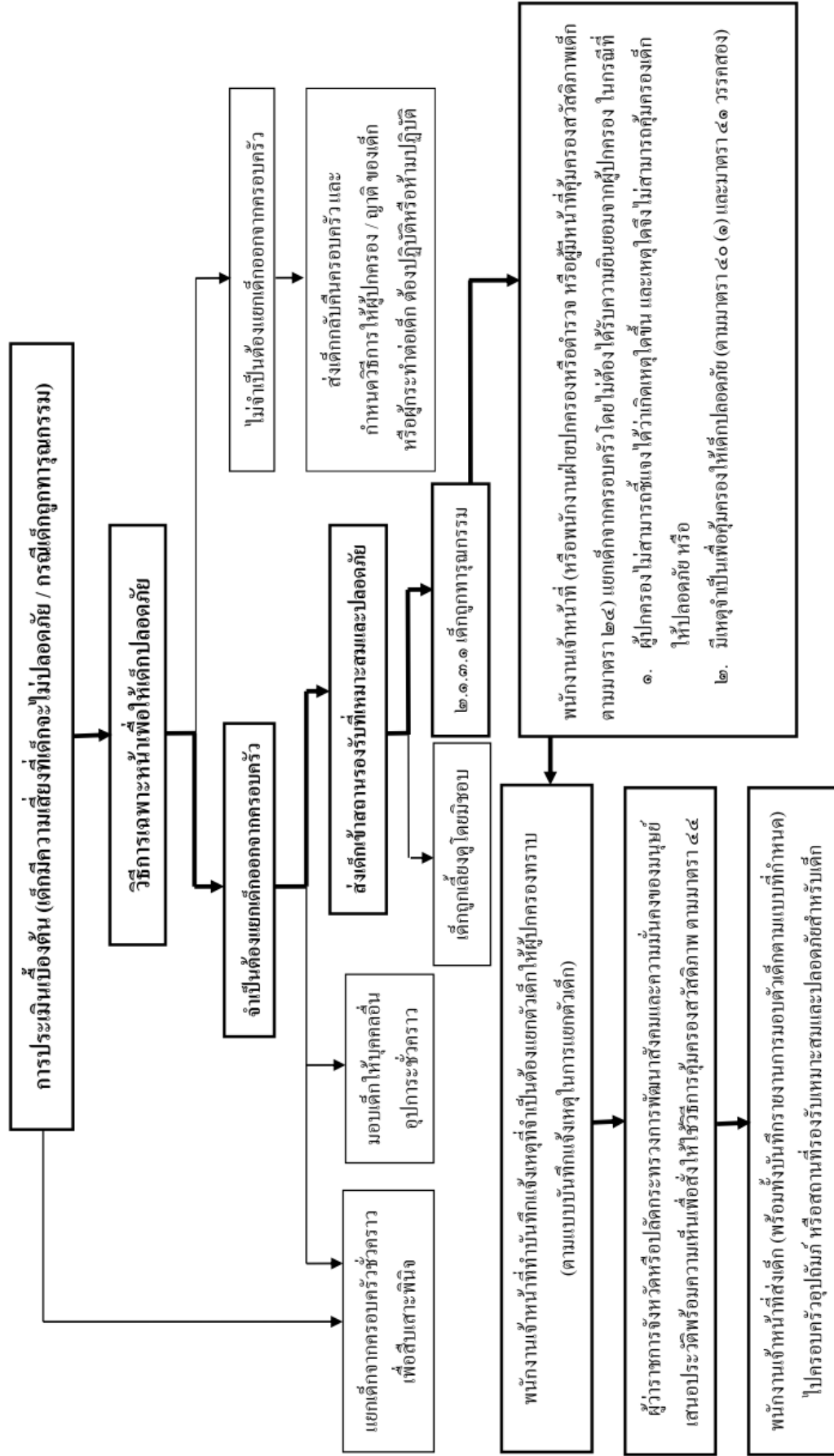
แม้ว่าจะมีการแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราวแล้ว แต่หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า มีความเหมาะสมและจำเป็นเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการ ตามข้อ ๒.๒ การกำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย และตามข้อ ๒.๓ การกำหนดมาตรการ ควบคุมการกระทำของผู้ที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัยได้

^{๔๒} ประกอบกับ ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ พ.ศ. ๒๕๔๘ (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๒) ข้อ ๗ และ ๘

^{๔๓} ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ พ.ศ. ๒๕๔๘ (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๒) ข้อ ๗

ผังที่ ๒ การมอบเด็กให้อยู่ในความคุ้มครองของครอบครัวอุปถัมภ์ หรือสถานคุ้มครองที่เหมาะสมและปลอดภัย (กรณีเด็กถูกทารุณกรรม)

๒.๑.๓.๒ กรณีเด็กไม่ถูกกระทำทารุณกรรม แต่ผู้ปกครองตกอยู่ในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ หรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือเพื่อป้องกันมิให้เด็ก ได้รับอันตราย (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๓ (๔) (๕) (๖) (๗) ประกอบกับ มาตรา ๒๘) (ดูผังที่ ๗)

วิธีการดำเนินการ

กรณีผู้ปกครองให้ความยินยอม

- ก. พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้ผู้ปกครองทำความยินยอมเป็นหนังสือหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำบันทึกการให้ความยินยอมด้วยวาจา^{๔๔} (ตามแบบหนังสือให้ความยินยอมและมอบอำนาจ ในการสงเคราะห์เด็ก ในภาคผนวก ๓จ)
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเด็กไปสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก โดยอาจส่งไป ครอบครัวยุติธรรม สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู รวมถึงต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว พฤติการณ์ การทารุณกรรมต่อเด็ก รวมถึงสาเหตุที่ต้องส่งเด็กให้แก่ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานนั้น ๆ (ตามแบบบันทึกรายงานการมอบตัวเด็ก ในภาคผนวก ๓ง)

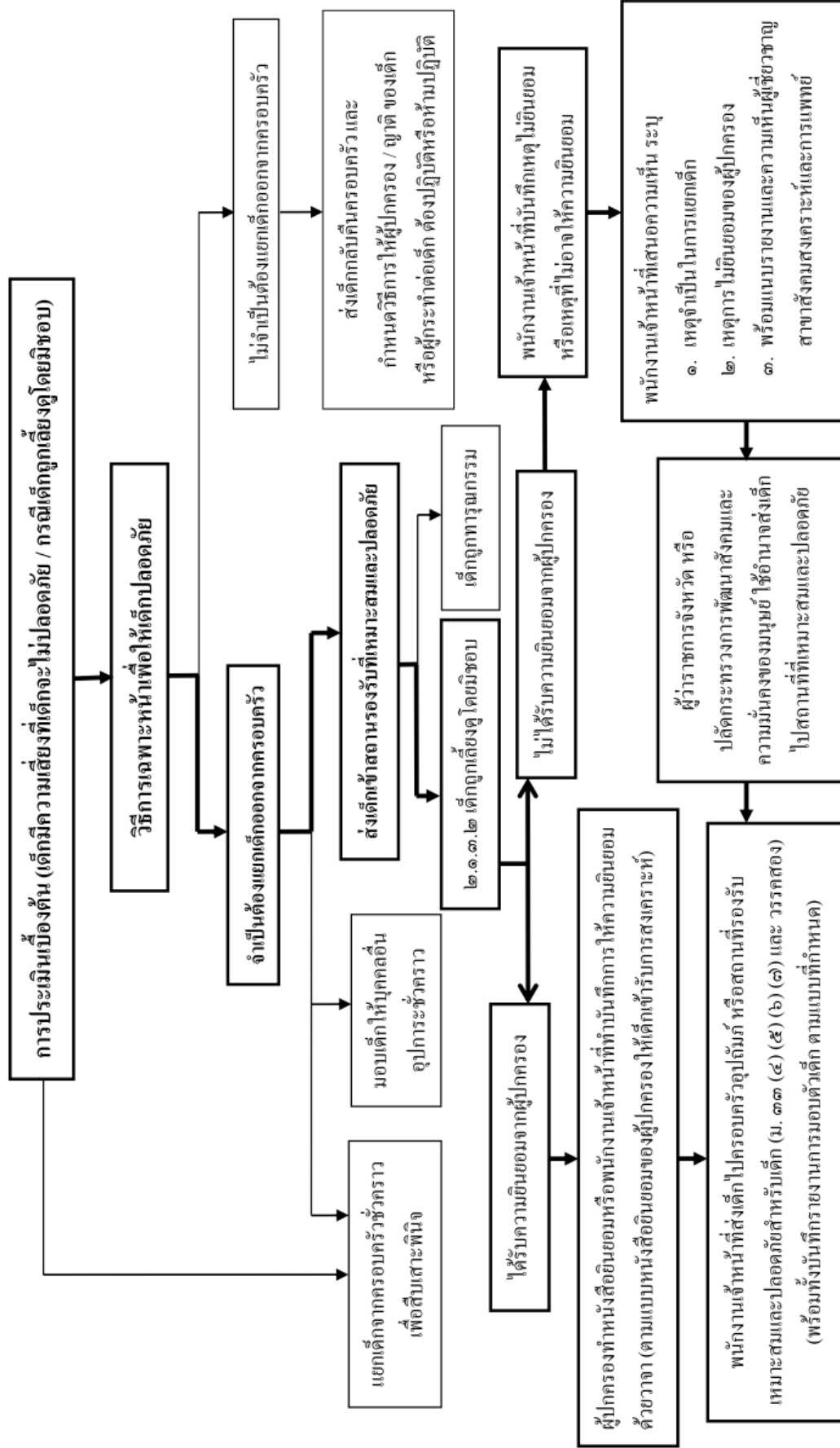
กรณีผู้ปกครองไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันควร หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้

- ก. พนักงานเจ้าหน้าที่ทำบันทึกถึงสาเหตุของการไม่ให้ความยินยอม หรือสาเหตุที่ไม่อาจให้ ความยินยอม
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่เตรียมเรื่องเสนอ โดยต้องประกอบด้วย
  - ๑) รายงานระบุเหตุความจำเป็นในการแยกเด็กจากครอบครัวเพื่อให้เด็กปลอดภัย (ผลจาก การประเมินเบื้องต้น)
  - ๒) บันทึกถึงสาเหตุของการไม่ให้ความยินยอม หรือสาเหตุที่ไม่อาจให้ความยินยอม ของผู้ปกครองเด็ก
  - ๓) รายงานและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญสาขาสังคมสงเคราะห์และการแพทย์
- ค. พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเรื่องต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาใช้อำนาจส่งเด็กไปสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก โดยอาจส่งไปครอบครัวยุติธรรม สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครอง สวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู

แม้ว่าจะมีการแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราวแล้ว แต่หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า มีความเหมาะสมและจำเป็นเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการ ตามข้อ ๒.๒ การกำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย และตามข้อ ๒.๓ การกำหนดมาตรการ ควบคุมการกระทำของผู้ที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัยได้

^{๔๔} ตามแบบหนังสือให้ความยินยอมและมอบอำนาจในการสงเคราะห์เด็ก แนบท้ายระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ว่าด้วยวิธีการให้การสงเคราะห์เด็ก พ.ศ. ๒๕๔๗

ผังที่ ๗ การมอบเด็กให้อยู่ในความคุ้มครองของครอบครัวอุปถัมภ์ หรือสถานที่รองรับที่เหมาะสมและปลอดภัย (กรณีเด็กถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ในกรณีเร่งด่วนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินแล้วเห็นว่าเด็กไม่ปลอดภัยหรือเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัย หากยังอยู่กับผู้ปกครองต่อไป และยังมีสามารถใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัยอย่างหนึ่งอย่างใดได้ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถประสานงานกับสถานพยาบาลเพื่อให้รับตัวเด็กเข้ารับการตรวจรักษาเป็นผู้ป่วยในไว้ก่อน หรือให้สถานพยาบาลส่งตัวเด็กไปยังโรงพยาบาลจังหวัด (กรณีเหตุเกิดในระดับอำเภอ)

สิ่งที่พนักงานเจ้าหน้าที่ควรต้องตระหนัก

- การแยกเด็กจากครอบครัวอาจส่งผลกระทบต่อจิตใจ (Separation Anxiety) ของเด็กได้มาก จึงควรนำมาใช้เฉพาะเมื่อไม่มีวิธีอื่นให้เลือกแล้วเท่านั้น การดำเนินการนี้มักจะกระทำอย่างรวดเร็ว โดยที่ตัวเด็กและครอบครัวมักจะไม่ได้รับแจ้งหรือไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงกับพวกเขา เด็กอาจรู้สึกขัดแย้งและมีการต่อต้านอย่างรุนแรง ถึงแม้ว่าครอบครัวจะเป็นผู้ละเมิด/ใช้ความรุนแรงต่อเด็ก และทำให้เด็กต้องทนทุกข์ทรมาน ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบต่อเด็ก
  - การปฏิบัติกรณีฉุกเฉินนี้มุ่งสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ดังนั้น จึงควรจัดหาผู้เลี้ยงดูเด็กในขั้นนี้ในลักษณะชั่วคราวเท่านั้น
  - หากเด็กยังอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเอง ให้หาวิธีทำให้บ้านเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กแทนการแยกตัวเด็กออกมาโดยทันที เช่น ให้พิจารณาว่าจะแยกตัวผู้กระทำการละเมิดหรือใช้ความรุนแรงออกมาแทนการแยกตัวเด็กได้หรือไม่ กรณีนี้ต้องมั่นใจว่าผู้ปกครองที่ไม่ได้กระทำรุนแรงต่อเด็กต้องสามารถปกป้องเด็กจากผู้ใช้ความรุนแรงต่อเด็กได้
  - ให้พยายามขอความเห็นชอบจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กก่อนจะดำเนินการเท่าที่จะเป็นไปได้ หรือแม้ว่าพวกเขาไม่ยินยอมก็ต้องแจ้งให้ทราบถึงเหตุผลว่ามีความจำเป็นอย่างไรที่ต้องแยกตัวเด็กไปอารักขาไว้ในที่ปลอดภัย ทั้งนี้ เพื่อลดความรู้สึกโกรธและสับสนของครอบครัวและก่อให้เกิดความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนที่จะต้องปกป้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัย ในเมื่อตนไม่อาจทำหน้าที่ได้ ย่อมไม่มีความชอบธรรมที่จะปกครองดูแลเด็ก จนกว่าจะแก้ไขปรับปรุงตนเองให้เป็นผู้ปกครองตามมาตรา ๒๓
  - ให้แจ้งเตือนล่วงหน้าแก่หน่วยงานให้บริการฉุกเฉินเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเฉพาะการตั้งประเด็นเกี่ยวกับพันธกิจที่จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องต่อเด็กและครอบครัว เพื่อให้พวกเขามีความพร้อมที่จะรับตัวเด็ก และให้ส่งข้อมูลที่สำคัญไปให้หน่วยงานเหล่านั้น เพื่อจะได้ไม่ต้องสอบถามเด็กซ้ำอีก
  - หากเด็กถูกแยกตัวออกจากครอบครัวมาแล้ว ให้ดำเนินการเพื่อให้เด็กคงมีการติดต่อใกล้ชิดกับครอบครัว เพื่อน ๆ และโรงเรียนเท่าที่จะเป็นไปได้ เว้นแต่เด็กไม่ต้องการ หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก

- การแยกเด็กออกจากครอบครัว และจัดให้เด็กอยู่ในความอุปการะของบุคคลหรือสถานที่ใด พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการประเมินบุคคลหรือสถานที่ดังกล่าวว่าสามารถให้การเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม (ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง) และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจได้หรือไม่ ซึ่งรวมถึงหากเกิดกรณีที่ผู้ปกครองไปติดตามเอาตัวเด็กคืนหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะทำให้เด็กไม่ปลอดภัยต้องสามารถปกป้องคุ้มครองเด็กได้
- ในการพิจารณาส่งตัวเด็กเข้าสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานพัฒนาและฟื้นฟู พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถร้องขอให้ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๒๔ เข้าไปตรวจสอบสถานที่ดังกล่าว รวมถึงความสามารถของผู้ปกครองสถานที่ดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมหรือไม่^{๔๕}
- การแยกตัวเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่ควรบันทึกภาพเสียงหรือข้อความบ่งชี้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเด็ก รวมทั้งความเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (อาจขอให้ผู้ประกอบวิชาชีพทำการบันทึกภาพหรือเสียง การวินิจฉัย) ก่อนนำส่งบุคคลหรือสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้ประกอบในการเสนอต่อศาลเพื่อให้พิจารณาออกคำสั่ง

---

^{๔๕} ทั้งนี้ ผู้ปกครองสถานที่ดังกล่าว ต้องได้รับการประเมินว่าจะสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน โดยที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และสามารถคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ (โดยเทียบเคียงกับหน้าที่ของผู้ปกครองตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖)

๒.๒ การกำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย

ไม่ว่าจะมีการแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราวหรือไม่ก็ตาม หากพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้ว เห็นว่าจำเป็นต้องมีการกำหนดวิธีการหรือมาตรการเพิ่มเติมให้ผู้ปกครองปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย ก็สามารถทำได้ดังนี้

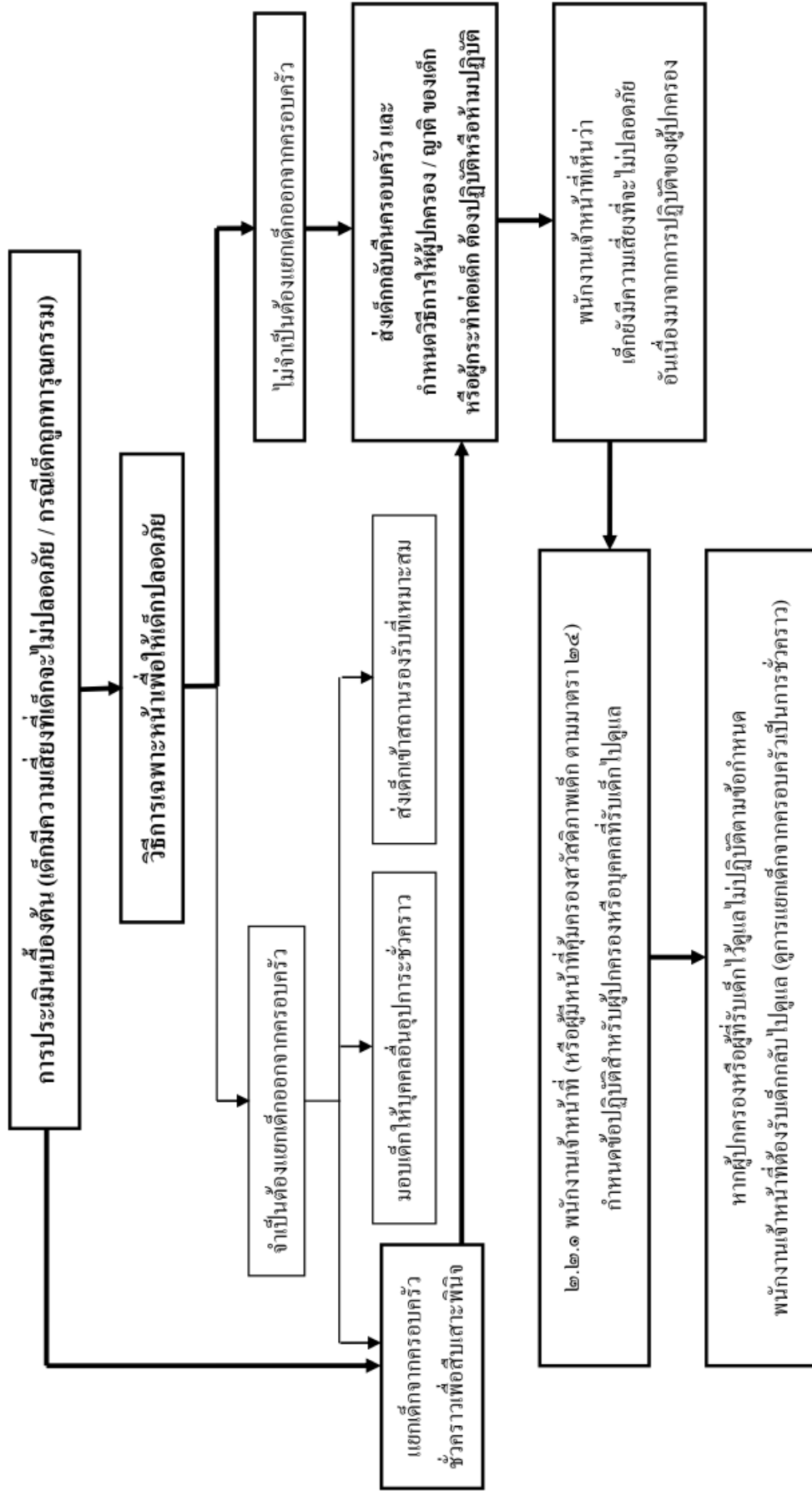
๒.๒.๑ การวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันมิให้เด็กถูกทารุณกรรมหรือได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบอีก โดยให้ผู้ปกครองหรือบุคคลที่รับเด็กไปปกครองดูแลต้องปฏิบัติ^{๘๖} (ดูผังที่ ๘)

วิธีการดำเนินการ

- ก. ใช้ได้ในกรณีให้ผู้ปกครองรับเด็กกลับไปดูแล แต่เด็กมีความเสี่ยงที่จะถูกทารุณกรรมหรือได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบอีก
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่ (หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔) สามารถกำหนดให้ผู้ปกครองเด็กหรือบุคคลที่รับเด็กไปปกครองดูแลต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้
  - ๑) ไม่ปล่อยให้เด็กกอดูตามลำพังเป็นการเฉพาะตัวกับผู้ใหญ่หรือเด็กอื่นในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก
  - ๒) ให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนในการดูแลเด็กให้มีความปลอดภัยหรือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการศึกษา
  - ๓) ห้ามมิให้บุคคลซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็กเข้าใกล้ตัวเด็ก
  - ๔) ห้ามผู้กระทำทารุณกรรมแก่เด็กเข้าเขตกำหนด หรือเข้าใกล้ตัวเด็กเพื่อไม่ให้ก่ออันตรายแก่เด็ก
  - ๕) กำหนดให้ผู้ปกครองหรือนำผู้กระทำทารุณกรรมแก่เด็กไปรับการบำบัดฟื้นฟูจากแพทย์ก่อน
  - ๖) กำหนดให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรมในการฟื้นฟูเด็กและครอบครัว
  - ๗) กำหนดให้ผู้ปกครองรับการฝึกทักษะในการเลี้ยงดู ทักษะในการจัดการปัญหา ทักษะในการควบคุมตนเองจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เหมาะสม
  - ๘) กำหนดเงื่อนไขในการประกอบอาชีพที่เอื้อต่อการดูแลเด็ก โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ช่วยพัฒนาอาชีพหรือรายได้เป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปกครอง
  - ๙) กำหนดให้ผู้ปกครองขอความเห็นจากพนักงานเจ้าหน้าที่ในการย้ายถิ่นที่อยู่ เพื่อสามารถติดตามดูแลสวัสดิภาพของเด็ก หรือส่งต่อความรับผิดชอบไปยังหน่วยงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้น ๆ
- ก. หากผู้ปกครองหรือผู้ที่รับเด็กไว้ปกครองดูแลละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่ (หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก) ต้องรับเด็กกลับไปดูแล

^{๘๖} ตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๓

ผังที่ ๘ การวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองหรือผู้รับเด็กไปดูแลปฏิบัติ

๒.๒.๒ การขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่หรือศาลเยาวชนและครอบครัว ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ โดยกำหนดวิธีการดูแลบุตร^{๔๗} (กรณีที่ได้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและมีการร้องทุกข์แล้ว) (ดูผังที่ ๙)

วิธีการดำเนินการ

- ก. ใช้ได้ในกรณีที่เด็กถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและมีการร้องทุกข์แล้วโดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องขอจากเด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่เตรียมเรื่องเพื่อเสนอ ซึ่งประกอบด้วย
  - ๑) รายงานประมวลข้อเท็จจริงและผลที่ได้จากการประเมินเบื้องต้น ซึ่งระบุถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำหรือวิธีการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองในเรื่องใดที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัย และความเห็นเกี่ยวกับวิธีการในการดูแลบุตรที่ต้องการให้ผู้ปกครองปฏิบัติ^{๔๘}
  - ๒) บันทึกรายงานของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ
- ค. พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเรื่องหรือยื่นคำร้องเองหรือผ่านพนักงานสอบสวนต่อผู้มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ โดยสามารถกระทำได้ ๒ ทางคือ
  - ๑) เสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ กล่าวคือ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หัวหน้าสถานีตำรวจ หรือนายอำเภอ^{๔๙}
  - ๒) ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว^{๕๐}
- ง. ในกรณีที่เสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ ให้ใช้แบบรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว (ดูแบบ คร. ๗ ในภาคผนวกที่ ๔๖)^{๕๑} ทั้งนี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่มีคำสั่งฯ แล้ว^{๕๒} พนักงานสอบสวนต้องเสนอคำสั่งดังกล่าวให้ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่วันออกคำสั่งดังกล่าว^{๕๓}
- จ. การยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถกระทำได้ทั้งในกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และให้ยื่นรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว (ดูแบบ คร. ๗ ในภาคผนวกที่ ๔๖)^{๕๔} ประกอบคำร้องขอด้วย

^{๔๗} โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หน้า ๔๗-๔๙)

^{๔๘} ในทางปฏิบัติผู้รับผิดชอบจะเสนอความเห็นไปตามแบบ คร. ๗ ทำยระเบียบกระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๔๙} ตามมาตรา ๑๐ แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๕๐} ตามมาตรา ๑๑ แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๕๑} ตามแบบ คร. ๗ แบบทำยระเบียบกระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

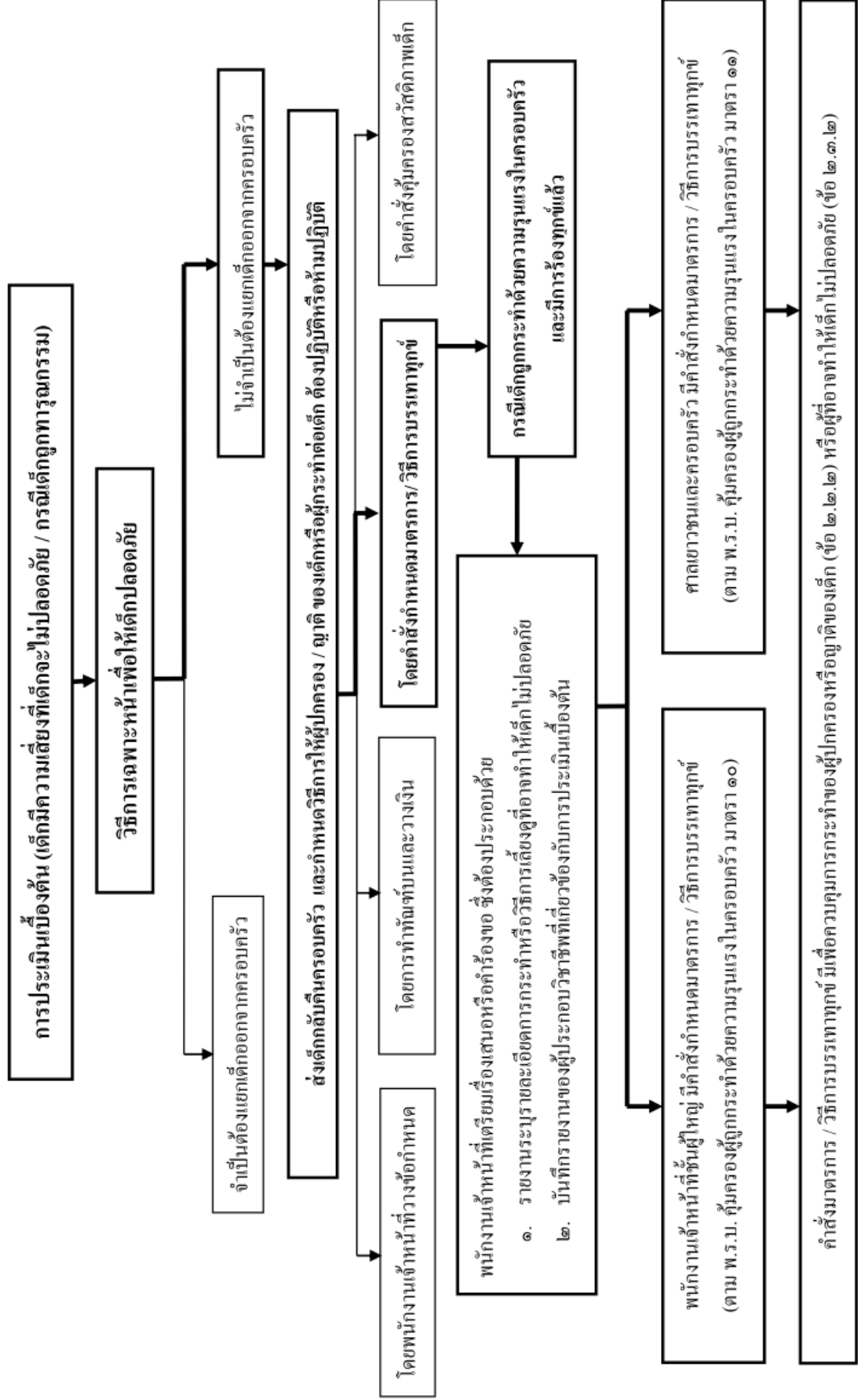
^{๕๒} ตามแบบ คร. ๘ แบบทำยระเบียบกระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๕๓} ข้อ ๑๒ ของระเบียบกระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๕๔} ตามแบบ คร. ๗ แบบทำยระเบียบกระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

ผังที่ ๙ การขอให้มีคำสั่งกำหนดมาตรการ / วิธีการบรรเทาทุกข์ (ข้อ ๒.๒.๒ และ ๒.๓.๒)

๒.๒.๓ การขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยกำหนดวิธีการให้ผู้ปกครองปฏิบัติ^{๕๕} (ดูผังที่ ๑๐)

วิธีการดำเนินการ

ก. ใช้ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- กรณีมีการปฏิบัติต่อเด็กโดยไม่ชอบด้วย พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก^{๕๖} และ
- กรณีที่มีการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแก่เด็ก^{๕๗}

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้กระทำผิดหรือไม่ก็ตาม

ข. พนักงานเจ้าหน้าที่ ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากเด็กหรือผู้กระทำการแทนเด็กซึ่งไม่อยู่ในสภาพ หรือวิสัยที่จะร้องขอให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพได้ สามารถยื่นคำร้องแทนเพื่อประโยชน์ของเด็กได้^{๕๘}

ค. พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ผลการประเมินเบื้องต้นเตรียมคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยคำร้องดังกล่าวต้องระบุถึง

๑) ผลการประเมินเบื้องต้นต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ที่ชี้ให้เห็นพฤติการณ์ของผู้ปกครองที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของเด็ก และพยานหลักฐานประกอบ เช่น บันทึกเวชกรรมของแพทย์ที่เกี่ยวข้องหรือบันทึกของครูที่เคยเชิญบุคคลดังกล่าวเข้าไปร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน เพื่อที่ศาลจะได้พิจารณากำหนดวิธีการหรือมาตรการที่เหมาะสมได้

๒) คำขอท้ายคำร้อง โดยระบุถึงวิธีการที่ต้องการให้ศาลเยาวชนและครอบครัว กำหนดให้ผู้ปกครองปฏิบัติ เช่น ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังเป็นการเฉพาะตัวกับผู้ใหญ่หรือเด็กอื่นในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก ห้ามมิให้บุคคลซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็กเข้าใกล้ตัวเด็ก เป็นต้น

๓) ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน ให้ระบุรายละเอียดเหตุฉุกเฉินดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อที่ศาลจะได้เรียกพยานผู้ร้องเข้าไต่สวนและมีคำสั่งโดยไม่ชักช้า

ง. พนักงานเจ้าหน้าที่ (รวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔) ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ (ดูแบบพิมพ์ คส. ๑ ในภาคผนวกที่ ๔ข) หรือแถลงด้วยวาจา เพื่อให้ศาลบันทึกไว้ตามแบบพิมพ์คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพด้วยวาจาก็ได้ และในกรณีมีเหตุฉุกเฉินผู้ร้องต้องยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินไปพร้อมกับคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ (ดูแบบพิมพ์ คส. ๓ ในภาคผนวกที่ ๔ข)^{๕๙}

^{๕๕} ตามข้อ ๑๓ วรรคสอง ของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๕๖} ตามมาตรา ๑๗๙ แห่ง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกอบกับข้อ ๕ ของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๕๗} ตามมาตรา ๑๗๒ แห่ง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกอบกับข้อ ๕ ของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

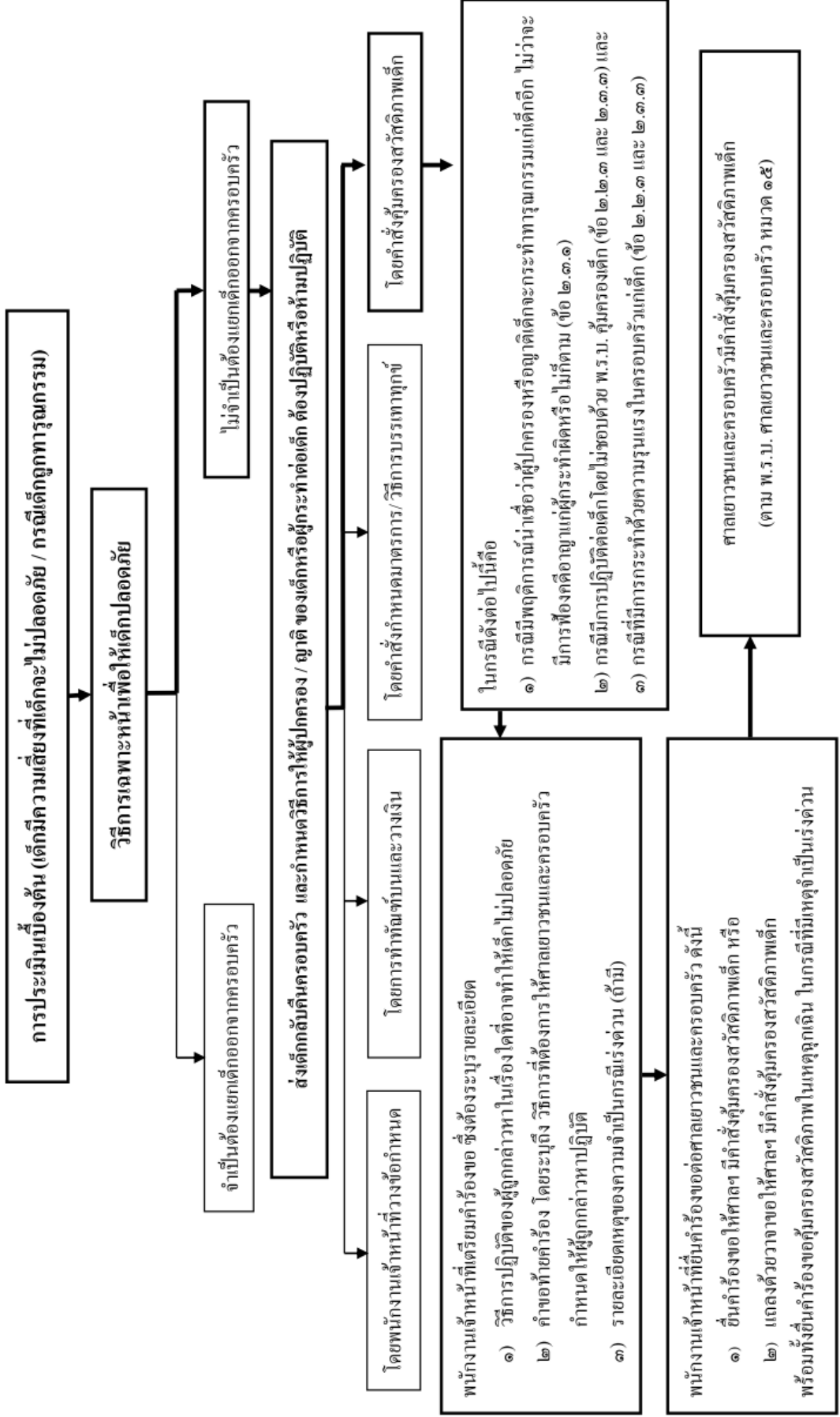
^{๕๘} ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๗

^{๕๙} ดูแบบพิมพ์ คส. ๑ คส. ๒ และ คส. ๓ แนบท้ายข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

- จ. คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ อาจรวมถึงการห้ามเสพสุราหรือสิ่งมีนเมา ห้ามเข้าใกล้ที่อยู่อาศัย
ของเด็ก ห้ามใช้หรือครอบครองทรัพย์สินใด ห้ามกระทำการใด ๆ อันอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรง
ในครอบครัว ห้ามกระทำการใด ๆ อันเป็นการปฏิบัติโดยมิชอบต่อเด็กตามที่บัญญัติไว้ใน
กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ให้ผู้ถูกร้องเข้ารับคำปรึกษาแนะนำจากศูนย์ให้คำปรึกษา
แนะนำหรือสถานพยาบาลหรือหน่วยงานตามที่ศาลกำหนด หรือให้ปฏิบัติอย่างอื่นตามที่ศาล
เห็นสมควร
- หากจงใจฝ่าฝืนคำสั่ง ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถออกหมายจับมาซึ่งไว้
จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง (ซึ่งได้ไม่เกิน ๑ เดือน) (มาตรา ๑๗๖ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.
ศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓) และยังสามารถกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ
ได้อีก เช่น ห้ามยุ่งเกี่ยวกับครอบครัว ห้ามดื่มสุรา หลังปล่อยตัวแล้วได้)

ผังที่ ๑๐ การขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยง และเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง

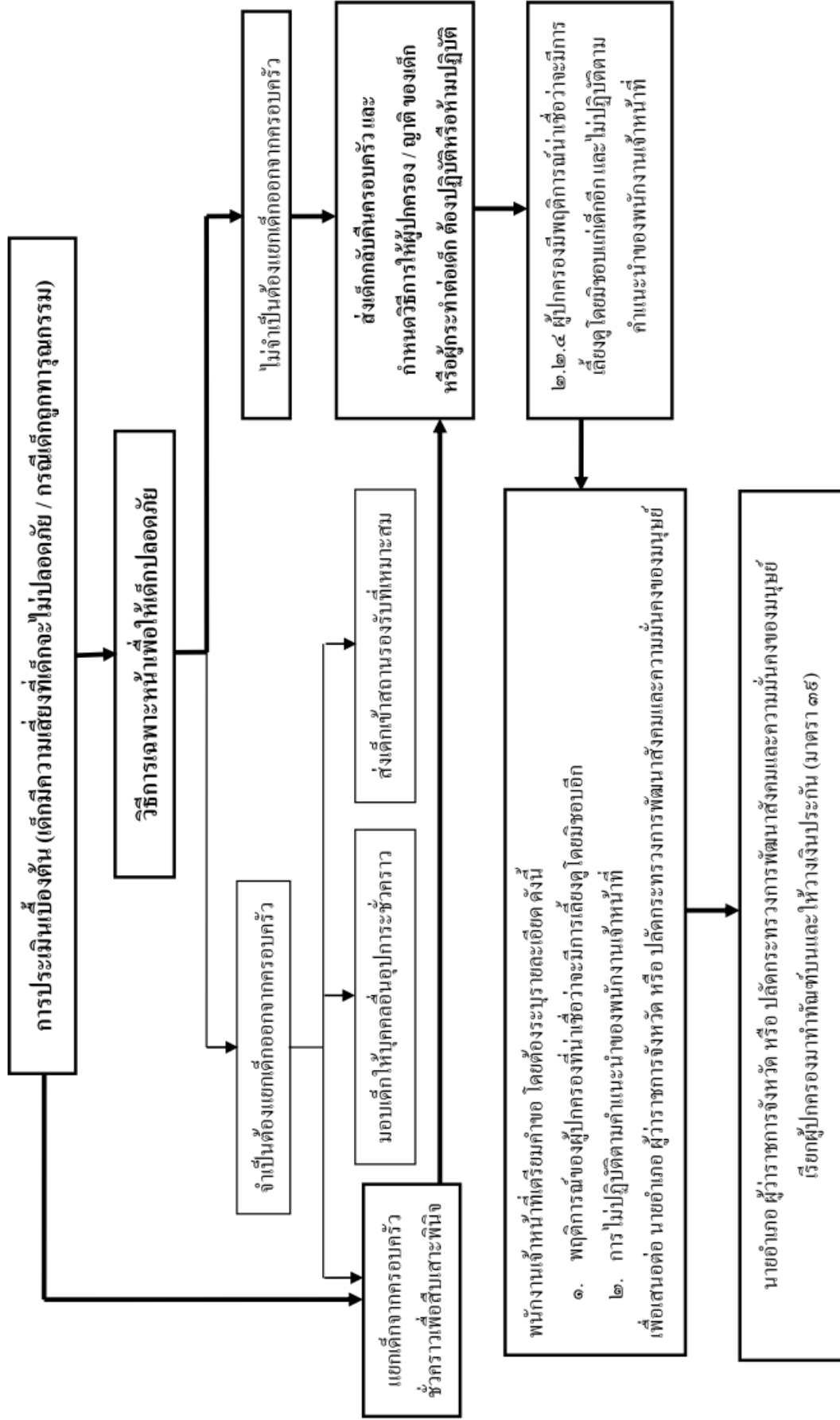
๒.๒.๔ การขอให้นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เรียกผู้ปกครองมาทำทัณฑ์บนและวางเงินประกันว่าจะไม่กระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบแก่เด็กอีก (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๙) (ดูผังที่ ๑๑)

วิธีการดำเนินการ

- ก. ใช้ได้ในกรณีผู้ปกครองซึ่งได้รับเด็กกลับมาอยู่ในความดูแล มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบแก่เด็กอีก และพนักงานเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองแล้วยังไม่ปฏิบัติตาม
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่เตรียมคำขอโดยต้องระบุรายละเอียดพฤติการณ์ของผู้ปกครองที่น่าเชื่อว่าจะให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบแก่เด็ก รายละเอียดการไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจะทำให้เด็กไม่ปลอดภัย
- ค. พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำขอต่อ นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้พิจารณาเรียกผู้ปกครองมาทำทัณฑ์บนว่าจะไม่กระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบแก่เด็กอีก และให้วางเงินประกัน (ดูแบบหนังสือสัญญาประกันทัณฑ์บน ตามมาตรา ๓๙ ในภาคผนวกที่ ๔ณ)

ฝั่งที่ ๑๑ การขอให้มีการทำพัฒนาผู้ประกอบการและให้วางเงินประกัน

คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยง และเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง

๒.๓ การกำหนดมาตรการควบคุมการกระทำของผู้ที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัย

ไม่ว่าจะมีการแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราวหรือไม่ก็ตาม ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่รู้ตัวผู้ที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการให้บุคคลที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อเด็กปฏิบัติหรือห้ามมิให้ปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยของเด็กได้ โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้คือ

๒.๓.๑ การขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ปกครองหรือญาติของเด็ก ห้ามเข้าเขตกำหนด หรือห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะที่กำหนด (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๓ และ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว หมวด ๑๕) (คู่มือที่ ๑๐)

วิธีการดำเนินการ

- ก. ใช้ได้ในกรณีที่มีการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กโดยผู้ปกครองหรือญาติของเด็ก ไม่ว่าจะมีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้กระทำผิดหรือไม่ก็ตาม
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ผลการประเมินเบื้องต้นเตรียมคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยคำร้องดังกล่าวต้องระบุถึง
  - วิธีการปฏิบัติของผู้ปกครองหรือญาติของเด็กในเรื่องใดที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัย (พฤติการณ์ของผู้ปกครองหรือญาติของเด็กดังกล่าวมาเชื่อว่าจะมีการกระทำทารุณกรรมแก่เด็กอีก)
  - คำขอท้ายคำร้อง โดยระบุถึงวิธีการที่ต้องการให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกำหนดให้ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัยปฏิบัติ เช่น ห้ามมิพฤติการณ์ใดที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัย ห้ามเข้าใกล้ที่อยู่อาศัยของเด็ก หรือห้ามเข้าใกล้ตัวเด็ก เป็นต้น
  - รายละเอียดเหตุของความจำเป็นกรณีเร่งด่วน ในกรณีที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งควบคุมตัวผู้ปกครองหรือญาติของเด็กที่เชื่อว่าจะกระทำทารุณกรรมแก่เด็กไว้เป็นการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองมิให้เด็กถูกกระทำทารุณกรรมอีก (ทั้งนี้ เพื่อที่ศาลจะได้เรียกพยานผู้ร้องเข้าไต่สวนและมีคำสั่งทันที)
- ค. พนักงานเจ้าหน้าที่ (รวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔) ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ (ดูแบบพิมพ์ คส. ๑ ในภาคผนวกที่ ๔ข) หรือแถลงด้วยวาจาเพื่อให้ศาลบันทึกไว้ตามแบบพิมพ์คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพด้วยวาจาก็ได้ และในกรณีมีเหตุฉุกเฉินผู้ร้องต้องยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินไปพร้อมกับคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ (ดูแบบพิมพ์ คส. ๓ ในภาคผนวกที่ ๔ข)^{๖๐}
- ง. คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ อาจรวมถึง การห้ามเสพสุราหรือสิ่งมีนเมา ห้ามเข้าใกล้ที่อยู่อาศัยของเด็ก ห้ามใช้หรือครอบครองทรัพย์สิน ห้ามกระทำการอันใดอันอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ห้ามกระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติโดยมิชอบต่อเด็กตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ให้ผู้ถูกร้องเข้ารับคำปรึกษาแนะนำจากศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำหรือสถานพยาบาลหรือหน่วยงานตามที่ศาลกำหนด หรือให้ปฏิบัติอย่างอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

^{๖๐} ดูแบบพิมพ์ คส. ๑ คส. ๒ และ คส. ๓ แนบท้ายข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

- ผู้ใดจงใจฝ่าฝืนคำสั่ง ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถออกหมายจับมาขังไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง (ซึ่งได้ไม่เกิน ๑ เดือน) (มาตรา ๑๗๖ วรรค ๒ แห่ง พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓) และยังสามารถกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติได้อีก เช่น ห้ามยุ่งเกี่ยวกับครอบครัว ห้ามดื่มสุรา หลังปล่อยตัวแล้ว เป็นต้น
- จ. ในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อคุ้มครองเด็กมิให้ถูกระงับทำทารุณกรรมอีก ศาลเยาวชนและครอบครัวอาจมีคำสั่งให้ตำรวจจับกุมผู้ที่เชื่อว่าจะกระทำความทารุณกรรมแก่เด็กมากักขังไว้ก่อนได้^{๖๑}

---

^{๖๑} พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๓ วรรคสาม

๒.๓.๒ การขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่หรือศาลเยาวชนและครอบครัว ออกคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ โดยห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ ตัวบุคคลใดในครอบครัว^{๒๒} (กรณีที่ได้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและมีการร้องทุกข์แล้ว) (ดูฝั่งที่ ๙)

วิธีการดำเนินการ

- ก. ใช้ได้ในกรณีที่เด็กถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวและมีการร้องทุกข์แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องขอจากเด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่เตรียมเรื่องเพื่อเสนอ ซึ่งประกอบด้วย
  - ๑) รายงานประมวลข้อเท็จจริงและผลที่ได้จากการประเมินเบื้องต้น ซึ่งระบุถึงพฤติการณ์ของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวในเรื่องใดที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัย และ ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการหรือมาตรการบรรเทาทุกข์ที่ต้องการให้กำหนด เช่น ห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของเด็กหรือเข้าใกล้ตัวเด็ก เป็นต้น
  - ๒) บันทึกรายงานของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ
- ค. พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเรื่องหรือยื่นคำร้องเองหรือผ่านพนักงานสอบสวนต่อผู้มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ โดยสามารถกระทำได้ ๒ ทางคือ
  - ๑) เสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ กล่าวคือ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด หัวหน้าสถานีตำรวจ หรือนายอำเภอ^{๒๓}
  - ๒) ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว^{๒๔}
- ง. ในกรณีที่เสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ ให้ใช้แบบรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว (ดูแบบ คร. ๗ ในภาคผนวกที่ ๔๑)^{๒๕} ทั้งนี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่มีคำสั่งฯ แล้ว^{๒๖} พนักงานสอบสวนต้องเสนอคำสั่งดังกล่าวให้ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่วันออกคำสั่งดังกล่าว^{๒๗}
- จ. การยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถกระทำได้ทั้งในกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และให้ยื่นรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว (ดูแบบ คร. ๗ ในภาคผนวกที่ ๔๑)^{๒๘} ประกอบคำร้องขอด้วย

^{๒๒} โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ดูคู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หน้า ๔๗ - ๔๙)

^{๒๓} ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ โดยพนักงานสอบสวนต้องนำคำสั่งนั้นไปให้ศาลเยาวชนและครอบครัวรับรองภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่ง (ตามข้อ ๑๒ ของระเบียบกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๑)

^{๒๔} ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๒๕} ตามแบบ คร. ๗ แนบท้ายระเบียบกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๒๖} ตามแบบ คร. ๘ แนบท้ายระเบียบกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๒๗} ข้อ ๑๒ ของระเบียบกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๒๘} ตามแบบ คร. ๗ แนบท้ายระเบียบกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

๒.๓.๓ การขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยควบคุมความประพฤติ ผู้ใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือห้ามมิให้ผู้ใดกระทำความต่อเด็กโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายคุ้มครองเด็ก (พ.ร.บ. ศาลเยาวชน และครอบครัว หมวด ๑๕)^{๖๙} (กรณีที่เกิดถูกกระทำความด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือมีการปฏิบัติต่อเด็กโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมายคุ้มครองเด็ก) (ดูผังที่ ๑๐)

วิธีการดำเนินการ

ก. ใช้ได้ในกรณีที่

- ๑) เด็กถูกกระทำความด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือ
  - ๒) มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยไม่ชอบด้วย พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม
- ข. พนักงานเจ้าหน้าที่ ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากเด็กหรือผู้กระทำการแทนเด็กซึ่งไม่อยู่ในสภาพ หรือวิสัยที่จะร้องขอให้มีคำสั่งดังกล่าวได้ สามารถยื่นคำร้องแทนเพื่อประโยชน์ของเด็กได้^{๗๐}
- ค. พนักงานเจ้าหน้าที่เตรียมคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยคำร้องดังกล่าวต้องประกอบด้วย
- ๑) ผลการประเมินเบื้องต้นต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ที่ชี้ให้เห็นพฤติการณ์ที่น่าจะ ก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของเด็ก และพยานหลักฐาน ประกอบ เช่น บันทึกเวชกรรมของแพทย์ที่เกี่ยวข้องหรือ บันทึกของครูที่เคยเชิญ บุคคลดังกล่าวเข้าไปร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน เพื่อที่ศาลจะได้พิจารณากำหนด วิธีการหรือมาตรการที่เหมาะสมได้
  - ๒) คำขอท้ายคำร้อง โดยระบุถึงวิธีการที่ต้องการให้ศาลเยาวชนและครอบครัว กำหนดให้ผู้ปกครองปฏิบัติ เช่น ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังเป็นการเฉพาะตัว กับผู้ใหญ่หรือเด็กอื่นในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก ห้ามมิให้บุคคลซึ่ง อาจเป็นอันตรายต่อเด็กเข้าใกล้ตัวเด็ก เป็นต้น
  - ๓) ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน ให้ระบุรายละเอียดเหตุฉุกเฉินดังกล่าว (ทั้งนี้ เพื่อที่ศาลจะได้เรียก พยานผู้ร้องเข้าไต่สวนและมีคำสั่งโดยไม่ชักช้า)
- ฉ. พนักงานเจ้าหน้าที่ (รวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔) ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ (ตามแบบพิมพ์ คส. ๑ ในภาคผนวกที่ ๔ข) หรือแถลงด้วยวาจาเพื่อให้ศาลบันทึกไว้ตามแบบพิมพ์คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพด้วยวาจาก็ได้ และในกรณีมีเหตุฉุกเฉินผู้ร้องต้องยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินไปพร้อมกับ คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ (ดูแบบพิมพ์ คส. ๓ ในภาคผนวกที่ ๔ข)^{๗๑}
- ง. คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ อาจรวมถึงการห้ามเสพสุราหรือสิ่งมีนเมา ห้ามเข้าใกล้ที่อยู่อาศัยของเด็ก ห้ามใช้หรือครอบครองทรัพย์สิน ห้ามกระทำการอันใดอันอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรง ในครอบครัว ห้ามกระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติโดยมิชอบต่อเด็กตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ให้ผู้ถูกร้องเข้ารับคำปรึกษาแนะนำจากศูนย์ให้คำปรึกษา แนะนำหรือสถานพยาบาลหรือหน่วยงานตามที่ศาลกำหนด หรือให้ปฏิบัติอย่างอื่นตามที่ศาล เห็นสมควร

^{๖๙} ดูข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๗๐} ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๗

^{๗๑} ดูแบบพิมพ์ คส. ๑ คส. ๒ และ คส. ๓ แนบท้ายข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔

- ผู้ใดจงใจฝ่าฝืนคำสั่ง ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถออกหมายจับมาซึ่งไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง (ซึ่งได้ไม่เกิน ๑ เดือน) (มาตรา ๑๗๖ วรรค ๒ แห่ง พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓) และยังสามารถกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติได้อีก เช่น ห้ามยุ่งเกี่ยวกับครอบครัว ห้ามดื่มสุรา หลังปล่อยตัวแล้วได้

การใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัยบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการได้เอง แต่จำเป็นต้องร้องขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้เป็นผู้ออกคำสั่ง ดังนั้น จึงต้องทำการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่ใช้ให้เห็นความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัย เพื่อให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทราบ จึงจะสามารถกำหนดวิธีการที่เหมาะสมได้ (พ่อแม่ปล่อยปละละเลยหรือไม่สามารถอย่างไร ทำให้เกิดความเสี่ยงอย่างไรบ้าง พฤติกรรมของผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ประกอบกับสภาพแวดล้อมอย่างไร ทำให้เด็กมีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัย)

ไม่ว่าจะเป็นการขออำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อยืนยันให้เห็นความจำเป็นในการแทรกแซงครอบครัวหรือแยกตัวเด็กเสมอ ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องพิสูจน์ยืนยันว่าการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตนมีความชอบธรรมตามที่กฎหมายกำหนด

การใช้มาตรการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ปกครองจำเป็นที่จะต้องได้รับการแนะนำอย่างสม่ำเสมอในเรื่องการเลี้ยงดูและคุ้มครองเด็ก หรือเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอเพื่อดูว่าผู้ปกครองได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัว รวมทั้งติดตามดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กและครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถขอให้แต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเพื่อติดตาม เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษาแนะนำเด็กและผู้ปกครองได้ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๔๘ และ ๔๙) นอกจากนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ควรจัดให้มีการเยี่ยมบ้านอย่างสม่ำเสมอในกรณี ไม่ว่าจะมีการแยกเด็กจากครอบครัวหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

พนักงานเจ้าหน้าที่พึงตระหนักว่าการใช้วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัยในกระบวนการนี้มีจุดเน้นหลักอยู่ที่การช่วยให้เด็กปลอดภัยเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่อาจไม่สามารถแก้ปัญหาที่เด็กต้องประสบอยู่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีความซับซ้อนของปัญหา ซึ่งต้องอาศัยการสืบค้นข้อเท็จจริงและการประเมินในเชิงลึก (สืบเสาะพินิจ) เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาและกำหนดแนวทางในการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวต่อไป

กระบวนการที่ ๓ การรับเคสเข้ามาดำเนินการ (Intake Process)

พนักงานเจ้าหน้าที่ควรต้องขึ้นทะเบียนกรณี (Case Registrar) ทุกกรณี ภายหลังจากที่ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามกระบวนการที่ ๑ แล้ว

การขึ้นทะเบียนเคส เป็นการนำเด็กและครอบครัวเข้าสู่กระบวนการให้บริการ โดยมีเหตุผลสำคัญ ดังนี้คือ

๑. เพื่อสามารถติดตามผลการให้บริการได้ในทุกระดับและทุกขั้นตอน
๒. เพื่อให้มีการทบทวนการให้บริการว่าสอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการหรือไม่
๓. เพื่อสร้างหลักประกันว่าจะมีคนรับผิดชอบติดตามการให้บริการในทุกระดับและทุกขั้นตอน (การตั้ง CM)
๔. เพื่อให้มีพิจารณาเหตุผลว่าสมควรยุติการให้บริการได้เมื่อใด

เนื่องจากไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้ในเรื่องดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่จะจัดประชุมหารือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดหน่วยงานกลางระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ในการขึ้นทะเบียนกรณี

กระบวนการขึ้นทะเบียนเคสจะต้องจัดให้มี Case profile ของแต่ละกรณี เพื่อบันทึกข้อเท็จจริง (ทั้งที่ได้มาก่อนหน้าและภายหลังจากที่ได้มีการขึ้นทะเบียนเคส) เกี่ยวกับเด็กและครอบครัว และนำเอาข้อเท็จจริงที่ได้มาใช้ในการประเมินร่างกาย จิตใจ และสังคมของเด็ก (Bio Psycho social Assessment) ประเมินครอบครัว (Family Assessment) ประเมินความเสี่ยง (Risks Assessment) ประเมินความต้องการรับบริการ (Needs Assessment) ของเด็กและครอบครัว (โดยต้องมีสรุปการวิเคราะห์ของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง) โดยจะต้องสามารถอ้างอิงถึงที่มาของข้อความและเรื่องราวที่ทำการบันทึกหรือประเมินไว้ เช่น การแนวเวชระเบียน เป็นต้น รวมถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ การติดตามผลการปฏิบัติตามแผนฯ การทบทวนแผนปฏิบัติการ การปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติการ การบันทึกผลลัพธ์ของการทำแผน และการประเมินก่อนยุติการให้บริการ

การให้บริการแต่ละเรื่องจะต้องมีรายละเอียดบุคคลที่ให้บริการ (ไม่เพียงแต่ชื่อหน่วยงาน เช่น ชื่อโรงพยาบาล แต่ควรระบุรายละเอียด ผู้ให้บริการว่าเป็นวิชาชีพสาขาไหน เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา เป็นต้น) และรายละเอียดการให้บริการ ยกตัวอย่างเช่น การบำบัด ควรระบุรายละเอียดว่าใช้วิธีการบำบัดอย่างไรในขณะที่อยู่โรงพยาบาล วิธีการบำบัดเมื่อออกจากโรงพยาบาลอย่างไรและโดยใครบ้าง เป็นต้น ทั้งนี้ รายละเอียดดังกล่าวจะมีความจำเป็นเมื่อมีการย้ายเคสจากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง หรือการส่งต่อระหว่างวิชาชีพ ผู้รับเคสจะสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง จึงควรขอสำเนาเวชระเบียนที่สถานพยาบาลหรือแพทย์ผู้ทำการรักษาได้ทำบันทึกเวชกรรมไว้ประกอบ Case profile

Case profile ควรมีรายละเอียดตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก อายุ เพศ รวมถึง สรุปลความเป็นมา ที่ทำให้เห็นถึงกระบวนการรับเรื่อง สาเหตุ ที่เด็กต้องเข้ารับบริการ เด็กเข้ารับบริการจากใครหรือหน่วยงานใดบ้าง จากเมื่อไรถึงเมื่อไร
๒. ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตของเด็กและครอบครัว ทั้งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของเด็ก ทั้งด้านบวก หรือด้านลบ เช่น การได้พักอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายที่มีความรักผูกพันกับเด็ก หรือการเสียชีวิตของพ่อแม่ ทำให้เด็กต้องไปอยู่กับญาติคนอื่น เป็นต้น
๓. สรุปรายละเอียดการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว โดยครอบคลุมถึงรายละเอียดผู้ให้บริการ เหตุผล ที่ต้องให้บริการนั้น ๆ ให้บริการอะไร อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการเป็นอย่างไร และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งต่อความรับผิดชอบให้ระหว่างแต่ละหน่วยงานว่ามีสาเหตุจากอะไร เพื่อให้ง่ายต่อการ ติดตาม
๔. รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ร่างกาย จิตใจและสังคมของเด็กหรือสภาพแวดล้อมทางครอบครัวชุมชน สถานศึกษาที่แปรเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะการณ์ก่อนการให้บริการและหลังการ รับบริการ

ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ๒ แนวทางการเขียน Case Profile ของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

การขึ้นทะเบียนเคสที่มีความเชื่อมโยงกันทั่วประเทศ มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการให้บริการเด็กและครอบครัว เนื่องจากบางกรณีจะมีความเกี่ยวเนื่องกับหลายจังหวัด เช่น พ่อแม่และเด็กอยู่จังหวัดหนึ่ง และเรื่องที่เกิดอยู่อีก จังหวัด แต่ปัจจุบันยังไม่สามารถดำเนินการได้ จึงเป็นส่วนที่จะต้องมีการพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนเคสระดับ ประเทศต่อไป

กระบวนการที่ ๔ การสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการ ของเด็กและครอบครัว (สืบเสาะพินิจ)

กระบวนการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว (สืบเสาะพินิจ) เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กและครอบครัว เนื่องจากเป็นขั้นตอนการค้นหาปัญหาที่เด็กและครอบครัวต้องประสบอยู่ วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา การขจัดหรือควบคุมปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา (ขจัดหรือควบคุมปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา) ดังกล่าว เพื่อให้เด็กสามารถมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามวัยและได้รับความคุ้มครองให้ปลอดภัย ซึ่งการสืบค้นข้อมูลที่ไม่ละเอียดครบถ้วน การวิเคราะห์ประเมินที่ไม่สมบูรณ์หรือผิดพลาด ย่อมส่งผลให้การแก้ไขปัญหามิตรงจุด ทำให้ปัญหาที่เด็กและครอบครัวประสบอยู่ไม่ได้รับการแก้ไข แม้ว่าจะมีการจัดบริการให้แก่เด็กและครอบครัวก็ตาม

พนักงานเจ้าหน้าที่พึงตระหนักว่า การสืบค้นข้อเท็จจริงในกระบวนการนี้ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสืบค้นและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว ซึ่งเริ่มตั้งแต่การรับแจ้งเหตุ การประเมินเพื่อกำหนดแนวทางการให้บริการ การประเมินเพื่อดูความคืบหน้าของการให้บริการ ต่อเนื่องไปจนถึงการประเมินเพื่อยุติการให้บริการ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องนำข้อมูลที่ได้รับมาก่อนหน้ากระบวนการนี้มาพิจารณาทั้งหมด รวมถึงต้องบันทึกรายละเอียดข้อเท็จจริงและผลการประเมินใน Case profile

เนื้อหาในกระบวนการนี้สามารถแยกออกได้เป็น ๓ ส่วน ส่วนแรกกล่าวถึงขั้นตอนวิธีการในการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว ส่วนที่สองกล่าวถึงโครงสร้างหลักสำหรับการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว และส่วนที่สามกล่าวถึงเครื่องมือสำหรับใช้ประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว

๔.๑ ขั้นตอนในการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว

เมื่อมีการรับเคสเข้ามาดำเนินการแล้ว ไม่ว่าจะมีการแยกเด็กออกจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการให้มีกระบวนการสืบค้นข้อเท็จจริงเพื่อค้นหาว่าเด็กได้รับความเสียหายอย่างไร หรือมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างจากเด็กทั่วไปอย่างไร (ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด) รวมถึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เพื่อนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายกับตัวเด็กหรือเป็นเหตุให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัย การดำเนินการดังกล่าว โดยเฉพาะในกรณีที่มีความซับซ้อน พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถทำได้เพียงลำพัง จึงจำเป็นที่จะต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทีมสหวิชาชีพ ดังนั้น ควรกำหนดให้มี ผู้จัดการทางสังคมรายกรณี (Case Manager - CM)^{๗๐} เพื่อทำหน้าที่หลักในการประสานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำเนินการสืบค้นและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติ จัดให้มีการประชุมเพื่อประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงาน รวมถึงจัดให้มีการประเมินเพื่อยุติการให้บริการ

^{๗๐}หน่วยงานกลางระดับจังหวัด ควรแจ้งแก่หน่วยงานอื่น ๆ ภายใน ๔๘ ชั่วโมง หลังจากได้รับเรื่องว่าหน่วยงานหรือบุคคลใดคือผู้รับหน้าที่ผู้จัดการทางสังคมรายกรณีดังกล่าว

การกำหนดตัวบุคคล ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี (CM) ควรพิจารณากำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานในกรณีดังกล่าวภายหลังจากที่ได้รับแจ้งหรือรับรายงานเหตุ ทำหน้าที่เป็น CM เนื่องจากเป็นผู้ที่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว อีกทั้งได้ทำการประเมินเบื้องต้นเกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัยของเด็กแล้ว อย่างไรก็ตาม หากผู้บริหารของหน่วยงานต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นและสมควร ก็สามารถกำหนดให้บุคคลอื่นเป็น CM ได้ ทั้งนี้ ควรเลือกจากผู้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ เนื่องจากต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่จะส่งต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายกรณี)

บทบาทของผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี (Case manager)

๑. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนหลักในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก และเป็นผู้ใหญ่ที่เด็กเชื่อถือไว้วางใจได้
๒. เพื่อปกป้องผลประโยชน์สูงสุดและสิทธิการมีส่วนร่วมของเด็ก รวมถึงการปกป้องไม่让孩子ต้องตอบคำถามเดิมซ้ำ ๆ
๓. สื่อสารให้เด็กได้รู้ถึงการตัดสินใจต่าง ๆ ที่กระทบต่อตัวเด็ก และสื่อสารให้ฝ่ายต่าง ๆ รับรู้ถึงความคิดเห็นของเด็กมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
๔. ประสานการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ (เช่น การศึกษา ตำรวจ) และจัดการให้เด็กและครอบครัวได้เข้าถึงบริการต่าง ๆ ที่จำเป็น
๕. ประสานฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ประเมินเด็กและสภาพครอบครัวอย่างรอบด้าน รวมถึงการเยี่ยมบ้านของเด็ก
๖. เรียกประชุมรายกรณีเพื่อวางแผนและทบทวนวิธีดำเนินงานขั้นต่อ ๆ ไป ร่วมกับเด็กและครอบครัว
๗. กำหนดเป้าหมาย และประสานงานจัดทำแผนช่วยเหลือระยะยาวสำหรับเด็ก
๘. ปฏิบัติงานในชุมชนร่วมกับครอบครัวของเด็ก เพื่อหาแนวทางและการสนับสนุนจากชุมชนสำหรับการส่งเด็กคืนสู่ครอบครัว
๙. จัดให้มีการทบทวนงานรายกรณี และจัดระบบติดตามความก้าวหน้าของเด็ก
๑๐. จัดบันทึกและจัดทำเอกสารหลักฐานของการตัดสินใจและแผนงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และเก็บรักษาแฟ้มงานรายกรณีไว้อย่างเป็นระบบ
๑๑. ส่งมอบหน้าที่การจัดบริการทางสังคมรายกรณีให้แก่หน่วยงานหรือบุคคลที่มารับหน้าที่ต่อตามความเหมาะสม และปิดแฟ้มกรณีที่ได้แก้ไขลุล่วงจนไม่มีภาวะเสี่ยงสำหรับเด็กแล้ว

การกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าร่วมในทีมสหวิชาชีพ ควรให้บุคคลที่มีส่วนในการช่วยเหลือเด็กอยู่แล้ว^{๗๓} เช่น นักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าถึงและช่วยเหลือเด็ก แพทย์ กุมารแพทย์ จิตแพทย์ จิตแพทย์เด็ก หรือนักจิตวิทยา ที่ทำการตรวจและรักษาเด็ก ครูที่มีความใกล้ชิดและรู้จักเด็กเป็นอย่างดี เป็นส่วนหนึ่งของทีมสหวิชาชีพ เนื่องจาก

^{๗๓} พนักงานสอบสวน อัยการ อาจารย์อยู่ในทีมสหวิชาชีพด้วยในกรณีที่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น การดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการสืบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับเด็ก หรือกรณีที่เด็กเป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย

เป็นผู้ที่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กโดยตรงอยู่แล้ว และมีความเป็นไปได้อย่างมากที่จะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวในระยะต่อไป อย่างไรก็ตาม หากในจังหวัดใดหรือพื้นที่ใดมีข้อกังวลว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็ก อาจไม่มีความรู้หรือความชำนาญเพียงพอในประเด็นปัญหาที่เด็กและครอบครัวประสบอยู่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัดนั้น สามารถนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด เพื่อกำหนดตัวบุคลากรทางวิชาชีพที่มีความรู้ความชำนาญในจังหวัดหรือภูมิภาคของตน และประสานงานล่วงหน้าเพื่อให้ทีมสหวิชาชีพที่ได้รับการตั้งขึ้นสำหรับแต่ละกรณีสามารถขอคำปรึกษาได้เมื่อจำเป็น

หลังจากนั้น CM และทีมสหวิชาชีพ ควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้คือ

๔.๑.๑ จัดประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อประมวลข้อเท็จจริงที่ได้มาแล้วทั้งหมดตั้งแต่รับแจ้งเหตุ รวมถึงการประเมินสถานะและสถานการณ์เบื้องต้น ทั้งนี้ ควรให้ผู้ช่วยเหลือเด็กในกระบวนการก่อนหน้านี้ เช่น แพทย์หรือจิตแพทย์ที่ตรวจเด็ก นักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าให้การช่วยเหลือเด็ก เป็นต้น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของทีมสหวิชาชีพ

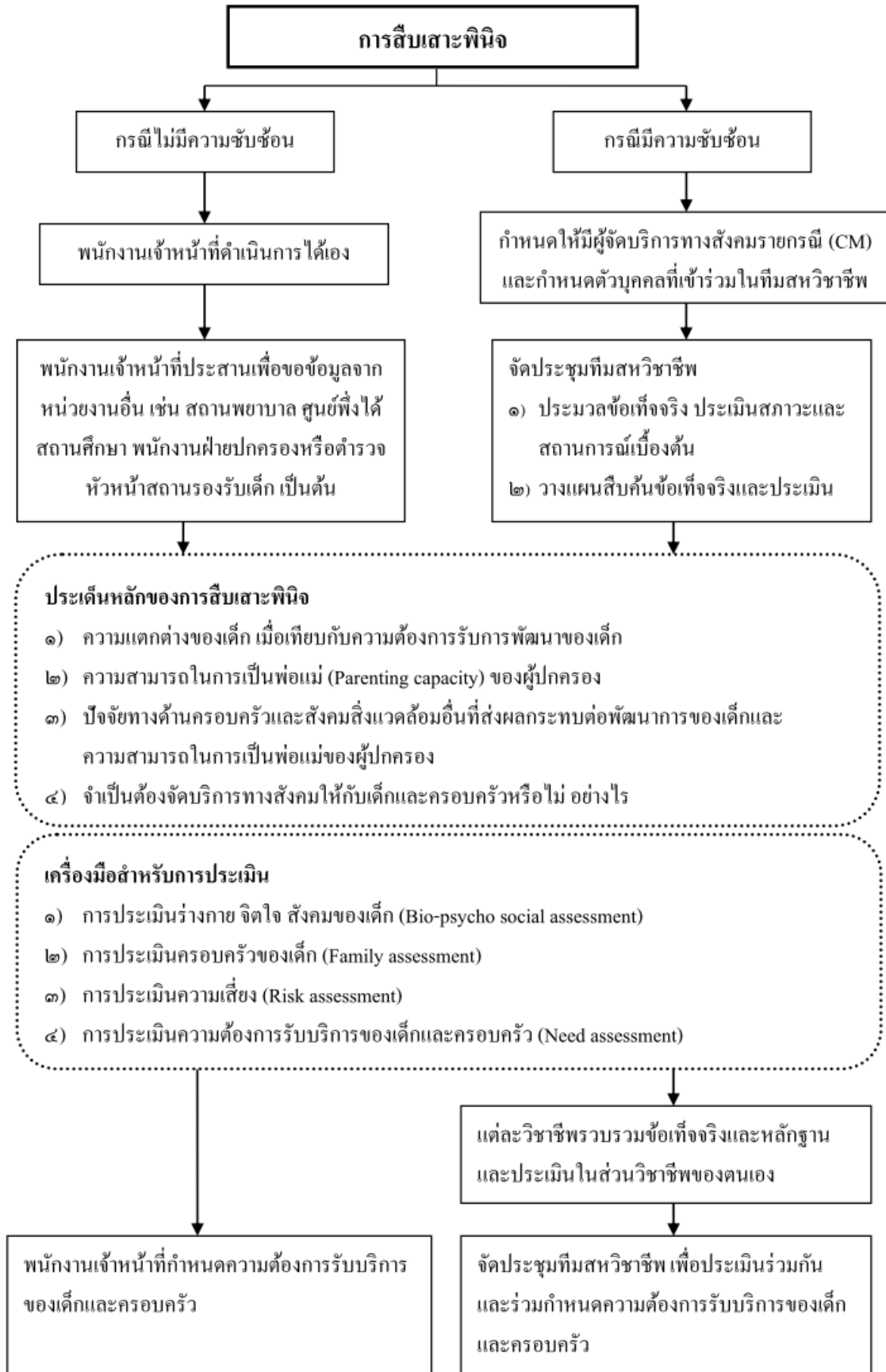
๔.๑.๒ ทีมสหวิชาชีพวางแผนทำการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมิน (หรือสืบเสาะพินิจ) โดยคำนึงถึงโครงสร้างการประเมินหลักตามที่ได้กล่าวถึงใน หัวข้อ ๔.๒

๔.๑.๓ แต่ละวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทำการเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานต่าง ๆ และทำการประเมินในส่วนของตนเองเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบ ก่อนเข้าประชุมทีมเพื่อรายงานผลการประเมินทางวิชาชีพของแต่ละวิชาชีพ

๔.๑.๔ จัดประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อรับฟังการประเมินของแต่ละวิชาชีพ แล้วจึงประเมินร่วมกัน และร่วมกำหนดความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว

ผังที่ ๑๒ ขั้นตอนการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว

อำนาจตามกฎหมายในการสืบค้นข้อเท็จจริง

ในการสืบค้นและประเมินความต้องการรับบริการของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่และทีมสหวิชาชีพจำเป็นต้องใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัว ดังนั้น กฎหมายคุ้มครองเด็กจึงได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการซักถามเด็ก เรียกให้ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นใดมาให้ข้อมูล ออกคำสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับเด็ก หรือเข้าไปในสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้มีความเกี่ยวข้องด้วยเพื่อสอบถามหรือเก็บรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๓๐ (๒) (๓) (๔) (๕))

กรณีที่มีการส่งตัวเด็กไปยังสถานแรกรับ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องสืบเสาะและพินิจข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็ก และสาเหตุที่ทำให้เด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือ (พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา ๕๖ (๒))

แหล่งที่มาของข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ครอบครัว และสภาพแวดล้อม

๑. ตัวเด็กที่ประสบปัญหา
๒. บุคคลในครอบครัวของเด็กที่อยู่ในบ้านเดียวกันหรือญาติที่ไปมาหาสู่กันบ่อย ๆ
๓. เพื่อนบ้านหรือบุคคลในชุมชนที่เห็นการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กและครอบครัว
๔. บุคคลที่รู้สภาพแวดล้อมของเด็กในโรงเรียน เช่น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว เพื่อนสนิทของเด็ก เป็นต้น
๕. หน่วยงานของรัฐที่เคยให้บริการแก่เด็ก เช่น พมจ. สถานพยาบาล

การสอบถามข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการถามคำถามตรง ๆ แต่ใช้วิธีการสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน (๒๔ ชั่วโมง) ช่วงวันหยุด วันหยุดยาว ช่วงปิดเทอม และช่วงเทศกาลต่าง ๆ

๔.๒ โครงสร้างหลักสำหรับการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว

การสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว จำเป็นที่จะต้องทำ โดยละเอียดและครอบคลุมในหลายมิติ โดยจะต้องมุ่งเน้นในการตอบประเด็นหลักดังต่อไปนี้คือ

๑. เด็กมีความแตกต่างจากเด็กปกติตรงไหนหรือไม่ ทั้งในด้านสุขภาพ พัฒนาการ และพฤติกรรม โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับความต้องการรับการพัฒนาของเด็ก (Child's developmental needs)
๒. ผู้ปกครองมีความสามารถในการเป็นพ่อแม่ (Parenting capacity) ในการจัดหาและทำให้เด็กได้รับการเลี้ยงดู มีทักษะและพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย และได้รับความคุ้มครองจากอันตรายต่าง ๆ หรือไม่
๓. ปัจจัยทางด้านครอบครัวและสังคมสิ่งแวดล้อมอื่น (Family and environmental factors) ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กและความสามารถในการเป็นพ่อแม่ของผู้ปกครองอย่างไร
๔. จำเป็นต้องจัดบริการทางสังคมให้กับเด็กและครอบครัวหรือไม่ อย่างไร

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าประเด็นหลัก ๓ ประเด็น มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง กล่าวคือ ระดับพัฒนาการของเด็กจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการเป็นพ่อแม่ของผู้ปกครองเด็กเป็นหลัก ซึ่งถ้าผู้ปกครองขาดทักษะหรือปล่อยปละละเลยในการเลี้ยงดูหรือคุ้มครองเด็กแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวเด็กโดยตรง เช่น กรณีของผู้ปกครองที่ปล่อยให้เด็กเล็กอยู่ตามลำพังในบริเวณที่มีสระน้ำ เป็นเหตุให้เด็กจมน้ำตาย หรือกรณีของผู้ปกครองที่รักลูกมาก และช่วยทำให้ลูกทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกินอยู่หลับนอน การทำความสะอาดร่างกาย จนทำให้เด็กขาดทักษะในการช่วยเหลือตัวเอง เป็นต้น

นอกจากนี้ ปัจจัยครอบครัวและสังคม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ก็อาจมีผลกระทบโดยตรงต่อตัวเด็กและความสามารถในการเป็นพ่อแม่ของผู้ปกครอง เช่น กรณีของเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองไม่ดี มีการทะเลาะเบาะแว้ง ใช้ความรุนแรงกันบ่อยครั้ง ปัจจัยครอบครัวดังกล่าวอาจส่งผลให้เด็กตกอยู่ในภาวะเครียด มีปัญหาทางด้านจิตใจหรืออาจถูกทำร้าย โดยที่ผู้ปกครองอีกคนหนึ่งไม่สามารถปกป้องคุ้มครองได้ หรือในกรณีของครอบครัวที่มีฐานะยากจน จำเป็นต้องออกไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัว จนต้องทิ้งให้เด็กต้องอยู่ตามลำพัง หรือนำเด็กออกไปอยู่ด้วยใกล้บริเวณที่ทำงานซึ่งไม่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ซึ่งนอกจากจะทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงแล้ว จะเห็นได้ว่าความจำเป็นดังกล่าวยังทำให้ความสามารถของผู้ปกครองในการคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยลดลงด้วย

ดังนั้น ในการสืบค้นข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการประเมินนั้น ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีและทีมสหวิชาชีพ ควรกำหนดขอบเขตสำหรับการเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานต่าง ๆ (ดูภาคผนวก ๒ แนวทางการเขียน Case Profile ของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก หัวข้อ Assessment Framework: A map of relevant data to be collected) ให้ครอบคลุมถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้คือ

ความต้องการรับการพัฒนาของเด็ก (Child's developmental needs) โดยรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก รวมถึงด้านสุขภาพ (Health) การเรียนรู้ (Education) พัฒนาการด้านอารมณ์และพฤติกรรม (Emotional and Behavioral Development) ความรู้เกี่ยวกับตนเอง (Identity) ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวและสังคม (Family and Social Relationships) การแสดงออกในสังคม/การเข้าสังคม (Social Presentation) และ ทักษะการดูแลตนเอง (Self Care Skills)

ความสามารถในการเป็นพ่อแม่ (Parenting capacity) โดยการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง (ทักษะและความเอาใจใส่) ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก ดังนี้คือ การดูแลเด็กในชีวิตประจำวัน (Basic Care) การสร้างหลักประกันให้เด็กปลอดภัย (Ensuring Safety) การเป็นที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ (Emotional Warmth) การกระตุ้นพัฒนาการตามวัย (Stimulation) การชี้แนะแนวทางชีวิต รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้เด็กสามารถกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมด้านร่างกาย จิตใจและสังคมกับผู้อื่น สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีและมีพฤติกรรมที่เหมาะสม (Guidance and Boundaries) ตลอดจนจนถึงสร้างสิ่งแวดล้อมในครอบครัวให้เกิดความมั่นคงและเอื้อต่อการพัฒนาของเด็ก (Stability) และทำการวิเคราะห์ว่าการปฏิบัติตัวของผู้ปกครองเช่นว่าตอบสนองหรือส่งผลกระทบต่อความต้องการรับการพัฒนาของเด็ก

ปัจจัยทางด้านครอบครัวและสิ่งแวดล้อมอื่น (Family and environmental factors) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติครอบครัวและการแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว (Family History and Function) การช่วยเหลือเกื้อหนุนจากเครือญาติ (Wider Family) รายได้ (Income) การมีงานทำหรือการรับจ้างทำงาน (Employment) สภาพความมั่นคงถาวรปลอดภัยของบ้าน (Housing) การมีส่วนร่วมในชุมชนของครอบครัวและการเป็นที่ยอมรับในชุมชนของครอบครัว (Family's Social Integration) รวมถึงแหล่งสนับสนุนช่วยเหลือหรือบริการต่าง ๆ ที่ครอบครัวเข้าถึงได้ในชุมชน (Community Resources)

๔.๓ เครื่องมือสำหรับการประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนสำหรับการตอบประเด็นหลักข้างต้น การสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กจะต้องประกอบด้วย การดำเนินการใน ๔ ส่วน กล่าวคือ

๑. การประเมิน ร่างกาย จิตใจ และสังคมของเด็ก (Bio-psycho social assessment) เพื่อให้ทราบถึงสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก ว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมตามความวัยของเด็กหรือไม่ โดยเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำ^{๗๔} รวมทั้งเพื่อระบุความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก ทั้งนี้ การประเมินดังกล่าวควรครอบคลุมถึงด้านต่าง ๆ ดังนี้ ก) สุขภาพกาย สุขภาพจิต และพฤติกรรมของเด็ก ข) พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development) พัฒนาการด้านรู้จักคิด (Cognitive Development) และพัฒนาการด้านจิตสังคม (Psycho-social/Socio-emotional Development) ค) พฤติกรรมทั้งนี้จะต้องระบุด้วยว่าปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมใด ๆ ของเด็กเป็นปัจจัยทางร่างกายจิตใจ หรือปัจจัยทางสังคมแวดล้อม (ดูภาคผนวก ๒ แนวทางการเขียน Case Profile ของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก หัวข้อ Assessment Framework: A map of relevant data to be collected)

^{๗๔} กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ. ๒๕๕๔

หากผลการประเมินชี้ให้เห็นว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นกับตัวเด็กอันเนื่องมาจากอันตรายที่ได้รับ หรือเด็ก มีสภาพร่างกาย จิตใจ สังคมที่ผิดไปจากเด็กปกติทั่วไป จะต้องทำการสืบค้นและวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุหรือปัจจัย ที่ก่อให้เกิดผลเช่นนั้น ทั้งนี้โดยให้พิจารณาถึงวิธีการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และผลกระทบจากครอบครัวและ สังคมสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก

๒. การประเมินครอบครัวของเด็ก (Family assessment) โดยต้องสืบค้นข้อเท็จจริงในเรื่อง

- ๑) โครงสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (Family Organization) ซึ่งประกอบด้วย การปรับตัวของครอบครัว (Family Adaptability) และบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ (Parenting) และ ๒) ลักษณะของครอบครัว (Family Character) ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะเฉพาะของครอบครัว (Family Identity) ขอบเขตความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว (Family Alliances) ชีวิตครอบครัว (Emotional Life) และการสื่อสารภายในครอบครัว (Family Communication) เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อเด็กและความสามารถในการเป็นพ่อแม่ของผู้ปกครองเด็ก โดยต้อง พิจารณาเกี่ยวเนื่องกับการประเมินร่างกาย จิตใจ สังคมของเด็ก เพื่อให้เห็นถึงสาเหตุและปัจจัยของการที่เด็กมี สุขภาพไม่ดี ไม่ได้รับทักษะหรือพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือได้รับอันตราย (ดูภาคผนวก ๒ แนวทางการเขียน Case Profile ของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก หัวข้อ Family Assessment Tools – ประวัติครอบครัว)

การประเมินครอบครัวที่ละเอียดครบถ้วน จะช่วยให้เข้าใจถึงทักษะ ความใส่ใจ และพฤติกรรมของ ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งนอกจากจะสามารถอธิบายถึงสาเหตุของการที่เด็กมีสภาพร่างกาย จิตใจ สังคม ที่ผิดไปจากเด็กปกติทั่วไปแล้ว ยังช่วยให้ผู้ประเมินสามารถวิเคราะห์ได้ถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กในอนาคต หากไม่มีการแทรกแซงที่เหมาะสม เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงดูเด็กเช่นว่า ยกตัวอย่างเช่น การที่ผู้ปกครองอาบน้ำ ให้เด็กหญิงแม้ว่าจะโตพอที่จะช่วยตัวเองได้แล้ว อาจวิเคราะห์ได้ว่าผู้ปกครองไม่ได้สอนเด็กมีทักษะในการ ช่วยตัวเอง นอกจากนั้น ยังอาจพิจารณาต่อได้ด้วยว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ปกครองอาจส่งผลให้เด็กไม่รู้จักรอบเขต ในการวางตัวไม่ให้ผู้อื่นมาเห็นหรือสัมผัสร่างกายบริเวณส่วนตัวของตนเอง ซึ่งถ้าประกอบกับการที่ผู้ปกครอง ต้องทิ้งเด็กให้อยู่ตามลำพังกับญาติที่เป็นผู้ชายแล้ว อาจมีความเสี่ยงที่เด็กจะยอมให้ญาติผู้ชายดังกล่าวสัมผัส ร่างกายบริเวณส่วนตัวของตนเอง และนำไปสู่การล่วงเกินทางเพศเด็กได้ เป็นต้น

๓. การประเมินความเสี่ยง (Risk assessment) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยง เบื้องต้น (ดูการประเมินความเสี่ยงเบื้องต้น ในกระบวนการที่ ๑ หน้า ๗๐) มาพิจารณาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการ ประเมินร่างกาย จิตใจ สังคมของเด็ก และการประเมินครอบครัวเด็ก ดังที่กล่าวมาข้างต้น มาประเมินร่วมกัน ว่ามีกรณีที่น่าสงสัย น่าเชื่อ หรือมีความชัดเจนว่าเด็กจะไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมและคุ้มครองให้ปลอดภัย หรือไม่ อย่างไร เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดวิธีการหรือมาตรการ แทรกแซงที่เหมาะสมในขั้นตอนของการประเมินความต้องการของเด็กและครอบครัว

๔. ประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว (Need Assessment) เมื่อทำการประเมิน ๓ ส่วน กล่าวคือ การประเมินร่างกาย จิตใจ สังคมของเด็ก การประเมินครอบครัว และการประเมินความเสี่ยง

เสร็จสิ้นแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดให้มีการประชุมร่วมกันของทีมประเมิน เพื่อประมวลข้อมูลที่ได้จากผลการประเมินดังกล่าว ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการรับแจ้งเหตุ แล้วทำการประเมินความต้องการของเด็ก โดยสามารถแยกเป็น ๒ ส่วน กล่าวคือ

๔.๑ ความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวเพื่อให้เด็กมีความปลอดภัย

๔.๒ ความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวเพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู
ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้นและประเมินพึงตระหนักว่า ความสำเร็จของการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็ก ขึ้นอยู่กับความละเอียดของข้อเท็จจริงและหลักฐานที่รวบรวม และการวิเคราะห์ที่ละเอียดครอบคลุม ซึ่งต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ผู้ที่ทำการสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินจึงควรเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมและมีประสบการณ์ หรือต้องได้รับการช่วยเหลือแนะนำอย่างใกล้ชิดจากผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว

กระบวนการที่ ๕ กระบวนการกำหนดแนวทางดำเนินการ

กระบวนการกำหนดแนวทางดำเนินการ เป็นการนำผลที่ได้จากการประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว มากำหนดให้เป็นแผนการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว โดยจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของแต่ละกรณี แล้วจึงใช้เป้าหมายดังกล่าวในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) และแผนปฏิบัติ (Plan of Action) ตามลำดับ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของแต่ละกรณีของเด็กและครอบครัว มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการประเมินเพื่อปิดเคส (จะได้กล่าวถึงในกระบวนการที่ ๗)

แผนยุทธศาสตร์เกิดขึ้นจากความต้องการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้แก่บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก รวมทั้งกำหนดเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน สอดคล้องกับภารกิจและความจำเป็นที่จะต้องให้บริการแก่เด็กและครอบครัว

๕.๑ ขั้นตอนการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan)

ในขั้นตอนของการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีและทีมสหวิชาชีพจะประชุมเคสร่วมกัน (case conference) เพื่อนำเอาประเด็นหัวข้อของความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว (ปัญหาที่เด็กและครอบครัวต้องประสบอยู่ วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา การขจัดหรือควบคุมปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา (ขจัดหรือควบคุมปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา) ที่ได้จากการประเมินในกระบวนการที่แล้วมา กำหนดให้เป็นแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งต้องครอบคลุม ๒ ส่วนหลัก กล่าวคือ ๑) ยุทธศาสตร์สร้างหลักประกันเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และ ๒) ยุทธศาสตร์ให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำ

แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ควรระบุถึงรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ลักษณะของบริการที่จำเป็นต้องจัดให้แก่เด็กและครอบครัว

ในกรณีของยุทธศาสตร์สร้างหลักประกันเพื่อความปลอดภัยของเด็ก ลักษณะของบริการที่ต้องจัดให้แก่เด็กและครอบครัว อาจรวมถึง การกำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย เช่น

- ก) การขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยกำหนดวิธีการให้ผู้ปกครองปฏิบัติ เป็นต้น
- ข) การกำหนดมาตรการควบคุมการกระทำของผู้ที่อาจทำให้เด็กไม่ปลอดภัย เช่น การขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยห้ามผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมต่อเด็กเข้าใกล้ตัวเด็ก ห้ามเสพสุราหรือสิ่งมีนเมา หรือเข้ารับคำปรึกษาแนะนำหรือรับการบำบัดพฤติกรรมใช้ความรุนแรงจากสถานพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น หรือ
- ค) การแยกเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราว เป็นต้น

ในกรณีของยุทธศาสตร์ให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำ ลักษณะของบริการที่ต้องจัดให้แก่เด็กและครอบครัวอาจรวมถึง

- ก) การจัดหาปัจจัยพื้นฐานให้กับเด็กและครอบครัว เช่น อาหาร การรักษาพยาบาล ที่พักอาศัย รวมถึงการช่วยเหลือให้ครอบครัวมีรายได้ที่เพียงพอ เป็นต้น
- ข) การบำบัดฟื้นฟูเด็กและครอบครัว
- ค) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงบุคคลแวดล้อม เช่น การจัดกิจกรรมให้ความรู้และเสริมสร้างทักษะ ในการเลี้ยงดูเด็กให้กับผู้ปกครอง การบำบัดฟื้นฟูผู้ปกครอง
- ง) การเตรียมความพร้อมของเด็กและผู้ปกครอง เช่น การจัดกิจกรรมครอบครัวสำหรับเด็ก และผู้ปกครองเพื่อฟื้นฟูความรักและความผูกพัน (Nature of attachments) เสริมสร้างการแสดงออกและรับรู้อารมณ์ความรู้สึกซึ่งกันและกัน (Expression and reception of feelings) หรือเพิ่มพูนความสัมพันธ์ทางจิตใจที่มีต่อกัน (Nature of relationships) หรือ
- จ) การวางระบบช่วยเหลือสนับสนุนภายหลังการยุติการให้บริการหลัก เป็นต้น

๒. บุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการหรือจัดบริการดังกล่าวให้แก่เด็กและครอบครัว ทั้งนี้ ผู้ให้บริการอาจเป็นบุคลากรด้านวิชาชีพหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการให้บริการ

๓. แหล่งที่มาของทรัพยากรในการจัดบริการให้แก่เด็กและครอบครัว เช่น ใช้เงินจากส่วนใดของ งบประมาณราชการ งบประมาณจากกองทุนคุ้มครองเด็ก เงินบริจาค เป็นต้น

เมื่อได้แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีบุคคลหรือหน่วยงานใดที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือให้บริการทางสังคมแก่เด็กและครอบครัว ซึ่งบุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวอาจไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของทีมสหวิชาชีพ ในกระบวนการประเมินสืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินความต้องการรับบริการของเด็ก และกระบวนการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ ดังนั้น ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีจะต้องติดต่อเชิญบุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวเข้ามาร่วมประชุมเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติต่อไป

๕.๒ ขั้นตอนการกำหนดแผนปฏิบัติ (Plan of Action)

การกำหนดแผนปฏิบัตินั้น ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี จะได้จัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างบุคคล และหน่วยงานที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการให้แก่เด็กและครอบครัว ตามที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์ฯ เพื่อพิจารณากำหนดรายละเอียดของแผนการให้บริการ โดยจะต้องใช้ผลการประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวเป็นเป้าหมายของแผนปฏิบัติ

แผนปฏิบัติต้องระบุถึง ก) เป้าหมายของการให้บริการ ข) เป้าหมายลำดับรองของการให้บริการแต่ละส่วน เพื่อเป็นหลักบ่งชี้ให้เห็นความก้าวหน้าว่าจะมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ (Milestones) และ ค) รายละเอียดบริการที่ต้องจัดให้แก่เด็กและครอบครัว รวมถึงกลุ่มเป้าหมาย (กล่าวคือ เด็ก ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น) และกำหนดบุคลากรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้บริการแต่ละด้าน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว ง) กรอบ/ตารางเวลาสำหรับการปฏิบัติงานตามความตกลงร่วมกัน จ) กระบวนการสำหรับการติดตามและทบทวนแผนปฏิบัติ การรายงานผลความก้าวหน้า และการประเมินเพื่อยุติการให้บริการ ยกตัวอย่างเช่น

กรณีของเด็กที่ถูกพ่อกระทำด้วยความรุนแรง และผลการสืบค้นและประเมินชี้ให้เห็นว่า พ่อมีปัญหาสุขภาพจิตรุนแรง และแม่ไม่รู้วิธีป้องกันและช่วยเหลือลูกนั้น จะเห็นได้ว่า การกำหนดยุทธศาสตร์สร้างหลักประกัน

เพื่อความปลอดภัยของเด็ก ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือ ลูกมีความปลอดภัยไม่มีความเสี่ยงที่จะถูกพ่อกระทำด้วยความรุนแรง จะต้องประกอบด้วยเป้าหมายลำดับรองอย่างน้อย ๒ ส่วน คือ ๑) พ่อไม่มีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อลูก และ ๒) แม่รู้วิธีป้องกันและช่วยเหลือลูกไม่ให้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ทั้งนี้ ลักษณะการให้บริการย่อมต้องรวมถึง ๑.๑) พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและนำเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อขอให้ศาลามีคำสั่งห้ามไม่ให้พ่อเข้าใกล้ตัวเด็ก และสั่งให้พ่อเข้ารับการบำบัดทางจิต ๑.๒) สถานพยาบาลหรือหน่วยงานให้การบำบัดทางจิตแก่พ่อของเด็กตามคำสั่งของศาล และ ๒.๑) พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและนำเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อขอให้ศาลามีคำสั่งกำหนดวิธีการเลี้ยงดูเด็ก ๒.๒) นักสังคมสงเคราะห์จัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้แม่ของเด็กมีความรู้และทักษะในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กจากการถูกกระทำด้วยความรุนแรง เป็นต้น

การตัดสินใจว่ามีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากครอบครัวหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลที่ได้จากการประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว ซึ่งถ้าพบว่ามีความเสี่ยงมาก ไม่อาจให้เด็กอยู่กับผู้ปกครอง การให้บริการอาจรวมถึงการมอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของญาติหรือบุคคลที่เหมาะสมเป็นการชั่วคราว หรือส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในครอบครัวอุปถัมภ์ ครอบครัวบุญธรรม สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (กรณีเด็กอาจมีอันตราย) หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ทั้งนี้ หากเป็นกรณีเช่นว่า แผนปฏิบัติจะต้องกำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยง และประเมินด้านการเลี้ยงดูเด็ก^{๗๕} ของบุคคลหรือสถานที่ที่จะรับอุปการะเด็กเป็นการชั่วคราวว่าจะสามารถดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของการให้บริการตามที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ฯ หรือไม่^{๗๖} รวมถึงต้องกำหนดให้มีการสร้างเงื่อนไขให้ผู้ปกครองเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้กระทำ (Abusive) มาเป็นผู้ปกป้องคุ้มครอง (Protective) และกำหนดแผนในการส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม^{๗๗}

ในการกำหนดการดำเนินงานหรือการให้บริการแต่ละส่วนนั้น ผู้จัดการทางสังคมรายกรณีและผู้ให้บริการจะต้องประเมินด้วยว่าหากมีการดำเนินงานหรือให้บริการเช่นนั้น เด็กจะมีความปลอดภัยหรือไม่ เพื่อที่จะได้กำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยของเด็กได้ตามสมควร หรือปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินงานหรือให้บริการตามความเหมาะสม

ให้ผู้จัดการทางสังคมรายกรณีส่งรายงานการประชุมไปให้หน่วยงานที่ร่วมประชุมภายใน ๑๔ วัน โดยทำเครื่องหมายให้เห็นได้ชัดที่ข้อตกลงสำคัญ ๆ และแผนปฏิบัติ อนึ่ง ในการจัดทำและส่งบันทึกการประชุม ต้องคำนึงถึงการป้องกันไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องต้องไม่ถูกเปิดเผยต่อบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

^{๗๕} เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะด้านสังคม รวมถึงมีเวลาว่าง มีเวลาพักผ่อน มีโอกาสเล่นกีฬา ได้เข้าร่วมกิจกรรมการละเล่นทางสันติภาพที่เหมาะสมตามวัย และการมีส่วนร่วมอย่างเสรีในทางวัฒนธรรมและศิลปะ

^{๗๖} การตรวจสอบสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการดังกล่าว

^{๗๗} ซึ่งอาจรวมถึง ๑) แผนเกี่ยวกับตัวเด็ก ๒) แผนเกี่ยวกับครอบครัว ๓) แผนเตรียมความพร้อมชุมชน ๔) แผนเตรียมความพร้อมโรงเรียนหรือสถานศึกษา ๕) แผนเตรียมความพร้อมสถานที่ทำงานหรือสถานที่จ้างงาน (กรณีที่เด็กไม่เรียนแล้ว หรือเรียนต่อไม่ได้ และต้องการทำงาน) ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมนายจ้างเพื่อให้เข้าใจในตัวเด็ก เช่น เด็กอาจมีพฤติกรรมที่เหมือนคือ ไม่เชื่อฟัง แต่ที่จริงแล้วเป็นเพราะเด็กมีปัญหาในการรับคำสั่ง เป็นต้น

กระบวนการที่ ๖ การให้บริการตามแผน และการติดตามผลการปฏิบัติงาน

ภายหลังที่มีแผนปฏิบัติแล้ว ผู้ให้บริการดำเนินการหรือจัดบริการให้แก่เด็กและครอบครัวตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติ โดยอาจเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการวิชาชีพ บุคคล หรือหน่วยงาน ต้องดำเนินการหรือให้บริการร่วมกัน หรือผู้ประกอบการวิชาชีพ บุคคล หรือหน่วยงาน สามารถแยกดำเนินการหรือให้บริการด้วยตนเอง เช่น ในระหว่างที่พนักงานสอบสวนเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งอาจใช้เวลานาน พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถรวบรวมข้อมูลและยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อขอให้ออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กได้ โดยที่ไม่ต้องรอให้พนักงานสอบสวนดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อน เป็นต้น

ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี มีหน้าที่ในการติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานหรือให้บริการแก่เด็กและครอบครัวตามแผนปฏิบัติจากผู้ให้บริการแต่ละฝ่าย รวมถึงต้องรับผิดชอบในการจัดประชุมร่วมของผู้ให้บริการทุกฝ่าย เมื่อมีการดำเนินงานให้บริการไปแล้วระยะหนึ่ง เพื่อติดตามความก้าวหน้าและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานหรือให้บริการแก่เด็กและครอบครัว ทั้งนี้ การประชุมดังกล่าวควรพิจารณาครอบคลุมถึงประเด็นหลักดังต่อไปนี้

๑. ผู้ให้บริการชี้แจงเหตุผลหรืออุปสรรคที่ไม่สามารถดำเนินงานหรือให้บริการตามแผนปฏิบัติได้
๒. ผู้ให้บริการนำเสนอผลลัพธ์ (Output) ของการดำเนินงานหรือให้บริการตามแผนปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้ให้บริการจะต้องประเมินว่าการดำเนินงานหรือให้บริการดังกล่าวส่งผลให้บรรลุเป้าหมาย ลำดับรองต่าง ๆ ที่ตั้งไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด และในกรณีที่ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นเพราะสาเหตุใด
๓. ร่วมกันสรุปวิเคราะห์ความคืบหน้าของการให้บริการว่าบรรลุเป้าหมายหลักในการทำให้เด็กมีความปลอดภัยและได้รับการเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำหรือไม่ มากน้อยเพียงใด รวมทั้งหาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานหรือการให้บริการไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติ หรือพิจารณาปรับแผนปฏิบัติในกรณีที่เป็น

ในทางปฏิบัติ ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี อาจพบว่าผู้ให้บริการบางรายไม่ดำเนินงานหรือให้บริการตามแผนปฏิบัติที่ได้ตกลงกันไว้ มีการดำเนินการล่าช้า หรือ และปัญหาอุปสรรคนั้นไม่อยู่ในวิสัยที่ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีจะสามารถแก้ไขได้ ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีอาจขอคำปรึกษาจากหัวหน้างานของตน^{๗๘} รวมทั้งสามารถประสานงานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพื่อนำเรื่องดังกล่าวเสนอให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดพิจารณาได้

^{๗๘} ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณี หรือผู้ให้บริการบางรายอาจเกิดความเครียด เนื่องจากการดำเนินงานหรือการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวไม่คืบหน้า โดยมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ให้บริการรายอื่นไม่ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติที่ได้ตกลงไว้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกลไกที่จะช่วยให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานดังกล่าว

ในการวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการดำเนินงานหรือการให้บริการตามแผนปฏิบัติ อาจพบว่าเมื่อมีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้ก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ ดังนี้ คือ

๑. เป้าหมายที่ตั้งไว้ไม่สอดคล้องกับศักยภาพและความสามารถในการดำเนินการ หรือไม่ สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เช่น กรณีของเด็กที่มีความพิการทางสมอง (เช่น โรคออทิสซึม-Autism) ซึ่งไม่สามารถรักษาให้เป็นเหมือนคนปกติได้ แต่ต้องมีคนดูแลสนับสนุนช่วยเหลือไปตลอด ซึ่งผู้ให้บริการไม่สามารถจัดหาให้ได้ ในกรณีดังกล่าวอาจต้องหามาตรการอื่นมารองรับ เช่น การสนับสนุนช่วยเหลือครอบครัวทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านจิตใจ หรือทางด้านเทคนิคในการดูแลเด็ก รวมถึงการส่งต่อความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานอื่น เช่น การส่งเคสต่อให้หน่วยงานดูแลผู้ใหญ่ที่มีความพิการทางสมองเมื่อเด็กโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ หรือกรณีของเด็กที่มีความพิการทางสมอง ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอารมณ์ ซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ต้องกินยาตลอดไป เป้าหมายที่เป็นไปได้ อาจอยู่ที่การส่งเด็กไปรับการอุปการะเลี้ยงดูจากครอบครัวที่เข้าใจสภาพของเด็กและมีความสามารถในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อเด็ก เมื่อเด็กมีปัญหาทางด้านอารมณ์ เป็นต้น

๒. ความไม่พร้อมของผู้ให้บริการ เช่น การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นไม่เคยทำมาก่อน ซึ่งประเด็นดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ โดยอาจเปลี่ยนตัวบุคคลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการยื่นคำร้องดังกล่าวมาเป็นผู้ดำเนินงานแทน

๓. วิธีการหรือเครื่องมือที่ใช้ไม่ได้ผล เช่น การกำหนดในแผนปฏิบัติให้มีการเยี่ยมบ้าน ให้เด็กได้มีโอกาสพบปะกับผู้ปกครอง โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งพบว่าวิธีการดังกล่าวไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งอาจต้องปรับแก้โดยการจัดกิจกรรมในลักษณะของการบำบัดโดยเทคนิคการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม (Cognitive Behavior Therapy) เช่น การจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับผู้ปกครองของเด็ก โดยสมมุติให้ต้องสลับบทบาทกัน แล้วเปิดโอกาสให้มาพูดคุยกันในภายหลัง เพื่อสร้างให้เกิดความสามารถในการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่น (Empathy) เป็นต้น

๔. การวางแผนปฏิบัติผิดพลาด ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ จากหลายสาเหตุ กล่าวคือ

ก. ข้อเท็จจริงที่ใช้ในการประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เช่น พบข้อเท็จจริงในภายหลังว่าความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครองไม่ใช่เป็นพ่อแม่ลูกกันโดยสายเลือด

ข. ตั้งสมมุติฐานผิด เช่น ในกรณีของพ่อแม่ไม่เลี้ยงดูเด็ก แต่ให้เด็กทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งมีการช่วยเหลือ โดยจัดหาเครื่องมือประกอบอาชีพให้กับผู้ปกครองของเด็ก (ตั้งสมมุติฐานว่ามีสาเหตุจากปัญหาด้านเศรษฐกิจ) แต่ในภายหลังผู้ปกครองก็ขายเครื่องมือประกอบอาชีพดังกล่าวไปและให้เด็กทำงานหาเลี้ยงครอบครัวอีก เมื่อทำการสืบค้นและวิเคราะห์ใหม่ จึงพบว่า ผู้ปกครองของเด็กเคยรับภาระเลี้ยงดูพ่อแม่ของตนเองในขณะที่ตนเองยังเป็นเด็ก จึงมีความคาดหวังให้ลูกของตนต้องรับภาระเลี้ยงดูตนเองด้วย ซึ่งกรณีเช่นว่าต้องแก้ไขด้วยการใช้วิธีการบำบัดโดยเทคนิคการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม (Cognitive Behavior Therapy) กับผู้ปกครอง

๓. กระบวนการทำงานไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การกำหนดให้มีการตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพ
ในกรณีที่มีการส่งเด็กไปรับการอุปการะเลี้ยงดูจากครอบครัวทดแทน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว
อาจไม่จำเป็น เพราะสิ่งที่ครอบครัวทดแทนต้องการคือการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ
มากกว่าการตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพไปติดตามตรวจสอบ เป็นต้น ซึ่งกรณีเช่นนี้จะส่งผลให้
ต้องเริ่มกระบวนการสืบค้นและประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวใหม่

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น อาจมีความจำเป็นที่จะต้องทำกระบวนการสืบค้นและประเมินความต้องการ
รับบริการของเด็กและครอบครัวใหม่

ในกรณีที่พบว่า การดำเนินงานหรือการให้บริการมีความคืบหน้า และคาดว่าจะบรรลุตามเป้าหมายที่
กำหนดไว้ ผู้จัดการบริการทางสังคมรายกรณีต้องจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการเพื่อพิจารณาปิดเคส ตามที่
จะได้กล่าวถึงโดยละเอียดในกระบวนการต่อไป

กระบวนการที่ ๗ การปิดเคสและยุติการให้บริการ

การปิดเคสเป็นกระบวนการที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความสำเร็จของการสงเคราะห์ และคุ้มครองเด็ก เมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประสบความสำเร็จในการปิดเคสใดเคสหนึ่ง ก็จะสามารถจัดสรรทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรบุคคลไปให้บริการแก่เด็กและครอบครัวในกรณีอื่นได้

การปิดเคสเพื่อยุติการให้บริการทางสังคมแก่เด็กและครอบครัว จะกระทำได้เมื่อการดำเนินงานหรือให้บริการแก่เด็กและครอบครัวตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติที่กำหนดไว้ บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ตามความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว และส่งผลให้เด็กมีความปลอดภัยและได้รับการเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำ

ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีและผู้ที่เกี่ยวข้องพึงตระหนักว่า ในกรณีที่มีการแยกเด็กจากครอบครัว เป็นการชั่วคราว การส่งคืนเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว หรือจัดให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เหมาะสม เช่น ครอบครัวทดแทน นายจ้างของเด็ก ศูนย์ศิลปาชีพ สถาบันพัฒนาและฟื้นฟูคนพิการ เป็นต้น เนื่องจากเด็กไม่สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวเดิมของตนเองได้ ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการปิดเคส เนื่องจากยังมีความจำเป็นที่จะต้องติดตามและช่วยเหลือครอบครัวอีกระยะหนึ่ง ทั้งนี้จนกว่าจะเชื่อว่าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมและได้รับความคุ้มครองให้ปลอดภัย จึงจะทำการประเมินเพื่อปิดเคสได้

การประเมินเพื่อปิดเคสและยุติการให้บริการ

เมื่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้ว ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีต้องจัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างผู้ให้บริการเพื่อพิจารณาปิดเคส โดยในการประชุมดังกล่าวจะต้องทำการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงานหรือให้บริการแก่เด็กและครอบครัวว่าบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนปฏิบัติ (Plan of Action) หรือไม่ ทั้งนี้ จะต้องมีการทำประเมินใน ๓ ส่วนหลัก ดังนี้คือ

๑. การประเมินร่างกาย จิตใจ สังคมของเด็ก (Bio-psycho social assessment) เพื่อดูว่าสุขภาพและ พัฒนาการของเด็กอยู่ในระดับที่เหมาะสมตามความวัยของเด็กแล้วหรือไม่ โดยเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำ)

๒. การประเมินครอบครัวของเด็ก (Family assessment) เพื่อดูว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (Family Organization) และลักษณะของครอบครัว (Family Character) อยู่ในสภาวะปกติ สามารถเอื้อต่อการที่เด็กจะได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมแล้วหรือไม่

๓. การประเมินความเสี่ยง (Risk assessment) เพื่อดูว่าเด็กยังมีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมและคุ้มครองให้ปลอดภัยหรือไม่

หากการประเมินพบว่าเด็กอยู่ในสภาวะและ พัฒนาการที่ปกติ ผู้ปกครองและสภาพแวดล้อมทางครอบครัว และชุมชนของเด็กอยู่ในสภาวะที่เอื้อต่อการที่เด็กจะได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมและคุ้มครองให้ปลอดภัย ผู้จัดบริการทางสังคมรายกรณีสามารถทำการปิดเคส และดำเนินการตามแผนคืนเด็กสู่ครอบครัวตามที่กำหนดไว้ได้

ตัวอย่างการดำเนินการ กรณีที่ไม่สามารถปิดเคสอย่างสมบูรณ์

ในการปฏิบัติงานจริง อาจพบว่ามีบางกรณีที่ไม่สามารถปิดเคสอย่างสมบูรณ์ได้ เช่น เด็กที่มีความพิการทางสมอง (โรคออทิสซึม) เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถรักษาให้เป็นเหมือนคนปกติได้ แต่ต้องมีคนดูแลสนับสนุนช่วยเหลือไปตลอด ดังนั้น ในกรณีเช่นว่า ผู้จัดการบริการทางสังคมรายกรณีสามารถดำเนินการได้อย่างน้อย ๒ แนวทาง คือ

๑. จัดเคสให้อยู่ในกลุ่มที่ยังต้องติดตามและให้ความช่วยเหลือ (แต่ระดับของการให้บริการอาจไม่ได้มากและต่อเนื่องเหมือนเดิม)
๒. ส่งต่อความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานอื่น (Case Referral) เช่น กรณีที่เด็กพิการทางสมองมีอายุเกินกว่า ๑๘ ปีแล้ว จึงทำการส่งต่อเคสให้กับหน่วยงานที่ดูแลผู้ใหญ่ที่พิการทางสมอง เป็นต้น

เอกสารที่ควรศึกษาเพิ่มเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก (รายการณ)

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ฉบับที่ ๑๓ ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง (GENERAL COMMENT No. 13 (2011) Article 19: The right of the child to freedom from all forms of violence)
๒. เลี้ยงลูกถูกวิธี, คู่มือมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดูเด็กตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖, จัดทำโดยฝ่ายนิติการ กองกลาง สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (พิมพ์ครั้งที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒)
๓. ความรู้เรื่อง : การพัฒนาสถานะสำหรับเด็กที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร, จัดทำโดย สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗)
๔. คู่มือการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก, จัดทำโดย สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๕. คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว, จัดทำโดย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๖. แนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือเด็ก สตรีและบุคคลในครอบครัวที่ถูกกระทำรุนแรง, จัดทำโดย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒)
๗. คู่มือการตรวจรักษา กรณีข่มขืนกระทำชำเรา, จัดทำโดย สำนักบริหารการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข (กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒)
๘. คู่มือการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเด็กต่างชาติ จัดทำโดย เครือข่ายเพื่อเด็กต่างชาติ (THAI CORD) (พ.ศ. ๒๕๕๒)
๙. คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. ๒๕๕๕)
๑๐. HM Government (2006), Working Together to Safeguard Children, A guide to inter-agency working to safeguard and promote the welfare of children.

ภาคผนวก ๑

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกายและพัฒนาการ)

๑. ด้านสุขภาพกาย

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๑. เด็กมีสุขภาพแข็งแรง (ถ้าไม่ใช่ อธิบายสาเหตุ)		
๒. ได้รับบาดเจ็บบ่อย ๆ จากอุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บอย่างรุนแรง รวมถึงแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก (ถ้าใช่ อธิบายการบาดเจ็บ ความถี่ เหตุการณ์ และสาเหตุ)		
๓. เมื่อเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บได้รับการดูแลทันต่อเหตุการณ์ ปฐมพยาบาลเบื้องต้น พาไปพบแพทย์หรือพาไปสถานพยาบาลเมื่อจำเป็น		
๔. เด็กถูกตี หรือลงโทษโดยใช้ความรุนแรง		
๕. ร่างกายเด็กมีบาดแผล รอยฟกช้ำ ที่เกิดจากการทำร้าย ทำโทษ หรือไม่ทราบสาเหตุ		
๖. เด็กเป็นโรคเรื้อรัง โรคประจำตัว มีความพิการทางร่างกาย และ/หรือสมอง		
๗. เมื่อเด็กมีความพิการ มีโรคเรื้อรัง หรือมีโรคประจำตัว เด็กได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง		
๘. ได้รับอาหารที่เหมาะสมตามวัยอย่างเพียงพอ (เช่น กินนมแม่หรือนมทารก ๐ - ๑ ปี / ให้อาหารเสริม ๑ - ๓ มื้อ ช่วง ๖ - ๑๒ เดือน / หลัง ๑ ปี อาหาร ๓ มื้อ เสริมด้วยนม)		
๙. เด็กนอนหลับได้อย่างเพียงพอ และไม่ถูกรบกวนระหว่างกรนอน		
๑๐. เด็กมีโอกาสเล่นและสำรวจสิ่งแวดล้อม		
๑๑. ร่างกายของเด็กสะอาด (ใช้การสังเกตร่วมด้วย เพราะถ้าไม่เห็นตัวเด็ก จะไม่ได้ข้อมูลจริงจากการถาม)		
๑๒. เสื้อผ้าของเด็กสะอาด (ใช้การสังเกตร่วมด้วย)		
๑๓. ได้รับการตรวจช่องปากและฟันจากทันตแพทย์/ทันตภิบาลเมื่อมีความผิดปกติ		
๑๔. เด็กได้รับวัคซีนตามกำหนด		
๑๕. น้ำหนักของเด็กอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ		
๑๖. ส่วนสูงของเด็กอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ		
๑๗. พัฒนาการของเด็กปกติ		
๑๘. เด็กเคยต้องอยู่หรือเล่นคนเดียว (หรืออยู่กับเด็กคนอื่น โดยไม่มีผู้ปกครองบ่อย ๆ ระบุความถี่ ช่วงเวลา)		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๑. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้เล่นออกกำลังกาย		
๒. ผู้ปกครองดูแลให้กิจวัตรประจำวันของเด็กเป็นประจำ อย่างต่อเนื่อง		
๓. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์และ น้ำที่สะอาดอย่างเพียงพอ		
๔. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้นอนพักผ่อนตามเวลา		
๕. ผู้ปกครองดูแลให้มีการจัดหาของเล่นให้เด็ก		
๖. ผู้ปกครองดูแลให้มีการทำความสะอาดเด็กอย่างสม่ำเสมอ ทั้งร่างกายและช่องปาก ตัวอย่างเช่น อาบน้ำทำความสะอาด สะอาดร่างกาย เช็ดในช่องปากหรือแปรงฟัน เป็นต้น		
๗. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้ใส่เสื้อผ้าสะอาดและเหมาะสม กับสภาพอากาศ		
๘. ผู้ปกครองดูแลให้ที่นอนเด็ก ที่พักอาศัยให้สะอาดถูก สุขอนามัย		
๙. มารดาได้ฝากครรภ์เมื่อทราบว่าตั้งครรภ์และได้ไป ตรวจครรภ์จนคลอด ไม่น้อยกว่า ๓ ครั้ง		
๑๐. มารดาไปคลอดที่สถานพยาบาล หรือได้รับการทำคลอด โดยบุคลากรทางการแพทย์		
๑๑. ถ้าเป็นโรคเรื้อรังหรือมีความพิการ ผู้ปกครองดูแลให้ได้ พาเด็กไปรับบริการทางการแพทย์อย่างสม่ำเสมอ		
๑๒. ผู้ปกครองรับรู้และสามารถอธิบายบาดแผลในตัวเด็ก และการเจ็บป่วยของเด็กได้อย่างเหมาะสม		
๑๓. เมื่อเด็กมีการเจ็บป่วยหรือ ได้รับบาดเจ็บ ให้การดูแล หรือปฐมพยาบาลเบื้องต้นด้วยตนเอง หากอาการไม่ดีขึ้น ให้ส่งเด็กไปรับการรักษาในสถานพยาบาล		
๑๔. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กไปรับบริการทางการแพทย์ตามนัด เช่น ติดตามรักษาโรคจากการเจ็บป่วย พบทันตแพทย์/ ทันตภิบาล ถ้ามีปัญหาสุขภาพช่องปากและฟัน		
๑๕. ผู้ปกครองดูแลให้มีการพาเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สุขภาพจิตของเด็ก

๒. ด้านสุขภาพจิต

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๑. ส่วนใหญ่เด็กกิน นอนได้ตามเวลา		
๒. เด็กกินยาก หรือ นอนยาก		
๓. เด็กร้องกวนบ่อย หรือ กรีดร้องยาวนานเป็นประจำ เกือบทุกวัน		
๔. เด็กกิน นอน เล่นเป็นเวลา		
๕. เมื่อร้องไห้ เด็กสามารถสงบลงได้ เมื่อได้รับคำปลอบโยน		
๖. เด็กสนใจเวลาคนอื่นเล่นด้วย		
๗. ส่วนใหญ่เด็กมีความสุข		
๘. เด็กแสดงความสนใจต่อคน สิ่งแวดล้อม และของเล่น รอบตัว		
๙. เด็กเข้าหาบุคคลที่คุ้นเคย		
๑๐. เด็กมีความสุขเมื่ออยู่กับผู้ปกครอง เข้าหาเมื่อกลัว เจ็บ หรือต้องการความช่วยเหลือ และรู้สึกไม่มีความสุขเมื่อ ผู้อื่นมาดูแลแทน		
๑๑. เด็กร้องขอความช่วยเหลือเมื่อกลัว หิว ปวดอุจจาระ ฯลฯ		
๑๒. เด็กรู้จักหยุดเมื่อได้รับการห้ามปราม		
๑๓. เด็กมักนั่งโยกตัว โขกศีรษะ หรือเล่นกับตัวเอง		
๑๔. เด็กเลียนแบบ ทำตามคนใกล้ชิดและสิ่งที่เด็กพบเห็น		
๑๕. เด็กตอบสนองเมื่อถูกเรียกชื่อ (เริ่มอายุ ๑ ปี) เด็กสามารถ บอกชื่อตัวเอง		
๑๖. เด็กจดจ่อกับกิจกรรมที่กำลังทำหรือการเล่นได้สั้น ๆ (ประมาณ ๕ นาที)		
๑๗. เด็กแสดงความพอใจในตนเอง เช่น ยิ้มเมื่อได้รับคำชม หรือดีใจเมื่อทำอะไรได้สำเร็จ		
๑๘. เด็กแสดงความเป็นตัวของตัวเอง เช่น ต้องการทำอะไร ด้วยตนเอง เป็นต้น		
๑๙. เด็กรู้จักแสดงความเป็นเจ้าของ (เริ่มอายุ ๒ ปี)		
๒๐. เด็กเล่นของเล่น หรือเริ่มเล่นสมมุติ		
๒๑. เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องและเด็กอื่นเมื่อมีโอกาส		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๑. มีผู้ปกครอง ไม่เกิน ๑ - ๒ คน		
๒. ผู้ปกครองเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมและคุ้นเคยกับเด็ก		
๓. ผู้ปกครองต้องให้เด็กอยู่ในสายตา		
๔. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักชื่อของตนเองและคนในครอบครัว		
๕. ผู้ปกครองมีแผนและแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นหลัก		
๖. ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในชีวิตประจำวัน อย่างสม่ำเสมอ		
๗. ผู้ปกครองดูแลให้เด็ก กิน นอน เล่น เป็นเวลา		
๘. ผู้ปกครองได้อุ้มและกอด ปลอบโยน สัมผัสเด็กอย่างเหมาะสม		
๙. ผู้ปกครองแสดงการยอมรับ และตอบสนองเมื่อเด็ก ต้องการสื่อสาร หรือเล่นด้วย		
๑๐. ผู้ปกครองให้ความมั่นใจ ปลอบโยนเมื่อเด็กป่วย บาดเจ็บ ทุกข์ใจ ต้องแยกจากพ่อแม่ หรือต้องการความช่วยเหลือ		
๑๑. ผู้ปกครองให้การตอบสนองในเชิงบวกเมื่อเด็กมี พฤติกรรมที่ดี เช่น การกอด ยิ้มตอบรับ ชมเชย เป็นต้น		
๑๒. ผู้ปกครองจัดให้เด็กแต่งตัวอย่างเหมาะสมกับอายุ เพศ และสภาพแวดล้อม		
๑๓. ผู้ปกครองและครอบครัวยอมรับว่าเด็กเป็นสมาชิกและ ไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ความด้อย ทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีผิว รูปร่างหน้าตา ฯลฯ		
๑๔. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ (เช่น ชาติพันธุ์ ความด้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีผิว รูปร่างหน้าตา)		
๑๕. ผู้ปกครองมีการยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เช่น เปลี่ยนความสนใจของเด็กไปเรื่องอื่น หรือห้ามปราม ควบคุมพฤติกรรมที่รุนแรงและสอนพฤติกรรมที่ถูกต้องด้วย เป็นต้น		
๑๖. ผู้ปกครองกำหนดกติกาของครอบครัวโดยมีทิศทางเดียวกัน		
๑๗. ผู้ปกครองให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาในบ้าน เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ การทำความเคารพทางศาสนา		
๑๘. ผู้ปกครองพาเด็กไปเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ฟังคำสอน และทำบุญที่ศาสนสถานเป็นระยะ ๆ		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๑๙. ผู้ปกครองมีวิธีการดูแลเด็กให้เหมาะสมกับเพศของเด็ก (เช่น เด็กผู้ชายใส่กางเกงไม่ใช่กระโปรง เป็นต้น)		
๒๐. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ (เช่น เล่น ร้องเพลง เล่านิทาน อ่านหนังสือ และเล่นด้วยกัน เป็นต้น)		
๒๑. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในความหวาดกลัว (เช่น ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพัง อาศัยใกล้เมื่อเด็กตื่นนอน เป็นต้น)		
๒๒. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้บุคคลที่เด็กไม่คุ้นเคยมาสัมผัสเด็ก อย่างใกล้ชิด (เช่น หอมแก้ม เปลี่ยนผ้าอ้อม เปลี่ยนเสื้อผ้า พาไปเข้าห้องน้ำ เป็นต้น)		
๒๓. ผู้ปกครองและครอบครัวไม่ปฏิบัติต่อเด็กโดยใช้ความ รุนแรง (เช่น ไม่ซ้ำเติม ไม่ลงโทษ ดุด่าด้วยคำหยาบ ประชดประชัน ตำหนิ กัดคั้น หรือเกลียดชัง หรือทำให้ เด็กรู้สึกว่าเป็นที่ที่ต้องการบอ่ย ๆ เป็นต้น)		
๒๔. ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กรู้จักปฏิสัมพันธ์กับ พี่น้องและเด็กอื่น		
๒๕. ผู้ปกครองส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวแสดงความเอื้ออาทร และเห็นอกเห็นใจต่อกัน		
๒๖. ผู้ปกครองรับรู้และติดตามถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ๆ ภายในครอบครัว		
๒๗. ผู้ปกครองพาเด็กไปพบและเล่นนอกบ้านกับญาติหรือเพื่อนบ้าน		
๒๘. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ครอบครัว (เช่น การพาไปเที่ยวกับครอบครัว ช่วยหยิบของ ให้แม่ เป็นต้น)		
๒๙. ผู้ปกครองยอมรับความเป็นตัวของตัวเองของเด็ก		
๓๐. ผู้ปกครองป้องกันไม่ให้เกิดร่วมรับรู้พฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมของผู้ใหญ่หรือพฤติกรรมที่น่ากลัวสำหรับเด็ก (เช่น การทะเลาะ ทุ่มเถียง การใช้ความรุนแรง พฤติกรรม ทางเพศ การกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น)		
๓๑. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นตามพัฒนาการ และ ความสนใจของเด็กบ้าง โดยไม่รบกวน หรือแทรกแซง หรือเปลี่ยนความสนใจอย่างไม่เหมาะสม		
๓๒. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม (เช่น การทรมานสัตว์ การตีมีสุรา ใช้สิ่งเสพติด หรือ กิจกรรมทางเพศ เป็นต้น)		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการประเมินหรือตัวอย่างคำถาม
๓๓. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการดำเนินชีวิต (เช่น มีสัมพันธภาพอย่างเหมาะสมต่อบุคคลอื่น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง เคารพสิทธิและสมบัติของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นต้น)		
๓๔. ผู้ปกครองปฏิบัติตามกฎหมาย		
๓๕. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมทางเพศ (เช่น แต่งตัวเรียบร้อย ไม่ประพฤติผิดทางเพศ)		
๓๖. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่กับคนที่ไม่คุ้นเคยตามลำพัง		
๓๗. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากบุคคลอันตราย (เช่น จากบุคคลที่เสพยาเสพติด บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ บุคคลที่เสพติดทางเพศ หรือเมาสุรา)		
๓๘. ผู้ปกครองมีการกำหนดบริเวณที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก		
๓๙. ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัย (เช่น ห้ามเด็กซ้อนท้ายรถจักรยาน หรือจักรยานยนต์ เป็นต้น)		
๔๐. ผู้ปกครองเก็บวัตถุอันตรายไว้ในที่ซึ่งเด็กไม่สามารถหยิบได้เอง (เช่น ของมีคม ไม้ขีดไฟ สารพิษ อาวุธ ยา เป็นต้น)		
๔๑. ห้องพักเด็กและที่พักอาศัยมีประตู หน้าต่างที่แข็งแรง สามารถป้องกันการบุกรุกจากบุคคลภายนอกได้ตามสมควร		
๔๒. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กเล่นของเล่นที่ไม่มีอันตราย (เช่น ของเล่นที่ไม่มีความแหลมคม หรือไม่มีชิ้นส่วนเล็ก ๆ ที่สามารถเข้าปากกลืนได้ เป็นต้น)		
๔๓. ผู้ปกครองสอนให้เด็กหลีกเลี่ยงสิ่งอันตราย (เช่น ของมีคม ปลั๊กไฟ บ่อน้ำ ที่สูง เป็นต้น)		
๔๔. ผู้ปกครองจัดสภาพแวดล้อมในบ้าน เฟอร์นิเจอร์ อาคาร สถานที่ให้เกิดความปลอดภัยสำหรับเด็ก (เช่น มีที่ปิดกั้นเพื่อป้องกันเด็กตกน้ำ ตกบันได ไม่เลี้ยงเด็กปนกับสัตว์เลี้ยงป้องกันไม่ให้เด็กเข้าไปใกล้ของร้อน ของมีคม ปลั๊กไฟ พัดลม เป็นต้น)		
๔๕. ผู้ปกครองจัดพื้นที่เล่นนอกบ้านที่ปลอดภัยให้เด็ก (เช่น สนามเด็กเล่นที่ไม่ติดถนน มีที่กั้นไม่ให้เด็กถูกรถชน มีที่ปิดกั้นไม่ให้เด็กเข้าไปใกล้บ่อน้ำ ท้องร่อง แม่น้ำ เป็นต้น)		
๔๖. ผู้ปกครองระวังไม่ปล่อยให้มีการทะเลาะหรือรังแกกันในระหว่างเด็ก		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๔๗. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักสื่อสารกับผู้อื่น (เช่น รู้จักขอเมื่อต้องการ รู้จักปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ หรือมีการตอบรับเมื่อเรียกชื่อ เป็นต้น)		
๔๘. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักบอกเมื่อมีผู้อื่นมากระทำหรือปฏิบัติโดยมิชอบ (เช่น สัมผัสร่างกายในส่วนที่ควรปกป้องโดยเฉพาะปาก หน้าอก ก้น และอวัยวะเพศ เป็นต้น)		
๔๙. ผู้ปกครองสอนกฎแห่งความปลอดภัย (เช่น ไม่เอานิ้วเข้าปาก หรือปลั๊กไฟ เป็นต้น)		
๕๐. ผู้ปกครองสอนให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม (เช่น รู้จักไหว้ สวัสดี ขอบคุณ ขอโทษ เป็นต้น)		
๕๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งที่เป็นบริเวณส่วนตัว (เช่น สอนว่าอวัยวะใดเป็นส่วนที่ควรปกปิด เป็นต้น)		
๕๒. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักบอกเมื่อมีปัญหา (เช่น กลัว หิว ปวดอุจจาระ เป็นต้น)		
๕๓. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักระบายหรือควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม (เช่น เมื่อโกรธ กลัว เศร้า เสียใจ กังวล เป็นต้น)		
๕๔. ผู้ปกครองจัดให้มีกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายทางอารมณ์ด้วยตนเอง (เช่น การร้องเพลง การวาดรูป ระบายสี เป็นต้น)		
๕๕. ผู้ปกครองเริ่มหัดให้เด็กรู้จักการรอคอย		
๕๖. ผู้ปกครองสอนเด็กถึงสิ่งที่ไม่ควรทำ (เช่น ทำร้ายสัตว์ เป็นต้น)		
๕๗. ผู้ปกครองมีข้อกำหนดในการดูโทรทัศน์ของเด็กไม่เกินครึ่งชั่วโมงต่อวัน		
๕๘. ผู้ปกครองสอนให้เด็กทำความสะอาดอวัยวะในร่มผ้า		
๕๙. ผู้ปกครองไม่让孩子เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับของมีนเมา ยานอนหลับ เหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สารเสพติดหรือสารพิษ		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัวของผู้ปกครองหลัก

๓. ด้านสังคม

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๑. มีบริการในชุมชนที่ครอบครัวอยู่อาศัย		
๑.๑ โรงพยาบาล ศูนย์บริการอนามัย หรือสถานพยาบาล		
๑.๒ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือเด็กปฐมวัย		
๑.๓ โรงเรียนอนุบาล		
๑.๔ โรงเรียนหรือสถานศึกษา		
๑.๕ สถานีตำรวจ		
๑.๖ วัด หรือโบสถ์ หรือมัสยิด		
๑.๗ ที่ทำการทะเบียนราษฎรและปกครอง		
๑.๘ บริการสังคมสงเคราะห์ เช่น ศูนย์ให้คำแนะนำ ปรึกษาหรือศูนย์สงเคราะห์อื่น ๆ เป็นต้น		
๑.๙ สนามเด็กเล่น/สนามกีฬา/ศูนย์เยาวชน		
๑.๑๐ สวนสาธารณะ/ป่าชุมชน		
๑.๑๑ บริการชุมชน เช่น อบต. เป็นต้น		
๒. ส่วนใหญ่ครอบครัวไปใช้บริการดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ (ถ้าไม่ไปใช้บริการ เพราะเหตุใด)		
๓. ในชุมชนที่ครอบครัวอาศัยอยู่มีการรวมตัวกันของกลุ่มคน หรือองค์กรที่ก่อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในชุมชน (ถ้ามีระบุ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียนปลอดภัย ชมรมครอบครัว เป็นต้น)		
๔. ครอบครัวเคยได้รับการช่วยเหลือในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ โปรดระบุด้วยว่าจากใคร บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน ฯลฯ		
๔.๑ ได้รับการปลอบโยนหรือสามารถปรับทุกข์ (ระบุ)		
๔.๒ การช่วยเหลือด้านการเงิน การงานหรือเรื่องอื่น ๆ ที่ครอบครัวร้องขอ (ระบุ)		
๔.๓ การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหา หรือทางออกของครอบครัว (ระบุ)		
๔.๔ มีบริการต่าง ๆ ที่จะดูแลส่งเสริมพัฒนาเด็กและ เยาวชน เช่น สนามกีฬา เป็นต้น (ระบุ)		
๔.๕ ครอบครัวรู้สึกได้รับการยอมรับในชุมชน (ระบุ)		
๔.๖ สมาชิกในครอบครัวมีประสบการณ์ที่ถูกตั้งข้อรังเกียจ หรือถูกก่อกวนคุกคามจากคน/ผู้อื่นในชุมชน(ระบุ)		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๔.๗ ครอบครัวมีเพื่อนในชุมชน (ระบุ)		
๔.๘ ครอบครัวเข้าร่วมกับองค์กรหรือกิจกรรมในชุมชน โปรตรระบุตัวกิจกรรมที่เข้าร่วม (ระบุ)		
๕. ครอบครัวมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน อยู่ในบ้านเช่า ที่ไม่ถูกไล่ออ อยู่มานาน ไม่มีการโยกย้าย มีสัญญา		
๖. ครอบครัวอยู่ในสถานะที่จะถูกขับไล่ที่อยู่		
๗. บ้านพักสะอาดไม่อยู่กันแออัดมากเกินไป มีการจัดแบ่ง สัดส่วนพื้นที่การใช้สอยได้อย่างเหมาะสม (เช่น มีฉากกั้น มีสัดส่วนของที่นอน)		
๘. ที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนที่ไม่แออัดมากเกินไปปลอดภัย จากแหล่งอบายมุขต่าง ๆ และไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย		
๙. ผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว		
๑๐. การทำงานมีความมั่นคง เช่น มีงานทำต่อเนื่องในช่วง ๓ เดือน		
๑๑. มีสมาชิกของครอบครัวที่กำลังตงงาน		
๑๒. ครอบครัวไม่มีหนี้		
๑๓. ครอบครัวไม่ต้องมีการผ่อนชำระหนี้จากการซื้อสินค้า หรือสิ่งของต่าง ๆ		
๑๔. มีการเรียกร้องสิทธิค่าจ้างในกรณีที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน		
๑๕. มีเงินใช้เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน(เช่น เมื่อเจ็บป่วย หรือเกิด อุบัติเหตุ เป็นต้น)		
๑๖. ต้องทำงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากงานประจำเพื่อหารายได้		
๑๗. มีการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับรายรับ		
๑๘. ถ้ามีหนี้ มีการผ่อนชำระลดหนี้		
๑๙. อื่น ๆ เช่น เล่นหวย เล่นหุ้น เป็นต้น (โปรดระบุ)		
๒๐. มีสถานะวิกฤตของครอบครัวที่ยังเป็นปัญหา/มีผลกระทบ จนถึงปัจจุบันในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่ (๑.มีหรือไม่ ๒.ถ้ามี เป็นปัญหาหรือไม่ อย่างไร อธิบายรายละเอียด)		
๒๐.๑ การเสียชีวิตของคู่สมรส		
๒๐.๒ การหย่าร้าง		
๒๐.๓ การแยกทาง/การแยกกันอยู่ของคู่สมรส		
๒๐.๔ การติดคุก		
๒๐.๕ การตายของสมาชิกครอบครัว ญาติ		
๒๐.๖ การแต่งงานใหม่		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๒๐.๗ การคุกคามจากคู่สมรสเก่า		
๒๐.๘ การถูกออกจากงาน		
๒๐.๙ การเกษียณ		
๒๐.๑๐ การเสียพนัน		
๒๐.๑๑ การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและภัยพิบัติ		
๒๑. สภาวะวิกฤตอื่น ๆ เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การนอกใจ คู่สมรส ปัญหาครอบครัว เป็นต้น		
๒๒. มีการสลับบทบาทกันของผู้ปกครองในเรื่องการหารายได้สู่ครอบครัว		
๒๓. เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งภายในครอบครัวมีบุคคลหลักในการจัดการปัญหาหรือไม่ (ถ้ามีโปรดระบุบุคคล)		
๒๔. พ่อ/แม่ หรือผู้ปกครองไม่สามารถจัดการปัญหาความขัดแย้งของพี่น้องหรือคนในครอบครัวได้ (เช่น การทำร้ายกันระหว่างพี่น้อง เป็นต้น)		
๒๕. พ่อแม่/ผู้ปกครองมีศักยภาพในการดูแลเด็กลดลง เนื่องจากต้องเลี้ยงดูเด็กอื่นซึ่งเป็นลูกของสมาชิกในครอบครัวด้วย		
๒๖. เด็กถูกเรียกร้องให้หารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว		
๒๗. สมาชิกในครอบครัวหาผลประโยชน์จากเด็กหรือบุคคลอื่นในครอบครัวอย่างไม่เหมาะสม		
๒๘. มีการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ		
๒๙. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อพี่น้องไม่เข้าใจและไม่ชอบตัวเด็ก		
๓๐. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อศักยภาพของบิดามารดา/ผู้ปกครองที่จะให้การดูแลต่อเนื่อง		
๓๑. บุคคลในครอบครัวมีการแสดงความรัก/ความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกัน		
๓๒. สมาชิกในครอบครัวมีสภาวะดังนี้ หรือไม่		
๓๒.๑ สุขภาพกายไม่ปกติ		
๓๒.๒ สุขภาพจิตไม่ปกติ		
๓๒.๓ มีปัญหาพฤติกรรม		
๓๒.๔ ทูพผลสภาพทางกาย		
๓๒.๕ ปัญหาการบกพร่องทางการเรียน		
๓๒.๖ ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส		
๓๒.๗ ดื่มสุราจนเป็นปัญหา		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก วัย ๐-๓ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๓๒.๘ การใช้สารเสพติด		
๓๒.๙ ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวมีประวัติการใช้ ความรุนแรง		
๓๒.๑๐ มีสมาชิกในครอบครัวใช้จ่ายเงินเกินตัว		
๓๒.๑๑ ปัญหาอื่น ๆ ที่กำลังประสบ (โปรดระบุ)		

กฎหมาย

๔. ด้านกฎหมาย

ข้อคำถาม	ประเด็นหลักที่ต้องการประเมิน (จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้รับ)	วิธีการหรือเทคนิค ที่ใช้ในการประเมิน หรือตัวอย่างคำถาม
๑. เด็กและพี่น้องของเด็กมีการจดทะเบียนการเกิด (ถ้าไม่มี เพราะเหตุใด โปรดระบุเหตุผล)		
๒. เด็กมีผู้ปกครองตามกฎหมาย		
๓. เด็กได้เรียนหนังสือตามการศึกษาภาคบังคับ		
๔. เด็กได้สิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับบริการด้านสาธารณสุข		
๕. เด็กได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายต่าง ๆ โดยผู้ปกครอง ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก

๑. ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่ออื่นที่เด็กถูกเรียก.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เลขประจำตัวของเด็ก (ตรวจสอบได้จากทะเบียนบ้าน).....
๒. เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ถ้าไม่มีระบุเหตุผล.....ศาสนา.....
๓. เด็กมีใบเกิด มี ไม่มีระบุเหตุผล.....
๔. ที่อยู่ตามทะเบียน ไม่มี มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....
ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
เบอร์โทรศัพท์.....
๕. ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....
สถานที่ใกล้เคียง .....
- ลักษณะชุมชนและสภาพแวดล้อม (เช่น ชุมชนเมือง ชุมชนแออัด ชุมชนที่มียาเสพติด อื่น ๆ ระบุ) .....
๖. ตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองหรือผู้ปกครองหลักของเด็กเรียงตามลำดับ
- ๖.๑ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
- ๖.๒ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
- ๖.๓ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
- ๖.๔ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
๗. เด็กได้รับการดูแลในโรงเรียนอนุบาลหรือนำเข้าศูนย์เด็กเล็ก
- ใช่ ระบุชื่อโรงเรียน/ศูนย์เด็ก.....
- ไม่ใช่ เหตุผลที่ไม่นำเด็กเข้าเรียน .....
๘. มารดามีกิจกรรมใช้หรือไม่ ใช่ ไม่ใช่ เหตุผล.....
- ๑๐) มารดามีปัญหาระหว่างตั้งครรภ์ ไม่มีปัญหา มีปัญหาระบุ.....
- ๑๑) เด็กมีปัญหาระหว่างคลอดหรือหลังคลอด ไม่มีปัญหา มีปัญหาระบุ.....
- ๑๒) น้ำหนักแรกคลอด ..... กรัม ไม่ทราบ
- ๑๓) เด็กเป็นฝาแฝด ไม่ใช่ ใช่ ระบุจำนวนแฝด ..... คน
- ๑๔) พี่น้องมีอายุห่างกันน้อยกว่า ๑๘ เดือน ไม่มี มี ระบุ.....
- ๑๕) มีประวัติเคยถูกทารุณกรรม ไม่มี มี ระบุ.....
- ๑๖) มีประวัติเคยถูกทอดทิ้ง ไม่มี มี ระบุ.....
- ๑๗) เด็กเคยประสบอุบัติเหตุจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
- ๑๘) เด็กเคยเจ็บป่วยจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
- ๑๙) เด็กมีโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว ไม่มี มี ระบุ.....
- ๒๐) เด็กมีความพิการทางกาย ไม่มี มี ระบุ.....
- ๒๑) เด็กมีปัญหาพัฒนาการ/สติปัญญา ไม่มี มี ระบุ.....
- ๒๒) การอพยพย้ายถิ่น ไม่มี มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ประวัติครอบครัวของเด็ก

๑. ชื่อบิดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
๒. ชื่อมารดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
๓. สถานภาพของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
  - ๑) การจดทะเบียนสมรส
 จดทะเบียน   ไม่ได้จดทะเบียน   หย่าร้าง
  - ๒) สถานภาพการอยู่ด้วยกัน
 อยู่ด้วยกัน   แยกกันอยู่
  - ๓) สถานภาพของบิดามารดา
 บิดามารดาทั้งคู่ยังมีชีวิตอยู่   บิดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว
 มารดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว   เสียชีวิตแล้วทั้งคู่
  - ๔) สถานภาพการอยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดา
 บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ชื่อ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
  - เด็กอาศัยอยู่กับบิดามารดา
  - เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่ง (Single parent) โดยไม่มีคูครองหรือคู่สมรสใหม่
  - เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่ง โดยมีคูครองหรือคู่สมรสใหม่
ถ้าคูครองหรือคู่สมรสใหม่ มีลูกติดโปรดระบุรายละเอียด .....
  - เด็กไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
๔. ในครอบครัวมีพี่น้อง.....คน เด็กเป็นบุตร/ธิดา คนที่..... ให้เรียงชื่อพี่น้องตามลำดับ(เป็นพี่น้องร่วมมารดา พี่น้องร่วมบิดา พี่น้องร่วมบิดามารดา นอกเหนือจากนั้นอยู่ในข้อต่อไป)
  - ๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

๕. สมาชิกของครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันมีจำนวน ..... คน
- ๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
๖. บิดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร   ไม่ใช่   ใช่ ระบุอายุ.....
๗. มารดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร   ไม่ใช่   ใช่ ระบุอายุ.....
๘. บิดาหรือมารดาต้องเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง   ไม่ใช่   ใช่ ระบุบุคคล.....
๙. บุคคลในครอบครัวมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือ สติปัญญา ไม่มี   มี ระบุ.....
๑๐. ครอบครัวมีประวัติรับบริการด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก   ไม่มี   มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองหลักของเด็ก

ผู้ปกครองหลักคือผู้ที่มีอิทธิพลในการดูแลเด็กหรือมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก

๑. เด็กมีผู้ปกครองหลักจำนวน.....คน ให้เรียงลำดับตามความสำคัญในการดูแลเด็ก
- ๑) ชื่อ .....นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
ชั่วโมงช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
- ๒) ชื่อ .....นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
ชั่วโมงช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
- ๓) ชื่อ .....นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
ชั่วโมงช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
๒. ถ้าผู้ปกครองหลักไม่ใช่บิดามารดา ระบุเหตุผล .....
๓. ลักษณะงานของผู้ปกครองหลักมีผลกระทบต่อารดูแลเด็กเนื่องจาก (ตอบข้อมูลเฉพาะผู้ปกครองในข้อ ๑.๑)
- ต้องทำงานควบคู่กับการดูแลเด็ก ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- ทำงานเป็นกะ ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- ทำงานผิดกฎหมาย ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- อื่น ๆ ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๔. ผู้ปกครองมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ไม่มี

ถ้ามี

จากตัวผู้ปกครองระบุ .....

.....

.....

จากตัวระบุ .....

.....

.....

๕. ปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความวิตกกังวลหรือรบกวนความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก (ระบุ เช่น ปัญหาการเงิน ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาระหว่างคู่สมรส ปัญหาความเจ็บป่วยของผู้ปกครองหรือเด็ก เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปประวัติ/สภาวะทางกาย อารมณ์ จิตใจของผู้ปกครอง

ประวัติ/สภาวะทางกาย-จิต	บิดา			มารดา			ผู้ปกครองหลัก		
	ไม่มี	มี	ระบุ	ไม่มี	มี	ระบุ	ไม่มี	มี	ระบุ
๑. ความพิการทางกายเช่นแขนขาพิการมือ เท้า แขน ขา อัมพาต เป็นต้น									
๒. มีโรคประจำตัว มีการเจ็บป่วยเรื้อรังด้านร่างกาย									
๓. การเจ็บป่วยเรื้อรังของอารมณ์จิตใจ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ									
๔. มีความบกพร่องทางสติปัญญา									
๕. ความผิดปกติทางสมอง เช่น บกพร่องทางสติปัญญา การพูด การเคลื่อนไหว เป็นต้น									
๖. ประสาทสัมผัสบกพร่อง (เช่น เป็นใบ้หูตึง มีปัญหาสายตามาก ตาบอด เป็นต้น)									
๗. ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก									
๘. ประวัติเคยทารุณกรรมเด็ก									
๙. มีประวัติเคยใช้ความรุนแรงต่อสมาชิกของครอบครัว									
- มีประวัติเคยลงโทษเด็กรุนแรง									
- มีประวัติการใช้ความรุนแรงต่อสถานการณ์อื่น ๆ									
๑๐. ปัจจุบันกำลังถูกดำเนินคดีอาญาอยู่									
๑๑. มีประวัติเคยกระทำความผิดทางอาญา									
๑๒. การใช้เหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์									
๑๓. การใช้สารเสพติด									

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกายและพัฒนาการ)
(เป็นข้อมูลภายใน ๖ เดือนที่ผ่านมา)

๑. สุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กมีสุขภาพแข็งแรง (หมายเหตุ สุขภาพแข็งแรงหมายถึงไม่มีการเจ็บป่วย หรือถ้ามีการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บไม่เกินครั้งละ ๗ วัน ไม่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บรุนแรงที่รบกวนต่อกิจกรรมตามปกติ กิน นอน การเรียน เล่น ของเด็ก เมื่อมีการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเจ็บป่วยนานกว่า ๗ วัน เด็กได้รับการรักษาจากสถานพยาบาล ถ้าไม่ไปเนื่องจากสาเหตุใด			
๒. บาดเจ็บบ่อย ๆ จากอุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บอย่างรุนแรง รวมถึงแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ระบุการบาดเจ็บ ความถี่และเหตุการณ์ สาเหตุ ถ้ามี การบาดเจ็บบ่อยหรือรุนแรง ไม่สามารถอธิบายสาเหตุ หรือไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม			
๓. เด็กเป็นโรคเรื้อรัง โรคประจำตัว หรือโรคที่ทำให้เกิดปัญหาในการดูแลที่มีปัญหา ค่าใช้จ่ายเป็นต้น ตัวอย่างเช่น ลมชัก หอบหืด โรคหัวใจ หัวใจเรื้อรัง โรคภูมิแพ้ โรคเลือด ธาลัสซีเมีย เบาหวาน ไตวาย มะเร็ง เอ็ดส์ เป็นต้น			
๔. มีความพิการทางร่างกาย และ/หรือ สมอง - ความพิการทางร่างกาย หมายถึง ตาบอด หูหนวก แขนขาพิการ รูปร่างพิการ เป็นต้น - ความพิการทางสมอง หมายถึง บกพร่องทางสติปัญญาและการเรียนรู้ การพูด การเคลื่อนไหว หรือมีโรคลมชัก			
๕. เมื่อเด็กมีความพิการ โรคเรื้อรัง หรือโรคประจำตัว เด็กได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง			
๖. กลั่นอุจจาระไม่ได้ ถ่ายอุจจาระไม่เป็นที่ ถ่ายอุจจาระเปื้อนกางเกง ความถี่.....			
๗. ได้รับอาหารครบ ๓ มื้อ และครบ ๕ หมู่ ตามวัยอย่างเพียงพอ หมายเหตุ อาหาร ๕ หมู่ หมายถึง เนื้อสัตว์ ปลา ผัก ผลไม้ตามฤดูกาล ข้าวแบ่ง ให้ได้สัดส่วนและปริมาณที่เหมาะสม			
๘. เด็กนอนหลับได้อย่างเพียงพอ (ประมาณ ๑๐ - ๑๒ ชั่วโมง) และไม่ถูกรบกวนระหว่างการนอน			
๙. ขณะอยู่บ้าน เด็กมีช่วงเล่นหรือพักผ่อน อย่างน้อย ๒ ชั่วโมงต่อวัน เช่น นอนพัก การเล่น ในร่มและกลางแจ้ง เป็นต้น			
๑๐. ศีรษะใบหน้า เส้นผม ลำตัว แขนขา มือเท้าและผิวหนัง สะอาด ไม่มีเหา หนอง ไม่มีเหา ไม่มีหิด ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีบาดแผล รอยฟกช้ำ			
๑๑. ช่องปากและฟัน สะอาดไม่มีกลิ่นและคราบสกปรก ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีแผล ไม่มีฟันผุ รบกวนต่อการกิน มีการทำความสะอาดช่องปากและแปรงฟันอย่างสม่ำเสมอ			
๑๒. อวัยวะเพศ ทวารหนักและผิวหนังโดยรอบสะอาด ไม่มีบาดแผลเรื้อรัง ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีตกขาว ไม่มีเลือดออก ไม่มีรอยฟกช้ำภายในร่มผ้า			
๑๓. เมื่อเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บต้องได้รับการดูแลทันต่อเหตุการณ์ ปฐมพยาบาลเบื้องต้น พบแพทย์หรือพาไปสถานพยาบาลเมื่อจำเป็น			
๑๔. ได้รับการตรวจช่องปากและฟันจากทันตแพทย์/ ทันตภิบาล เมื่อมีความผิดปกติ หากไม่สามารถพาไปพบได้ ให้ระบุรายละเอียด			
๑๕. เด็กได้รับวัคซีนตามกำหนด			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๒. การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. น้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๒. ส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๓๖ - ๔๗ เดือน			
๓. กล้ามเนื้อมัดใหญ่ : ยืนขาเดียวชั่วขณะ กระโดดอยู่กับที่ เดินขึ้นบันไดสลับเท้า ทรงตัวได้ดี			
๔. กล้ามเนื้อมัดเล็ก : ใช้กรรไกรตัดกระดาษ วาดสี่เหลี่ยม วาดรูปคนได้อย่างน้อย ๓ ส่วน กลัดกระดุมเองได้			
๕. การได้ยินและรับรู้ภาษา : รู้ชื่อ อายุและเพศ รู้จำนวนมากกว่า ๑			
๖. การใช้ภาษา : ถามคำถามทำไม เล่าเรื่องฟังเข้าใจได้พอประมาณ			
๗. ด้านสังคมและการช่วยเหลือตัวเอง : รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น กินข้าว ล้างมือเอง แต่งตัวได้โดย ต้องช่วยเหลือ เริ่มเข้ากลุ่มเล่น และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ควบคุมการถ่ายอุจจาระ			
๔๘ - ๕๙ เดือน			
๘. กล้ามเนื้อมัดใหญ่ : กระโดดขาเดียว เดินลงบันไดสลับเท้า			
๙. กล้ามเนื้อมัดเล็ก : อายุ ๓ ปี วาดวงกลม ๔ ปี วาดสี่เหลี่ยม			
๑๐. การมองเห็น : เช่น ไม่เดินชนสิ่งของ ไม่ต้องดูโทรทัศน์ใกล้ ๆ ถ้าเข้าโรงเรียนแล้ว สามารถมองเห็นกระดานดำได้ชัดเจน เป็นต้น			
๑๑. การได้ยินและรับรู้ภาษา : รู้จักสี ๔ สี นับ ๑-๒-๓ รู้จักจำนวน ๓			
๑๒. การใช้ภาษา : ร้องเพลงง่าย ๆ เล่าเรื่องเข้าใจได้ ถามคำถาม “ทำไม”			
๑๓. ด้านสังคม : สวมกางเกงหรือกระโปรงเองได้ ตัดกระดุมได้ เล่นร่วมกับผู้อื่นได้มากขึ้น ควบคุมการขับถ่ายปัสสาวะกลางวัน			
๖๐ - ๗๑ เดือน			
๑๔. กล้ามเนื้อมัดใหญ่ : กระโดดสลับเท้า กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางเตี้ย ๆ เดินต่อเท้าเป็นเส้นตรง			
๑๕. กล้ามเนื้อมัดเล็ก : วาดสามเหลี่ยม วาดรูปอวัยวะของคนได้ ๖ ส่วน เป็นต้น			
๑๖. การมองเห็น : มีสายตาเห็นชัดเจนขึ้นตามปกติ เป็นต้น			
๑๗. การได้ยินและรับรู้ภาษา : รู้จักถาม รู้จักบุพบท เช่น บน ใต้ คำตรงข้าม เช่น ใหญ่/เล็ก			
๑๘. การใช้ภาษา : ถามคำถามเกี่ยวกับความหมายและเหตุผล บอกสีได้อย่างน้อย ๖ สี เข้าใจจำนวน ๕ - ๑๐			
๑๙. ด้านสังคม : แต่งตัวเอง ให้ความร่วมมือในการเล่นร่วมกับผู้อื่น เล่นบทบาทสมมุติ เช่น เล่นขายของ เล่นครู-นักเรียน หรือเล่นพ่อแม่ลูก เป็นต้น ช่วยงานบ้านได้ สนใจ ให้ความร่วมมือในการเล่นกับผู้อื่นมากขึ้น ผูกเชือกกรองเท้าได้			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก
(สุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทยวัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (การเจริญเติบโตและพัฒนาการ)

สรุปความคิดเห็น : การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กต้องการการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก
(เป็นข้อมูลภายใน ๖ เดือนที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑) ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้เล่นออกกำลังกายเหมาะสมตามวัย			
๒) ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์และน้ำที่สะอาดอย่างเพียงพอ			
๓) ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้นอนพักผ่อนตามเวลาเหมาะสมกับอายุ (ประมาณ ๑๐ - ๑๒ ชั่วโมง)			
๔) ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้เล่นออกกำลังกาย มีการกระตุ้นพัฒนาการให้เหมาะสมตามวัย			
๕) ผู้ปกครองจัดหาของเล่นและแนะนำวิธีการเล่นที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการตามวัยของเด็ก			
๖) ผู้ปกครองดูแลเรื่องความสะอาดของเด็กอย่างสม่ำเสมอ ทั้งร่างกายและช่องปาก เช่น อาบน้ำทำความสะอาดร่างกาย หรือแปรงฟัน			
๗) ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้ใส่เสื้อผ้าสะอาดและเหมาะสมกับสภาพอากาศ			
๘) ผู้ปกครองดูแลความสะอาดของที่นอนของเด็กและที่พังกอาศัยให้ถูกสุขอนามัย			
๙) ผู้ปกครองจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้ของเด็ก เช่น จัดมุมให้เด็กเล่นโดยมีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีสิ่งรบกวน เป็นต้น			
๑๐) ถ้าเป็นโรคเรื้อรังหรือมีความพิการ ผู้ปกครองได้พาเด็กไปรับบริการทางการแพทย์อย่างสม่ำเสมอ			
๑๑) ผู้ปกครองรับรู้และสามารถอธิบายบาดแผลในตัวของเด็กและการเจ็บป่วยของเด็กได้อย่างเหมาะสม			
๑๒) เมื่อเด็กมีการเจ็บป่วยหรือ ได้รับบาดเจ็บ ให้การดูแลหรือปฐมพยาบาลเบื้องต้นด้วยตนเอง หากอาการไม่ดีขึ้นให้ส่งเด็กไปรับการรักษาในสถานพยาบาล			
๑๓) ผู้ปกครองดูแลให้เด็กไปรับบริการทางการแพทย์ตามนัด ตัวอย่างเช่นติดตามรักษาโรคจากการเจ็บป่วย พบทันตแพทย์/ทันตภิบาล ถ้ามีปัญหาสุขภาพช่องปากและฟันหรือพาเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด (ตามสมุดสุขภาพ) เป็นต้น			
๑๔) พาเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด (ตามสมุดสุขภาพ)			
๑๕) ผู้ปกครอง ดูแลให้เด็กได้พบทันตแพทย์/ทันตภิบาลสม่ำเสมอ ถ้ามีปัญหา			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ด้านสุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็กด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สุขภาพจิตของเด็ก
(ข้อมูลภายใน ๖ เดือนที่ผ่านมา)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กรู้จักชื่อและนามสกุล หรืออายุ และเพศของตนเอง			
๒. เด็กรู้จักแสดงความเป็นเจ้าของและรักษาสีทธิของตนเมื่ออยู่กับพี่น้องหรือเพื่อน			
๓. เด็กรู้จักเพศของตน แต่งตัว ใช้คำพูด และเล่นในลักษณะที่ตรงกับเพศของตน			
๔. เด็กรู้จักพอใจในตัวเอง เช่น ยิ้มเมื่อได้รับคำชม หรือดีใจเมื่อทำอะไรได้สำเร็จ เป็นต้น			
๕. เด็กรู้จักแสดงความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ต้องการทำอะไรด้วยตนเองบ้าง (เริ่มเมื่ออายุ ๓ ปี) เช่น กินข้าวเอง แต่งตัวเอง เลือกล้างมือเอง เป็นต้น			
๖. เด็กรับฟังผู้อื่นและตอบคำถามง่าย ๆ ได้			
๗. เด็กแสดงความสนใจและและมีปฏิกริยาการโต้ตอบกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวตามสถานการณ์ เช่น คน สิ่งแวดล้อม ของเล่น และนิทาน เป็นต้น			
๘. เด็กเริ่มไปโรงเรียน			
๙. เด็กมีโอกาสได้ออกไปสังคมนอกบ้านกับผู้ปกครอง เช่น ไปสนามเด็กเล่น ตลาด วัด เป็นต้น			
๑๐. เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างง่าย ๆ ได้ เช่น เก็บของเล่น ทิ้งขยะลงที่ใส่ขยะ เป็นต้น			
๑๑. เด็กจดจ่อกับกิจกรรมที่กำลังทำหรือการเล่น อย่างน้อยประมาณ ๑๐ - ๑๕ นาที			
๑๒. เด็กเริ่มพยายามคุมตัวเองในสิ่งที่ผู้ใหญ่ห้าม เช่น พยายามไม่หยิบขนมที่ถูกห้าม เป็นต้น			
๑๓. รู้จักใช้คำว่าขอโทษเมื่อทำผิด			
๑๔. เด็กเริ่มรู้หน้าที่ของตนเอง เช่น ทำการบ้าน อาบน้ำ เป็นต้น			
๑๕. เด็กเลียนแบบการแสดงน้ำใจอย่างผู้ใหญ่ทำ เช่น แบ่งของให้ผู้อื่น ให้อาหารสัตว์ เป็นต้น			
๑๖. เด็กเริ่มรู้สึกสิ่งที่ผิดว่าดีหรือไม่ดี			
๑๗. เด็กพร้อมจะเล่นกับเด็กอื่นหรือผู้ใหญ่ที่คุ้นเคย			
๑๘. เด็กเล่นของเล่นได้เป็นเรื่องเป็นราวหรือเล่นสมมุติ			
๑๙. ส่วนใหญ่เด็กมีความสุข.			
๒๐. เด็กมักแสดงความกังวล หรือกลัวเกินเหตุ			
๒๑. เด็กมักหงุดหงิดหรือคับข้องใจอยู่บ่อย ๆ			
๒๒. เมื่อร้องไห้ เด็กสามารถสงบลงได้ด้วยตัวเองบ้าง			
๒๓. เมื่อร้องไห้ เด็กสามารถสงบลงได้เมื่อได้รับคำปลอบโยน			
๒๔. เด็กมีกิจกรรมที่ทำให้อารมณ์ผ่อนคลาย เช่น การร้องเพลง วาดรูป ระบายสี เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๕. ส่วนใหญ่เด็กกินนอน และทำกิจกรรมได้ตามเวลา			
๒๖. เด็กใช้เวลากับทีวี หรือเล่นเกมมากจนรบกวนกิจวัตรประจำวัน			
๒๗. เด็กมีปัญหาการกิน การนอน หรือ การขับถ่าย			
๒๘. เด็กมีพฤติกรรมกรีดร้องเมื่อถูกขัดใจยาวนานกว่า ๑๕ นาที เป็นประจำ			
๒๙. เด็กมักมีพฤติกรรมรุนแรง ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของเช่น หยิก กัด ตีผู้อื่น ช่วน โขกศีรษะตนเอง เป็นต้น			
๓๐. เด็กมีพฤติกรรมโหดโผน เสี่ยงอันตราย เช่น ปีนป่ายที่สูง เป็นต้น			
๓๑. เด็กมักแยกตัวอยู่ตามลำพัง ไม่สนใจเล่นกับผู้อื่น			
๓๒. เด็กรอคอยได้ในช่วงสั้น ๆ			
๓๓. เด็กเริ่มรู้จักแบ่งปัน			
๓๔. เด็กเริ่มหัดดูแลสุขอนามัยส่วนตัว เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน ทวีผม ขับถ่าย รับประทานอาหาร การแต่งตัว เป็นต้น			
๓๕. เด็กเริ่มรู้จักระมัดระวังตนเองให้ปลอดภัย เช่น ไม่เล่นของมีคม หรือ สารเคมี ไม่เล่นไม้ขีดไฟ ไม่ออกนอกบ้านเพียงลำพัง ไม่ปีนป่ายที่สูง ไม่ไปกับคนแปลกหน้า เป็นต้น			
๓๖. เด็กเริ่มพูดขอความช่วยเหลือเมื่อกลัว หิว ปวดอุจจาระ ฯลฯ			
๓๗. เด็กสนใจเริ่มเข้ากลุ่มและเล่นกับเด็กวัยเดียวกัน			
๓๘. เด็กเริ่มรู้จักไหว้ รู้จักลา ขอขอบคุณ ขอโทษ			
๓๙. เด็กสามารถทำตามผู้ใหญ่สอนได้บ้าง			
๔๐. เด็กแสดงความผูกพันหรือรู้สึกผ่อนคลายเมื่ออยู่กับผู้ปกครองหลัก ผู้ใหญ่ที่คุ้นเคย เช่น ตีใจเมื่อได้พบ ถามถึงเมื่อไม่เห็นหน้า เป็นต้น			
๔๑. เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้อง และเด็กอื่นเมื่อมีโอกาส			
๔๒. เด็กเริ่มรู้สึกได้เมื่อได้มีการเลือกปฏิบัติ			
๔๓. เด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนหรือครู			
๔๔. เด็กมีเพื่อนเล่น			
๔๕. เด็กพอใจในการเล่นกับเพื่อน			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สรุปผลสุขภาพจิตของเด็ก

สรุปความคิดเห็น : สุขภาพจิต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพจิต

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักชื่อ และเพศของตนเองและคนในครอบครัว			
๒. ผู้ปกครองมีวิธีการดูแลให้เหมาะสมกับเพศของเด็ก เช่น เป็นผู้ชายใส่กางเกง ไม่นุ่งกระโปรง ใช้คำนำหน้าชื่อเด็กหญิงสำหรับเพศหญิง เด็กชายสำหรับเพศชาย จัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับเพศของเด็ก เป็นต้น			
๓. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น เล่น ร้องเพลง เล่านิทาน อ่านหนังสือ และเล่นด้วยกัน เป็นต้น			
๔. ผู้ปกครองเริ่มฝึกให้เด็กรู้จักดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น เก็บของเล่น และเสื้อผ้า เป็นต้น			
๕. ผู้ปกครองมีข้อกำหนดในการดูโทรทัศน์ของเด็กไม่เกินหนึ่งชั่วโมงต่อวัน			
๖. ผู้ปกครองฝึกให้เด็ก กิน นอน เล่น เป็นเวลา			
๗. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กรู้จักสื่อสารกับผู้อื่น เช่น สวัสดี ขอขอบคุณ ขอโทษ เป็นต้น			
๘. ผู้ปกครองพาเด็กออกไปนอกบ้านให้รู้จักสังคมภายนอกครอบครัวเป็น ระยะ ๆ เช่น พาเด็กไปสนามเด็กเล่น บ้านญาติ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ฯลฯ เป็นต้น			
๙. ผู้ปกครองฝึกวิธีการเข้ากลุ่มเล่นกับเพื่อน เช่น รู้จักแบ่งปันและรอคอย ไม่แกล้งเพื่อน เป็นต้น			
๑๐. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมและการประชุมของโรงเรียน			
๑๑. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม เช่น การทรมานสัตว์ การดื่มสุรา ใช้สิ่งเสพติด กิจกรรมทางเพศ การพนัน เป็นต้น			
๑๒. ผู้ปกครองให้การตอบสนองในเชิงบวก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น กอด ยิ้ม ตอบรับชมเชย ให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น			
๑๓. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักแบ่งปัน การให้ การรับกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๑๔. ผู้ปกครองยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เช่น เปลี่ยนความสนใจของเด็ก ไปเรื่องอื่น หรือห้ามปราม ควบคุมพฤติกรรมที่รุนแรงและสอนพฤติกรรม ที่ถูกต้องด้วย เป็นต้น			
๑๕. ผู้ปกครองกำหนดกติกาของครอบครัวโดยมีทิศทางเดียวกัน			
๑๖. ผู้ปกครองกำกับให้เด็กปฏิบัติตามกติกาของบ้านและกฎของโรงเรียน			
๑๗. ผู้ปกครองให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาในบ้าน เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ การทำความเคารพทางศาสนา			
๑๘. ผู้ปกครองพาเด็กไปเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ฟังคำสอนและทำบุญที่ ศาสนสถานเป็นระยะ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑๙. ผู้ปกครองสอนเด็กถึงสิ่งที่ไม่ควรทำ เช่น พุดปด หยิบของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ทำร้ายสัตว์ เป็นต้น			
๒๐. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กรู้จักยับยั้งความต้องการและรอคอย			
๒๑. ผู้ปกครองแสดงการยอมรับและตอบสนองเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก สื่อสาร หรือเล่นด้วย			
๒๒. ผู้ปกครองแสดงออกถึงความรัก ความผูกพันต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น การกอด ปลอดภัย สัมผัสอย่างเหมาะสม เป็นต้น			
๒๓. ผู้ปกครองให้ความมั่นใจ ปลอดภัยเมื่อเด็กป่วย บาดเจ็บ ทุกข์ใจ หรือ ต้องการความช่วยเหลือ			
๒๔. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในความหวาดกลัว เช่น ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพัง หรืออยู่ในความมืด ประสบกับสถานการณ์หรือข่าวสารของการใช้ความรุนแรง เรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นต้น			
๒๕. ผู้ปกครองและครอบครัวไม่ปฏิบัติต่อเด็กโดยใช้ความรุนแรง เช่น ไม่ซ้ำเติม ไม่ลงโทษ ดุด่าด้วยคำหยาบคาย ประชดประชัน ตำหนิ กัดฟันหรือเกลียดชัง หรือทำให้เด็กรู้สึกว่าไม่เป็นที่ต้องการบ่อย ๆ เป็นต้น			
๒๖. ผู้ปกครองไม่ให้เด็กรับรู้กับความทุกข์และปัญหาของผู้ใหญ่ หรือใช้เด็กเป็นที่ระบายอารมณ์			
๒๗. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กระบายและควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อโกรธกลัว เศร้า เสียใจ หรือ กังวล เป็นต้น			
๒๘. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักบอกเมื่อมีปัญหา เช่น กลัว หิว ปวดอุจจาระ เจ็บป่วย เป็นต้น			
๒๙. ผู้ปกครองจัดให้มีกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายทางอารมณ์ด้วยตนเอง เช่น ร้องเพลง วาดรูป ระบายสี เล่น กีฬา เล่นดนตรี เป็นต้น			
๓๐. ผู้ปกครองและครอบครัวยอมรับว่าเด็กเป็นสมาชิกและไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ความด้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีผิว รูปร่าง หน้าตา ฯลฯ			
๓๑. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว เช่น ไปเที่ยวกับครอบครัว ร่วมทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น			
๓๒. มีผู้ปกครองหลักไม่เกิน ๑ - ๒ คน			
๓๓. ผู้ปกครองหลักเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมและคุ้นเคยกับเด็ก			
๓๔. ผู้ปกครองมีแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกันโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นหลัก			
๓๕. ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ			
๓๖. ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องและเด็กอื่น			
๓๗. ผู้ปกครองส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวแสดงความอ่อนโยน เอื้ออาทร และเห็นอกเห็นใจต่อกัน			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๓๘. ผู้ปกครองรับรู้และติดตามถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ๆ ภายในครอบครัว			
๓๙. ผู้ปกครองพาเด็กไปเยี่ยมเพื่อน ญาติ หรือครอบครัวของเด็กบ้าง			
๔๐. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องชาติพันธุ์ ความต้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีผิว รูปร่างหน้าตา			
๔๑. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กในโรงเรียนและชุมชน			
๔๒. ผู้ปกครองสนับสนุนเด็กให้สร้างมิตรภาพกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๔๓. ผู้ปกครองจัดให้เด็กแต่งตัวอย่างเหมาะสมกับอายุ เพศ และสภาพแวดล้อม			
๔๔. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกายรวมทั้งที่เป็นบริเวณส่วนตัว เช่น สอนว่าอวัยวะใดเป็นส่วนที่ควรปกปิด เป็นต้น			
๔๕. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กดูแลทำความสะอาดอวัยวะในร่มผ้าด้วยตนเอง			
๔๖. ผู้ปกครองสอนและไม่ปล่อยให้คนที่เด็กไม่คุ้นเคยมาสัมผัสเด็กอย่างใกล้ชิด เช่น หอมแก้ม เปลี่ยนเสื้อผ้า พาไปเข้าห้องน้ำ เป็นต้น			
๔๗. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นตามพัฒนาการและความสนใจของเด็กบ้าง โดยไม่รบกวนหรือแทรกแซงอย่างไม่เหมาะสมขณะที่เด็กกำลังสนใจในการเล่นหรือเรียนรู้			
๔๘. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักปกป้องสิทธิส่วนตัวของตนเองและเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น เช่น รู้จักเล่นของเล่นของตนเองและไม่หยิบของเล่นของคนอื่น เป็นต้น			
๔๙. ผู้ปกครองยอมรับความเป็นตัวของตัวเองของเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองได้บ้าง เช่น การเลือกชนิดอาหาร การเลือกใส่เสื้อผ้า เป็นต้น			
๕๐. ผู้ปกครองป้องกันไม่让孩子ร่วมรับรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ใหญ่หรือพฤติกรรมที่น่ากลัวสำหรับเด็ก เช่น การทะเลาะทุ่มเถียง การใช้ความรุนแรง พฤติกรรมทางเพศ การกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น			
๕๑. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น รู้จักรอคอย พุดจาไพเราะ เป็นต้น			
๕๒. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการดำเนินชีวิตเช่น มีสัมพันธภาพอย่างเหมาะสมต่อบุคคลอื่น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง เคารพสิทธิและสมบัติของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นต้น			
๕๓. ผู้ปกครองปฏิบัติตามกฎหมาย			
๕๔. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมทางเพศ เช่น แต่งตัวเรียบร้อย ไม่ประพฤตินิดทางเพศ			
๕๕. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กหลีกเลี่ยงสถานการณ์อันตราย เช่น ไม่รับของหรือไปกับคนแปลกหน้า ไม่เล่นบนถนน ไม่เล่นรุนแรง ไม่เล่นไฟ เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๕๖. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักบอกเมื่อมีผู้อื่นมากระทำหรือปฏิบัติโดยมิชอบ เช่น สัมผัสร่างกายในส่วนที่ควรปกป้องโดยเฉพาะปาก หน้าอก ก้น และ อวัยวะเพศ เป็นต้น			
๕๗. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กมีวิธีการจัดการความขัดแย้งอย่างเหมาะสม เช่น ขอโทษ แก้ไขสิ่งที่ผิด เป็นต้น			
๕๘. ผู้ปกครองระวังไม่ปล่อยให้มีการทะเลาะหรือรังแกกันในระหว่างเด็ก			
๕๙. ผู้ปกครองกำหนดและฝึกให้เด็กปฏิบัติตามกฎแห่งความปลอดภัย เช่น ไม่เล่นใกล้แหล่งน้ำ ไม่เล่นบนถนน ไม่เล่นของมีคม ไม่ปีนป่ายที่สูง เป็นต้น			
๖๐. ผู้ปกครองป้องกันและเริ่มฝึกทักษะให้เด็กมีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่ป้องกันได้ เช่น หักด้วยน้ำ หักขี้จี่กรยานและสอนกฎในการขี่จี่กรยานอย่างปลอดภัย เป็นต้น			
๖๑. ผู้ปกครองไม่让孩子เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับของมีนเมา ยานอนหลับ เหล้าและ เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ สารเสพติดหรือสารพิษ			
๖๒. ผู้ปกครองสอนทักษะในการเผชิญสถานการณ์อันตราย เช่น หนี ตะโกน ขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เป็นต้น			
๖๓. ผู้ปกครองสอนให้เด็กวางตัวกับคนแปลกหน้าอย่างเหมาะสม			
๖๔. ผู้ปกครองต้องให้เด็กอยู่ในสายตา			
๖๕. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากบุคคลอันตราย เช่น บุคคลเสพยาเสพติด บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ บุคคลที่มีปัญหาทางเพศ หรือเมาสุรา เป็นต้น			
๖๖. ผู้ปกครองกำหนดบริเวณที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก			
๖๗. ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัย เช่น โดยสารรถจักรยานยนต์ โดยสวมหมวกนิรภัย ไม่ให้เด็กเดินทางโดยลำพัง เป็นต้น			
๖๘. ผู้ปกครองเก็บวัตถุอันตรายไว้ในที่ซึ่งเด็กไม่สามารถหยิบได้เอง เช่น ของมีคม ไม่ซีดีไฟ สารพิษ อาวุธ ยา เป็นต้น			
๖๙. ห้องพักเด็กและที่พักอาศัยมีประตูหน้าต่างที่สามารถป้องกันการบุกรุกจากบุคคลภายนอกได้			
๗๐. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กเล่นของเล่นที่ไม่มีอันตราย เช่น ของเล่นที่ไม่มีคมแหลมคม หรือไม่มีชิ้นส่วนเล็กๆที่สามารถเข้าปากกลืนได้ เป็นต้น			
๗๑. ผู้ปกครองจัดสภาพแวดล้อมในบ้าน เฟอร์นิเจอร์ อาคาร สถานที่ให้เกิดความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น มีที่ปิดกันเพื่อป้องกันเด็กตกน้ำ ตกบันได ไม่เลี้ยงเด็กปนกับสัตว์เลี้ยง ป้องกันไม่ให้เด็กเข้าไปใกล้ของร้อน ของมีคม ปลั๊กไฟ พัดลม เป็นต้น			
๗๒. ผู้ปกครองจัดภายในและภายนอกบริเวณที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัย เช่น มีรั้วรอบขอบชิด มีระเบียบกันตกจากที่สูง การปิดกั้นบริเวณบ่อน้ำ ตุ่มน้ำ และภาชนะใส่น้ำที่เด็กอาจตกลงไปได้ เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ด้านสุขภาพจิต) (ข้อมูลภายใน ๖ เดือนที่ผ่านมา)

สรุปความคิดเห็น : ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็กด้านสุขภาพจิต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว
(ของผู้ปกครองหลัก)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. มีบริการในชุมชนที่ครอบครัวอยู่อาศัย			
๑.๑ โรงพยาบาล หรือศูนย์บริการอนามัย หรือสถานพยาบาล			
๑.๒ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือเด็กปฐมวัย			
๑.๓ โรงเรียนอนุบาล			
๑.๔ โรงเรียนหรือสถานศึกษา			
๑.๕ สถานีตำรวจ			
๑.๖ วัด โบสถ์ หรือมัสยิด			
๑.๗ ที่ทำการทะเบียนราษฎรและปกครอง			
๑.๘ บริการสังคมสงเคราะห์ เช่น ศูนย์ให้คำแนะนำปรึกษา หรือศูนย์สงเคราะห์อื่น ๆ เป็นต้น			
๑.๙ สนามเด็กเล่น/สนามกีฬา/ศูนย์เยาวชน			
๑.๑๐ สวนสาธารณะ/ป่าชุมชน			
๑.๑๑ บริการชุมชน เช่น อบต. เป็นต้น			
๒. ครอบครัวไปใช้บริการดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ ถ้าได้ไปใช้บริการหรือไม่ได้ไปใช้บริการโปรดระบุ			
๓. ในชุมชนที่ครอบครัวอาศัยอยู่มีการรวมตัวกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่ก่อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในชุมชน ถ้ามีโปรดระบุ (เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียนปลอดภัย ชมรมครอบครัว เป็นต้น)			
๔. ครอบครัวได้รับการช่วยเหลือหรือถูกปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ และโปรดระบุด้วยว่าจากผู้ใด(บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน เป็นต้น)			
๔.๑ ได้รับการปล่อยมือหรือสามารถปรับทุกข์			
๔.๒ การช่วยเหลือด้านการเงิน การงานหรือเรื่องอื่น ๆ ที่ครอบครัวร้องขอ			
๔.๓ การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือทางออกของครอบครัว			
๔.๔ มีบริการต่าง ๆ ที่จะดูแลส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น ลานกีฬา เป็นต้น			
๔.๕ ครอบครัวรู้สึกได้รับการยอมรับในชุมชน			
๔.๖ สมาชิกในครอบครัวมีประสบการณ์ที่ถูกตั้งข้อรังเกียจหรือถูกก่อกวนคุกคามจากผู้อื่นในชุมชน			
๔.๗ ครอบครัวมีเพื่อนในชุมชน			
๔.๘ ครอบครัวเข้าร่วมกับองค์กรหรือกิจกรรมในชุมชน โปรดระบุตัวกิจกรรมที่เข้าร่วม			
๔.๙ อื่น ๆ โปรดระบุ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๕. ครอบครัวมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน อยู่ในบ้านเช่าที่ไม่ถูกไล่รื้อ อยู่มานาน ไม่มีการโยกย้าย มีสัญญา เป็นครอบครัวเร่ร่อนไม่มีที่อยู่หรืออาศัยอยู่ในที่พักพิงชั่วคราว			
๖. ครอบครัวอยู่ในสถานะที่จะถูกขับไล่ที่อยู่			
๗. บ้านพักสะอาดไม่อยู่กันแออัดมากเกินไป มีการจัดแบ่งสัดส่วนพื้นที่การใช้สอยได้อย่างเหมาะสม เช่น มีฉากกั้น มีสัดส่วนของที่นอน			
๘. ที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนที่ไม่แออัดมากเกินไปปลอดภัยจากแหล่งอบายมุขต่าง ๆ และไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย			
๙. ผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว			
๑๐. การทำงานมีความมั่นคง เช่น มีงานทำต่อเนื่องในช่วง ๓ เดือน เป็นต้น			
๑๑. มีสมาชิกของครอบครัวที่กำลังทำงาน			
๑๒. ครอบครัวไม่มีหนี้			
๑๓. ครอบครัวไม่ต้องมีการผ่อนชำระหนี้จากการซื้อสินค้าหรือสิ่งของต่าง ๆ			
๑๔. มีการเรียกร้องสิทธิค่าจ้างในกรณีที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน			
๑๕. มีเงินใช้เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเช่น เจ็บป่วย อุบัติเหตุ เป็นต้น			
๑๖. ต้องทำงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากงานประจำเพื่อหารายได้			
๑๗. มีการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับรายรับ			
๑๘. ถ้ามีหนี้ มีการผ่อนชำระลดหนี้			
๑๙. อื่น ๆ ระบุ (เช่น เล่นหวย เล่นหุ้น เป็นต้น)			
๒๐. มีสภาวะวิกฤตของครอบครัวที่ยังไม่ได้รับการเยียวยาในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่			
๒๐.๑ การเสียชีวิตของคู่สมรส			
๒๐.๒ การหย่าร้าง			
๒๐.๓ การแยกทาง/การแยกกันอยู่ของคู่สมรส			
๒๐.๔ การติดคุก			
๒๐.๕ การตายของสมาชิกครอบครัว ญาติ			
๒๐.๖ การแต่งงานใหม่			
๒๐.๗ การคุกคามจากคู่สมรสเก่า			
๒๐.๘ การถูกออกจากงาน			
๒๐.๙ การเกษียณ			
๒๐.๑๐ การเสียชีวิต			
๒๐.๑๑ การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและภัยพิบัติ			
๒๑. สภาวะวิกฤตอื่น ๆ เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การนอกใจคู่สมรส ปัญหาครอบครัว เป็นต้น			
๒๒. มีการสลับบทบาทกันของผู้ปกครองในเรื่องการหารายได้สู่ครอบครัว			
๒๓. เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งภายในครอบครัวมีบุคคลหลักในการจัดการปัญหาหรือไม่ ถ้ามีโปรดระบุบุคคล			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๔. พ่อ/แม่ หรือผู้ปกครองไม่สามารถจัดการปัญหาความขัดแย้งของพี่น้องหรือคนในครอบครัวได้ เช่น การทำร้ายกันระหว่างพี่น้อง เป็นต้น			
๒๕. พ่อแม่/ผู้ดูแล มีศักยภาพในการดูแลเด็กลดลงเนื่องจากต้องเลี้ยงดูเด็กอื่นซึ่งเป็นลูกของสมาชิกในครอบครัวด้วย			
๒๖. เด็กถูกเรียกร้องให้หารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว			
๒๗. สมาชิกในครอบครัวหาผลประโยชน์จากเด็กหรือบุคคลอื่นในครอบครัวอย่างไม่เหมาะสม			
๒๘. มีการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ			
๒๙. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบให้พี่น้องไม่เข้าใจและไม่ชอบตัวเด็ก			
๓๐. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อศักยภาพของบิดามารดา/ ผู้ปกครองที่จะให้การดูแลต่อเนื่อง			
๓๑. บุคคลในครอบครัวมีการแสดงความรัก/ความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกัน			
๓๒. สมาชิกในครอบครัวมีสภาวะดังนี้ หรือไม่			
๓๒.๑ สุขภาพกายไม่ปกติ			
๓๒.๒ สุขภาพจิตไม่ปกติ			
๓๒.๓ มีปัญหาพฤติกรรม			
๓๒.๔ ทูพผลภาพทางกาย			
๓๒.๕ ปัญหาการบกพร่องทางการเรียน			
๓๒.๖ ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส			
๓๒.๗ ดื่มสุราจนเป็นปัญหา			
๓๒.๘ การใช้สารเสพติด			
๓๒.๙ ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวมีประวัติการใช้ความรุนแรง			
๓๒.๑๐ มีสมาชิกในครอบครัวใช้จ่ายเงินเกินตัว			
๓๒.๑๑ ปัญหาอื่น ๆ ที่กำลังประสบ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว
(ของผู้ปกครอง)

สรุปความคิดเห็น : สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว (ของผู้ปกครอง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องมีการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

กฎหมาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กและพี่น้องของเด็กมีการจดทะเบียนการเกิด ถ้าไม่มีให้ระบุเหตุผล			
๒. เด็กมีผู้ปกครองตามกฎหมาย			
๓. เด็กได้เรียนหนังสือตามการศึกษาภาคบังคับ			
๔. เด็กได้สิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับบริการด้านสาธารณสุข			
๕. เด็กได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายต่าง ๆ โดยผู้ปกครองดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลด้านกฎหมาย

สรุปความคิดเห็น : กฎหมาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องมีการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๓ - ๖ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สรุปภาพรวมทั้งหมด

สรุปความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติ

๑. ผู้เก็บข้อมูล ชื่อ - นามสกุล..... อายุ.....ปี เพศ หญิง ชาย
๒. วิชาชีพ/หรือตำแหน่ง..... บันทึกข้อมูลวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....
๓. สถานที่ทำงาน.....เบอร์โทรศัพท์.....
โทรสาร..... E-mail address.....
๔. บุคคลที่ให้ข้อมูล ชื่อ - นามสกุล..... ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....
๕. วิธีการเก็บข้อมูล สังเกต .....% ซักถาม.....% อื่น.....%

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก (ข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด - ปัจจุบัน)

๑. ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่ออื่นที่เด็กถูกเรียก.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เลขประจำตัวของเด็ก (ตรวจสอบได้จากทะเบียนบ้าน) .....
๒. เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... ถ้าไม่มีระบุเหตุผล.....ศาสนา.....
๓. เด็กมีใบเกิด มี ไม่มีระบุเหตุผล.....
๔. ที่อยู่ตามทะเบียน ไม่มี มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....
ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
เบอร์โทรศัพท์.....
๕. ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....
สถานที่ใกล้เคียง .....
- ลักษณะชุมชนและสภาพแวดล้อม (เช่น ชุมชนเมือง ชุมชนแออัด ชุมชนที่มียาเสพติด อื่น ๆ ระบุ).....
๖. ตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองหรือผู้ดูแลหลักของเด็กเรียงตามลำดับ
  - ๖.๑ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
  - ๖.๒ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
  - ๖.๓ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
  - ๖.๔ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
๗. เด็กได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ได้เรียน ในระบบโรงเรียนได้เรียนในระดับชั้น.....ชื่อโรงเรียน.....
 ไม่ได้เรียน ระบุเหตุผล.....
 ระบุชั้นสุดท้ายที่เรียนจบ.....
๘. มีประวัติเคยถูกทารุณกรรม ไม่มี มี ระบุ.....
๙. มีประวัติเคยถูกทอดทิ้ง ไม่มี มี ระบุ.....
๑๐. เด็กเคยประสบอุบัติเหตุจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
๑๑. เด็กเคยเจ็บป่วยจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
๑๒. เด็กมีโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว ไม่มี มี ระบุ.....
๑๓. เด็กมีความพิการทางกาย ไม่มี มี ระบุ.....
๑๔. เด็กมีปัญหาพัฒนาการ/สติปัญญา ไม่มี มี ระบุ.....
๑๕. การอพยพย้ายถิ่น ไม่มี มี ระบุ.....
๑๖. เด็กต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงานหรือประกอบอาชีพหรือไม่ ไม่ใช่ ใช่ .....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ประวัติครอบครัวของเด็ก

๑. ชื่อบิดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
๒. ชื่อมารดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
๓. สถานภาพของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- ๑) การจดทะเบียนสมรส
 จดทะเบียน ไม่ได้จดทะเบียน หย่าร้าง
- ๒) สถานภาพการอยู่ด้วยกัน
 อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่
- ๓) สถานภาพของบิดามารดา
 บิดามารดาทั้งคู่ยังมีชีวิตอยู่ บิดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว
 มารดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว เสียชีวิตแล้วทั้งคู่
- ๔) สถานภาพการอยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดา
 บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ชื่อ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
- เด็กอาศัยอยู่กับบิดามารดา
- เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว (Single parent) โดยไม่มีคู่ครองหรือคู่สมรสใหม่
- เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว โดยมีคู่ครองหรือคู่สมรสใหม่
 ถ้าคู่ครองหรือคู่สมรสใหม่มีลูกติดโปรตระกูลละเอียดย.....
- เด็กไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
๕. ในครอบครัวมีพี่น้อง.....คน เด็กเป็นบุตร/ธิดา คนที่..... ให้เรียงชื่อพี่น้องตามลำดับ (เป็นพี่น้องร่วมมารดา
 พี่น้องร่วมบิดา พี่น้องร่วมบิดามารดา นอกเหนือจากนั้นอยู่ในข้อต่อไป)
- ๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
- ๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
- ๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
- ๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
- ๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
- ๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๕. สมาชิกของครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันมีจำนวน .....คน

๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....

๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....

๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....

๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....

๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....

๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....

๖. บิดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปีเมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....

๗. มารดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปีเมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....

๘. บิดาหรือมารดาต้องเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง ไม่ใช่ ใช่ ระบุบุคคล.....

๙. บุคคลในครอบครัวมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือ สติปัญญา ไม่มี มี ระบุ.....

๑๐. ครอบครัวมีประวัติรับบริการด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ไม่มี มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองหลักของเด็ก

ผู้ปกครองหลักคือผู้ที่มีอิทธิพลในการดูแลเด็กหรือมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก

๑. เด็กมีผู้ปกครองหลักจำนวน.....คน ให้เรียงลำดับตามความสำคัญในการดูแลเด็ก
- ๑) ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... ระดับการศึกษา..... อาชีพ.....
 เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่..... ถนน..... ตรอก/ซอย..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... เบอร์โทรศัพท์..... โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
 ชั่วโมงช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
- ๒) ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... ระดับการศึกษา..... อาชีพ.....
 เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่..... ถนน..... ตรอก/ซอย..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... เบอร์โทรศัพท์..... โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
 ชั่วโมงช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
- ๓) ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... ระดับการศึกษา..... อาชีพ.....
 เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่..... ถนน..... ตรอก/ซอย..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... เบอร์โทรศัพท์..... โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
 ชั่วโมงช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
๒. ถ้าผู้ปกครองหลักไม่ใช่บิดามารดา ระบุเหตุผล .....
๓. ลักษณะงานของผู้ปกครองหลักมีผลกระทบต่อารดูแลเด็กเนื่องจาก (ตอบข้อมูลเฉพาะผู้ปกครองในข้อ ๑.๑)
- ต้องทำงานควบคู่กับการดูแลเด็ก ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- ทำงานเป็นกะ ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- ทำงานผิดกฎหมาย ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- อื่น ๆ ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๔. ผู้ปกครองมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ไม่มี

ถ้ามี

จากตัวผู้ปกครอง ระบุ .....

.....

.....

จากตัวเด็ก ระบุ .....

.....

.....

๕. ปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความวิตกกังวลหรือรบกวนความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก (ระบุ เช่น ปัญหาการเงิน ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาระหว่างคู่สมรส ปัญหาความเจ็บป่วยของผู้ปกครองหรือเด็ก เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปประวัติ/สภาวะทางกาย อารมณ์ จิตใจของผู้ปกครอง

ประวัติ/สภาวะทางกาย-จิต	บิดา			มารดา			ผู้ปกครองหลัก		
	ไม่มี	มี	ระบุ	ไม่มี	มี	ระบุ	ไม่มี	มี	ระบุ
๑. ความพิการทางกายเช่นแขนขาด พิกัดมือ เท้า แขน ขา อัมพาต เป็นต้น									
๒. มีโรคประจำตัว มีการเจ็บป่วยเรื้อรัง ด้านร่างกาย									
๓. การเจ็บป่วยเรื้อรังของอารมณ์ จิตใจ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ									
๔. มีความบกพร่องทางสติปัญญา									
๕. ความผิดปกติทางสมอง เช่น บกพร่องทางสติปัญญา การพูด การเคลื่อนไหว เป็นต้น									
๖. ประสาทสัมผัสบกพร่อง (เช่น เป็นใบ้ หูตึง มีปัญหาสายตาว่างมาก ตาบอด เป็นต้น)									
๗. ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก									
๘. ประวัติเคยทารุณกรรมเด็ก									
๙. มีประวัติเคยใช้ความรุนแรงต่อสมาชิกของครอบครัว									
- มีประวัติเคยลงโทษเด็กรุนแรง									
- มีประวัติการใช้ความรุนแรงต่อสถานการณ์อื่น ๆ									
๑๐. ปัจจุบันกำลังถูกดำเนินคดีอาญาอยู่									
๑๑. มีประวัติเคยกระทำความผิดทางอาญา									
๑๒. การใช้เหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์									
๑๓. การใช้สารเสพติด									

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สื่อนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกายและพัฒนาการ) (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

๑. สุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กมีสุขภาพแข็งแรง (หมายเหตุ สุขภาพแข็งแรง หมายถึง ไม่มีการเจ็บป่วย หรือถ้ามีการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บไม่เกินครั้งละ ๗ วัน ไม่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บรุนแรงที่รบกวนต่อกิจกรรมตามปกติ กิน นอน การเรียน เล่นของเด็ก เมื่อมีการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเจ็บป่วยนานกว่า ๗ วัน เด็กได้รับการรักษาจากสถานพยาบาล ถ้าไม่ไปเนื่องจากสาเหตุใด)			
๒. บาดเจ็บบ่อย ๆ จากอุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บอย่างรุนแรง รวมถึงแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ระบุการบาดเจ็บ ความถี่และเหตุการณ์ สาเหตุ ถ้ามีการบาดเจ็บบ่อยหรือรุนแรง ไม่สามารถอธิบายสาเหตุ หรือไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม			
๓. เด็กเป็นโรคเรื้อรัง โรคประจำตัว หรือโรคที่ทำให้เกิดปัญหาในการดูแล ที่มีปัญหาค่าใช้จ่าย เป็นต้น เช่น สมองพิการ หอบหืด โรคหัวใจ หัวใจเรื้อรัง โรคภูมิแพ้ โรคเลือด ธาลัสซีเมีย เบาหวาน ไตวาย มะเร็ง เอ็ดส์ เป็นต้น			
๔. มีความพิการทางร่างกาย และ/หรือ สมอง - ความพิการทางร่างกาย หมายถึง ตาบอด หูหนวก แขนขาพิการ รูปร่างพิการ เป็นต้น - ความพิการทางสมองหมายถึง บกพร่องทางสติปัญญาและการเรียนรู้ การพูด การเคลื่อนไหว หรือมีโรคลมชัก			
๕. เมื่อเด็กมีความพิการ โรคเรื้อรัง หรือโรคประจำตัว เด็กได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง			
๖. ปัสสาวะรดที่นอน ความถี่.....			
๗. กลั้นอุจจาระไม่ได้ ถ่ายอุจจาระไม่เป็นที่ ถ่ายอุจจาระเบื่อนกางเกง ความถี่.....			
๘. ได้รับอาหารครบ ๓ มื้อ และครบ ๕ หมู่ ตามวัยอย่างเพียงพอ			
๙. เด็กนอนหลับได้อย่างเพียงพอ ๑๐ ชั่วโมง และไม่ถูกรบกวนระหว่างการนอน			
๑๐. ขณะอยู่บ้าน เด็กมีช่วงเล่น หรือพักผ่อน อย่างน้อย ๒ ชั่วโมงต่อวัน เช่น นอนพัก การเล่นในร่มและกลางแจ้ง เป็นต้น			
๑๑. ศีรษะใบหน้า เส้นผม ลำตัว แขนขา มือเท้าและผิวหนังสะอาด ไม่มีหูน้ำหนวก ไม่มีเหา ไม่มีหิด ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีบาดแผล รอยฟกช้ำ			
๑๒. อวัยวะเพศ ทวารหนักและผิวหนังโดยรอบสะอาด ไม่มีบาดแผลเรื้อรัง ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีตกขาว ไม่มีเลือดออก ไม่มีรอยฟกช้ำภายในร่มผ้า (ดูจากคู่มือ)			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑๓. เมื่อเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บต้องได้รับการดูแลทันต่อเหตุการณ์ ปฐมพยาบาลเบื้องต้น พบแพทย์หรือพาไปสถานพยาบาลเมื่อจำเป็น			
๑๔. ได้รับการตรวจช่องปากและฟันจากทันตแพทย์/ทันตภิบาล เมื่อมีความผิดปกติ หากไม่สามารถพาไปพบได้ให้ระบุรายละเอียด.....			
๑๕. เด็กได้รับวัคซีนตามกำหนด			

๒. การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. น้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๒. ส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๓. กล้ามเนื้อมัดใหญ่ : เคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว ทำได้เหมือนเด็กวัยเดียวกัน เช่น ขี่จักรยานสองล้อ เดินทรงตัวบนกระดานไม้แผ่นเดียวได้ ถือของ ได้หลายชิ้น เป็นต้น			
๔. กล้ามเนื้อมัดเล็ก : เช่น เขียนตัวหนังสือได้ถูกต้องอยู่บนบรรทัด ระบายสีอยู่ในกรอบ วาดรูปคนได้ครบทุกส่วน วาดรูปทรงเรขาคณิตได้ เป็นต้น			
๕. การมองเห็น : เช่น ไม่เดินชนสิ่งของ ไม่ต้องดูโทรทัศน์ใกล้ ๆ ถ้าเข้า โรงเรียนแล้วสามารถมองเห็นกระดานดำได้ชัดเจน และได้รับการ ตรวจวัดสายตาเมื่อสงสัย เป็นต้น			
๖. การได้ยินและการมองเห็น : เช่น ไม่มีสายตาสั้น ยาว เอียง ตาเหล่ หูตึง ที่ไม่ได้รับการดูแล มองเห็นภาพชัดเจน สายตาและกล้ามเนื้อมือทำงาน ประสานกันดี อ่านหนังสือได้ เล่นกีฬาได้ เป็นต้น			
๗. การรับรู้และการใช้ภาษา : เล่นิทานจากจินตนาการได้ แต่งเรื่องสั้น ๆ จากภาพได้ อธิบายเหตุผลได้ ท่องอาขยานได้ ร้องและจำเนื้อเพลงได้ พูดเรียงลำดับคำในประโยคได้ถูกต้อง พูดชัดทุกคำและไม่พูดติดอ่าง			
๘. ด้านสังคม : เช่น สนใจคนและสิ่งแวดล้อม ทำกิจวัตรประจำวันของ ตนเองได้ ทำงานบ้านง่ายๆได้ เด็กควบคุมการขับถ่ายปัสสาวะอุจจาระ ได้ดี เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (การเจริญเติบโตและพัฒนาการ)

สรุปความคิดเห็น : การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คัดกรองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้เล่นออกกำลังกายเหมาะสมตามวัย			
๒. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์และน้ำที่สะอาด อย่างเพียงพอ			
๓. ผู้ปกครองให้เด็กได้นอนพักผ่อนตามเวลาเหมาะสมกับอายุ			
๔. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้เล่นออกกำลังกาย มีการกระตุ้นพัฒนาการให้เหมาะสมตามวัย			
๕. ผู้ปกครองดูแลเรื่องความสะอาดของเด็กอย่างสม่ำเสมอ ทั้งร่างกายและช่องปาก ตัวอย่างเช่น อาบน้ำทำความสะอาดร่างกายหรือแปรงฟัน เป็นต้น			
๖. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้ใส่เสื้อผ้าสะอาดและเหมาะสมกับสภาพอากาศ			
๗. ผู้ปกครองดูแลที่นอนเด็ก ที่พักอาศัยให้สะอาดถูกสุขอนามัย			
๘. ผู้ปกครอง จัดสิ่งแวดล้อมให้อื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กเช่น จัดที่ทำการบ้าน ให้เด็ก มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีสิ่งรบกวนสมาธิ เป็นต้น			
๙. ถ้าเป็นโรคเรื้อรังหรือมีความพิการ ผู้ปกครองได้พาเด็กไปรับบริการทางการแพทย์อย่างสม่ำเสมอ			
๑๐. ผู้ปกครองรับรู้และอธิบายที่มาของร่องรอยบาดแผลตามร่างกายได้ (ผู้ปกครองรับรู้และสามารถอธิบายบาดแผลในตัวเด็ก และการเจ็บป่วยของเด็กได้อย่างเหมาะสม)			
๑๑. เมื่อเด็กมีการเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ ให้การดูแลหรือปฐมพยาบาลเบื้องต้นด้วยตนเอง หากอาการไม่ดีขึ้นให้ส่งเด็กไปรับการรักษาในสถานพยาบาล			
๑๒. ผู้ปกครอง ดูแลให้เด็กไปรับบริการทางการแพทย์ตามนัด เช่น ติดตามรักษาโรคจากการเจ็บป่วย พบทันตแพทย์/ทันตภิบาล ถ้ามีปัญหาสุขภาพช่องปากและฟันหรือพาเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด (ตามสมุดสุขภาพ) เป็นต้น			
๑๓. ผู้ปกครองพาเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด (ตามสมุดสุขภาพ) ถ้ายังได้รับไม่ครบ โปรรระบุ...			
๑๔. ผู้ปกครอง ดูแลให้เด็กได้พบทันตแพทย์/ทันตภิบาลสม่ำเสมอ ถ้ามีปัญหา			
๑๕. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้ตรวจสายตาและช่องปาก เช่น เมื่อมีการตรวจที่โรงเรียน เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก
(ด้านสุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็กด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องมีการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สุขภาพจิตของเด็ก (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กรู้จักเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ความเป็นมาของครอบครัวตนเอง			
๒. รู้ว่าตัวเองถนัดกิจกรรมใด ไม่ถนัดกิจกรรมใด			
๓. เด็กรู้จักปกป้องสิทธิของตนและเคารพสิทธิของผู้อื่น			
๔. เด็กแสดงบทบาทได้ตรงกับเพศของตน			
๕. เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จ รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถ			
๖. เด็กบอกได้ถึงความต้องการของตนเอง และปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ			
๗. เด็กมั่นใจในตนเอง เช่นการที่เด็กสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเองอย่างมั่นใจ โดยไม่ต้องถามผู้ใหญ่ ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เลือกซื้อของเองได้ เลือกทำกิจกรรมที่ตนสนใจ สามารถอธิบายความต้องการของตนเองได้อย่างมีเหตุผล เป็นต้น			
๘. เด็กพูดคุยกี่สือสารบอกความรู้สึกของตนเองได้			
๙. เด็กเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างครอบครัวตนเองและผู้อื่น			
๑๐. เด็กมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศ เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเป็นหนุ่มเป็นสาว เป็นต้น			
๑๑. เด็กพอใจกับการเรียนหนังสือและการไปโรงเรียน			
๑๒. เด็กไปโรงเรียนได้ตามเวลา และ ไปอย่างสม่ำเสมอ			
๑๓. เด็กศึกษาอยู่ในระดับตามเกณฑ์อายุ			
๑๔. เด็กได้เรียนรู้สังคมนอกบ้านร่วมกับผู้ปกครอง เช่น เด็กไปสนามกีฬา ตลาด วัด พิพิธภัณฑน์ สวนสาธารณะ ศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์ เป็นต้น			
๑๕. เด็กสังเกต เรียนรู้สังคมนอกบ้านด้วยตนเอง เช่น เมื่อไปทัศนศึกษากับครอบครัว หรือโรงเรียน เป็นต้น			
๑๖. เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของบ้าน โรงเรียนและสังคมได้			
๑๗. เด็กมีสมาธิทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้จนเสร็จ			
๑๘. เด็กเริ่มควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้บ้าง เช่น โกรธแล้วไม่อาละวาด เรียนดีเพื่อได้ของที่ต้องการ เป็นต้น			
๑๙. เมื่อทำผิด สามารถยอมรับผิด และขอโทษ			
๒๐. เด็กรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ได้ด้วยตนเองยังต้องการการเตือนเป็นบางครั้ง เช่น ทำการบ้านส่งครูตรงเวลา อ่านหนังสือก่อนสอบ ทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น			
๒๑. เด็กแสดงความรักมีน้ำใจต่อผู้อื่นหรือสัตว์ได้ เช่น ช่วยจูงคนแก่ แบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อน เป็นต้น			
๒๒. เด็กรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ในทางคุณธรรม เช่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่คดโกง เป็นต้น			
๒๓. เด็กสามารถเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนทั้งสองเพศได้อย่างเหมาะสม			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๔. เด็กมีกิจกรรม เล่นกีฬา ศิลปะ ดนตรี หรืองานอดิเรกอย่างสม่ำเสมอ			
๒๕. ส่วนใหญ่เด็กมีความสุข			
๒๖. เด็กมักแสดงความกังวล หรือกลัวเกินเหตุ			
๒๗. เด็กมักโทษว่าตนเองเป็นต้นเหตุของปัญหาเช่น มองว่าตนเองทำให้พ่อแม่ทะเลาะกัน เป็นต้น			
๒๘. เด็กสามารถจัดการความรู้สึกโกรธ ความคับข้องใจได้ด้วยตัวเอง			
๒๙. เด็กมีวิธีจัดการกับอารมณ์โกรธหรือคับข้องใจของตนเองอย่างเหมาะสม เช่น บอกความรู้สึกและคิดในทางดี รู้จักปรับความเข้าใจได้ หลีกเลี้ยงสถานการณ์หรือเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น เป็นต้น			
๓๐. เด็กมีผู้ใหญ่ที่เด็กไว้วางใจ และสามารถเล่าเรื่องส่วนตัวหรือพูดคุยปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือได้			
๓๑. เด็กมีกิจกรรมที่ทำให้อารมณ์ ผ่อนคลาย เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ศาสนา ธรรมชาติ (ดูนก เลี้ยงสัตว์ เดินป่า) เป็นต้น			
๓๒. ส่วนใหญ่เด็กทำกิจวัตรประจำวันด้วยตัวเองได้ตามเวลา			
๓๓. เด็กใช้เวลากับโทรศัพท์ ทวี เล่นเกม หรืออินเทอร์เน็ตมากจนรบกวนกิจวัตรประจำวัน			
๓๔. เด็กต้องดูแลตนเองตามลำพังหรืออยู่กับเด็กด้วยกันโดยไม่มีผู้ใหญ่อยู่เสมอ ๆ			
๓๕. เด็กมักมีพฤติกรรมรุนแรง ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของหรือใช้คำพูดที่หยาบคาย			
๓๖. เด็กมีพฤติกรรมโหดโผน เสี่ยงอันตราย เช่น ปีนป่ายที่สูง ชีจกรยานผาดโผน เล่นไฟ หรือของมีคม เป็นต้น			
๓๗. เด็กมักแยกตัวอยู่ตามลำพัง ไม่สนใจเล่นกับผู้อื่น			
๓๘. เด็กมีปัญหาการเรียน ผลการเรียนต่ำลงอย่างชัดเจน			
๓๙. เด็กมักไม่มีสมาธิในการทำกิจกรรมให้เสร็จจุล่ง			
๔๐. เด็กมักมีพฤติกรรมที่รบกวนต่อการดูแล เช่น ต่อด่าน ไม่เชื่อฟัง โกหกเป็นประจำ ขโมย กลับบ้านดึก เป็นต้น			
๔๑. เด็กมีพฤติกรรมที่รบกวนต่อสังคมนอกบ้าน เช่น ขโมยหนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน โกหกเป็นประจำ รังแกสัตว์ ช่มแหร่งรังแกผู้อื่นโดยเฉพาะผู้เล็กกว่า เป็นต้น			
๔๒. เด็กเล่นการพนัน			
๔๓. เด็กเคยมีเพศสัมพันธ์			
๔๔. เด็กสูบบุหรี่			
๔๕. เด็กดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์			
๔๖. เด็กรู้จักอดทนและรอคอยได้			
๔๗. เด็กช่วยเหลือและแบ่งปัน			
๔๘. เด็กดูแลสุขอนามัยส่วนตัวเองได้ เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน ตัดเล็บ สระผม เป็นต้น			
๔๙. เด็กเริ่มหัดจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เช่น เตรียมอ่านหนังสือสอบ ฝึกซ้อมดนตรี เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๕๐. เด็กเริ่มหัดจัดสรรการใช้เงิน เช่น ซื้อของใช้ด้วยตนเอง ออมเงินบางส่วน ใช้เงินเป็นรายสัปดาห์ เป็นต้น			
๕๑. เด็กทำอาหารง่ายๆ ด้วยตนเองได้			
๕๒. เด็กรับและต่อโทรศัพท์เองได้			
๕๓. เด็กรู้จักระมัดระวังตนเองให้ปลอดภัย เช่น รู้กฎจราจร การสวมหมวกและ ใช้เข็มขัดนิรภัย ไม่ให้ใครสัมผัสอวัยวะส่วนตัว ไม่ไปในสถานที่เปลี่ยว เป็นต้น			
๕๔. เด็กรู้เกี่ยวกับร่างกายในส่วนที่ควรปกป้อง ไม่ให้ใครสัมผัสร่างกายบริเวณ ส่วนตัว (ใต้ร่มผ้า)			
๕๕. เด็กรู้จักป้องกันอันตรายจากบุคคลรอบตัว เช่น ไม่ให้บุคคลอื่นมาสัมผัสร่างกาย ไม่ไปไหนตามลำพังกับคนไม่รู้จักรู้ ไม่อยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม ไม่ว่าใคร			
๕๖. เด็กสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้บ้าง และรู้จักขอความช่วยเหลือเมื่อ ต้องการ			
๕๗. เด็กรู้จักหลีกเลี่ยงหรือขอความช่วยเหลือเมื่อถูกคุกคามทางร่างกายหรือ ทางเพศ เช่น บอกปฏิเสธ หนี ขอความช่วยเหลือ เป็นต้น			
๕๘. เด็กเริ่มมีกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน			
๕๙. เด็กเริ่มเลือกที่จะแต่งตัวให้เหมาะสมกับเวลา และสถานที่			
๖๐. เด็กเริ่มปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบุคคล กาลเวลา สถานที่ เช่น รู้จักแสดง ความเคารพต่อผู้ที่อาวุโส ไม่พูดเสียงดังในสถานที่ที่ต้องการความสงบ เป็นต้น			
๖๑. เด็กสามารถพูดคุย และกำหนดขอบเขตความใกล้ชิดต่อคนนอกครอบครัวได้ เหมาะกับสถานการณ์			
๖๒. เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กติกาในสังคมและศีลธรรม เช่น กฎระเบียบในโรงเรียน ข้อปฏิบัติทางศาสนา เป็นต้น			
๖๓. เด็กแสดงความผูกพันทางอารมณ์ แสดงความพึงพอใจเมื่อผู้ปกครองหลัก แสดงความสนใจ เอาใจใส่			
๖๔. เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้อง และเด็กอื่นเมื่อมีโอกาส			
๖๕. เด็กรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของครอบครัว รู้สึกน้อยใจเมื่อถูกเลือกปฏิบัติ และมีปฏิกิริยาตอบโต้			
๖๖. เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนนอกครอบครัว			
๖๗. เด็กมีเพื่อน			
๖๘. เด็กพอใจในการทำกิจกรรมกับเพื่อน			
๖๙. เด็กรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน			
๗๐. เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียน หรือชุมชน			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสุขภาพจิตของเด็ก

สรุปความคิดเห็น : สุขภาพจิต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพจิต

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักชื่อ นามสกุล อายุ เชื้อชาติ ของตนเองและคนในครอบครัว			
๒. ผู้ปกครองมีวิธีการดูแลให้เหมาะสมกับเพศของเด็ก เช่น เด็กชายพูดคุ้ยกับเด็กหญิงพูดคุ้ย จัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับเพศของเด็ก เป็นต้น			
๓. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น เล่านิทาน อ่านหนังสือ และเล่นด้วยกัน เป็นต้น			
๔. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กรู้จักดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น เก็บที่นอน เสื้อผ้า และของเล่น จัดโต๊ะอาหาร เป็นต้น			
๕. ผู้ปกครองมีข้อกำหนดในการดูโทรทัศน์และเล่นเกมของเด็กไม่เกินหนึ่งชั่วโมงต่อวัน			
๖. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กรู้จักหัดรับผิดชอบงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น กวาดถูบ้าน ล้างจาน หุงข้าว จัดโต๊ะอาหาร เป็นต้น			
๗. ผู้ปกครองเริ่มสอนให้เด็กใช้และออมเงิน			
๘. ผู้ปกครองกำกับให้เด็กทำกิจวัตรประจำวันได้ตามเวลา			
๙. ผู้ปกครองสนับสนุนและส่งเสริมในกิจกรรมที่เหมาะสมตามความสามารถและความสนใจของเด็ก			
๑๐. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กรู้จักสื่อสารกับผู้อื่น เช่น ทักทาย พูดคุ้ยโต้ตอบ เป็นต้น			
๑๑. ผู้ปกครองพาเด็กเรียนรู้สังคมนอกครอบครัว และสนับสนุนให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ นอกชั้นเรียนกับโรงเรียน เช่น ไปทัศนศึกษา ชมศิลปะที่บ้าน ร่วมกิจกรรมศาสนา เป็นต้น			
๑๒. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักการคบเพื่อนและวางตัวเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การเข้ากลุ่มกับเพื่อน การเคารพผู้ใหญ่ การสำรวมในพิธีทางศาสนา เป็นต้น			
๑๓. ผู้ปกครองให้เด็กไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ			
๑๔. ผู้ปกครองได้ดูแล กำกับเด็กในเรื่องการเรียนและการบ้าน			
๑๕. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมและการประชุมของโรงเรียน			
๑๖. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม เช่น การทรมานสัตว์ การดื่มสุรา ใช้สิ่งเสพติด กิจกรรมทางเพศ การพนัน เป็นต้น			
๑๗. ผู้ปกครองสอนให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาของตนเองและผู้อื่น			
๑๘. ผู้ปกครองให้การตอบสนองในเชิงบวก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น ยิ้มตอบรับ ชมเชย ให้รางวัล เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑๙. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักแบ่งปัน การให้ การรับกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๒๐. ผู้ปกครองยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เช่น บอกเหตุผล ตั้งกฎ กติกาและการทำโทษที่เหมาะสม แยกเด็กจนกว่าจะสงบ เป็นต้น			
๒๑. ผู้ปกครองกำหนดกติกาของครอบครัวโดยมีทิศทางเดียวกัน			
๒๒. ผู้ปกครองสอนให้เด็กปฏิบัติตามกติกาของบ้านและกฎของโรงเรียน			
๒๓. ผู้ปกครองให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาในบ้าน เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ การทำความเคารพทางศาสนา			
๒๔. ผู้ปกครองพาเด็กไปเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ฟังคำสอนและทำบุญที่ ศาสนสถานเป็นระยะ			
๒๕. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กควบคุมตนเองในสิ่งที่ไม่ควรทำ เช่น ให้เด็ก ทบทวนว่าเป็นสิ่งที่ควรหรือไม่ควร ให้คำแนะนำ เป็นต้น			
๒๖. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กยับยั้งอารมณ์ เช่น เตือนเมื่อเด็กโกรธ แนะนำ เป็นต้น			
๒๗. ผู้ปกครองแสดงการยอมรับและตอบสนองเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก สื่อสาร หรือเล่นด้วย			
๒๘. ผู้ปกครองแสดงออกถึงความรัก ความผูกพันต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น การกอด ปลอดภัย สัมผัสอย่างเหมาะสม เป็นต้น			
๒๙. ผู้ปกครองให้ความมั่นใจ ปลอดภัยเมื่อเด็กป่วย บาดเจ็บ ทุกข์ใจ หรือ ต้องการความช่วยเหลือ			
๓๐. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในความหวาดกลัวหรือไม่มั่นใจ เช่น เมื่อถูก เพื่อนรังแกหรือประสบกับสถานการณ์หรือข่าวสารของการใช้ความรุนแรง เรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นต้น			
๓๑. ผู้ปกครองและครอบครัวไม่ปฏิบัติต่อเด็กโดยใช้ความรุนแรง เช่น ไม่ซ้ำเติม ไม่ลงโทษ ดุด่าด้วยคำหยาบคาย ประชดประชัน ตำหนิ กดดัน เคียดเข็ญ หรือเกลียดชัง หรือทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นที่ที่ต้องการบอญ ๆ เป็นต้น			
๓๒. ผู้ปกครองไม่ให้เด็กรับผิดชอบกับความทุกข์ และปัญหาของผู้ใหญ่ หรือใช้เด็กเป็นที่ระบายอารมณ์			
๓๓. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กระบายและควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อโกรธ กลัว เศร้า เสียใจ หรือ กังวล เป็นต้น			
๓๔. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา เช่น ปัญหา การเรียน ถูกข่มขู่รังแก พลัดหลง เจ็บป่วย เป็นต้น			
๓๕. ผู้ปกครองจัดให้มีกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายทางอารมณ์ ด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ศาสนา ธรรมชาติ (ดูนก เลี้ยงสัตว์ เดินป่า) เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๓๖. ผู้ปกครองและครอบครัวยอมรับว่าเด็กเป็นสมาชิกและไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ความด้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีมิว รูปร่างหน้าตา เป็นต้น			
๓๗. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว เช่น ไปเที่ยวกับครอบครัว สังสรรค์กับเครือญาติ ร่วมทำงานบ้านง่าย ๆ เป็นต้น			
๓๘. มีผู้ปกครองหลัก ไม่เกิน ๑-๒ คน			
๓๙. ผู้ปกครองหลักเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมและคุ้นเคยกับเด็ก			
๔๐. ผู้ปกครองมีแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกันโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็ก เป็นหลัก			
๔๑. ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ			
๔๒. ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องและเด็กอื่น			
๔๓. ผู้ปกครองส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวแสดงความอ่อนโยน เอื้ออาทร และเห็นอกเห็นใจต่อกัน			
๔๔. ผู้ปกครองรับรู้และติดตามถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ๆ ภายในครอบครัว			
๔๕. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กพบญาติพี่น้องและมีการเยี่ยมเยียนตามความ เหมาะสม / ผู้ปกครองพาเด็กไปพบและเล่นนอกบ้านกับญาติ			
๔๖. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องชาติพันธุ์ ความด้อย ทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีมิว รูปร่างหน้าตา			
๔๗. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กในโรงเรียนและชุมชน			
๔๘. ผู้ปกครองสนับสนุนเด็กให้สร้างมิตรภาพกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๔๙. ผู้ปกครองจัดให้เด็กแต่งตัวอย่างเหมาะสมกับอายุ เพศ และ สภาพแวดล้อม			
๕๐. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักส่วนของร่างกายที่เป็นบริเวณส่วนตัวและควร ปกปิดให้มิดชิด			
๕๑. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กดูแลทำความสะอาดอวัยวะในร่มผ้าด้วยตนเอง			
๕๒. ผู้ปกครองสอนเด็กไม่ให้คนที่ไม่คุ้นเคยสัมผัสเด็กอย่างใกล้ชิด เช่น กอด หอมแก้ม เปลี่ยนเสื้อผ้า พาไปเข้าห้องน้ำ เป็นต้น			
๕๓. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นตามพัฒนาการ และความสนใจของเด็ก โดยไม่รบกวน หรือแทรกแซงเปลี่ยนความสนใจอย่างไม่เหมาะสม ขณะที่ เด็กกำลังสนใจในการเล่น หรือเรียนรู้			
๕๔. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักปกป้องสิทธิส่วนตัวของตนเองและเคารพสิทธิส่วนตัว ของผู้อื่น เช่น บอกถึงความต้องการของตนเอง และปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ ไม่หยิบของคนอื่นก่อนได้รับอนุญาต ไม่ข่มเหงรังแกคนอื่น เป็นต้น			
๕๕. ผู้ปกครองยอมรับความเป็นตัวของตัวเองของเด็กและเปิดโอกาสให้เด็ก สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองได้บ้าง เช่น การเล่น การคบเพื่อน เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๕๖. ผู้ปกครองป้องกันไม่ให้เกิดกร่วมรับรู้พฤติกรรมที่น่ากลัวและไม่เหมาะสมของผู้ใหญ่ เช่น การใช้ความรุนแรง พฤติกรรมทางเพศ การกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น			
๕๗. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กมีพฤติกรรมและการวางตัวที่เหมาะสม เช่น รู้จักทำตามกฎ กติกา ผลัดกันเล่น รู้จักให้และรับเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น			
๕๘. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการดำเนินชีวิต เช่น มีสัมพันธภาพอย่างเหมาะสมต่อบุคคลอื่น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง เคารพสิทธิและสมบัติของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นต้น			
๕๙. ผู้ปกครองปฏิบัติตามกฎหมาย			
๖๐. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมทางเพศ เช่น แต่งตัวเรียบร้อย ไม่ประพฤติน่าอายทางเพศ			
๖๑. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กหลีกเลี่ยงสถานการณ์อันตราย เช่น ไม่รับของหรือไปกับคนแปลกหน้า ไม่เล่นบนถนน ไม่เล่นรุนแรง ไม่เล่นไฟ เป็นต้น			
๖๒. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมาสัมผัสร่างกายในส่วนที่ควรปกป้อง เช่น ปาก หน้าอก ก้น และอวัยวะเพศ เป็นต้น			
๖๓. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กมีวิธีการจัดการความขัดแย้งอย่างเหมาะสม เช่น รับฟังความคิดเห็น ยอมรับผิด ประนีประนอม เป็นต้น			
๖๔. ผู้ปกครองระวังไม่ปล่อยให้มีการทะเลาะ หรือรังแกกันในระหว่างเด็ก			
๖๕. ผู้ปกครองกำหนดและฝึกให้เด็กปฏิบัติตามกฎแห่งความปลอดภัย เช่น ไม่เล่นใกล้แหล่งน้ำ ไม่เล่นบนถนน ไม่เล่นของมีคม ไม่ปีนป่ายที่สูง ไม่เล่นไฟ ขออนุญาตเมื่อต้องการออกนอกบริเวณที่ปลอดภัย เป็นต้น			
๖๖. ผู้ปกครองป้องกันและฝึกทักษะให้เด็กมีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่ป้องกันได้ เช่น หัดว่ายน้ำ หัดขี่จักรยานและสอนกฎในการขี่จักรยานอย่างปลอดภัย เป็นต้น			
๖๗. ผู้ปกครองไม่让孩子เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับของมีนเมา ยานอนหลับ เหล้าและเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ สารเสพติดหรือสารพิษ			
๖๘. ผู้ปกครองฝึกทักษะในการเผชิญสถานการณ์อันตราย เช่น หนี ตะโกนขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ และฝึกหัดแจ้งเหตุร้ายที่ หมายเลข ๑๙๑ รู้วิธีติดต่อผู้ปกครองยามฉุกเฉิน เป็นต้น			
๖๙. ผู้ปกครองสอนให้เด็กวางตัวกับคนแปลกหน้าอย่างเหมาะสม			
๗๐. ผู้ปกครองต้องติดตามสอดส่องเรื่องความปลอดภัยของเด็กเป็นระยะๆ โดยต้องรู้ที่อยู่และกิจกรรมที่เด็กทำในขณะนั้น			
๗๑. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากบุคคลอันตรายเช่นบุคคลเสพยาเสพติด บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ บุคคลที่เสพติดทางเพศ หรือเมาสุรา เป็นต้น			
๗๒. ผู้ปกครองกำหนดบริเวณที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๗๓. ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัย เช่น โดยสารรถจักรยานยนต์โดยสวมหมวกนิรภัย ไม่เดินทางโดยลำพัง มีผู้ใหญ่ที่เด็กรู้จักพาเด็กไปและกลับโรงเรียนเป็นประจำ เป็นต้น			
๗๔. ผู้ปกครองเก็บวัตถุอันตรายในที่ซึ่งเด็กไม่สามารถหยิบได้เองเช่น สารพิษ อาวุธ ยา เป็นต้น			
๗๕. ห้องพักเด็กและที่พิทักษ์มีประตูหน้าต่างที่สามารถป้องกันการบุกรุกจากบุคคลภายนอกได้ตามสมควร			
๗๖. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กเล่นของเล่นที่ไม่มีอันตราย เช่น ของเล่นที่ไม่มีความแหลมคม ไม่แตกหักง่าย เป็นต้น			
๗๗. ผู้ปกครองจัดภายในและภายนอกบริเวณที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัย เช่น มีรั้วรอบขอบชิด มีระเบียบกันตึกจากที่สูง การปิดกั้นบริเวณบ่อน้ำ เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว (ของผู้ปกครองหลัก)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. มีบริการในชุมชนที่ครอบครัวอยู่อาศัย			
๑.๑ โรงพยาบาล ศูนย์บริการอนามัย หรือสถานพยาบาล			
๑.๒ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือเด็กปฐมวัย			
๑.๓ โรงเรียนอนุบาล			
๑.๔ โรงเรียนหรือสถานศึกษา			
๑.๕ สถานีตำรวจ			
๑.๖ วัด โบสถ์ หรือมัสยิด			
๑.๗ ที่ทำการทะเบียนราษฎรและปกครอง			
๑.๘ บริการสังคมสงเคราะห์ เช่น ศูนย์ให้คำแนะนำปรึกษา หรือศูนย์สงเคราะห์อื่น ๆ เป็นต้น			
๑.๙ สนามเด็กเล่น สนามกีฬา หรือศูนย์เยาวชน			
๑.๑๐ สวนสาธารณะ หรือป่าชุมชน			
๑.๑๑ บริการชุมชน เช่น อบต. เป็นต้น			
๒. ครอบครัวไปใช้บริการดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ ถ้าได้ไปใช้บริการหรือไม่ได้ไปใช้บริการโปรดระบุ			
๓. ในชุมชนที่ครอบครัวอยู่อาศัยอยู่มีการรวมตัวกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่ก่อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในชุมชน ถ้ามีโปรดระบุ (เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียนปลอดภัย ชมรมครอบครัว เป็นต้น)			
๔. ครอบครัวได้รับการช่วยเหลือหรือถูกปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ และโปรดระบุด้วยว่าจากใคร (บุคคล องค์กร หรือหน่วยงาน เป็นต้น)			
๔.๑ ได้รับการปลอบโยนหรือสามารถปรับทุกข์			
๔.๒ การช่วยเหลือด้านการเงิน การงานหรือเรื่องอื่น ๆ ที่ครอบครัวร้องขอ			
๔.๓ การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือทางออกของครอบครัว			
๔.๔ มีบริการต่าง ๆ ที่จะดูแลส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น สนามกีฬา เป็นต้น			
๔.๕ ครอบครัวรู้สึกว่าได้รับการยอมรับในชุมชน			
๔.๖ สมาชิกในครอบครัวมีประสบการณ์ที่ถูกตั้งข้อรังเกียจหรือถูกก่อกวนคุกคามจากคน ผู้อื่นในชุมชน			
๔.๗ ครอบครัวมีเพื่อนในชุมชน			
๔.๘ ครอบครัวเข้าร่วมกับองค์กรหรือกิจกรรมในชุมชนโปรดระบุกิจกรรมที่เข้าร่วม			
๔.๙ อื่น ๆ โปรดระบุ			
๕. ครอบครัวมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอนอยู่ในบ้านเช่าที่ไม่ถูกไล่ออ อยู่มานาน ไม่มีการโยกย้าย มีสัญญา ไม่เป็นครอบครัวเร่ร่อนที่ไม่มีที่อยู่หรืออาศัยอยู่ในที่พิทังชั่วคราว			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๖. ครอบครัวอยู่ในสถานะที่จะถูกขับไล่ออก			
๗. บ้านพักสะอาด ไม่อยู่กันแออัดมากเกินไป มีการจัดแบ่งสัดส่วนพื้นที่การใช้สอยได้อย่างเหมาะสม เช่น มีฉากกั้น มีสัดส่วนของที่นอน			
๘. ที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนที่ไม่แออัดมากเกินไป ปลอดภัยจากแหล่งอบายมุขต่าง ๆ และไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย			
๙. ผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว			
๑๐. การทำงานมีความมั่นคง เช่น มีงานทำต่อเนื่องในช่วง ๓ เดือน เป็นต้น			
๑๑. มีสมาชิกของครอบครัวที่กำลังทำงาน			
๑๒. ครอบครัวไม่มีหนี้			
๑๓. ครอบครัวไม่ต้องมีการผ่อนชำระหนี้จากการซื้อสินค้าหรือสิ่งของต่าง ๆ			
๑๔. มีการเรียกร้องสิทธิค่าจ้างในกรณีที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน			
๑๕. มีเงินใช้เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน เช่น เจ็บป่วย อุบัติเหตุ เป็นต้น			
๑๖. ต้องทำงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากงานประจำเพื่อหารายได้			
๑๗. มีการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับรายรับ			
๑๘. ถ้ามีหนี้ มีการผ่อนชำระลดหนี้			
๑๙. อื่น ๆ ระบุ..... (เช่น เล่นหวย เล่นหุ้น เป็นต้น)			
๒๐. มีสถานะวิกฤตของครอบครัวที่ยังไม่ได้รับการเยียวยาในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่			
๒๐.๑ การเสียชีวิตของคู่สมรส			
๒๐.๒ การหย่าร้าง			
๒๐.๓ การแยกทาง หรือการแยกกันอยู่ของคู่สมรส			
๒๐.๔ การติดคุก			
๒๐.๕ การตายของสมาชิกครอบครัว ญาติ			
๒๐.๖ การแต่งงานใหม่			
๒๐.๗ การคุกคามจากคู่สมรสเก่า			
๒๐.๘ การถูกออกจากงาน			
๒๐.๙ การเกษียณ			
๒๐.๑๐ การเสียพนัน			
๒๐.๑๑ การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและภัยพิบัติ			
๒๑. สถานะวิกฤตอื่น ๆ เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การนอกใจคู่สมรส ปัญหาครอบครัว เป็นต้น			
๒๒. มีการสลับบทบาทกันของผู้ปกครองในเรื่องการหารายได้สู่ครอบครัว			
๒๓. เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งภายในครอบครัวมีบุคคลหลักในการจัดการปัญหาหรือไม่ถ้ามีโปรดระบุบุคคล			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๔. พ่อแม่ หรือผู้ปกครองไม่สามารถจัดการปัญหาความขัดแย้งของพี่น้องหรือคนในครอบครัวได้ เช่น การทำร้ายกันระหว่างพี่น้อง เป็นต้น			
๒๕. พ่อแม่ ผู้ดูแล มีศักยภาพในการดูแลเด็กลดลงเนื่องจากต้องเลี้ยงดูเด็กอื่นซึ่งเป็นลูกของสมาชิกในครอบครัวด้วย			
๒๖. เด็กถูกเรียกร้องให้หารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว			
๒๗. สมาชิกในครอบครัวหาผลประโยชน์จากเด็กหรือบุคคลอื่นในครอบครัวอย่างไม่เหมาะสม			
๒๘. มีการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ			
๒๙. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อพี่น้องไม่เข้าใจและไม่ชอบตัวเด็ก			
๓๐. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อศักยภาพของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่จะให้การดูแลต่อเนื่อง			
๓๑. บุคคลในครอบครัวมีการแสดงความรัก ความหวังใยเอื้ออาทรต่อกัน			
๓๒. สมาชิกในครอบครัวมีสภาวะดังนี้ หรือไม่			
๓๒.๑ สุขภาพกายไม่ปกติ			
๓๒.๒ สุขภาพจิตไม่ปกติ			
๓๒.๓ มีปัญหาพฤติกรรม			
๓๒.๔ หุพพลภาพทางกาย			
๓๒.๕ ปัญหาการบกพร่องทางการเรียน			
๓๒.๖ ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส			
๓๒.๗ ดื่มสุราจนเป็นปัญหา			
๓๒.๘ การใช้สารเสพติด			
๓๒.๙ ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวมีประวัติการใช้ความรุนแรง			
๓๒.๑๐ มีสมาชิกในครอบครัวใช้จ่ายเงินเกินตัว			
๓๒.๑๑ ปัญหาอื่น ๆ ที่กำลังประสบ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

กฎหมาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กและพี่น้องของเด็กมีการจดทะเบียนการเกิด ถ้าไม่มีให้ระบุเหตุผล			
๒. เด็กมีผู้ปกครองตามกฎหมาย			
๓. เด็กได้เรียนหนังสือตามการศึกษาภาคบังคับ			
๔. เด็กได้สิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับบริการด้านสาธารณสุข			
๕. เด็กได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายต่าง ๆ โดยผู้ปกครองดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลด้านกฎหมาย

สรุปความคิดเห็น : กฎหมาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๖ - ๙ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปภาพรวมทั้งหมด

สรุปความคิดเห็น :

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กต้องการการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติ

๑. ผู้เก็บข้อมูลชื่อ-นามสกุล..... อายุ.....ปี เพศ หญิง ชาย
๒. วิชาชีพ/หรือตำแหน่ง..... บันทึกข้อมูลวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
๓. สถานที่ทำงาน..... เบอร์โทรศัพท์.....
โทรสาร..... e-mail address.....
๔. บุคคลที่ให้ข้อมูลชื่อ..... นามสกุล..... ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....
๕. วิธีการเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ .....% ซักถาม.....% อื่น.....%

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก
(ข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด - ปัจจุบัน)

๑. ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่ออื่นที่เด็กถูกเรียก.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เลขประจำตัวของเด็ก(ตรวจสอบได้จากทะเบียนบ้าน).....
๒. เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ถ้าไม่มีระบุเหตุผล.....ศาสนา.....
๓. เด็กมีใบเกิด มี ไม่มี ระบุเหตุผล.....
๔. ที่อยู่ตามทะเบียน ไม่มี มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....
ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
เบอร์โทรศัพท์.....
๕. ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....
สถานที่ใกล้เคียง.....
ลักษณะชุมชนและสภาพแวดล้อม (ตัวอย่างเช่น ชุมชนเมือง ชุมชนแออัด ชุมชนที่มียาเสพติด อื่น ๆ ระบุ).....
๖. ตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองหรือผู้ปกครองหลักของเด็กเรียงตามลำดับ
- ๖.๑ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ .....เกี่ยวข้องเป็น.....
- ๖.๒ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ .....เกี่ยวข้องเป็น.....
- ๖.๓ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ .....เกี่ยวข้องเป็น.....
- ๖.๔ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ .....เกี่ยวข้องเป็น.....
๗. เด็กได้เข้าเรียนหนังสือตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ
- ได้เรียน
- ในระบบโรงเรียนได้เรียนในระดับชั้น..... ชื่อโรงเรียน.....
- นอกโรงเรียน
- เรียนการศึกษานอกโรงเรียนได้เรียนในระดับชั้น..... ชื่อโรงเรียน.....
- กรณีเรียนที่บ้าน (Home school) ได้เรียนในระดับชั้น.....เรียนสัปดาห์ละ.....วัน วันละ.....ชั่วโมง
- ไม่ได้เรียน ระบุเหตุผล.....
ระบุขั้นสุดท้ายที่เรียนจบ.....
๘. มีประวัติเคยถูกทารุณกรรม ไม่มี มี ระบุ.....
๙. มีประวัติเคยถูกทอดทิ้ง ไม่มี มี ระบุ.....
๑๐. เด็กเคยประสบอุบัติเหตุจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
๑๑. เด็กเคยเจ็บป่วยจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
๑๒. เด็กมีโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว ไม่มี มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๑๓. เด็กมีความพิการทางกาย	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๔. เด็กมีปัญหาพัฒนาการ/สติปัญญา	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๕. การอพยพย้ายถิ่น	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๖. เด็กต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงานหรือประกอบอาชีพหรือไม่	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่ ☐ ใช่.....
๑๗. เด็กประกอบอาชีพหรือไม่	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่ ระบุ.....
๑๘. มีประวัติติดสารเสพติด (บุหรี เหล้า ยาเสพติด)	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๙. เคยกระทำผิดทางอาญา	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๒๐. เด็กหญิงมีประวัติเคยตั้งครรภ์หรือเด็กชายมีประวัติมีบุตร	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่ ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ประวัติครอบครัวของเด็ก

๑. ชื่อบิดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....

๒. ชื่อมารดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....

๓. สถานภาพของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑) การจดทะเบียนสมรส

จดทะเบียน ไม่ได้จดทะเบียน หย่าร้าง

๒) สถานภาพการอยู่ด้วยกัน

อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่

๓) สถานภาพของบิดามารดา

บิดามารดาทั้งคู่ยังมีชีวิตอยู่ บิดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว

มารดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว เสียชีวิตแล้วทั้งคู่

๔) สถานภาพการอยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดา

บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ชื่อ..... เกี่ยวข้องเป็น.....

เด็กอาศัยอยู่กับบิดามารดา

เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่งโดยไม่มีคู่ครองหรือคู่สมรสใหม่

เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่ง โดยมีคู่ครองหรือคู่สมรสใหม่

ถ้าคู่ครองหรือคู่สมรสใหม่ มีลูกติดโปรดระบุรายละเอียด .....

เด็กไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา

๔. ในครอบครัวมีพี่น้อง.....คน เด็กเป็นบุตร/ธิดา คนที่..... ให้เรียงชื่อพี่น้องตามลำดับ (เป็นพี่น้องร่วมมารดา พี่น้องร่วมบิดา พี่น้องร่วมบิดามารดา นอกเหนือจากนั้นอยู่ในข้อต่อไป)

๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๕. สมาชิกของครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันมีจำนวน ..... คน
- ๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา.....อาชีพ.....รายได้.....
- ๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา.....อาชีพ.....รายได้.....
- ๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา.....อาชีพ.....รายได้.....
- ๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา.....อาชีพ.....รายได้.....
- ๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา.....อาชีพ.....รายได้.....
- ๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา.....อาชีพ.....รายได้.....
๖. บิดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....
๗. มารดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....
๘. บิดาหรือมารดาต้องเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง ไม่ใช่ ใช่ ระบุบุคคล.....
๙. บุคคลในครอบครัวมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา ไม่มี มี ระบุ.....
๑๐. ครอบครัวมีประวัติรับบริการด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ไม่มี มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองหลักของเด็ก

ผู้ปกครองหลักคือผู้ที่มีอิทธิพลในการดูแลเด็กหรือมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก

๑. เด็กมีผู้ปกครองหลักจำนวน.....คน ให้เรียงลำดับตามความสำคัญในการดูแลเด็ก
- ๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....ชั่วโมง
 ช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
- ๑.๒ ชื่อ.....นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....ชั่วโมง
 ช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
- ๑.๓ ชื่อ.....นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....ชั่วโมง
 ช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
๒. ถ้าผู้ปกครองหลักไม่ใช่บิดามารดา ระบุเหตุผล .....
๓. ลักษณะงานของผู้ปกครองหลักมีผลกระทบต่อารดูแลเด็กเนื่องจาก (ตอบข้อมูลเฉพาะผู้ปกครองในข้อ ๑.๑)
- ต้องทำงานควบคู่กับการดูแลเด็ก ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- ทำงานเป็นกะ ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- ทำงานผิดกฎหมาย ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
- อื่น ๆ ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๔. ผู้ปกครองมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ไม่มี

มี

จากตัวผู้ปกครอง ระบุ .....

.....

.....

จากตัวเด็ก ระบุ .....

.....

.....

๕. ปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความวิตกกังวลหรือรบกวนความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก (ระบุ เช่น ปัญหาการเงิน
ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาระหว่างคู่สมรส ปัญหาความเจ็บป่วยของผู้ปกครองหรือเด็ก เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกายและพัฒนาการ)
(เป็นข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

๑. สุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กมีสุขภาพแข็งแรง (หมายเหตุ สุขภาพแข็งแรง หมายถึง ไม่มีการเจ็บป่วย หรือถ้ามีการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บไม่เกินครั้งละ ๗ วัน ไม่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บรุนแรงที่รบกวนต่อกิจกรรมตามปกติ กิน นอน การเรียน เล่น ของเด็ก เมื่อมีการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเจ็บป่วยนานกว่า ๗ วัน เด็กได้รับการรักษาจากสถานพยาบาล ถ้าไม่ไปเนื่องจากสาเหตุใด			
๒. บาดเจ็บบ่อย ๆ จากอุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บอย่างรุนแรง รวมถึงแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ระบุการบาดเจ็บ ความถี่และเหตุการณ์ สาเหตุ ถ้ามีการบาดเจ็บบ่อยหรือรุนแรง ไม่สามารถอธิบายสาเหตุ หรือไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม			
๓. เด็กเป็นโรคเรื้อรัง โรคประจำตัว หรือโรคที่ทำให้เกิดปัญหาในการดูแล ที่มีปัญหาค่าใช้จ่ายเป็นต้น ตัวอย่างเช่น ลมชัก หอบหืด โรคหัวใจ หัวใจเรื้อรัง โรคภูมิแพ้ โรคเลือด ธาลัสซีเมีย เบาหวาน ไตวาย มะเร็ง เอ็ดส์ เป็นต้น			
๔. มีความพิการทางร่างกาย และ/หรือ สมอง - ความพิการทางร่างกาย หมายถึง ตาบอด หูหนวก แขนขาพิการ รูปร่างพิการ เป็นต้น - ความพิการทางสมอง หมายถึง บกพร่องทางสติปัญญาและการเรียนรู้ การพูด การเคลื่อนไหว หรือมีโรคลมชัก			
๕. เมื่อเด็กมีความพิการ โรคเรื้อรัง หรือโรคประจำตัว เด็กได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง			
๖. ปัสสาวะรดที่นอน ความถี่.....			
๗. กลั้นอุจจาระไม่ได้ ถ้าอุจจาระไม่เป็นที่ ถ้าอุจจาระเปื้อนกางเกง ความถี่.....			
๘. ได้รับอาหารครบ ๓ มื้อ และครบ ๕ หมู่ ตามวัยอย่างเพียงพอ			
๙. เด็กนอนหลับได้อย่างเพียงพอ ๘ - ๑๐ ชม. และไม่ถูกรบกวนระหว่างการนอน			
๑๐. ขณะอยู่บ้าน เด็กมีช่วงเล่น หรือพักผ่อน หรือมีกิจกรรมนันทนาการ หรือออกกำลังกายอย่างน้อย ๑ ชั่วโมงต่อวัน เช่น นอนพัก การเล่นเกมและกลางแจ้ง เป็นต้น			
๑๑. ศีรษะใบหน้า เส้นผม ลำตัว แขนขา มือเท้าและผิวหนังสะอาด ไม่มีหูน้ำหนวก ไม่มีเหา ไม่มีหิด ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีบาดแผล รอยฟกช้ำ			
๑๒. ช่องปากและฟันสะอาด ไม่มีกลิ่นและคราบสกปรก ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีแผล ไม่มีฟันผุรบกวนต่อการกิน มีการทำความสะอาดช่องปากอย่างสม่ำเสมอ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑๓. อวัยวะเพศ ทวารหนักและผิวหนังโดยรอบสะอาด ไม่มีบาดแผลเรื้อรัง ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีตกขาว ไม่มีเลือดออก ไม่มีรอยฟกช้ำภายในร่มผ้า			
๑๔. เมื่อเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บต้องได้รับการดูแลทันต่อเหตุการณ์ ปฐมพยาบาลเบื้องต้น พบแพทย์หรือพาไปสถานพยาบาลเมื่อจำเป็น			
๑๕. ได้รับการตรวจช่องปากและฟันจากทันตแพทย์/ทันตภิบาล เมื่อมีความผิดปกติ หากไม่สามารถพาไปพบได้ให้ระบุรายละเอียด.....			
๑๖. เด็กได้รับวัคซีนตามกำหนด			

๒. การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. น้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๒. ส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๓. กล้ามเนื้อมัดใหญ่ : รับบอลมือเดียว เล่นกีฬาได้ เป็นต้น			
๔. กล้ามเนื้อมัดเล็ก : วาดรูปลูกบาศก์ได้ ใช้เข็มเย็บผ้าได้ ใช้เครื่องมือช่างในการทำงาน เช่น ใช้ไขควงขันน็อต เป็นต้น			
๕. การมองเห็น เช่นไม่เดินชนสิ่งของ ไม่ต้องดูโทรทัศน์ใกล้ๆ ถ้าเข้าโรงเรียนแล้วสามารถมองเห็นกระดานดำได้ชัดเจน และได้รับการตรวจวัดสายตาเมื่อสงสัย เป็นต้น			
๖. การได้ยินและการมองเห็น : ไม่มีสายตาสั้น ยาว เอียง ตาเหล่ หูตึงที่ไม่ได้รับการดูแล มองเห็นภาพชัดเจน สายตาและกล้ามเนื้อทำงานประสานกันดี อ่านหนังสือได้ เล่นกีฬาได้ เป็นต้น			
๗. ลักษณะทางเพศตามวัย ร่างกายมีพัฒนาการทางเพศอย่างสมวัย คือ - หญิง เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของเต้านม มีขนรักแร้หรือขนหัวหน่าว มีประจำเดือน - ชาย เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของเต้านม เสียงแตก มีหนวด มีขนรักแร้หรือขนหัวหน่าว			
๘. การรับรู้และการใช้ภาษา : ทำรายงาน เขียนจดหมาย ย่อความ แต่งกลอน เริ่มอธิบายเหตุผลเชิงนามธรรมง่าย ๆ เป็นต้น			
๙. ด้านสังคม : เข้าร่วมกลุ่มและทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทยวัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (การเจริญเติบโตและพัฒนาการ)

สรุปความคิดเห็น : การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก
(เป็นข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองสนับสนุนและติดตามดูแลว่าเด็กได้ออกกำลังกาย และดูแลตนเองให้แข็งแรง			
๒. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กกินอาหารหรือจัดหาให้เด็กได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์ (ฝึกให้เด็กเลือกอาหารหรือจัดหาให้เด็กได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์และมีกินอย่างเพียงพอ)			
๓. ผู้ปกครองให้เด็กได้นอนพักผ่อนตามเวลาเหมาะสมกับอายุ			
๔. ผู้ปกครองฝึกทักษะให้เด็กทำความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า และที่พักของตนเองได้อย่างสม่ำเสมอ			
๕. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กดูแลที่พักอาศัยให้สะอาด มีระเบียบ ถูกสุขอนามัย			
๖. ผู้ปกครองเปิดโอกาสในการเรียนรู้และเกื้อกูลต่อการเรียนของเด็ก เช่น จัดที่ทำการบ้านให้เด็ก มีแสงสว่าง เพียงพอ ไม่มีสิ่งรบกวนสมาธิ จัดหาอุปกรณ์หนังสือ ของเล่น เป็นต้น			
๗. ผู้ปกครองพูดคุยทำความเข้าใจให้เด็กได้รับความรู้เรื่องสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและอารมณ์ไปสู่วัยรุ่น			
๘. ถ้าเป็นโรคเรื้อรังหรือมีความพิการ ผู้ปกครองได้พาเด็กไปรับบริการทางการแพทย์อย่างสม่ำเสมอ			
๙. ผู้ปกครองรับรู้และอธิบายที่มาของร่องรอยบาดแผลตามร่างกายได้ (ผู้ปกครองรับรู้และสามารถอธิบายบาดแผลในตัวเด็ก และการเจ็บป่วยของเด็กได้อย่างเหมาะสม)			
๑๐. เมื่อเด็กมีการเจ็บป่วยหรือ ได้รับบาดเจ็บ ให้การดูแลหรือปฐมพยาบาลเบื้องต้นด้วยตนเอง หากอาการไม่ดีขึ้นให้ส่งเด็กไปรับการรักษาในสถานพยาบาล			
๑๑. ผู้ปกครอง ดูแลให้เด็กไปรับบริการทางการแพทย์ตามนัด ตัวอย่างเช่นติดตามรักษาโรคจากการเจ็บป่วย พบทันตแพทย์/ทันตภิบาล ถ้ามีปัญหาสุขภาพช่องปากและฟัน หรือพาเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด (ตามสมุดสุขภาพ) เป็นต้น			
๑๒. ผู้ปกครอง ดูแลให้เด็กได้พบทันตแพทย์/ทันตภิบาลสม่ำเสมอ ถ้ามีปัญหา			
๑๓. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้ตรวจสายตาและช่องปาก เช่น เมื่อมีการตรวจที่โรงเรียน เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ด้านสุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็กด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สุขภาพจิตของเด็ก
(ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กรู้จักเชื่อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ความเป็นมาของครอบครัวตนเอง			
๒. รู้ว่าตัวเองถนัดกิจกรรมใด ไม่ถนัดกิจกรรมใด			
๓. เด็กรู้จักปกป้องสิทธิของตนและเคารพสิทธิของผู้อื่น			
๔. เด็กแสดงบทบาทได้ตรงกับเพศของตน			
๕. เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จ รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถ			
๖. เด็กบอกได้ถึงความต้องการของตนเอง และปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ			
๗. เด็กมั่นใจในตนเอง เช่นการที่เด็กสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเองอย่างมั่นใจ โดยไม่ต้องถามผู้ใหญ่ ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เลือกซื้อของเองได้ เลือกทำกิจกรรมที่ตนสนใจ สามารถอธิบายความต้องการของตนเองได้อย่างมีเหตุผล เป็นต้น			
๘. เด็กพูดคุยกสื่อสารบอกความรู้สึกของตนเองได้			
๙. เด็กเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างครอบครัวตนเองและผู้อื่น			
๑๐. เด็กมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศ เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเป็นหนุ่มเป็นสาว เป็นต้น			
๑๑. เด็กพอใจกับการเรียนหนังสือและการไปโรงเรียน			
๑๒. เด็กไปโรงเรียนได้ตามเวลา และ ไปอย่างสม่ำเสมอ			
๑๓. เด็กศึกษาอยู่ในระดับตามเกณฑ์อายุ			
๑๔. เด็กได้เรียนรู้สังคมนอกบ้านร่วมกับผู้ปกครอง เช่น เด็กไปสนามกีฬา ไปตลาด ไปวัด ไปพิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์ เป็นต้น			
๑๕. เด็กสังเกต เรียนรู้สังคมนอกบ้านด้วยตนเอง เช่น เมื่อไปทัศนศึกษากับครอบครัว หรือโรงเรียน เป็นต้น			
๑๖. เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของบ้าน โรงเรียนและสังคมได้			
๑๗. เด็กมีสมาธิทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้จนเสร็จ			
๑๘. เด็กเริ่มควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้บ้าง เช่น โกรธแล้ว ไม่อาละวาด เรียนดีเพื่อได้ของที่ต้องการ เป็นต้น			
๑๙. เมื่อทำผิด สามารถยอมรับผิด และขอโทษ			
๒๐. เด็กรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ได้ด้วยตนเองยังต้องการการเตือนเป็นบางครั้ง เช่น ทำการบ้านส่งครูตรงเวลา อ่านหนังสือก่อนสอบ ทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น			
๒๑. เด็กแสดงความรักมีน้ำใจต่อผู้อื่นหรือสัตว์ได้ เช่น ช่วยจูงคนแก่ แบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อน เป็นต้น			
๒๒. เด็กรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดีในทางคุณธรรม เช่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่คดโกง เป็นต้น			
๒๓. เด็กสามารถเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนทั้งสองเพศได้อย่างเหมาะสม			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๔. เด็กมีกิจกรรม เล่นกีฬา ศิลปะ ดนตรี หรืองานอดิเรกอย่างสม่ำเสมอ			
๒๕. ส่วนใหญ่เด็กมีความสุข			
๒๖. เด็กมักแสดงความกังวล หรือกลัวเกินเหตุ			
๒๗. เด็กมักลงโทษว่าตนเองเป็นต้นเหตุของปัญหา เช่น มองว่าตนเองทำให้พ่อแม่ ทะเลาะกัน เป็นต้น			
๒๘. เด็กสามารถจัดการความรู้สึกโกรธ ความคับข้องใจได้ด้วยตัวเอง			
๒๙. เด็กมีวิธีจัดการกับอารมณ์โกรธหรือคับข้องใจของตนเองอย่างเหมาะสม เช่น บอกความรู้สึกและคิดในทางดี รู้จักปรับความเข้าใจได้ หลีกเลี่ยงสถานการณ์หรือเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น เป็นต้น			
๓๐. เด็กมีผู้ใหญ่ที่เด็กไว้วางใจ และสามารถเล่าเรื่องส่วนตัวหรือพูดคุยปรึกษา หรือขอความช่วยเหลือได้			
๓๑. เด็กมีกิจกรรมที่ทำให้อารมณ์ผ่อนคลาย เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ศาสนา ธรรมชาติ (ตุนก เลี้ยงสัตว์ เดินป่า) เป็นต้น			
๓๒. ส่วนใหญ่เด็กทำกิจวัตรประจำวันด้วยตัวเองได้ตามเวลา			
๓๓. เด็กใช้เวลากับโทรศัพท์ ทีวี เล่นเกม หรืออินเทอร์เน็ตมากจนรบกวนกิจวัตรประจำวัน			
๓๔. เด็กต้องดูแลตนเองตามลำพังหรืออยู่กับเด็กด้วยกันโดยไม่มีผู้ใหญ่อยู่เสมอ ๆ			
๓๕. เด็กมักมีพฤติกรรมรุนแรง ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของ หรือใช้คำพูดที่หยาบคาย			
๓๖. เด็กมีพฤติกรรมลัดไผน เสี่ยงอันตราย เช่น ปีนป่ายที่สูง ซ้ำจักรยานผาดโผน เล่นไฟ หรือของมีคม เป็นต้น			
๓๗. เด็กมักแยกตัวอยู่ตามลำพัง ไม่สนใจเล่นกับผู้อื่น			
๓๘. เด็กมีปัญหาการเรียน ผลการเรียนต่ำลงอย่างชัดเจน			
๓๙. เด็กมักไม่มีสมาธิในการทำกิจกรรมให้เสร็จลุ่ล่ง			
๔๐. เด็กมักมีพฤติกรรมที่รบกวนต่อการดูแล เช่น ต่อต้าน ไม่เชื่อฟัง โกหกเป็นประจำ ขโมย กลับบ้านดึก เป็นต้น			
๔๑. เด็กมีพฤติกรรมที่รบกวนต่อสังคมนอกบ้าน เช่น ขโมย หนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน โกหกเป็นประจำ รังแกสัตว์ ช่มแหร่งรังแกผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ที่เล็กกว่า เป็นต้น			
๔๒. เด็กเล่นการพนัน			
๔๓. เด็กเคยมีเพศสัมพันธ์			
๔๔. เด็กสูบบุหรี่			
๔๕. เด็กดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์			
๔๖. เด็กรู้จักอดทนและรอคอยได้			
๔๗. เด็กช่วยเหลือและแบ่งปัน			
๔๘. เด็กดูแลสุขอนามัยส่วนตัวเองได้ เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน ตัดเล็บ สระผม เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๔๙. เด็กเริ่มหัดจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เช่น เตรียมอ่านหนังสือสอบ ผีกซ้อมดนตรี เป็นต้น			
๕๐. เด็กเริ่มหัดจัดสรรการใช้เงิน เช่น ซื้อของใช้ด้วยตนเอง ออมเงินบางส่วน ใช้เงินเป็นรายสัปดาห์ เป็นต้น			
๕๑. เด็กทำอาหารง่าย ๆ ด้วยตนเองได้			
๕๒. เด็กรับและต่อโทรศัพท์เองได้			
๕๓. เด็กรู้จักระมัดระวังตนเองให้ปลอดภัย เช่น รู้กฎจราจร การสวมหมวกและใช้เข็มขัดนิรภัย ไม่ให้ใครสัมผัสอวัยวะส่วนตัว ไม่ไปในสถานที่เปลี่ยว เป็นต้น			
๕๔. เด็กรู้เกี่ยวกับร่างกายในส่วนของที่ควรปกป้อง ไม่ให้ใครสัมผัสร่างกายบริเวณส่วนตัว (ใต้ร่มผ้า)			
๕๕. เด็กรู้จักป้องกันอันตรายจากบุคคลรอบตัว เช่น ไม่ให้บุคคลอื่นมาสัมผัสร่างกาย ไม่ไปไหนตามลำพังกับคนไม่รู้จัก ไม่อยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม ไม่ว่าใคร			
๕๖. เด็กสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้บ้าง และรู้จักขอความช่วยเหลือเมื่อต้องการ			
๕๗. เด็กรู้จักหลีกเลี่ยงหรือขอความช่วยเหลือเมื่อถูกคุกคามทางร่างกายหรือทางเพศ เช่น บอกปฏิเสธ หนี ขอความช่วยเหลือ เป็นต้น			
๕๘. เด็กเริ่มมีกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน			
๕๙. เด็กเริ่มเลือกที่จะแต่งตัวให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่			
๖๐. เด็กเริ่มปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบุคคล กาลเวลา สถานที่ เช่น รู้จักแสดงความเคารพต่อผู้ที่อาวุโส ไม่พูดเสียงดังในสถานที่ที่ต้องการความสงบ เป็นต้น			
๖๑. เด็กสามารถพูดคุย และกำหนดขอบเขตความใกล้ชิดต่อคนนอกครอบครัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์			
๖๒. เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กติกาในสังคมและศีลธรรม เช่น กฎระเบียบ ในโรงเรียน ข้อปฏิบัติทางศาสนา เป็นต้น			
๖๓. เด็กแสดงความผูกพันทางอารมณ์ แสดงความพึงพอใจเมื่อผู้ปกครองหลัก แสดงความสนใจ เอาใจใส่			
๖๔. เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องและเด็กอื่นเมื่อมีโอกาส			
๖๕. เด็กรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของครอบครัว รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจเมื่อถูกเลือกปฏิบัติ และมีปฏิกิริยาตอบโต้			
๖๖. เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนนอกครอบครัว			
๖๗. เด็กมีเพื่อน			
๖๘. เด็กพอใจในการทำกิจกรรมกับเพื่อน			
๖๙. เด็กรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน			
๗๐. เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียนหรือชุมชน			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก
(ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพจิต

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักเชื่อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ความเป็นมาของครอบครัวตนเอง			
๒. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ			
๓. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น ซักถุงเท้า ซุดชั้นใน หัดรีดเสื้อผ้า เป็นต้น			
๔. ผู้ปกครองมีข้อกำหนดในการดูโทรทัศน์และเล่นเกมของเด็กไม่เกินสองชั่วโมงต่อวัน			
๕. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กเริ่มรับผิดชอบงานบ้าน เช่น กวาดถูบ้าน ทิ้งขยะ รดน้ำต้นไม้ ล้างจาน หัดทำกับข้าวง่าย ๆ เป็นต้น			
๖. ผู้ปกครองเริ่มฝึกให้เด็กรู้จักใช้และออมเงิน เช่น ให้เบี้ยเลี้ยงเป็นรายสัปดาห์ เป็นต้น			
๗. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กหัดจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ เล่นกีฬาและดนตรี งานบ้าน เป็นต้น			
๘. ผู้ปกครองสนับสนุนและส่งเสริมในกิจกรรมที่เหมาะสมตามความสามารถและความสนใจของเด็ก			
๙. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตามวัย เช่น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทางเพศ ทางอารมณ์และการคบเพื่อน เป็นต้น			
๑๐. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กสื่อสารกับผู้อื่น เช่น ทักทาย พูดคุยโต้ตอบ เป็นต้น			
๑๑. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้สังคมนอกครอบครัว และสิ่งใหม่นอกชั้นเรียน โดยได้รับการพิจารณาจากผู้ปกครอง เช่น หัดศึกษา ร่วมกิจกรรมศาสนา เข้าค่าย เป็นต้น			
๑๒. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักวางตัวเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ การเคารพผู้ใหญ่ การมีส่วนร่วมในพิธีทางศาสนา เป็นต้น			
๑๓. ผู้ปกครองให้เด็กไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ			
๑๔. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กรับผิดชอบเรื่องการเรียนและการบ้าน และช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา			
๑๕. ผู้ปกครองให้คำปรึกษาเด็กในด้านการเรียน			
๑๖. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมและการประชุมของโรงเรียน			
๑๗. ผู้ปกครองให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องเผชิญกับสถานการณ์หรือข่าวสารที่ไม่เหมาะสม เช่น การทรมาณสัตว์ การดื่มสุรา ใช้สิ่งเสพติด กิจกรรมทางเพศ การพนัน เป็นต้น			
๑๘. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาของตนเองและผู้อื่น			
๑๙. ผู้ปกครองให้การตอบสนองในเชิงบวก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น แสดงการรับรู้ชื่นชม ให้รางวัล เป็นต้น			
๒๐. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กรู้จักแบ่งปัน การให้ การรับกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๒๑. ผู้ปกครองยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เช่น บอกเหตุผล ให้เด็กพูดบอกความรู้สึก แนะนำการควบคุมตนเอง ตั้งกฎกติกาและการทำโทษที่เหมาะสม เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๒. ผู้ปกครองกำหนดข้อตกลงร่วมกับเด็กในกติกาของครอบครัว			
๒๓. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติตามกติกาของบ้านและกฎของโรงเรียน			
๒๔. ผู้ปกครองให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาในบ้าน เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ การทำความเคารพทางศาสนา			
๒๕. ผู้ปกครองพาเด็กไปเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ฟังคำสอนและทำบุญที่ศาสนสถาน เป็นระยะ			
๒๖. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กควบคุมตนเองในสิ่งที่ไม่ควรทำ เช่น ให้เด็กทบทวน แยกแยะความถูกผิด ให้คำแนะนำ เป็นต้น			
๒๗. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กยับยั้งอารมณ์ เช่น เตือนเมื่อเด็กโกรธ แนะนำ เป็นต้น			
๒๘. ผู้ปกครองยอมรับและตอบสนองเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึก			
๒๙. ผู้ปกครองแสดงออกถึงความรัก ความผูกพันต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น ปลอบโยนสัมผัสอย่างเหมาะสม เป็นต้น			
๓๐. ผู้ปกครองให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ดูแลเอาใจใส่ เมื่อเด็กป่วย ทุกข์ใจ หรือ ต้องการ ความช่วยเหลือ			
๓๑. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในความหวาดกลัว หรือไม่มั่นใจ เช่น เมื่อขัดแย้ง กับเพื่อน หรือประสบกับสถานการณ์ของการใช้ความรุนแรง เป็นต้น			
๓๒. ผู้ปกครองและครอบครัวปฏิบัติต่อเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง เช่น การซ้ำเติม การลงโทษ การดุด่าด้วยคำหยาบคาย การประชดประชัน ตำหนิ กดดัน เคี้ยวเชี่ยน หรือเกลียดชัง หรือทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นที่ที่ต้องการบอຍ ๆ เป็นต้น			
๓๓. ผู้ปกครองไม่ให้เด็กรับผิดชอบกับความทุกข์และปัญหาของผู้ใหญ่ หรือใช้เด็กเป็นที่ระบายอารมณ์			
๓๔. ผู้ปกครองช่วยให้เด็กระบายและควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อโกรธ กลัว เศร้า เสียใจ หรือ กังวล เป็นต้น			
๓๕. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา หรือเมื่อมีความคับข้องใจ เช่น ปัญหาการเรียน ถูกข่มขู่รังแก หลงทาง เจ็บป่วย เป็นต้น			
๓๖. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กมีกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผ่อนคลายทางอารมณ์ด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ศาสนา ธรรมชาติ (ตุนก เลี้ยงสัตว์ เดินป่า) เป็นต้น			
๓๗. ผู้ปกครองและครอบครัวยอมรับว่าเด็กเป็นสมาชิกและไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ความต้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีสัน รูปร่าง หน้าตา ฯลฯ			
๓๘. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว เช่น ไปเที่ยว กับครอบครัว สังสรรค์กับเครือญาติ ร่วมทำงานบ้าน เป็นต้น			
๓๙. มีผู้ใหญ่ที่เป็นที่พึ่งของเด็กอย่างน้อย ๑ คน			
๔๐. ผู้ที่เป็นที่พึ่งของเด็กเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมและคุ้นเคยกับเด็ก			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๔๑. ผู้ปกครองมีแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกันโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นหลัก			
๔๒. ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ			
๔๓. ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องและเด็กอื่น			
๔๔. ผู้ปกครองส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวแสดงความอ่อนโยน เอื้ออาทรและเห็นอกเห็นใจต่อกัน			
๔๕. ผู้ปกครองรับรู้และติดตามถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ๆ ภายในครอบครัว			
๔๖. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กพบญาติพี่น้องและมีการเยี่ยมเยียนตามความเหมาะสม			
๔๗. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องชาติพันธุ์ ความด้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีผิว รูปร่างหน้าตา			
๔๘. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กในโรงเรียนและชุมชน			
๔๙. ผู้ปกครองสนับสนุนเด็กให้สร้างมิตรภาพกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๕๐. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กแต่งตัวอย่างเหมาะสมกับอายุ เพศ และสภาพแวดล้อม			
๕๑. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กรู้จักส่วนของร่างกายที่เป็นบริเวณส่วนตัวและควรปกปิดให้มิดชิด			
๕๒. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กดูแลทำความสะอาดอวัยวะในร่มผ้าและชุดชั้นในด้วยตนเอง			
๕๓. ผู้ปกครองแนะนำเด็กไม่ให้คนอื่นมาสัมผัสเด็กอย่างใกล้ชิด เช่น จับต้องอวัยวะในร่มผ้า จูบ หอมแก้ม เป็นต้น			
๕๔. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นตามพัฒนาการ และความสนใจของเด็ก โดยไม่รบกวน หรือแทรกแซงเปลี่ยนความสนใจอย่างไม่เหมาะสม ขณะที่เด็กกำลังสนใจในการเล่น หรือเรียนรู้			
๕๕. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักปกป้องสิทธิส่วนตัวของตนและเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น เช่น บอกถึงความต้องการของตนเอง และปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ ไม่หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต ไม่ข่มขู่รังแกคนอื่น บอกถึงความต้องการของตนเอง และปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ เป็นต้น			
๕๖. ผู้ปกครองยอมรับความเป็นตัวของตัวเองของเด็กและเปิดโอกาสให้เด็กสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองได้บ้าง เช่น การเลือกทำกิจกรรม การคบเพื่อน การแต่งตัว เป็นต้น			
๕๗. ผู้ปกครองป้องกันไม่ให้เด็กร่วมรับรู้พฤติกรรมที่น่ากลัวและไม่เหมาะสมของผู้ใหญ่ เช่น การใช้ความรุนแรง พฤติกรรมทางเพศ การกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น			
๕๘. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กมีพฤติกรรมและการวางตัวที่เหมาะสม เช่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักรอคอยตามคิว ทำตามกฎหมาย เป็นต้น			
๕๙. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการดำเนินชีวิตเช่น มีสัมพันธภาพอย่างเหมาะสมต่อบุคคลอื่น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง เคารพสิทธิและสมบัติของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นต้น			
๖๐. ผู้ปกครองปฏิบัติตามกฎหมาย			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๖๑. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมทางเพศ เช่น แต่งตัวเรียบร้อย ไม่ประพฤติผิดทางเพศ			
๖๒. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กหลีกเลี่ยงสถานการณ์อันตราย เช่น ไม่รับของหรือไปกับคนแปลกหน้า ไม่เข้าใกล้กลุ่มคนที่กำลังทะเลาะวิวาท ไม่อยู่ใกล้คนเมาสุรา หรือใช้สารเสพติด เป็นต้น			
๖๓. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมาสัมผัสร่างกายในส่วนที่ควรปกป้อง เช่น ปาก หน้าอก ก้น และอวัยวะเพศ เป็นต้น			
๖๔. ผู้ปกครองฝึกให้เด็กมีวิธีการจัดการความขัดแย้งอย่างเหมาะสม เช่น รับฟังความคิดเห็น ยอมรับผิด ปรับปรุงตัว เป็นต้น			
๖๕. ผู้ปกครองระวังไม่ปล่อยให้มีการทะเลาะหรือรังแกกันในระหว่างเด็ก			
๖๖. ผู้ปกครองกำหนดและฝึกให้เด็กปฏิบัติตามกฎแห่งความปลอดภัย เช่น ไม่เล่นใกล้แหล่งน้ำ ไม่เล่นบนถนน ไม่เล่นของมีคม ขออนุญาตเมื่อต้องการออกนอกบริเวณที่ปลอดภัย เป็นต้น			
๖๗. ผู้ปกครอง ป้องกันและฝึกทักษะเด็กให้เด็กปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่ป้องกันได้ เช่น ไม่ว่ายน้ำในแม่น้ำไหลเชี่ยว ไม่ขี่จักรยานบนถนนที่มีรถพลุกพล่าน เป็นต้น			
๖๘. ผู้ปกครองไม่ให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับของมีค่า ยานยนต์หลัก เหมืองและเครื่องตีผสม แอลกอฮอล์ สารเสพติดหรือสารพิษ			
๖๙. ผู้ปกครองฝึกทักษะในการเผชิญสถานการณ์อันตราย เช่น หนี ตะโกนขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ และฝึกหัดแจ้งเหตุร้ายที่หมายเลข ๑๙๑ รู้วิธีติดต่อผู้ปกครองยามฉุกเฉิน เป็นต้น			
๗๐. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางเพศ เช่น ไม่แต่งกายล่อแหลม ไม่เดินทางในยามวิกาลโดยลำพัง เป็นต้น			
๗๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กวางตัวกับคนแปลกหน้าอย่างเหมาะสม			
๗๒. ผู้ปกครองต้องติดตามสอดส่องเรื่องความปลอดภัยของเด็กเป็นระยะ ๆ โดยต้องรู้ที่อยู่และกิจกรรมที่เด็กทำในขณะนั้น			
๗๓. ผู้ปกครองปกป้องเด็กและสอนให้เด็กปกป้องตนเองจากบุคคลอันตราย เช่น เพื่อนเกเร บุคคลเสพยาเสพติด บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ บุคคลที่เสพยาผิดทางเพศ หรือเมาสุรา เป็นต้น			
๗๔. ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัย เช่น โดยสารรถจักรยานยนต์ โดยใส่หมวกนิรภัย ไม่ขับขี่รถจักรยานยนต์โดยตนเอง เป็นต้น			
๗๕. ผู้ปกครองเก็บอาวุธไว้ในที่ซึ่งเด็กไม่สามารถหยิบได้			
๗๖. ห้องพักเด็กและที่พักอาศัยมีประตูหน้าต่างที่สามารถป้องกันการบุกรุกจากบุคคลภายนอกได้ตามสมควร			
๗๗. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กเล่นของเล่นที่ไม่อันตราย เช่น ของเล่นที่ไม่มีความแหลมคม ไม่แตกหักง่าย เป็นต้น			
๗๘. ผู้ปกครองจัดภายในและภายนอกบริเวณที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัย เช่น มีรั้วรอบขอบชิด มีระเบียบกันตึกจากที่สูง การปิดกั้นบริเวณบ่อน้ำ เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว (ของผู้ปกครองหลัก)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. มีบริการในชุมชนที่ครอบครัวอยู่อาศัย			
๑.๑ โรงพยาบาล หรือศูนย์บริการอนามัย หรือสถานพยาบาล			
๑.๒ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือเด็กปฐมวัย			
๑.๓ โรงเรียนอนุบาล			
๑.๔ โรงเรียนหรือสถานศึกษา			
๑.๕ สถานีตำรวจ			
๑.๖ วัด หรือโบสถ์ หรือมัสยิด			
๑.๗ ที่ทำการทะเบียนราษฎรและปกครอง			
๑.๘ บริการสังคมสงเคราะห์ เช่น ศูนย์ให้คำแนะนำปรึกษา หรือศูนย์สงเคราะห์อื่น ๆ เป็นต้น			
๑.๙ สนามเด็กเล่น/สนามกีฬา/ศูนย์เยาวชน			
๑.๑๐ สวนสาธารณะ/ป่าชุมชน			
๑.๑๑ บริการชุมชน เช่น อบต. เป็นต้น			
๒. ครอบครัวไปใช้บริการดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ ถ้าได้ไปใช้บริการหรือไม่ได้ไปใช้บริการโปรดระบุ			
๓. ในชุมชนที่ครอบครัวอาศัยอยู่มีการรวมตัวกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่ก่อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในชุมชน ถ้ามีโปรดระบุ (เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียนปลอดภัย ชมรมครอบครัว เป็นต้น)			
๔. ครอบครัวได้รับการช่วยเหลือหรือถูกปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ และโปรดระบุด้วยว่าจากใคร (บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน เป็นต้น)			
๔.๑ ได้รับการปลอบโยนหรือสามารถปรับทุกข์			
๔.๒ การช่วยเหลือด้านการเงิน การงานหรือเรื่องอื่น ๆ ที่ครอบครัวร้องขอ			
๔.๓ การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือทางออกของครอบครัว			
๔.๔ มีบริการต่าง ๆ ที่จะดูแลส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น สนามกีฬา เป็นต้น			
๔.๕ ครอบครัวรู้สึกที่ได้รับการยอมรับในชุมชน			
๔.๖ สมาชิกในครอบครัวมีประสบการณ์ที่ถูกตั้งข้อรังเกียจหรือถูกก่อกวนคุกคามจากคนหรือผู้อื่นในชุมชน			
๔.๗ ครอบครัวมีเพื่อนในชุมชน			
๔.๘ ครอบครัวเข้าร่วมกับองค์กรหรือกิจกรรมในชุมชนโปรดระบุตัวกิจกรรมที่เข้าร่วม			
๔.๙ อื่น ๆ โปรดระบุ			
๕. ครอบครัวมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอนอยู่ในบ้านเช่าที่ไม่ถูกไล่ออ อยู่มานานไม่มี การโยกย้าย มีสัญญา เป็นครอบครัวเร่ร่อนไม่มีที่อยู่หรืออาศัยอยู่ในที่พักพิงชั่วคราว			
๖. ครอบครัวอยู่ในสถานะที่จะถูกขับไล่ที่อยู่			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๗. บ้านพักสะอาดไม่อยู่กันแออัดมากเกินไป มีการจัดแบ่งสัดส่วนพื้นที่การใช้สอยได้อย่างเหมาะสม เช่น มีฉากกั้น มีสัดส่วนของที่นอน			
๘. ที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนที่ไม่แออัดมากเกินไป ปลอดภัยจากแหล่งอบายมุขต่าง ๆ และไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย			
๙. ผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว			
๑๐. การทำงานมีความมั่นคงเช่น-มีงานทำต่อเนื่องในช่วง ๓ เดือน เป็นต้น			
๑๑. มีสมาชิกของครอบครัวที่กำลังทำงาน			
๑๒. ครอบครัวไม่มีหนี้			
๑๓. ครอบครัวไม่ต้องมีการผ่อนชำระหนี้จากการซื้อสินค้าหรือสิ่งของต่าง ๆ			
๑๔. มีการเรียกร้องสิทธิค่าจ้างในกรณีที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน			
๑๕. มีเงินใช้เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน เช่น เจ็บป่วย อุบัติเหตุ เป็นต้น			
๑๖. ต้องทำงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากงานประจำเพื่อหารายได้			
๑๗. มีการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับรายรับ			
๑๘. ถ้ามีหนี้ มีการผ่อนชำระลดหนี้			
๑๙. อื่น ๆ ระบุ..... (เช่น เล่นหวย เล่นหุ้น เป็นต้น)			
๒๐. มีสภาวะวิกฤตของครอบครัวที่ยังไม่ได้รับการเยียวยาในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่			
๒๐.๑ การเสียชีวิตของคู่สมรส			
๒๐.๒ การหย่าร้าง			
๒๐.๓ การแยกทาง/การแยกกันอยู่ของคู่สมรส			
๒๐.๔ การติดคุก			
๒๐.๕ การตายของสมาชิกครอบครัว ญาติ			
๒๐.๖ การแต่งงานใหม่			
๒๐.๗ การคุกคามจากคู่สมรสเก่า			
๒๐.๘ การถูกออกจากงาน			
๒๐.๙ การเกษียณ			
๒๐.๑๐ การเสียชีวิต			
๒๐.๑๑ การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและภัยพิบัติ			
๒๑. สภาวะวิกฤตอื่น ๆ เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การนอกใจคู่สมรส ปัญหาครอบครัว เป็นต้น			
๒๒. มีการสลับบทบาทกันของผู้ปกครองในเรื่องการหารายได้สู่ครอบครัว			
๒๓. เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งภายในครอบครัวมีบุคคลหลักในการจัดการปัญหาหรือไม่ ถ้ามีโปรดระบุบุคคล			
๒๔. พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองไม่สามารถจัดการปัญหาความขัดแย้งของพี่น้อง หรือคนในครอบครัวได้ เช่น การทำร้ายกันระหว่างพี่น้อง เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙- ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๕. พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูมีการดูแลเด็กที่ลดลงเนื่องจากต้องเลี้ยงดูเด็กอื่น ซึ่งเป็นลูกของสมาชิกในครอบครัวด้วย			
๒๖. เด็กถูกเรียกร้องให้หารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว			
๒๗. สมาชิกในครอบครัวหาผลประโยชน์จากเด็กหรือบุคคลอื่นในครอบครัวอย่าง ไม่เหมาะสม			
๒๘. มีการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ			
๒๙. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อพี่น้องไม่เข้าใจและไม่ชอบตัวเด็ก			
๓๐. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อศักยภาพของบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองที่จะให้การดูแลต่อเนื่อง			
๓๑. บุคคลในครอบครัวมีการแสดงความรัก ความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกัน			
๓๒. สมาชิกในครอบครัวมีสภาวะดังนี้ หรือไม่			
๓๒.๑ สุขภาพกายไม่ปกติ			
๓๒.๒ สุขภาพจิตไม่ปกติ			
๓๒.๓ มีปัญหาพฤติกรรม			
๓๒.๔ ทุพพลภาพทางกาย			
๓๒.๕ ปัญหาการบกพร่องทางการเรียน			
๓๒.๖ ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส			
๓๒.๗ ดื่มสุราจนเป็นปัญหา			
๓๒.๘ การใช้สารเสพติด			
๓๒.๙ ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวมีประวัติการใช้ความรุนแรง			
๓๒.๑๐ มีสมาชิกในครอบครัวใช้จ่ายเงินเกินตัว			
๒๑.๑๑ ปัญหาอื่น ๆ ที่กำลังประสบ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

กฎหมาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กและพี่น้องของเด็กมีการจดทะเบียนการเกิด ถ้าไม่มีให้ระบุเหตุผล			
๒. เด็กมีผู้ปกครองตามกฎหมาย			
๓. เด็กได้เรียนหนังสือตามการศึกษาภาคบังคับ			
๔. เด็กได้สิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับบริการด้านสาธารณสุข			
๕. เด็กได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายต่าง ๆ โดยผู้ปกครองดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก
(เป็นข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด - ปัจจุบัน)

๑. ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่ออื่นที่เด็กถูกเรียก.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เลขประจำตัวของเด็ก (ตรวจสอบได้จากทะเบียนบ้าน) .....
๒. เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ถ้าไม่มีระบุเหตุผล.....ศาสนา.....
๓. เด็กมีใบเกิด มี ไม่มีระบุเหตุผล.....
๔. ที่อยู่ตามทะเบียน ไม่มี มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....
ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
เบอร์โทรศัพท์.....
๕. ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....
สถานที่ใกล้เคียง .....
- ลักษณะชุมชนและสภาพแวดล้อม (ตัวอย่างเช่น ชุมชนเมือง ชุมชนแออัด ชุมชนที่มียาเสพติด อื่น ๆ ระบุ)
.....
๖. ตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองหรือผู้ปกครองหลักของเด็กเรียงตามลำดับ
- ๖.๑ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
- ๖.๒ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
- ๖.๓ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
- ๖.๔ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
๗. เด็กได้เข้าเรียนหนังสือตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ
- ได้เรียน
- ในระบบโรงเรียนได้เรียนในระดับชั้น..... ชื่อโรงเรียน.....
- นอกโรงเรียน
- เรียนการศึกษานอกโรงเรียนได้เรียนในระดับชั้น..... ชื่อโรงเรียน.....
- กรณีเรียนที่บ้าน (Home school) ได้เรียนในระดับชั้น.....เรียนสัปดาห์ละ..... วัน วันละ..... ชั่วโมง
- ไม่ได้เรียน ระบุเหตุผล.....
ระบุขั้นสุดท้ายที่เรียนจบ.....
๘. มีประวัติเคยถูกทารุณกรรม ไม่มี มี ระบุ.....
๙. มีประวัติเคยถูกทอดทิ้ง ไม่มี มี ระบุ.....
๑๐. เด็กเคยประสบอุบัติเหตุจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
๑๑. เด็กเคยเจ็บป่วยจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๙ - ๑๒ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๑๒. เด็กมีโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๓. เด็กมีความพิการทางกาย	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๔. เด็กมีปัญหาพัฒนาการ/สติปัญญา	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๕. การอพยพย้ายถิ่น	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๖. เด็กต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงานหรือประกอบอาชีพหรือไม่	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่.....
๑๗. เด็กประกอบอาชีพหรือไม่	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่ระบุ.....
๑๘. มีประวัติติดสารเสพติด (บุหรี่ยาเสพติด)	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๑๙. เคยกระทำผิดทางอาญา	☐ ไม่มี	☐ มี ระบุ.....
๒๐. เด็กหญิงมีประวัติเคยตั้งครรภ์หรือเด็กชายมีประวัติมีบุตร	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่ ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

ประวัติครอบครัวของเด็ก

๑. ชื่อบิดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
๒. ชื่อมารดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
๓. สถานภาพของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
  - ๑) การจดทะเบียนสมรส
    - จดทะเบียน   ไม่ได้จดทะเบียน   หย่าร้าง
  - ๒) สถานภาพการอยู่ด้วยกัน
    - อยู่ด้วยกัน   แยกกันอยู่
  - ๓) สถานภาพของบิดามารดา
    - บิดามารดาทั้งคู่ยังมีชีวิตอยู่   บิดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว
    - มารดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว   เสียชีวิตแล้วทั้งคู่
  - ๔) สถานภาพการอยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดา
    - บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ชื่อ..... เกี่ยวข้องเป็น.....
    - เด็กอาศัยอยู่กับบิดามารดา
    - เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่งโดยไม่มีคูครองหรือคู่สมรสใหม่
    - เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่ง โดยมีคูครองหรือคู่สมรสใหม่
 ถ้าคูครองหรือคู่สมรสใหม่ มีลูกติดโปรดระบุรายละเอียด .....
    - เด็กไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
๔. ในครอบครัวมีพี่น้อง.....คน เด็กเป็นบุตร/ธิดาคนที่..... ให้เรียงชื่อพี่น้องตามลำดับ (เป็นพี่น้องร่วมมารดา
 พี่น้องร่วมบิดา พี่น้องร่วมบิดามารดา นอกเหนือจากนั้นอยู่ในข้อต่อไป)
  - ๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๕. สมาชิกของครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันมีจำนวน ..... คน
- ๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ.....รายได้.....
- ๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ.....รายได้.....
- ๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ.....รายได้.....
- ๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ.....รายได้.....
- ๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ.....รายได้.....
- ๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ.....รายได้.....
๖. บิดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....
๗. มารดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....
๘. บิดาหรือมารดาต้องเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง ไม่ใช่ ใช่ ระบุบุคคล.....
๙. บุคคลในครอบครัวมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือ สติปัญญา ไม่มี มี ระบุ.....
๑๐. ครอบครัวมีประวัติรับบริการด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ไม่มี มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองหลักของเด็ก

ผู้ปกครองหลักคือผู้ที่มีอิทธิพลในการดูแลเด็กหรือมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก

๑. เด็กมีผู้ปกครองหลักจำนวน.....คน ให้เรียงลำดับตามความสำคัญในการดูแลเด็ก

๑.๑ ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี .....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ ..... ชั่วโมง
 ช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....

๑.๒ ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี .....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ ..... ชั่วโมง
 ช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....

๑.๓ ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....
 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี .....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ ..... ชั่วโมง
 ช่วงเวลาที่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....

๒. ถ้าผู้ปกครองหลักไม่ใช่บิดามารดา ระบุเหตุผล .....

๓. ลักษณะงานของผู้ปกครองหลักมีผลกระทบต่อารดูแลเด็กเนื่องจาก (ตอบข้อมูลเฉพาะผู้ปกครองในข้อ ๑.๑)

ต้องทำงานควบคู่กับการดูแลเด็ก ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....

ทำงานเป็นกะ ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....

ทำงานผิดกฎหมาย ไม่ใช่ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....

อื่น ๆ ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

๔. ผู้ปกครองมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ไม่มี

ถ้ามี

จากตัวผู้ปกครอง ระบุ .....

.....
.....

จากตัวเด็ก ระบุ .....

.....
.....

๕. ปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความวิตกกังวลหรือรบกวนความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก (ระบุ เช่น ปัญหาการเงิน ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาระหว่างคู่สมรส ปัญหาความเจ็บป่วยของผู้ปกครองหรือเด็ก เป็นต้น)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปประวัติ/สภาวะทางกาย อารมณ์จิตใจของผู้ปกครอง

ประวัติ/สภาวะทางกาย-จิต	บิดา			มารดา			ผู้ปกครองหลัก		
	ไม่มี	มี	ระบุ	ไม่มี	มี	ระบุ	ไม่มี	มี	ระบุ
๑. ความพิการทางกาย เช่น แขนขาด พิการมือ เท้า แขนขา อัมพาต เป็นต้น									
๒. มีโรคประจำตัว มีการเจ็บป่วยเรื้อรังด้านร่างกาย									
๓. การเจ็บป่วยเรื้อรังของอารมณ์จิตใจ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ									
๔. มีความบกพร่องทางสติปัญญา									
๕. ความผิดปกติทางสมอง เช่น บกพร่องทางสติปัญญา การพูด การเคลื่อนไหว เป็นต้น									
๖. ประสบสัผัสสัมผัสบกพร่อง (เช่น เป็นใบ้ หูตึง มีปัญหาสายตาอย่างมาก ตาบอด เป็นต้น)									
๗. ประวัติการถูกละเมิดกรรมในวัยเด็ก									
๘. ประวัติเคยทารุณกรรมเด็ก									
๙. มีประวัติเคยใช้ความรุนแรงต่อสมาชิกของครอบครัว									
- มีประวัติเคยลงโทษเด็กรุนแรง									
- มีประวัติการใช้ความรุนแรงต่อสถานการณ์อื่น ๆ									
๑๐. ปัจจุบันกำลังถูกดำเนินคดีอาญาอยู่									
๑๑. มีประวัติเคยกระทำความผิดทางอาญา									
๑๒. การใช้เหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์									
๑๓. การใช้สารเสพติด									

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกายและพัฒนาการ) (เป็นข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

๑. สุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กมีสุขภาพแข็งแรง (หมายเหตุ สุขภาพแข็งแรง หมายถึง ไม่มีการเจ็บป่วย หรือถ้ามีการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บไม่เกินครั้งละ ๗ วัน ไม่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บรุนแรงที่รบกวนต่อกิจกรรมตามปกติ กิน นอน การเรียน เล่น ของเด็ก เมื่อมีการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเจ็บป่วยนานกว่า ๗ วัน เด็กได้รับการรักษาจากสถานพยาบาล ถ้าไม่ไปเนื่องจากสาเหตุใด			
๒. บาดเจ็บบ่อย ๆ จากอุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บอย่างรุนแรง รวมถึงแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ระบุ การบาดเจ็บ ความถี่และเหตุการณ์ สาเหตุ ถ้ามีการบาดเจ็บบ่อยหรือรุนแรง ไม่สามารถอธิบายสาเหตุ หรือไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม			
๓. เด็กเป็นโรคเรื้อรัง โรคประจำตัว หรือโรคที่ทำให้เกิดปัญหาในการดูแลที่มีปัญหา ค่าใช้จ่ายเป็นต้น ตัวอย่างเช่น ลมชัก หอบหืด โรคหัวใจ หวัดเรื้อรัง โรคภูมิแพ้ โรคเลือด ธาลัสซีเมีย เบาหวาน ไตวาย มะเร็ง เอดส์ เป็นต้น			
๔. มีความพิการทางร่างกาย และ/หรือ สมอง - ความพิการทางร่างกาย หมายถึง ตาบอด หูหนวก แขนขาพิการ รูปร่างพิการ เป็นต้น - ความพิการทางสมอง หมายถึง บกพร่องทางสติปัญญาและการเรียนรู้ การพูด การเคลื่อนไหว หรือมีโรคลมชัก			
๕. เมื่อเด็กมีความพิการ โรคเรื้อรัง หรือโรคประจำตัว เด็กได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง			
๖. ปัสสาวะรดที่นอน ความถี่.....			
๗. กลั้นอุจจาระไม่ได้ ถ่ายอุจจาระไม่เป็นที่ ถ่ายอุจจาระเปื้อนกางเกง ความถี่.....			
๘. ได้รับอาหารครบ ๓ มื้อ และครบ ๕ หมู่ ตามวัยอย่างเพียงพอ			
๙. เด็กได้นอนหลับอย่างเพียงพอ ๘ - ๙ ชม. ต่อคืน และไม่ถูกรบกวนระหว่างนอน			
๑๐. ขณะอยู่บ้าน เด็กมีช่วงเล่นหรือพักผ่อน อย่างน้อย ๒ ชั่วโมงต่อวัน เช่น นอนพัก การเล่นในร่มและกลางแจ้ง เป็นต้น			
๑๑. คีระขะ ใบหน้า เส้นผม ลำตัว แขนขา มือเท้าและผิวหนัง สะอาด ไม่มีเหูด่าง ไม่มีเหา ไม่มีเห็บ ไม่มีเห็บกัด ไม่มีเห็บกัด ไม่มีบาดแผล รอยฟกช้ำ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑๒. ช่องปากและฟัน สะอาดไม่มีกลิ่นและคราบสกปรก ไม่มี การติดเชื้อ ไม่มีแผล ไม่มีฟันผุรบกวนต่อการกิน มีการทำความสะอาดช่องปากอย่างสม่ำเสมอ			
๑๓. อวัยวะเพศ ทวารหนักและผิวหนังโดยรอบสะอาด ไม่มีบาดแผลเรื้อรัง ไม่มี การติดเชื้อ ไม่มีตกขาว ไม่มีเลือดออก ไม่มีรอยฟกช้ำภายในร่มผ้า (ใช้วิธีสอบถาม)			
๑๔. เมื่อเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บต้องได้รับการดูแลทันต่อเหตุการณ์ ปฐมพยาบาล เบื้องต้น พบแพทย์หรือพาไปสถานพยาบาลเมื่อจำเป็น			
๑๕. ได้รับการตรวจช่องปากและฟันจากทันตแพทย์/ทันตภิบาล เมื่อมีความผิดปกติ หากไม่สามารถพาไปพบได้ให้ระบุรายละเอียด			
๑๖. เด็กได้รับวัคซีนตามกำหนด			

๒. การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. น้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๒. ส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๓. กล้ามเนื้อทำงานได้ : การเคลื่อนไหวปกติ การทำงานของกล้ามเนื้อและสายตา สัมพันธ์กัน เช่น เล่นกีฬา เรียนหนังสือ ทำงาน เป็นต้น			
๔. การมองเห็น เช่น ไม่เดินชนสิ่งของ 'ไม่ต้องดูโทรทัศน์ใกล้ ๆ ถ้าเข้าโรงเรียนแล้ว สามารถมองเห็นกระดานดำได้ชัดเจน และได้รับการตรวจวัดสายตาเมื่อสงสัย เป็นต้น			
๕. การมองเห็น : สายตาสั้น ยาว เอียง ตาเหล่ เป็นต้น			
๖. ลักษณะทางเพศตามวัย ร่างกายมีพัฒนาการทางเพศอย่างสมวัย คือ หญิง มีการเปลี่ยนแปลงของเต้านม มีขนรักแร้หรือขนหัวเหน่า มีประจำเดือน เป็นต้น ชาย มีการเปลี่ยนแปลง เช่น เสียงแตก มีหนวด มีขนรักแร้หรือขนหัวเหน่า เป็นต้น			
๗. การได้ยินบกพร่อง : หูตึง หรือหูหนวก เป็นต้น			
๘. ด้านสังคม : พอใจ สนใจแสวงหากลุ่มเพื่อน ต้องการการยอมรับจากกลุ่มอยู่กับ กลุ่มเพื่อนได้ดี ไม่มีอารมณ์ผิดปกติหรือพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (การเจริญเติบโตและพัฒนาการ)

สรุปความคิดเห็น : การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กต้องการการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (เป็นข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้ออกกำลังกาย และดูแลตนเองให้แข็งแรง			
๒. ผู้ปกครองติดตามดูแลหรือจัดหาให้เด็กได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์และมีกินอย่างเพียงพอ			
๓. ผู้ปกครองให้เด็กได้นอนพักผ่อนเพียงพอเหมาะสมกับอายุ.			
๔. ผู้ปกครองติดตามดูแลให้เด็กรักษาสุขภาพอนามัยด้านร่างกายอย่างสม่ำเสมอ เช่น ร่างกาย เสื้อผ้าสะอาดไม่มีกลิ่น เป็นต้น			
๕. ผู้ปกครองติดตามและดูแลที่พักอาศัยให้สะอาด ถูกสุขอนามัย มีระเบียบ			
๖. ผู้ปกครองหลักจัดให้มีบริเวณที่จะให้เด็กอยู่เป็นส่วนตัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาและการเรียนรู้			
๗. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้รับความรู้เรื่องสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงของร่างกายไปสู่วัยหนุ่มสาว ให้ความรู้เรื่องการเกิดอารมณ์ทางเพศ และวิธีแก้ไข การดูแลสุขภาพตนเอง ความรับผิดชอบและคุณธรรม การคบเพื่อนต่างเพศ เจือปนใจทางสังคมและทัศนคติ ตลอดจนค่านิยมต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างถูกต้อง			
๘. ถ้าเป็นโรคเรื้อรังหรือมีความพิการ ผู้ปกครองได้พาเด็กไปรับบริการทางการแพทย์อย่างสม่ำเสมอ			
๙. ผู้ปกครองรับรู้และอธิบายที่มาของร่องรอยบาดแผลตามร่างกายได้ (ผู้ปกครองรับรู้และสามารถอธิบายบาดแผลในตัวเด็ก และการเจ็บป่วยของเด็กได้อย่างเหมาะสม)			
๑๐. เมื่อเด็กมีการเจ็บป่วยหรือ ได้รับบาดเจ็บ ให้การดูแลหรือปฐมพยาบาลเบื้องต้น หากอาการไม่ดีขึ้นให้ส่งเด็กไปรับการรักษาในสถานพยาบาล			
๑๑. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กไปรับบริการทางการแพทย์ตามนัด ตัวอย่างเช่น ติดตามรักษาโรคจากการเจ็บป่วย พบทันตแพทย์/ทันตภิบาล ถ้ามีปัญหาสุขภาพช่องปากและฟัน หรือพาเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด (ตามสมุดสุขภาพ) เป็นต้น			
๑๒. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้พบทันตแพทย์/ทันตภิบาลสม่ำเสมอ ถ้ามีปัญหา			
๑๓. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้ตรวจสายตาและช่องปาก เช่น เมื่อมีการตรวจที่โรงเรียน เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สรุปผลศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ด้านสุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็กด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สุขภาพจิตของเด็ก (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กรู้จักเชื่อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ความเป็นมาของครอบครัวตนเอง			
๒. เด็กรู้จักจุดเด่น/จุดแข็งและจุดด้อย/จุดแข็งของตนเอง			
๓. เด็กรู้จักปกป้องสิทธิของตนและเคารพสิทธิของผู้อื่น			
๔. เด็กพอใจในเพศของตน			
๕. เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จ รับรู้ว่าคุณเองมีความสามารถในด้านใด			
๖. เด็กบอกได้ถึงความต้องการของตนเองและปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง			
๗. เด็กมั่นใจในตนเอง เด็กสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง และตัดสินใจเองได้ในเรื่องของความรับผิดชอบส่วนตัว เช่น เลือกซื้อของ เดินทางไปกลับ ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เลือกซื้อของเองได้ เดินทางไปกลับด้วยตนเองในระยะสั้น ๆ ได้ เป็นต้น			
๘. เด็กรู้สึกว่าจะไม่สามารถควบคุมหรือจัดการสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้เลย			
๙. เด็กพูดคุยสื่อสารบอกความรู้สึก แสดงความเห็นและเหตุผลได้			
๑๐. เด็กเริ่มเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันของบุคคลภายในครอบครัวและสังคมภายนอก			
๑๑. เด็กมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นหนุ่มเป็นสาวทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และการวางตัวทางสังคม			
๑๒. เด็กเริ่มคิดเกี่ยวกับอนาคต			
๑๓. เด็กพอใจผลการเรียนและไม่มีควมวิตกกังวลมากเกินไปเกี่ยวกับการเรียน			
๑๔. เด็กไปโรงเรียนได้ตามเวลา และไปอย่างสม่ำเสมอ			
๑๕. เด็กศึกษาอยู่ในระดับตามเกณฑ์อายุ			
๑๖. เด็กได้เรียนรู้สังคมนอกบ้านร่วมกับกลุ่ม เช่น ไปเที่ยวกับเพื่อน เล่นกีฬา ไปชมภาพยนตร์ ไปค่าย เป็นต้น			
๑๗. เด็กสังเกตเรียนรู้สังคมนอกบ้านได้ด้วยตนเอง เช่น เมื่อไปทัศนศึกษากับครอบครัวหรือโรงเรียน เป็นต้น			
๑๘. เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด			
๑๙. เด็กมีความอดทนทำสิ่งที่ยากได้จนสำเร็จ เช่น อ่านหนังสือเตรียมสอบ ทำรายงานกลุ่มได้ เป็นต้น			
๒๐. เด็กควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้ เช่น ไม่ใช่คำหยาบคาย เมื่อโกรธ รับฟังเหตุผลที่ขัดแย้ง เป็นต้น			
๒๑. เมื่อทำผิด รู้สึกสำนึกผิด ขอโทษ และแก้ไขความผิดพลาดได้โดยคำแนะนำจากผู้ใหญ่			
๒๒. เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเอง เช่น จัดสรรเวลาในการทำกิจกรรม เป็นต้น			
๒๓. เด็กแสดงความเมตตาและต้องการอยากช่วยเหลือผู้ที่ยากลำบาก เช่น สงสารผู้ประสบภัย บริจาคของเล่นและของใช้ เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๔. เด็กรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดีในทางคุณธรรม และยึดถือคุณธรรมของกลุ่ม เช่น ยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน คุณค่าของสถาบัน ความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น			
๒๕. เด็กมีกิจกรรม เล่นกีฬา ศิลปะ ดนตรี หรืองานอดิเรกอย่างสม่ำเสมอ			
๒๖. เด็กพอใจ มีความสุขในชีวิต			
๒๗. เด็กมักแสดงความวิตกกังวล หรือกลัวเกินเหตุ			
๒๘. เด็กมักโทษตนเอง รู้สึกว่าเป็นความรับผิดชอบของตนที่ต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น			
๒๙. เด็กสามารถจัดการความรู้สึกโกรธ ความคับข้องใจได้ด้วยตัวเอง			
๓๐. เด็กมีวิธีจัดการกับอารมณ์โกรธหรือคับข้องใจของตนเองอย่างเหมาะสม เช่น รู้จักพูดบอกความรู้สึกและคิดในทางดี รู้จักปรับความเข้าใจได้ รู้จักปรับอารมณ์ และระบายออกได้ถูกต้องเหมาะสม เป็นต้น			
๓๑. เด็กมีผู้ใหญ่ที่เด็กไว้วางใจ และสามารถเล่าเรื่องส่วนตัวหรือพูดคุยปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือได้			
๓๒. เด็กมีกิจกรรมที่ทำให้อารมณ์ผ่อนคลาย เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ศาสนา ธรรมชาติ (ตุนก เลี้ยงสัตว์ เดินป่า) เป็นต้น			
๓๓. ส่วนใหญ่เด็กทำกิจวัตรประจำวันด้วยตัวเองได้ตามเวลา			
๓๔. เด็กใช้เวลากับโทรศัพท์ ทวี เล่นเกม หรืออินเทอร์เน็ต มากจนรบกวนกิจวัตรประจำวัน			
๓๕. เด็กมักมีพฤติกรรมรุนแรง ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น ทำลายสิ่งของ หรือใช้คำพูดที่หยาบคาย			
๓๖. เด็กมีพฤติกรรมที่เสี่ยงอันตราย เช่น เล่นของมีคมหรืออาวุธ เป็นต้น			
๓๗. เด็กขี้เม้าและชอบแยกตัวเองอยู่ตามลำพัง			
๓๘. เด็กมีปัญหาการเรียน ผลการเรียนต่ำลงอย่างชัดเจน			
๓๙. เด็กมักไม่มีสมาธิในการทำกิจกรรมให้เสร็จลุ่ล่ง			
๔๐. เด็กมักมีพฤติกรรมที่รบกวนต่อการดูแล เช่น ต่อต้าน ไม่เชื่อฟัง โกหกเป็นประจำ ขโมย กลับบ้านดึก เป็นต้น			
๔๑. เด็กมีพฤติกรรมที่รบกวนต่อสังคมนอกบ้าน เช่น ขโมยหนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน โกหกเป็นประจำ รังแกสัตว์ ช่มเหงรังแกผู้อื่นโดยเฉพาะผู้เล็กกว่า มั่วสุม ทะเลาะวิวาท ทำลายของสาธารณะ เป็นต้น			
๔๒. เด็กเล่นการพนัน			
๔๓. เด็กเคยมีเพศสัมพันธ์			
๔๔. เด็กสูบบุหรี่			
๔๕. เด็กดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์			
๔๖. เด็กอดทนและรอคอยได้			
๔๗. เด็กช่วยเหลือและแบ่งปัน			
๔๘. เด็กดูแลสุขอนามัยส่วนตัวและจุดที่ซ่อนเร้นได้ด้วยตัวเอง เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน ตัดเล็บ สระผม ทำความสะอาดเสื้อผ้า ชุดชั้นใน เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๕๙. เด็กสามารถจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เช่น เตรียมอ่านหนังสือสอบ วางแผนทำรายงาน ฝึกซ้อมดนตรี วางแผนการเดินทาง เป็นต้น			
๕๐. เด็กสามารถจัดสรรการใช้เงินด้วยตนเอง เช่น แบ่งเงินในการซื้อของใช้ เก็บออม หรือเพื่อสันทนาการ เป็นต้น			
๕๑. เด็กทำอาหารบางชนิดด้วยตนเองได้			
๕๒. เด็กรู้จักระมัดระวังตนเองให้ปลอดภัย เช่น รู้กฎจราจร การสวมหมวกและใช้เข็มขัดนิรภัย ไม่ให้ใครสัมผัสใกล้ชิด ไม่ไปในสถานที่เปลี่ยว ไม่เดินทางในเวลา กลางคืนโดยปราศจากผู้ปกครอง เป็นต้น			
๕๓. เด็กรู้เกี่ยวกับร่างกายส่วนที่สามารถถูกกระตุ้นความรู้สึกทางเพศได้ง่าย			
๕๔. เด็กรู้จักป้องกันอันตรายจากบุคคลรอบตัว เช่น ไม่ให้บุคคลอื่นมาสัมผัสร่างกาย ไม่ไปไหนตามลำพังกับคนไม่รู้จัก ไม่อยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม ไม่ว่าใคร			
๕๕. เด็กสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมร่วมกับการขอคำปรึกษาแนะนำ			
๕๖. เด็กรู้จักหลีกเลี่ยงหรือขอความช่วยเหลือเมื่อถูกรุกเร้าทางร่างกายหรือทางเพศ เริ่มควบคุมตนเองหรือมีทักษะในการระบายออกทางเพศอย่างเหมาะสม เช่น การออกกำลังกาย เล่นดนตรี ศิลปะ และไม่ไปเกี่ยวข้องกับสื่อลามกและสารเสพติด เป็นต้น			
๕๗. เด็กมีกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน และเริ่มสนใจเพศตรงข้าม			
๕๘. เด็กแต่งตัวได้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่			
๕๙. เด็กรู้จักปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบุคคล กาลเวลา สถานที่ เช่น รู้จักแสดงความเคารพต่อบุคคลที่มีวัยวุฒิหรือคุณวุฒิที่สูงกว่า ไม่ใช่โทรศัพท์มือถือในที่ที่ต้องการความสงบ เป็นต้น			
๖๐. เด็กสามารถพูดคุยและกำหนดขอบเขตความใกล้ชิดต่อคนนอกครอบครัว ได้เหมาะสมกับความสัมพันธ์และสถานการณ์			
๖๑. เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กติกาในสังคม เริ่มเคารพกฎหมายและมีศีลธรรม เช่น การปฏิบัติตามกฎจราจร ไม่หยิบฉวยของผู้อื่น ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น			
๖๒. เด็กแสดงความผูกพันทางอารมณ์ แสดงความพึงพอใจไว้วางใจเมื่อผู้ปกครองติดตามความเป็นไปไต่ถามทุกซอกซี้			
๖๓. เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องและเด็กอื่นเมื่อมีโอกาส			
๖๔. เด็กรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของครอบครัว รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจเมื่อถูกเลือกปฏิบัติ และมีปฏิกิริยาตอบโต้ก้าวร้าว			
๖๕. เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนนอกครอบครัว			
๖๖. เด็กมีเพื่อนสนิท			
๖๗. เด็กพอใจในการทำกิจกรรมกับเพื่อน			
๖๘. เด็กรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน			
๖๙. เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียนหรือชุมชน			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพจิต

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมความเป็นมาของครอบครัวตนเอง			
๒. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ			
๓. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น ซักเสื้อผ้า ทำความสะอาดห้อง เป็นต้น			
๔. ผู้ปกครองมีข้อกำหนดที่ปฏิบัติได้จริงอย่างเหมาะสมร่วมกับเด็ก ในเรื่องการดูโทรทัศน์และเล่นเกม			
๕. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กรับผิดชอบงานบ้าน เช่น ล้างจาน หุงข้าว ทำกับข้าว เป็นต้น			
๖. ผู้ปกครองสอดส่องเด็กในการใช้เงินและกระตุ้นให้เกิดการออมเงิน			
๗. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เช่น ทำรายงาน แผนการเดินทาง วางแผนการทำกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น			
๘. ผู้ปกครองสนับสนุนและส่งเสริมในกิจกรรมที่เหมาะสมตามความสามารถและความสนใจของเด็ก			
๙. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตามวัย เช่น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทางเพศ ทางอารมณ์และการคบเพื่อน แผนการเรียน เป็นต้น			
๑๐. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กสื่อสารกับผู้อื่น เช่น ทักทาย พูดคุยโต้ตอบ ขอคำแนะนำ เป็นต้น			
๑๑. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้สังคมนอกครอบครัวและสิ่งใหม่นอกชั้นเรียน โดยได้รับการพิจารณาจากผู้ปกครอง เช่น ไปพิพิธภัณฑ์ ทำรายงานกับเพื่อน ร่วมกิจกรรมศาสนา เข้าค่าย เป็นต้น			
๑๒. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กวางตัวเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ การอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ การสำรวมในห้องประชุม เป็นต้น			
๑๓. ผู้ปกครองให้เด็กไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ			
๑๔. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กรับผิดชอบเรื่องการเรียนและการบ้าน และช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา			
๑๕. ผู้ปกครองให้คำปรึกษาเด็กในด้านการเรียน			
๑๖. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมของโรงเรียน			
๑๗. ผู้ปกครองให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องเผชิญกับสถานการณ์หรือข่าวสารที่ไม่เหมาะสม การทรมาณสัตว์ การดื่มสุรา ใช้สิ่งเสพติด กิจกรรมทางเพศ การพนัน เป็นต้น			
๑๘. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ของตนเองและผู้อื่น			
๑๙. ผู้ปกครองให้การตอบสนองในเชิงบวกเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น แสดงการรับรู้ และภาคภูมิใจ ชื่นชม ให้รางวัล เป็นต้น			
๒๐. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กรู้จักแบ่งปัน การให้ การรับกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๑. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตนเอง เช่น กล่าวเตือน พุดคุย แนะนำให้เด็กพูดบอกความรู้สึก เป็นต้น			
๒๒. ผู้ปกครองกำหนดข้อตกลงร่วมกับเด็กในกติกาของครอบครัว			
๒๓. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติตามกติกาของบ้านและกฎของโรงเรียน			
๒๔. ผู้ปกครองให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาในบ้าน เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ การทำความเคารพทางศาสนา			
๒๕. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กไปเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ฟังคำสอนและทำบุญที่ศาสนสถานเป็นระยะ			
๒๖. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กแยกแยะผิดชอบชั่วดี เช่น ให้เด็กทบทวนว่าเป็นสิ่งที่ควรหรือไม่ควร ให้คำแนะนำ เป็นต้น			
๒๗. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กควบคุมอารมณ์ของตนเอง เช่น กล่าวเตือน พุดคุย แนะนำให้เด็กพูดบอกความคิดเห็นและความรู้สึก เป็นต้น			
๒๘. ผู้ปกครองยอมรับและตอบสนองเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น หรือความรู้สึก			
๒๙. ผู้ปกครองแสดงออกถึงความรัก ความผูกพัน เอาใจใส่ต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น ปลอบโยน ใต้ถามทุกข์สุข เป็นต้น			
๓๐. ผู้ปกครองให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ดูแลเอาใจใส่ เมื่อเด็กป่วย ทุกข์ใจ หรือต้องการความช่วยเหลือ			
๓๑. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในความหวาดกลัวหรือไม่มั่นใจ เช่น การขัดแย้งภายในครอบครัวหรือกับเพื่อน ประสบกับสถานการณ์ของการใช้ความรุนแรง เป็นต้น			
๓๒. ผู้ปกครองและครอบครัวไม่ปฏิบัติต่อเด็กโดยใช้ความรุนแรง เช่น ไม่ซ้ำเติม ไม่ลงโทษ ดุด่าด้วยคำหยาบคาย ประชดประชัน ตำหนิ กดดัน เคี้ยวเชียว หรือเกลียดชัง หรือทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นที่ต้องการบอ่ย ๆ เป็นต้น			
๓๓. ผู้ปกครองไม่让孩子รับผิดชอบกับความทุกข์และปัญหาของผู้ใหญ่ หรือใช้เด็กเป็นที่ระบายอารมณ์			
๓๔. ผู้ปกครองช่วยให้เด็กระบายและควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อโกรธกลัว เศร้า เสียใจ หรือกังวล เป็นต้น			
๓๕. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กรู้จักขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาหรือเมื่อมีความคับข้องใจ เช่น ปัญหาการเรียน ถูกข่มขู่รังแก การปรับตัว เป็นต้น			
๓๖. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กมีกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผ่อนคลายทางอารมณ์ด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ศาสนา ธรรมชาติ (ดูนก เลี้ยงสัตว์ เดินป่า) เป็นต้น			
๓๗. ผู้ปกครองและครอบครัวยอมรับว่าเด็กเป็นสมาชิกและไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ความต้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีมิว รูปร่างหน้าตา ฯลฯ			
๓๘. ดูแลเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว เช่น ไปเที่ยวกับครอบครัว สังสรรค์กับเครือญาติ ร่วมทำงานบ้าน มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาของครอบครัว เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๓๙. มีผู้ใหญ่ที่เป็นที่พึ่งของเด็กอย่างน้อย ๑ คน			
๔๐. ผู้ที่เป็นที่พึ่งของเด็กเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสม และคุ้นเคยกับเด็ก			
๔๑. ผู้ปกครองมีแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกันโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นหลัก			
๔๒. ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ			
๔๓. ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องและเด็กอื่น			
๔๔. ผู้ปกครองส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวแสดงความอ่อนโยน เอื้ออาทร และเห็นอกเห็นใจต่อกัน			
๔๕. ผู้ปกครองรับรู้และติดตามถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ๆ ภายในครอบครัว			
๔๖. ผู้ปกครองหลักเปิดโอกาสให้เด็กพบญาติพี่น้องและมีการเยี่ยมเยียนตามความเหมาะสม			
๔๗. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องชาติพันธุ์ ความด้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สิว รูปร่างหน้าตา			
๔๘. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กในโรงเรียนและชุมชน			
๔๙. ผู้ปกครองหลักสนับสนุนเด็กให้สร้างมิตรภาพกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๕๐. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กแต่งตัวอย่างเหมาะสมกับอายุ เพศ และสภาพแวดล้อม			
๕๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักส่วนของร่างกายที่เป็นบริเวณส่วนตัวและควรปกปิดให้มิดชิด			
๕๒. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กดูแลทำความสะอาดอวัยวะในร่มผ้าและชุดชั้นในด้วยตนเอง			
๕๓. ผู้ปกครองแนะนำเด็กไม่ให้คนอื่นมาสัมผัสเด็กอย่างใกล้ชิด เช่น จับต้องอวัยวะในร่มผ้า จูบ หอมแก้ม เป็นต้น			
๕๔. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นตามพัฒนาการและความสนใจของเด็ก โดยไม่รบกวน หรือแทรกแซงเปลี่ยนความสนใจอย่างไม่เหมาะสม ขณะที่เด็กกำลังสนใจในการเล่นหรือเรียนรู้			
๕๕. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักปกป้องสิทธิส่วนตัวของตนและเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น เช่น บอกถึงความต้องการของตนเอง และปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ เคารพความเห็นที่แตกต่าง ไม่ข่มเหงรังแกคนอื่น เป็นต้น			
๕๖. ผู้ปกครองยอมรับความเป็นตัวของตัวเองของเด็กและเปิดโอกาสให้เด็กสามารถตัดสินใจเรื่องส่วนตัวได้ เช่น ไม่เปิดจดหมายของเด็กก่อน ไม่แอบฟังโทรศัพท์ ขณะเด็กพูดคุย ให้เด็กเลือกกิจกรรมพิเศษตามความชอบและความถนัด เป็นต้น			
๕๗. ผู้ปกครองป้องกันไม่ให้เด็กร่วมรับรู้พฤติกรรมที่น่ากลัวและไม่เหมาะสมของผู้ใหญ่ เช่น การใช้ความรุนแรง พฤติกรรมทางเพศ การกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น			
๕๘. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กมีพฤติกรรมและการวางตัวที่เหมาะสม เช่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แต่งตัวและแสดงออกเหมาะสมกับบุคคลกาลเทศะ ประเพณี และวัฒนธรรม ทำตามกฎหมาย เป็นต้น			
๕๙. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการดำเนินชีวิต เช่น มีสัมพันธภาพอย่างเหมาะสมต่อบุคคลอื่น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง เคารพสิทธิและสมบัติของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๖๐. ผู้ปกครองปฏิบัติตามกฎหมาย			
๖๑. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมทางเพศ เช่น แต่งตัวเรียบร้อย ไม่ประพฤติผิดทางเพศ			
๖๒. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กหลีกเลี่ยงสถานการณ์อันตราย เช่น ไม่ไปกับคนแปลกหน้า ไม่เข้าใกล้กลุ่มคนที่กำลังทะเลาะวิวาท ไม่อยู่ใกล้คนเมาสุราหรือใช้สารเสพติด เป็นต้น			
๖๓. ผู้ปกครองหลักสอนให้เด็กรู้จักปฏิเสธการสัมผัสส่วนของร่างกายที่ควรปกป้อง เช่น ปาก หน้าอก ก้น และอวัยวะเพศ เป็นต้น			
๖๔. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กมีวิธีการจัดการความขัดแย้งอย่างเหมาะสม เช่น รับฟังความคิดเห็น ยอมรับผิด ปรับปรุงตัว เป็นต้น			
๖๕. ผู้ปกครองระวังไม่ปล่อยให้มีการทะเลาะ รังแก ช่มชู้คุกคามกันในระหว่างเด็ก			
๖๖. ผู้ปกครองกำหนดและติดตามให้เด็กปฏิบัติตามกฎแห่งความปลอดภัย เช่น ต้องขออนุญาตเมื่อจะออกนอกบ้านทุกครั้ง กลับบ้านตามเวลา ไม่ค้างคืนนอกบ้านโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น			
๖๗. ผู้ปกครอง ป้องกัน และฝึกทักษะให้เด็ก ปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่ป้องกันได้ เช่น ไม่ว่ายน้ำในแม่น้ำไหลเชี่ยว ไม่ขี่จักรยานบนถนนที่มีรถพลุกพล่าน			
๖๘. ผู้ปกครองไม่ให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับของมีนเมา ยานอนหลับ เหล้าและเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ สารเสพติดหรือสารพิษ			
๖๙. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กคิดและมีทักษะในการเผชิญสถานการณ์อันตราย เช่น การร้องขอความช่วยเหลือหรือป้องกันตนเองเมื่อถูกคุกคามทางเพศ การแก้ปัญหาเมื่อประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น			
๗๐. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางเพศ เช่น ไม่แต่งกายล่อแหลม ไม่เดินทางในยามวิกาลโดยลำพัง ไม่อยู่กับเพื่อนต่างเพศ ขณะมีนเมา ไม่อยู่กับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในที่รโหฐาน เป็นต้น			
๗๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักจัดการกับอารมณ์ทางเพศอย่างเหมาะสม เช่น การออกกำลังกาย เล่นดนตรี หลีกเลี่ยงสิ่งปลุกเร้าทางเพศ เป็นต้น			
๗๒. ผู้ปกครองสอนให้เด็กวางตัวกับคนแปลกหน้าอย่างเหมาะสม			
๗๓. ผู้ปกครองต้องติดตามสอดส่องเรื่องความปลอดภัยของเด็กเป็นระยะ ๆ โดยต้องรู้ที่อยู่และกิจกรรมที่เด็กทำในขณะนั้น			
๗๔. ผู้ปกครองปกป้องเด็กและสอนให้เด็กปกป้องตนเองจากบุคคลอันตราย เช่น เพื่อนเกเร บุคคลเสพยาเสพติด บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ บุคคลที่เสพติดทางเพศหรือเมาสุรา เป็นต้น			
๗๕. ผู้ปกครองกำหนดบริเวณที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก			
๗๖. ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัย เช่น โดยสารรถจักรยานยนต์ โดยใส่หมวกนิรภัย ไม่ขับขี่รถจักรยานยนต์โดยตนเอง เป็นต้น			
๗๗. ผู้ปกครองหลักเก็บอาวุธไว้ในที่ซึ่งเด็กไม่สามารถหยิบได้			
๗๘. ห้องพักเด็กและที่พักรักษาภัยมีประตูหน้าต่างที่แข็งแรง สามารถป้องกันการบุกรุกจากบุคคลภายนอกได้ตามสมควร			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ด้านสุขภาพจิต) (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

สรุปความคิดเห็น : ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็กด้านสุขภาพจิต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว (ของผู้ปกครองหลัก)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. มีบริการในชุมชนที่ครอบครัวอยู่อาศัย			
๑.๑ โรงพยาบาล หรือศูนย์บริการอนามัย หรือสถานพยาบาล			
๑.๒ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือเด็กปฐมวัย			
๑.๓ โรงเรียนอนุบาล			
๑.๔ โรงเรียนหรือสถานศึกษา			
๑.๕ สถานีตำรวจ			
๑.๖ วัด หรือโบสถ์ หรือมัสยิด			
๑.๗ ที่ทำการทะเบียนราษฎรและปกครอง			
๑.๘ บริการสังคมสงเคราะห์ เช่น ศูนย์ให้คำแนะนำปรึกษา หรือศูนย์สงเคราะห์อื่น ๆ เป็นต้น			
๑.๙ สนามเด็กเล่น/สนามกีฬา/ศูนย์เยาวชน			
๑.๑๐ สวนสาธารณะ/ป่าชุมชน			
๑.๑๑ บริการชุมชน เช่น อบต. เป็นต้น			
๒. ครอบครัวไปใช้บริการดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ ถ้าได้ไปใช้บริการหรือไม่ได้ไปใช้บริการโปรดระบุ			
๓. ในชุมชนที่ครอบครัวอาศัยอยู่มีการรวมตัวกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่ก่อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในชุมชน ถ้ามีโปรดระบุ (เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียนปลอดภัย ชมรมครอบครัว เป็นต้น)			
๔. ครอบครัวได้รับการช่วยเหลือหรือถูกปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ และโปรดระบุด้วยว่าจากผู้ใด (บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน เป็นต้น)			
๔.๑ ได้รับการปลอบโยนหรือสามารถปรับทุกข์			
๔.๒ การช่วยเหลือด้านการเงิน การงานหรือเรื่องอื่นๆที่ครอบครัวร้องขอ			
๔.๓ การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือทางออกของครอบครัว			
๔.๔ บริการต่าง ๆ ที่จะดูแลส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น สนามกีฬา เป็นต้น			
๔.๕ ครอบครัวรู้สึกว่าได้รับการยอมรับในชุมชน			
๔.๖ สมาชิกในครอบครัวมีประสบการณ์ที่ถูกตั้งข้อรังเกียจหรือถูกก่อกวนคุกคามจากคนหรือผู้อื่นในชุมชน			
๔.๗ ครอบครัวมีเพื่อนในชุมชน			
๔.๘ ครอบครัวเข้าร่วมกับองค์กรหรือกิจกรรมในชุมชนโปรดระบุตัวกิจกรรมที่เข้าร่วม			
๔.๙ อื่น ๆ โปรดระบุ			
๕. ครอบครัวมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน อยู่ในบ้านเช่าที่ไม่ถูกไล่รื้อ อยู่มานาน ไม่มีการโยกย้าย มีสัญญา เป็นครอบครัวเร่ร่อนไม่มีที่อยู่หรืออาศัยอยู่ในที่พักพิงชั่วคราว			
๖. ครอบครัวอยู่ในสถานะที่จะถูกขับไล่ที่อยู่			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๗. บ้านพักสะอาดไม่อยู่กันแออัดมากเกินไป มีการจัดแบ่งสัดส่วนพื้นที่การใช้สอยได้อย่างเหมาะสม เช่น มีฉากกั้น มีสัดส่วนของที่นอน			
๘. ที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนที่ไม่แออัดมากเกินไปปลอดภัยจากแหล่งอบายมุขต่าง ๆ และไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย			
๙. ผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว			
๑๐. การทำงานมีความมั่นคงเช่น-มีงานทำต่อเนื่องในช่วง ๓ เดือน เป็นต้น			
๑๑. มีสมาชิกของครอบครัวที่กำลังตกงาน			
๑๒. ครอบครัวไม่มีหนี้			
๑๓. ครอบครัวไม่ต้องมีการผ่อนชำระหนี้จากการซื้อสินค้าหรือสิ่งของต่าง ๆ			
๑๔. มีการเรียกร้องสิทธิค่าจ้างในกรณีที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน			
๑๕. มีเงินใช้เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน เช่น เจ็บป่วย อุบัติเหตุ เป็นต้น			
๑๖. ต้องทำงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากงานประจำเพื่อหารายได้			
๑๗. มีการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับรายรับ			
๑๘. ถ้ามีหนี้ มีการผ่อนชำระลดหนี้			
๑๙. อื่น ๆ ระบุ (เช่น เล่นหวย เล่นหุ้น เป็นต้น)			
๒๐. มีสภาวะวิกฤตของครอบครัวที่ยังไม่ได้รับการเยียวยาในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่			
๒๐.๑ การเสียชีวิตของคู่สมรส			
๒๐.๒ การหย่าร้าง			
๒๐.๓ การแยกทาง /การแยกกันอยู่ของคู่สมรส			
๒๐.๔ การติดคุก			
๒๐.๕ การตายของสมาชิกครอบครัว ญาติ			
๒๐.๖ การแต่งงานใหม่			
๒๐.๗ การคุกคามจากคู่สมรสเก่า			
๒๐.๘ การถูกออกจากงาน			
๒๐.๙ การเกษียณ			
๒๐.๑๐ การเสียพนัน			
๒๐.๑๑ การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและภัยพิบัติ			
๒๑. สภาวะวิกฤตอื่น ๆ เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การนอกใจคู่สมรส ปัญหาครอบครัว เป็นต้น			
๒๒. มีการสลับบทบาทกันของผู้ปกครองในเรื่องการหารายได้สู่ครอบครัว			
๒๓. เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งภายในครอบครัวมีบุคคลหลักในการจัดการปัญหาหรือไม่ ถ้ามีโปรดระบุบุคคล			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๔. พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ไม่สามารถจัดการปัญหาความขัดแย้งของพี่น้องหรือคนในครอบครัวได้ เช่น การทำร้ายกันระหว่างพี่น้อง เป็นต้น			
๒๕. พ่อแม่ ผู้ดูแล มีศักยภาพในการดูแลเด็กลดลงเนื่องจากต้องเลี้ยงดูเด็กอื่นซึ่งเป็นลูกของสมาชิกในครอบครัวด้วย			
๒๖. เด็กถูกเรียกร้องให้หารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว			
๒๗. สมาชิกในครอบครัวหาผลประโยชน์จากเด็กหรือบุคคลอื่นในครอบครัวอย่างไม่เหมาะสม			
๒๘. มีการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ			
๒๙. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อพี่น้องไม่เข้าใจและไม่ชอบตัวเด็ก			
๓๐. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อศักยภาพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่จะให้การดูแลต่อเนื่อง			
๓๑. บุคคลในครอบครัวมีการแสดงความรัก/ความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกัน			
๓๒. สมาชิกในครอบครัวมีสภาวะดังนี้ หรือไม่			
๓๒.๑ สุขภาพกายไม่ปกติ			
๓๒.๒ สุขภาพจิตไม่ปกติ			
๓๒.๓ มีปัญหาพฤติกรรม			
๓๒.๔ ทูพพลภาพทางกาย			
๓๒.๕ ปัญหาการบกพร่องทางการเรียน			
๓๒.๖ ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส			
๓๒.๗ ดื่มสุราจนเป็นปัญหา			
๓๒.๘ การใช้สารเสพติด			
๓๒.๙ ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวมีประวัติการใช้ความรุนแรง			
๓๒.๑๐ มีสมาชิกในครอบครัวใช้จ่ายเงินเกินตัว			
๓๒.๑๑ ปัญหาอื่น ๆ ที่กำลังประสบ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว (ของผู้ปกครอง)

สรุปความคิดเห็น : สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว (ของผู้ปกครอง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องมีการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

กฎหมาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กและพี่น้องของเด็กมีการจดทะเบียนการเกิด ถ้าไม่มีให้ระบุเหตุผล			
๒. เด็กมีผู้ปกครองตามกฎหมาย			
๓. เด็กได้เรียนหนังสือตามการศึกษาภาคบังคับ			
๔. เด็กได้สิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับบริการด้านสาธารณสุข			
๕. เด็กได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายต่าง ๆ โดยผู้ปกครองดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลด้านกฎหมาย

สรุปความคิดเห็น : กฎหมาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๒ - ๑๕ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปภาพรวมทั้งหมด

สรุปความคิดเห็น :

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ ค้ำครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติ

๑. ผู้เก็บข้อมูลชื่อ - นามสกุล..... อายุ.....ปี เพศ หญิง ชาย
๒. วิชาชีพ/หรือตำแหน่ง..... บันทึกข้อมูลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....
๓. สถานที่ทำงาน..... เบอร์โทรศัพท์.....
โทรสาร..... e-mail address.....
๔. บุคคลที่ให้ข้อมูลชื่อ.....นามสกุล.....ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....
๕. วิธีการเก็บข้อมูล สังเกต .....% ชักถาม.....% อื่น.....%

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก (เป็นข้อมูลตั้งแต่แรกเกิด - ปัจจุบัน)

๑. ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่ออื่นที่เด็กถูกเรียก.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เลขประจำตัวของเด็ก (ตรวจสอบได้จากทะเบียนบ้าน) .....
๒. เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ถ้าไม่มีระบุเหตุผล.....ศาสนา.....
๓. เด็กมีใบเกิด มี ไม่มี ระบุเหตุผล.....
๔. ที่อยู่ตามทะเบียน ไม่มี มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....
ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
เบอร์โทรศัพท์.....
๕. ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทรศัพท์.....
สถานที่ใกล้เคียง .....
- ลักษณะชุมชนและสภาพแวดล้อม (ตัวอย่างเช่น ชุมชนเมือง ชุมชนแออัด ชุมชนที่มียาเสพติด อื่น ๆ ระบุ)
.....
๖. ตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองหรือผู้ปกครองหลักของเด็กเรียงตามลำดับ
  - ๖.๑ ตั้งแต่แรกเกิด ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
  - ๖.๒ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
  - ๖.๓ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
  - ๖.๔ อายุ ..... ปี/เดือน ถึง ..... ปี/เดือน ผู้ปกครองหลักคือ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
๗. เด็กได้เข้าเรียนหนังสือตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ
  - ได้เรียน
    - ในระบบโรงเรียนได้เรียนในระดับชั้น..... ชื่อโรงเรียน.....
    - นอกโรงเรียน
    - เรียนการศึกษานอกโรงเรียนได้เรียนในระดับชั้น.....ชื่อโรงเรียน.....
    - กรณีเรียนที่บ้าน (Home school) ได้เรียนในระดับชั้น.....เรียนสัปดาห์ละ.....วัน วันละ.....ชั่วโมง
  - ไม่ได้เรียน ระบุเหตุผล.....
ระบุขั้นสุดท้ายที่เรียนจบ.....
๘. มีประวัติเคยถูกทารุณกรรม ไม่มี มี ระบุ.....
๙. มีประวัติเคยถูกทอดทิ้ง ไม่มี มี ระบุ.....
๑๐. เด็กเคยประสบอุบัติเหตุจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
๑๑. เด็กเคยเจ็บป่วยจนต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาล ไม่มี มี ระบุ.....
๑๒. เด็กมีโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว ไม่มี มี ระบุ.....
๑๓. เด็กมีความพิการทางกาย ไม่มี มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๑๔. เด็กมีปัญหาพัฒนาการ/สติปัญญา ไม่มี มี ระบุ.....
๑๕. การอพยพย้ายถิ่น ไม่มี มี ระบุ.....
๑๖. เด็กต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงานหรือประกอบอาชีพหรือไม่ ไม่ใช่ ใช่.....
๑๗. เด็กประกอบอาชีพหรือไม่ ไม่ใช่ ใช่ระบุ.....
๑๘. มีประวัติติดสารเสพติด (บุหรี่ยาเสพติด) ไม่มี มี ระบุ.....
๑๙. เคยกระทำผิดทางอาญา ไม่มี มี ระบุ.....
๒๐. เด็กหญิงมีประวัติเคยตั้งครรภ์หรือเด็กชายมีประวัติมีบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ประวัติครอบครัวของเด็ก

๑. ชื่อบิดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
๒. ชื่อมารดา.....นามสกุล.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
๓. สถานภาพของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
  - ๑) .การจดทะเบียนสมรส
 จดทะเบียน   ไม่ได้จดทะเบียน   หย่าร้าง
  - ๒) สถานภาพการอยู่ด้วยกัน
 อยู่ด้วยกัน   แยกกันอยู่
  - ๓) สถานภาพของบิดามารดา
 บิดามารดาทั้งคู่ยังมีชีวิตอยู่   บิดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว
 มารดาของเด็กเสียชีวิตแล้ว   เสียชีวิตแล้วทั้งคู่
  - ๔) สถานภาพการอยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดา
 บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ชื่อ ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
  - เด็กอาศัยอยู่กับบิดามารดา
  - เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่งโดยไม่มีคูครองหรือคู่สมรสใหม่
  - เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่ง โดยมีคูครองหรือคู่สมรสใหม่
ถ้าคูครองหรือคู่สมรสใหม่ มีลูกติดโปรตระกูลละเอียดย .....
 เด็กไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
๔. ในครอบครัวมีพี่น้อง.....คน เด็กเป็นบุตร/ธิดาคนที่..... ให้เรียงชื่อพี่น้องตามลำดับ (เป็นพี่น้องร่วมมารดา พี่น้องร่วมบิดา พี่น้องร่วมบิดามารดา นอกเหนือจากนั้นอยู่ในข้อต่อไป)
  - ๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....
  - ๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเกิด.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๕. สมาชิกของครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันมีจำนวน ..... คน
- ๑) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๒) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๓) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๔) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปี
 เกิด.....ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ
 ..... รายได้.....
- ๕) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปี
 เกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
- ๖) ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ.....วันเดือนปี
 เกิด.....
 ความเกี่ยวข้องกับเด็ก..... การศึกษา..... อาชีพ..... รายได้.....
๖. บิดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....
๗. มารดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....
๘. บิดาหรือมารดาต้องเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง ไม่ใช่ ใช่ ระบุบุคคล.....
๙. บุคคลในครอบครัวมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือ สติปัญญา ไม่มี มี ระบุ.....
๑๐. ครอบครัวมีประวัติรับบริการด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ไม่มี มี ระบุ.....
๗. มารดามีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เมื่อให้กำเนิดบุตร ไม่ใช่ ใช่ ระบุอายุ.....
๘. บิดาหรือมารดาต้องเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง ไม่ใช่ ใช่ ระบุบุคคล.....
๙. บุคคลในครอบครัวมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือ สติปัญญา ไม่มี มี ระบุ.....
๑๐. ครอบครัวมีประวัติรับบริการด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ไม่มี มี ระบุ.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองหลักของเด็ก

ผู้ปกครองหลักคือผู้ที่มีอิทธิพลในการดูแลเด็กหรือมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก

๑. เด็กมีผู้ปกครองหลักจำนวน.....คน ให้เรียงลำดับตามความสำคัญในการดูแลเด็ก
  - ๑.๑) ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้อง与孩子..... ระดับการศึกษา..... อาชีพ.....
เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... ศาสนา.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่..... ถนน..... ตรอก/ซอย..... อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... เบอร์โทรศัพท์..... โทรสาร.....
เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
ชั่วโมงช่วงเวลาที่อยู่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
  - ๑.๒) ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้อง与孩子..... ระดับการศึกษา..... อาชีพ.....
เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... ศาสนา.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่..... ถนน..... ตรอก/ซอย..... อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... เบอร์โทรศัพท์..... โทรสาร.....
เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
ชั่วโมงช่วงเวลาที่อยู่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
  - ๑.๓) ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ หญิง ชาย วันเดือนปีเกิด.....
ความเกี่ยวข้อง与孩子..... ระดับการศึกษา..... อาชีพ.....
เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... ศาสนา.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่..... ถนน..... ตรอก/ซอย..... อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... เบอร์โทรศัพท์..... โทรสาร.....
เริ่มต้นดูแลเด็กเมื่อเด็กมีอายุ.....ปี.....เดือน จำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กโดยประมาณ.....
ชั่วโมงช่วงเวลาที่อยู่ดูแลเด็กในแต่ละวัน ระบุ เช้า กลางวัน กลางคืน อื่น ๆ .....
๒. ถ้าผู้ปกครองหลักไม่ใช่บิดามารดา ระบุเหตุผล .....
๓. ลักษณะงานของผู้ปกครองหลักมีผลกระทบต่อ การดูแลเด็กเนื่องจาก (ตอบข้อมูลเฉพาะผู้ปกครองในข้อ ๑.๑)

☐ ต้องทำงานควบคู่กับการดูแลเด็ก	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
☐ ทำงานเป็นกะ	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
☐ ทำงานผิดกฎหมาย	☐ ไม่ใช่	☐ ใช่ ระบุลักษณะงาน .....
☐ อื่น ๆ ระบุ.....		

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๔. ผู้ปกครองมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ไม่มี

ถ้ามี

จากตัวผู้ปกครอง ระบุ .....

.....

.....

จากตัวเด็ก ระบุ .....

.....

.....

๕. ปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความวิตกกังวลหรือรบกวนความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก (ระบุ เช่น ปัญหาการเงิน ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาระหว่างคู่สมรส ปัญหาความเจ็บป่วยของผู้ปกครองหรือเด็ก เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปประวัติ/สภาวะทางกาย อารมณ์จิตใจของผู้ปกครอง

ประวัติ/สภาวะทางกาย-จิต	บิดา			มารดา			ผู้ปกครองหลัก		
	ไม่มี	มี	ระบุ	ไม่มี	มี	ระบุ	ไม่มี	มี	ระบุ
๑. ความพิการทางกายเช่นแขนขาต พิการมือ เท้า แขน ขา อัมพาต เป็นต้น									
๒. มีโรคประจำตัว มีการเจ็บป่วย เรื้อรังด้านร่างกาย									
๓. การเจ็บป่วยเรื้อรังของอารมณ์ จิตใจพฤติกรรม และบุคลิกภาพ									
๔. มีความบกพร่องทางสติปัญญา									
๕. ความผิดปกติทางสมอง เช่น บกพร่องทางสติปัญญา การพูด การเคลื่อนไหว เป็นต้น									
๖. ประสาทสัมผัสบกพร่อง (เช่น เป็นใบ้ หูตึง มีปัญหาสายตา อย่างมาก ตาบอด เป็นต้น)									
๗. ประวัติการถูกละเมิดทารุณกรรมใน วัยเด็ก									
๘. ประวัติเคยทารุณกรรมเด็ก									
๙. มีประวัติเคยใช้ความรุนแรงต่อ สมาชิกของครอบครัว - มีประวัติเคยลงโทษเด็ก รุนแรง - มีประวัติการใช้ความรุนแรง ต่อสถานการณ์อื่น ๆ									
๑๐. ปัจจุบันกำลังถูกดำเนิน คดีอาญาอยู่									
๑๑. มีประวัติเคยกระทำความผิด ทางอาญา									
๑๒. การใช้เหล้าหรือเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์									
๑๓. การใช้สารเสพติด									

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (สุขภาพกายและพัฒนาการ)
(เป็นข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

๑. สุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กมีสุขภาพแข็งแรง (หมายเหตุ : สุขภาพแข็งแรงหมายถึงไม่มีการเจ็บป่วย หรือถ้ามีการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บไม่เกินครั้งละ ๗ วัน ไม่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บรุนแรงที่รบกวนต่อกิจกรรมตามปกติ กิน นอน การเรียน เล่น ของเด็ก เมื่อมีการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเจ็บป่วยนานกว่า ๗ วัน เด็กได้รับการรักษาจากสถานพยาบาล ถ้าไม่ไปเนื่องจากสาเหตุใด			
๒. บาดเจ็บบ่อย ๆ จากอุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บอย่างรุนแรง รวมถึงแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ระบุ การบาดเจ็บ ความถี่และเหตุการณ์ สาเหตุ ถ้ามี การบาดเจ็บบ่อยหรือรุนแรง ไม่สามารถอธิบายสาเหตุ หรือไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม			
๓. เด็กเป็นโรคเรื้อรัง โรคประจำตัว หรือโรคที่ทำให้เกิดปัญหาในการดูแล ที่มีปัญหาค่าใช้จ่ายเป็นต้น ตัวอย่างเช่น ลมชัก หอบหืด โรคหัวใจ หัวใจเรื้อรัง โรคภูมิแพ้ โรคเลือด ธาลัสซีเมีย เบาหวาน ไตวาย มะเร็ง เอ็ดส์ เป็นต้น			
๔. มีความพิการทางร่างกาย และ/หรือ สมอง - ความพิการทางร่างกาย หมายถึง ตาบอด หูหนวก แขนขาพิการ รูปร่างพิการ เป็นต้น - ความพิการทางสมองหมายถึง บกพร่องทางสติปัญญาและการเรียนรู้ การพูด การเคลื่อนไหว หรือมีโรคลมชัก			
๕. เมื่อเด็กมีความพิการ โรคเรื้อรัง หรือโรคประจำตัว เด็กได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง			
๖. ปัสสาวะรดที่นอน ความถี่.....			
๗. กลั้นอุจจาระไม่ได้ ถ่ายอุจจาระไม่เป็นที่ ถ่ายอุจจาระเปื้อนกางเกง ความถี่.....			
๘. ได้รับอาหารครบ ๓ มื้อ และครบ ๕ หมู่ ตามวัยอย่างเพียงพอ			
๙. เด็กได้นอนหลับอย่างเพียงพอ ๘ - ๙ ชม. ต่อคืน และไม่ถูกรบกวนระหว่างการนอน			
๑๐. ขณะอยู่บ้าน เด็กมีช่วงเล่น หรือพักผ่อน อย่างน้อย ๒ ชั่วโมงต่อวัน เช่น นอนพัก การเล่นในร่มและกลางแจ้ง เป็นต้น			
๑๑. ศีรษะใบหน้า เส้นผม ลำตัว แขนขา มือเท้าและผิวหนัง สะอาด ไม่มี หนองหัววก ไม่มีเหา ไม่มีหิด ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีบาดแผล รอยฟกช้ำ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

๑๒. ช่องปากและฟัน สะอาดไม่มีกลิ่นและคราบสกปรก ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีแผล ไม่มีฟันผุรบกวนต่อการกิน มีการทำความสะอาดช่องปากอย่างสม่ำเสมอ			
๑๓. อวัยวะเพศ ทวารหนักและผิวหนังโดยรอบสะอาด ไม่มีบาดแผลเรื้อรัง ไม่มีการติดเชื้อ ไม่มีตกขาว ไม่มีเลือดออก ไม่มีรอยฟกช้ำภายในร่มผ้า (การตรวจสอบให้ดูจากคู่มือ)			
๑๔. เมื่อเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บต้องได้รับการดูแลทันต่อเหตุการณ์ ปฐมพยาบาลเบื้องต้น พบแพทย์หรือพาไปสถานพยาบาลเมื่อจำเป็น			
๑๕. ได้รับการตรวจช่องปากและฟันจากทันตแพทย์/ทันตภิบาล เมื่อมีความผิดปกติ หากไม่สามารถพาไปพบได้ให้ระบุรายละเอียด.....			
๑๖. เด็กได้รับวัคซีนตามกำหนด			

๒. การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. น้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๒. ส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์ตามอายุ			
๓. กล้ามเนื้อทำงานได้ การเคลื่อนไหวปกติ การทำงานของกล้ามเนื้อและสายตาสัมพันธ์กัน เช่น เล่นกีฬาได้ เป็นต้น			
๔. การมองเห็น เช่น ไม่เดินชนสิ่งของ ไม่ต้องดูโทรทัศน์ใกล้ ๆ ถ้าเข้าโรงเรียนแล้ว สามารถมองเห็นกระดานดำได้ชัดเจน และได้รับการตรวจวัดสายตาเมื่อสงสัย เป็นต้น			
๕. การมองเห็น การได้ยิน: ไม่มีสายตาสั้น ยาว เอียง ตาเหล่ หูตึงที่ไม่ได้รับการดูแล			
๖. ลักษณะทางเพศตามวัย ร่างกายมีพัฒนาการทางเพศอย่างสมวัย คือ หญิง มีการเปลี่ยนแปลงของเต้านม มีขนรักแร้หรือขนหัวเหน่า มีประจำเดือน ชาย มีการเปลี่ยนแปลงของเต้านม เสียงแตก มีหนวด มีขนรักแร้หรือขนหัวเหน่า			
๗. ด้านสังคม: พอใจ สนใจแสวงหากลุ่มเพื่อน ต้องการการยอมรับจากกลุ่ม เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลสุขอนามัยและพัฒนาการของเด็ก (การเจริญเติบโตและพัฒนาการ)

สรุปความคิดเห็น : การเจริญเติบโตและพัฒนาการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก
(เป็นข้อมูลภายใน ๖ เดือนที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพกาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองสนับสนุนและให้โอกาสเด็กได้ออกกำลังกาย และดูแลตนเองให้แข็งแรง			
๒. ผู้ปกครองติดตามดูแลว่าเด็กมีบริโภคนิสัยในการกินอยู่ที่สอดคล้องกับสุขอนามัย			
๓. ผู้ปกครองติดตามดูแลว่าเด็กรักษาสุขอนามัยด้านร่างกาย ผิวหนัง ผม เล็บ ฟัน ได้ดีหรือไม่ เช่น เสื้อผ้าสะอาด ไม่มีกลิ่นตัว หากเป็นลิวต้องมีการดูแล เป็นต้น			
๔. ผู้ปกครองติดตามดูแลการจัดที่พักอาศัยของเด็กว่าสะอาด ถูกสุขอนามัย มีระเบียบ			
๕. ผู้ปกครองหลักจัดให้มีบริเวณที่จะให้เด็กอยู่เป็นส่วนตัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาและการเรียนรู้			
๖. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้รับความรู้เรื่องสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงของร่างกายไปสู่วัยหนุ่มสาว ให้ความรู้เรื่องการเกิดอารมณ์ทางเพศ และวิธีแก้ไข การดูแลสุขภาพตนเอง ความรับผิดชอบและคุณธรรม การคบเพื่อนต่างเพศ เงื่อนไขทางสังคมและทัศนคติ ตลอดจนค่านิยมต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างถูกต้อง			
๗. กรณีที่เด็กเป็นโรคเรื้อรัง หรือมีความพิการ บิดามารดาหรือผู้ปกครองพาไปรับบริการทางการแพทย์ หรือตอบสนองความต้องการบริการทางการแพทย์ (กรณีอ้วนแล้วอยากเข้าคอร์สลดน้ำหนัก เป็นต้น)			
๘. ผู้ปกครองรับรู้และอธิบายที่มาของร่องรอยบาดแผลตามร่างกายได้ (ผู้ปกครองรับรู้และสามารถอธิบายบาดแผลในตัวเด็ก และการเจ็บป่วยของเด็กได้อย่างเหมาะสม)			
๙. เมื่อเด็กมีการเจ็บป่วยหรือ ได้รับบาดเจ็บ สามารถดูแลหรือปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ หากอาการไม่ดีขึ้นสามารถขอความช่วยเหลือเพื่อให้ส่งตัวเด็กไปรับการรักษาในสถานพยาบาล			
๑๐. ผู้ปกครอง ดูแลให้เด็กไปรับบริการทางการแพทย์ตามนัด ตัวอย่างเช่น ติดตามรักษาโรคจากการเจ็บป่วย พบทันตแพทย์/ทันตภิบาล ถ้ามีปัญหาสุขภาพช่องปากและฟันหรือ พาเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด (ตามสมุดสุขภาพ) เป็นต้น			
๑๑. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กได้พบทันตแพทย์/ทันตภิบาลสม่ำเสมอ ถ้ามีปัญหา			
๑๒. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้ตรวจสายตาและช่องปาก เช่น เมื่อมีการตรวจที่โรงเรียน เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

สรุปผลศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ด้านสุขภาพกาย)

สรุปความคิดเห็น : ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็กด้านสุขภาพกาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- เด็กมีสุขภาพกายตามเกณฑ์
- เด็กจำเป็นต้องได้รับการติดตามเฝ้าระวัง
- เด็กจำเป็นต้องการการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพ

แผนและแนวทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สุขภาพจิตของเด็ก
(ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กรู้จักเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ความเป็นมาของครอบครัวตนเอง			
๒. เด็กรู้จักเด่น/จุดแข็งและจุดด้อย/จุดแข็งของตนเอง			
๓. เด็กรู้จักปกป้องสิทธิของตนและเคารพสิทธิของผู้อื่น			
๔. เด็กพอใจในเพศของตน			
๕. เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จ รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถ มีภาวะ ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี			
๖. เด็กบอกได้ถึงความต้องการของตนเอง และปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ ยอมรับ ความเห็นที่แตกต่าง			
๗. เด็กมั่นใจในตนเอง เช่น การที่เด็กสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเองในเรื่อง ความรับผิดชอบของตนโดยไม่ต้องถามผู้ใหญ่ ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เลือกซื้อของส่วนตัวเองได้ เดินทางไปโรงเรียน ไปบ้านญาติในระยะใกล้ ๆ ด้วยตนเองได้ เป็นต้น			
๘. เด็กรู้สึกว่าไม่สามารถควบคุมหรือจัดการสิ่งต่างๆในชีวิตได้เลย			
๙. เด็กพูดคุยสื่อสารบอกความรู้สึก แสดงความเห็นและเหตุผลได้			
๑๐. เด็กเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันของบุคคลภายในครอบครัวและ สังคมภายนอก			
๑๑. เด็กมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นหนุ่มเป็นสาวทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และการวางตัวทางสังคม			
๑๒. เด็กรู้จักวางแผนอนาคตและตกลงใจเลือกได้ เช่น การศึกษาต่อ อาชีพ ในอนาคต เป็นต้น			
๑๓. เด็กพอใจกับการทำงาน / การเรียน			
๑๔. เด็กไปโรงเรียน/ทำงานได้ตามเวลาและไปอย่างสม่ำเสมอ			
๑๕. เด็กศึกษาอยู่ในระดับตามเกณฑ์อายุ			
๑๖. เด็กได้เรียนรู้สังคมนอกบ้านร่วมกับกลุ่ม เช่น ไปเที่ยวกับเพื่อน เล่นกีฬา ไปชมภาพยนตร์ ไปค่าย เป็นต้น			
๑๗. เด็กเลือกที่จะเรียนรู้สังคมนอกบ้านด้วยตนเอง เช่น การเล่นเกม ดนตรี ศิลปะ เข้าค่าย เป็นต้น			
๑๘. เด็กสามารถให้ความสนใจเรียนรู้และวิเคราะห์สังคมขั้นต้นได้ด้วยตนเอง เช่น การติดตามข่าวสารบ้านเมือง การเข้าค่ายเยาวชน การเข้าชมรม ทางสังคมต่าง ๆ การเดินทางเป็นหมู่คณะ เป็นต้น			
๑๙. รู้จักทำกิจกรรมช่วยเหลือคนอื่นและสังคม			
๒๐. เด็กจดจ่อ พยายาม ทำสิ่งที่ยากได้จนสำเร็จ เช่น อ่านหนังสือเตรียมสอบ ฝึกซ้อมกีฬา เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๑. เด็กควบคุมและพยายามปรับปรุงพัฒนาตนเองในพฤติกรรมหรือนิสัยที่ไม่เหมาะสม			
๒๒. เมื่อทำผิด รู้สึกสำนึกผิดตนเองพยายามแก้ไขความผิดพลาด			
๒๓. เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่และวางแผนทำได้ด้วยตนเอง เช่น จัดสรรเวลาในการทำกิจกรรม วางแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม รับผิดชอบต่อหน้าที่ภายในกลุ่ม เป็นต้น			
๒๔. เด็กแสดงความอ่อนโยนและเมตตาต่อผู้อื่น หรือสัตว์ และรู้จักช่วยเหลือครอบครัวและสังคมโรงเรียน			
๒๕. เด็กรู้จักแยกแยะและผิดหวัง ชั่วดี ในทางคุณธรรม ใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติตนและยึดถือคุณธรรมของกลุ่ม เช่น คุณค่าของสถาบัน ความเชื่อทางศาสนา มีอุดมการณ์การช่วยเหลือสังคม เป็นต้น			
๒๖. เด็กมีกิจกรรมผ่อนคลายที่เลือกได้เองอย่างพึงพอใจ เช่น อ่านหนังสือ ฟังเพลง เล่นกีฬา เป็นต้น			
๒๗. เด็กพอใจ มีความสุขในชีวิต			
๒๘. เด็กมักแสดงความวิตกกังวล หรือไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์			
๒๙. เด็กมักโทษตนเอง รู้สึกว่าเป็นความรับผิดชอบของตน ที่ต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น			
๓๐. เด็กสามารถจัดการความรู้สึกโกรธ ความคับข้องใจได้ด้วยตัวเอง			
๓๑. เด็กมีวิธีจัดการกับอารมณ์โกรธหรือคับข้องใจของตนเองอย่างเหมาะสม เช่น รู้จักพูดบอกความรู้สึก และคิดในทางดี รู้จักปรับความเข้าใจได้ รู้จักปรับอารมณ์และระบายออกได้ถูกต้องเหมาะสม เป็นต้น			
๓๒. เด็กมีผู้ใหญ่ที่เด็กไว้วางใจ และสามารถเล่าเรื่องส่วนตัวหรือพูดคุยปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือได้			
๓๓. เด็กมีกิจกรรมที่ทำให้อารมณ์ ผ่อนคลาย เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ศาสนา ธรรมชาติ (ดูนก เลี้ยงสัตว์ เดินป่า) เป็นต้น			
๓๔. ส่วนใหญ่เด็กทำกิจวัตรประจำวันด้วยตัวเองได้ตามเวลา			
๓๕. เด็กใช้เวลากับโทรศัพท์ ทีวี เล่นเกม หรือ อินเทอร์เน็ต มากจนรบกวนกิจวัตรประจำวัน			
๓๖. เด็กมักมีพฤติกรรมรุนแรง ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของ หรือใช้คำพูดที่หยาบคาย			
๓๗. เด็กมีพฤติกรรมที่เสี่ยงอันตราย เช่น ขับขี่มอเตอร์ไซด์เร็วหรือผาดโผน เล่นของมีคมหรืออาวุธ เป็นต้น			
๓๘. เด็กซึมเศร้าและชอบแยกตัวเองอยู่ตามลำพัง			
๓๙. เด็กมีปัญหาการเรียน ผลการเรียนต่ำลงอย่างชัดเจน			
๔๐. เด็กมักไม่มีสมาธิในการทำกิจกรรมให้เสร็จจุล่ง			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๔๑. เด็กมักมีพฤติกรรมที่รบกวนต่อการดูแล เช่น ต่อด่าน ไม่เชื่อฟัง โกหก เป็นประจำ ขโมย กลับบ้านดึก ไม่กลับบ้านเป็นต้น			
๔๒. เด็กมีพฤติกรรมที่รบกวนต่อสังคมนอกบ้าน เช่น ขโมยหนีโรงเรียน ไม่เข้าทำงาน หนีออกจากบ้าน โกหกเป็นประจำ รั้งแกสตั้ว ชมเพลงรังแกผู้อื่นโดยเฉพาะผู้เล็กกว่า มั่วสุม ทะเลาะวิวาท ทำลายของสาธารณะ เป็นต้น			
๔๓. เด็กเล่นการพนัน			
๔๔. เด็กเคยมีเพศสัมพันธ์			
๔๕. เด็กมีเพศสัมพันธ์แบบมีการป้องกัน			
๔๖. เด็กสูบบุหรี่			
๔๗. เด็กดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์			
๔๘. เด็กอดทนและรอคอยได้			
๔๙. เด็กช่วยเหลือและแบ่งปัน			
๕๐. เด็กดูแลสุขอนามัยส่วนตัวและจุดที่ซ่อนเร้นได้ด้วยตัวเอง เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน ตัดเล็บ สระผม ทำความสะอาดเสื้อผ้า ซูดชั้นใน เป็นต้น			
๕๑. เด็กจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เช่น เตรียมอ่านหนังสือสอบ วางแผนทำรายงาน ฝึกซ้อมดนตรี วางแผนการเดินทาง เป็นต้น			
๕๒. เด็กจัดการใช้เงินด้วยตนเองได้ เช่น แบ่งเงินในการซื้อของใช้ เก็บออมหรือเพื่อสนทนากการ เป็นต้น			
๕๓. เด็กทำอาหารด้วยตนเองได้			
๕๔. เด็กระมัดระวังตนเองให้ปลอดภัย เช่น รู้กฎหมาย รู้จักกำหนดขอบเขตความใกล้ชิด ไม่ไปในสถานที่เปลี่ยวตามลำพัง เป็นต้น			
๕๕. เด็กรู้จักกำหนดระยะห่างทางร่างกายกับเพศตรงข้าม และรู้จักปฏิเสธ การซื้อเชิญทางเพศ			
๕๖. เด็กรู้จักป้องกันอันตรายจากบุคคลรอบตัว เช่น ไม่ให้บุคคลอื่นมาสัมผัสร่างกาย ไม่ไปไหนตามลำพังกับคนไม่รู้จัก ไม่อยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม ไม่ว่าใคร ไม่แต่งกายล่อแหลม ไม่เดินทางในยามวิกาลโดยลำพัง ไม่เข้าไปในที่ลับ และหลีกเลี่ยงของมีนเมาและคนเสพของมีนเมา			
๕๗. เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม และขอคำปรึกษาแนะนำเมื่อต้องการ			
๕๘. เด็กรู้จักหลีกเลี่ยงหรือขอความช่วยเหลือเมื่อถูกรุกเร้าทางร่างกายหรือทางเพศ			
๕๙. รู้จักควบคุมตนเองหรือมีทักษะในการระบายออกทางเพศอย่างเหมาะสม. เช่น การออกกำลังกาย เล่นดนตรี ศิลปะ และไม่ไปเกี่ยวข้องกับสื่อลามก และสารเสพติด เป็นต้น			
๖๐. เด็กมีกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันที่มีความสนใจเหมือนกัน และสนใจเพศตรงข้าม			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๖๑. เด็กแต่งตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะ			
๖๒. เด็กปฏิบัติตนได้เหมาะสม กับ กาลเทศะ เช่น แสดงความเคารพและให้เกียรติต่อบุคคลที่มีวัยวุฒิหรือคุณวุฒิที่สูงกว่า รู้จักสำรวมในสถานที่ต้องการความสงบ เป็นต้น			
๖๓. เด็กสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมตามกาลเวลา บุคคล และสถานที่			
๖๔. เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กติกาในสังคม เคารพกฎหมายและมีศีลธรรม เช่น ไม่กระทำความผิดในเรื่องเพศ ร่างกายและเสรีภาพของผู้อื่น หรือไม่กระทำความผิดต่อทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น			
๖๕. เด็กแสดงความผูกพันทางอารมณ์ แสดงความพึงพอใจไว้วางใจเมื่อผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ ช่วยชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต			
๖๖. เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้อง และเด็กอื่นเมื่อมีโอกาส			
๖๗. เด็กรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของครอบครัว รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจเมื่อถูกเลือกปฏิบัติ และมีปฏิกิริยาตอบโต้ก้าวร้าว มีปฏิสัมพันธ์ในทางลบ			
๖๘. เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลแวดล้อม			
๖๙. เด็กมีเพื่อนสนิท			
๗๐. เด็กพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและชุมชน			
๗๑. เด็กรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป			
๗๒. เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียนหรือชุมชน			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ปกครองเด็ก (ข้อมูลภายใน ๖ เดือน ที่ผ่านมา)

ด้านสุขภาพจิต

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักเชื่อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมความเป็นมาของครอบครัวตนเอง			
๒. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ			
๓. ผู้ปกครองติดตามให้เด็กดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น ทำความสะอาดห้องนอน ห้องน้ำ ซักผ้าเช็ดตัว เป็นต้น			
๔. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กควบคุมตนเองในการดูโทรทัศน์และเล่นเกม			
๕. ผู้ปกครองติดตามให้เด็กรับผิดชอบงานบ้าน เช่น จ่ายตลาด หุงหาอาหาร ตัดหญ้า เป็นต้น			
๖. ผู้ปกครองติดตามการใช้และการออมเงินของเด็ก			
๗. ผู้ปกครองติดตามดูแลให้เด็กจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เช่น วางแผนการเรียน หารายได้พิเศษระหว่างหยุดเรียน แผนการเดินทาง เป็นต้น			
๘. ผู้ปกครองสนับสนุนและส่งเสริมในกิจกรรมที่เหมาะสมตามความสามารถและความสนใจของเด็ก			
๙. ผู้ปกครองพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตามวัย เช่น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทางเพศ ทางอารมณ์และการเลือกคู่ครอง เลือกอาชีพ วางแผนอนาคต เป็นต้น			
๑๐. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กสื่อสารกับผู้อื่น เช่น แสดงความคิดเห็น ขอคำแนะนำ เป็นต้น			
๑๑. ผู้ปกครองรับรู้และสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้สังคมนอกครอบครัวและสิ่งใหม่นอกชั้นเรียน เช่น ชมภาพยนตร์กับเพื่อน เข้าค่ายต่างจังหวัด แข่งกีฬา ระหว่างโรงเรียน เป็นต้น			
๑๒. ผู้ปกครองติดตามดูแลให้เด็กวางตัวเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ การอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ การสำรวมในห้องประชุม เป็นต้น			
๑๓. ผู้ปกครองให้เด็กไปโรงเรียน/ทำงานอย่างสม่ำเสมอ			
๑๔. ผู้ปกครองติดตามความรับผิดชอบของเด็กเกี่ยวกับการเรียน / การงาน และช่วยเหลือเมื่อเด็กร้องขอ			
๑๕. ผู้ปกครองให้คำปรึกษาเด็กในด้านการเรียน / ทำงาน			
๑๖. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมของโรงเรียน			
๑๗. ผู้ปกครองให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องเผชิญกับสถานการณ์หรือข่าวสารที่ไม่เหมาะสม เช่น การทรมาณสัตว์ การดื่มสุรา ใช้สิ่งเสพติด กิจกรรมทางเพศ การพนัน เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑๘. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กเข้าใจและยอมรับเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาของตนเองและผู้อื่น			
๑๙. ผู้ปกครองให้การตอบสนองในเชิงบวก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น แสดง การรับรู้และภาคภูมิใจ ชื่นชม ให้รางวัล เป็นต้น			
๒๐. ผู้ปกครองติดตามดูให้เด็กรู้จักแบ่งปัน การให้ การรับกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๒๑. ผู้ปกครองติดตามดูให้เด็กควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตนเอง เช่น กล่าวเตือน พูดคุย แนะนำ ให้เด็กพูดบอกความคิดเห็นและความรู้สึก เป็นต้น			
๒๒. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการกำหนดและปรับปรุงกฎ กติกา ของบ้าน โรงเรียน หรือที่ทำงาน			
๒๓. ผู้ปกครองติดตามดูให้เด็กปฏิบัติตามกติกาของบ้านและกฎของโรงเรียน หรือที่ทำงาน			
๒๔. ผู้ปกครองให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาในบ้าน เช่น การทำบุญ การสวดมนต์ การทำความเคารพทางศาสนา			
๒๕. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กไปเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ฟังคำสอนและ ทำบุญที่ศาสนสถานเป็นระยะ			
๒๖. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กแยกแยะและผิดชอบชั่วดี เช่น ให้เด็กทบทวนว่าเป็น สิ่งที่ควรหรือไม่ควร ให้คำแนะนำ เป็นต้น			
๒๗. ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กควบคุมอารมณ์ของตนเอง เช่น กล่าวเตือน พูดคุย แนะนำ ให้เด็กพูดบอกความคิดเห็นและความรู้สึก เป็นต้น			
๒๘. ผู้ปกครองยอมรับและตอบสนองเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น หรือ ความรู้สึก			
๒๙. ผู้ปกครองแสดงออกถึงความรัก ความผูกพัน เอาใจใส่ต่อเด็กอย่าง สม่าเสมอ เช่น ปลอบโยน ไต่ถามทุกข์สุข เป็นต้น			
๓๐. ผู้ปกครองให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ดูแลเอาใจใส่ เมื่อเด็กป่วย ทุกข์ใจ หรือต้องการความช่วยเหลือ			
๓๑. ผู้ปกครองไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในความหวาดกลัว หรือไม่มั่นใจ เช่น การ ขัดแย้งกับครอบครัว เพื่อนหรือกลุ่ม ประสบกับสถานการณ์ของการใช้ ความรุนแรง เป็นต้น			
๓๒. ผู้ปกครองและครอบครัวไม่ปฏิบัติต่อเด็กโดยใช้ความรุนแรง เช่น ไม่ซ้ำเติม ไม่ลงโทษ ดุด่าด้วยคำหยาบคาย ประชดประชัน ตำหนิ กดดัน เคี้ยวเชียว หรือเกลียดชัง หรือทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นที่ที่ต้องการบอ่ย ๆ เป็นต้น			
๓๓. ผู้ปกครองไม่ให้เด็กได้รับผิดชอบกับความทุกข์ และปัญหาของผู้ใหญ่ หรือใช้เด็กเป็นที่ระบายอารมณ์			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๓๔. ผู้ปกครองช่วยให้เด็กระบายและควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อโกรธ กลัว เศร้า เสียใจ หรือ กังวล เป็นต้น			
๓๕. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กรู้จักขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาหรือเมื่อมีความคับข้องใจ เช่น ปัญหาการเรียน ถูกข่มขู่รังแก การปรับตัว เป็นต้น			
๓๖. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กมีกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผ่อนคลายทางอารมณ์ด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ศาสนา ธรรมชาติ (ดูนก เลี้ยงสัตว์ เดินป่า) เป็นต้น			
๓๗. ผู้ปกครองและครอบครัวยอมรับว่าเด็กเป็นสมาชิกและไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ความด้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีผิว รูปร่างหน้าตา ฯลฯ			
๓๘. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว เช่น ไปเที่ยวกับครอบครัว สังสรรค์กับเครือญาติ ร่วมทำงานบ้าน มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาของครอบครัว เป็นต้น			
๓๙. มีผู้ใหญ่ที่เป็นที่พึ่งของเด็กอย่างน้อย ๑ คน			
๔๐. ผู้ที่เป็นที่พึ่งของเด็กเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสม และคุ้นเคยกับเด็ก			
๔๑. ผู้ปกครองมีแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกันโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นหลัก			
๔๒. ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ			
๔๓. ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องและเด็กอื่น			
๔๔. ผู้ปกครองส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวแสดงความอ่อนโยน เอื้ออาทร และเห็นอกเห็นใจต่อกัน			
๔๕. ผู้ปกครองรับรู้และติดตามถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กๆ ภายในครอบครัว			
๔๖. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กพบญาติพี่น้องและมีการเยี่ยมเยียนตามความเหมาะสม			
๔๗. ผู้ปกครองปกป้องเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องชาติพันธุ์ ความด้อยทางสติปัญญา ความพิการ เพศ สีผิว รูปร่างหน้าตา			
๔๘. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กในโรงเรียนและชุมชน			
๔๙. ผู้ปกครองหลักสนับสนุนเด็กให้สร้างมิตรภาพกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			
๕๐. ผู้ปกครองแนะนำให้เด็กแต่งตัวอย่างเหมาะสมกับอายุ เพศ และสภาพแวดล้อม			
๕๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักส่วนของร่างกายที่เป็นบริเวณส่วนตัวและควรปกปิดให้มิดชิด			
๕๒. ผู้ปกครองสอดส่องให้เด็กดูแลทำความสะอาดอวัยวะในร่มผ้าและชุด ชุดชั้นในด้วยตนเอง			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๕๓. ผู้ปกครองแนะนำเด็กไม่ให้คนอื่นมาสัมผัสเด็กอย่างใกล้ชิด เช่น จับต้อง อวัยวะในร่มผ้า จูบ หอมแก้ม เป็นต้น			
๕๔. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นตามพัฒนาการ และความสนใจของเด็ก โดยไม่รบกวนหรือแทรกแซงเปลี่ยนความสนใจอย่างไม่เหมาะสม ขณะที่เด็กกำลังสนใจในการเล่น หรือเรียนรู้			
๕๕. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักปกป้องสิทธิส่วนตัวของตนและเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น เช่น บอกถึงความต้องการของตนเอง และปฏิเสธเมื่อไม่ชอบ เคารพความเห็นที่แตกต่าง กล้าแสดงออกถึงความคิดของตนเอง ไม่ข่มเหงรังแกคนอื่น เป็นต้น			
๕๖. ผู้ปกครองยอมรับความเป็นตัวของตัวเองของเด็กและให้เด็กสามารถตัดสินใจเรื่องส่วนตัวได้ เช่น ไม่เปิดจดหมายของเด็กก่อน ไม่แอบฟัง โทรศัพท์ขณะเด็กพูดคุย ให้เด็กเลือกกิจกรรมพิเศษตามความชอบและความถนัด เป็นต้น			
๕๗. ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เด็กรับรู้พฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรง เรื่องเพศ หรือไม่เหมาะสมของผู้ใหญ่			
๕๘. ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมและการวางตัวที่เหมาะสม เช่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แต่งตัวและแสดงออกเหมาะสมกับบุคคลกาลเทศะ ประเพณี และวัฒนธรรม ทำตามกฎหมาย เป็นต้น			
๕๙. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการดำเนินชีวิตเช่น มีสัมพันธภาพอย่างเหมาะสมต่อบุคคลอื่น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง เคารพสิทธิและสมบัติของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม และกฎหมาย เป็นต้น			
๖๐. ผู้ปกครองปฏิบัติตามกฎหมาย			
๖๑. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมทางเพศ เช่น แต่งตัวเรียบร้อย ไม่ประพฤติผิดทางเพศ			
๖๒. ผู้ปกครองเสริมสร้างทักษะให้เด็กสามารถวิเคราะห์และหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย			
๖๓. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมาสัมผัสร่างกายในส่วนที่ควรปกป้อง เช่น ปาก หน้าอก ก้น และอวัยวะเพศ เป็นต้น			
๖๔. ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กมีวิธีการจัดการความขัดแย้งอย่างเหมาะสม เช่น รับฟังความคิดเห็น ยอมรับผิด ปรับปรุงตัว เป็นต้น			
๖๕. ผู้ปกครองระวังไม่ปล่อยให้มีการทะเลาะ รังแก ข่มขู่คุกคามกันในระหว่างเด็ก			
๖๖. ผู้ปกครองพูดคุยตกลงกับเด็กถึงกฎแห่งความปลอดภัยต่อตัวเด็ก เช่น ขออนุญาตและแจ้งสถานที่ไปทุกครั้งเมื่อออกนอกบ้าน แจ้งผู้ปกครองเมื่อจำเป็นต้องกลับผิดเวลา ไม่กลับบ้านดึก ไม่ค้างคืนนอกบ้านโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๖๗. ให้คำแนะนำแก่เด็กในการป้องกันอุบัติเหตุ เช่น ไม่โหลดโพน ไม่ขี่จักรยานยนต์ หรือขี่รถยนต์โดยไม่มีใบขับขี่ โดยสารจักรยานยนต์โดยสวมหมวกนิรภัย ขึ้นรถเมื่อรถจอดสนิท เป็นต้น			
๖๘. ผู้ปกครองไม่ให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับของมีนเมา ยานอนหลับ เหล้าและ เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ สารเสพติดหรือสารพิษ			
๖๙. ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กคิดและมีทักษะในการเผชิญสถานการณ์อันตราย เช่น การร้องขอความช่วยเหลือหรือป้องกันตนเองเมื่อถูกคุกคามทางเพศ การแก้ปัญหาเมื่อประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น			
๗๐. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางเพศ เช่น ไม่แต่งกายล่อแหลม ไม่เดินทางในยามวิกาลโดยลำพัง ไม่อยู่กับเพื่อนต่างเพศ ขณะมีนเมา ไม่อยู่กับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในที่รโหฐาน เป็นต้น			
๗๑. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักจัดการกับอารมณ์ทางเพศอย่างเหมาะสม เช่น การออกกำลังกาย เล่นดนตรี หลีกเลี้ยงสิ่งปลุกเร้าทางเพศ เป็นต้น			
๗๒. ผู้ปกครองสอนให้เด็กวางตัวกับคนแปลกหน้าอย่างเหมาะสม			
๗๓. ผู้ปกครองต้องติดตามสอดส่องเรื่องความปลอดภัยของเด็กเป็นระยะๆ โดยต้องรู้ที่อยู่และกิจกรรมที่เด็กทำในขณะนั้น			
๗๔. ผู้ปกครองสอดส่องให้เด็กหลีกเลี่ยงจากบุคคลอันตราย เช่น เพื่อนเกเร บุคคลเสพยาเสพติด บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ บุคคลที่เสพติดทางเพศ หรือเมาสุรา เป็นต้น			
๗๕. ผู้ปกครองกำหนดบริเวณที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก			
๗๖. ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัย เช่น โดยสารรถจักรยานยนต์โดยใส่หมวกนิรภัย ไม่ขี่รถจักรยานยนต์โดยตนเอง เป็นต้น			
๗๗. ผู้ปกครองเก็บอาวุธไว้ในที่ซึ่งเด็กไม่สามารถหยิบได้			
๗๘. ห้องพักเด็กและที่พักรักษาตัวมีประตูหน้าต่างที่สามารถป้องกันการบุกรุกจากบุคคลภายนอก			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว (ของผู้ปกครองหลัก)

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. มีบริการในชุมชนที่ครอบครัวอยู่อาศัย			
๑.๑. โรงพยาบาล หรือศูนย์บริการอนามัย หรือสถานพยาบาล			
๑.๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือเด็กปฐมวัย			
๑.๓. โรงเรียนอนุบาล			
๑.๔. โรงเรียนหรือสถานศึกษา			
๑.๕. สถานีตำรวจ			
๑.๖. วัด หรือโบสถ์ หรือมัสยิด			
๑.๗. ที่ทำการทะเบียนราษฎรและปกครอง			
๑.๘. บริการสังคมสงเคราะห์ เช่น ศูนย์ให้คำแนะนำปรึกษา หรือศูนย์ สงเคราะห์อื่นๆ เป็นต้น			
๑.๙. สนามเด็กเล่น / สนามกีฬา / ศูนย์เยาวชน			
๑.๑๐. สวนสาธารณะ / ป่าชุมชน			
๑.๑๑. บริการชุมชน เช่น อบต. เป็นต้น			
๒. ครอบครัวไปใช้บริการดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ ถ้าได้ไปใช้บริการหรือ ไม่ได้ไปใช้บริการโปรดระบุ			
๓. ในชุมชนที่ครอบครัวอาศัยอยู่มีการรวมตัวกันของกลุ่มคนหรือองค์กร ที่ก่อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในชุมชน ถ้ามีโปรดระบุ.....(เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียนปลอดภัย ชมรมครอบครัว เป็นต้น)			
๔. ครอบครัวได้รับการช่วยเหลือหรือถูกปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ และ โปรดระบุด้วยว่าจากผู้ใด (บุคคล / องค์กร / หน่วยงาน เป็นต้น)			
๔.๑. ได้รับการปลอบโยนหรือสามารถปรับทุกข์			
๔.๒. การช่วยเหลือด้านการเงิน การงานหรือเรื่องอื่นๆที่ครอบครัวร้องขอ			
๔.๓. การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือทางออกของ ครอบครัว			
๔.๔. มีบริการต่าง ๆ ที่จะดูแลส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น ลานกีฬา เป็นต้น			
๔.๕. ครอบครัวรู้สึกได้รับการยอมรับในชุมชน			
๔.๖. สมาชิกในครอบครัวมีประสบการณ์ที่ถูกตั้งข้อรังเกียจหรือถูกก่อกวน คุกคามจากผู้อื่นในชุมชน			
๔.๗. ครอบครัวมีเพื่อนในชุมชน			
๔.๘. ครอบครัวเข้าร่วมกับองค์กรหรือกิจกรรมในชุมชน โปรดระบุตัว กิจกรรมที่เข้าร่วม			
๔.๙. อื่นๆ โปรดระบุ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๕. ครอบครัวมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอนอยู่ในบ้านเช่าที่ไม่ถูกไล่รื้ออยู่มานานไม่มีการโยกย้าย มีสัญญา เป็นครอบครัวเร่ร่อนไม่มีที่อยู่หรืออาศัยอยู่ในที่พักพิงชั่วคราว			
๖. ครอบครัวอยู่ในสถานะที่จะถูกขับไล่ที่อยู่			
๗. บ้านพักสะอาดไม่อยู่กันแออัดมากเกินไป มีการจัดแบ่งสัดส่วนพื้นที่การใช้สอยได้อย่างเหมาะสม เช่น มีฉากกั้น มีสัดส่วนของที่นอน			
เนื้อหาการประเมิน			
๘. ที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนที่ไม่แออัดมากเกินไปปลอดภัยจากแหล่งอบายมุขต่าง ๆ และไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย			
๙. ผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว			
๑๐. การทำงานมีความมั่นคง เช่นมีงานทำต่อเนื่องในช่วง ๓ เดือน เป็นต้น			
๑๑. มีสมาชิกของครอบครัวที่กำลังตกงาน			
๑๒. ครอบครัวไม่มีหนี้			
๑๓. ครอบครัวไม่ต้องมีการผ่อนชำระหนี้จากการซื้อสินค้าหรือสิ่งของต่าง ๆ			
๑๔. มีการเรียกร้องสิทธิค่าจ้างในกรณีที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน			
๑๕. มีเงินใช้เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเช่น เจ็บป่วย อุบัติเหตุ เป็นต้น			
๑๖. ต้องทำงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากงานประจำเพื่อหารายได้			
๑๗. มีการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับรายรับ			
๑๘. ถ้ามีหนี้ มีการผ่อนชำระลดหนี้			
๑๙. อื่นๆระบุ.....(เช่น เล่นหวย เล่นหุ้น เป็นต้น)			
๒๐. มีสถานะวิกฤตของครอบครัวที่ยังไม่ได้รับการเยียวยาในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่			
๒๐.๑. การเสียชีวิตของคู่สมรส			
๒๐.๒. การหย่าร้าง			
๒๐.๓. การแยกทาง / การแยกกันอยู่ของคู่สมรส			
๒๐.๔. การติดคุก			
๒๐.๕. การตายของสมาชิกครอบครัว ญาติ			
๒๐.๖. การแต่งงานใหม่			
๒๐.๗. การคุกคามจากคู่สมรสเก่า			
๒๐.๘. การถูกออกจากงาน			
๒๐.๙. การเกษียณ			
๒๐.๑๐. การเสียชีวิต			
๒๐.๑๑. การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและภัยพิบัติ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะกรรมการ

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๒๑. สภาวะวิกฤตอื่น ๆ.....เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การนอกใจคู่สมรส ปัญหาครอบครัว เป็นต้น			
๒๒. มีการสลับบทบาทกันของผู้ปกครองในเรื่องการหารายได้สู่ครอบครัว			
๒๓. เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งภายในครอบครัวมีบุคคลหลักในการจัดการปัญหาหรือไม่ ถ้ามีโปรดระบุ บุคคล			
๒๔. พ่อแม่ หรือผู้ปกครองไม่สามารถจัดการปัญหาความขัดแย้งของ พี่น้อง หรือ คนในครอบครัวได้ เช่น การทำร้ายกันระหว่างพี่น้อง เป็นต้น			
๒๕. พ่อแม่ ผู้ดูแล มีศักยภาพในการดูแลเด็กลดลงเนื่องจากต้องเลี้ยงดูเด็กอื่น ซึ่งเป็นลูกของสมาชิกในครอบครัวด้วย			
๒๖. เด็กถูกเรียกร้องให้หารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว			
๒๗. สมาชิกในครอบครัวหาผลประโยชน์จากเด็กหรือบุคคลอื่นในครอบครัว อย่างไม่เหมาะสม			
๒๘. มีการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ			
๒๙. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อพี่น้องไม่เข้าใจและไม่ชอบตัวเด็ก			
๓๐. ปัญหาหรือพฤติกรรมของเด็กมีผลกระทบต่อศักยภาพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่จะให้การดูแลต่อเนื่อง			
๓๑. บุคคลในครอบครัวมีการแสดงความรักและความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกัน			
๓๒. สมาชิกในครอบครัวมีสภาวะดังนี้ หรือไม่			
๓๒.๑. สุขภาพกายไม่ปกติ			
๓๒.๒. สุขภาพจิตไม่ปกติ			
๓๒.๓. มีปัญหาพฤติกรรม			
๓๒.๔. ทูพผลสภาพทางกาย			
๓๒.๕. ปัญหาการบกพร่องทางการเรียน			
๓๒.๖. ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส			
๓๒.๗. ดื่มสุราจนเป็นปัญหา			
๓๒.๘. การใช้สารเสพติด			
๓๒.๙. ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวมีประวัติการใช้ความรุนแรง			
๓๒.๑๐. มีสมาชิกในครอบครัวใช้จ่ายเงินเกินตัว			
๓๒.๑๑. ปัญหาอื่น ๆ ที่กำลังประสบ			

แบบประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กไทย วัย ๑๕ - ๑๘ ปี

โดยมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและคณะทำงาน

กฎหมาย

เนื้อหาการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ระบุ.....
๑. เด็กและพี่น้องของเด็กมีการจดทะเบียนการเกิด ถ้าไม่มีให้ระบุเหตุผล			
๒. เด็กมีผู้ปกครองตามกฎหมาย			
๓. เด็กได้เรียนหนังสือตามการศึกษาภาคบังคับ			
๔. เด็กได้สิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับบริการด้านสาธารณสุข			
๕. เด็กได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายต่าง ๆ โดยผู้ปกครองดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ			

ภาคผนวก ๒

แนวทางการเขียน Case profile
ของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

Case profile

ความสำคัญของ Case profile

ในกระบวนการรับส่งเด็กเพื่อให้มีการส่งต่อข้อเท็จจริงพร้อมความรับผิดชอบระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพ หรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของเด็กและครอบครัว ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิต การเข้าสู่ Intake Process ของเด็ก มีการให้บริการแก่เด็กผู้นี้และครอบครัวอย่างไร ใครเป็นผู้ให้บริการบ้าง เหตุผลที่ต้องให้บริการนั้น ๆ ให้บริการอะไร อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการเป็นอย่างไร มีประวัติการส่งต่อความรับผิดชอบไปยังบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเหตุผลในการส่งต่อความรับผิดชอบทุกครั้ง

วัตถุประสงค์

1. ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดหรือหน่วยงานใด สามารถเข้าใจสภาพและประเด็นได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องอีก
2. สามารถนำไปวิเคราะห์วินิจฉัยว่ากระบวนการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว
3. สามารถนำไปใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้ทุกกรณี

วิธีการเขียน Case profile

Case profile ประกอบด้วยข้อเท็จจริงและการวิเคราะห์วินิจฉัยของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยสรุป ทั้งนี้ ต้องสามารถอ้างอิงถึงที่มาของข้อความและเรื่องราวที่บันทึกไว้ เช่นการบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็ก นักจิตวิทยาจะบันทึก ในขณะเขียนว่าเด็กมีพฤติกรรมอะไรบ้างและพฤติกรรมนั้นมาจากสาเหตุอะไร วิธีการในการแก้ไขคืออะไร มีการวัดผล ต้องมีข้อวินิจฉัยว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดก่อนที่จะมีอาการนี้ ผู้บันทึก คือ ผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ หรือแพทย์ โดยแนบสำเนาเวชระเบียนไว้อ้างอิงประกอบ ดังนั้น ผู้ที่มารับช่วงต่อจะเห็นภาระงาน หรือหากมีคนลาออกไปจะสามารถติดตามการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง Case profile ต้องบันทึกในรูปแบบ electronic file การเพิ่มข้อมูลต้องมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลที่เพิ่มขึ้น เช่น การรับเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางกายในช่วงแรก แต่อาจค้นพบว่ามีการล่วงเกินทางเพศเกิดขึ้นด้วย เราต้องบันทึกถึงวิธีการได้มาของข้อเท็จจริงดังกล่าวพร้อมแสดงหลักฐานยืนยัน

หัวข้อของการเขียน Case profile

๑. ความเป็นมา อายุ เพศ สาเหตุที่ต้องมาอยู่ที่นี้ เด็กเข้ามาบ้านแรกเมื่อใด ต้องบันทึกความเป็นมาโดยสรุป

การบันทึกต้องมีการตรวจสอบว่าเป็นความจริงหรือไม่ก่อน ดังนั้น case profile ต้องเป็นข้อเท็จจริง เช่น หากมีผู้ส่งเด็กเข้าสถานแรกรับฯต้องสอบถามว่าเขาเป็นใคร มีความเกี่ยวข้องกับเด็กอย่างไร กรณีมีผู้ประกอบวิชาชีพรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับเรื่องสืบค้นข้อเท็จจริงขั้นต้นทันทีที่รับรายงาน (ตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง) เช่น เมื่อครูเข้าใจว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง ว่ามีสาเหตุใดที่ทำให้ครูเข้าใจเช่นนั้น แล้วสอบถามเด็กหรือเริ่มการสืบค้นข้อเท็จจริง กรณีที่ส่งเด็ก

ไปตรวจหาร่องรอยหลักฐานหรือพยานหลักฐาน เราอาจไม่พบหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยทั่วไปหากเด็ก ถูกกระทำมานาน หรือถูกล่วงเกินทางเพศโดยผู้กระทำสวมถุงยาง ย่อมไม่อาจตรวจพบเชื้ออสุจิ เด็กอาจมี ร่องรอยเก่าจากการถูกล่วงเกินทางเพศเท่านั้น ไม่สามารถได้หลักฐานยืนยันว่าใครเป็นผู้กระทำ อย่างไรก็ตาม คำบอกเล่าจากเด็กยังเป็นหลักฐานสำคัญที่สามารถระบุเป็นใคร แต่การใช้ปากคำเด็กก็อาจมีปัญหา เช่น ได้แย้งว่า เด็กสร้างเรื่อง ดังนั้น การบันทึกรายละเอียดข้างต้นให้เห็นกระบวนการรับเรื่อง (Intake Process) สามารถนำไปใช้ หักล้างข้อโต้แย้งดังกล่าวได้

ตัวอย่าง เด็กหญิงอายุ ๑๔ ปี ถูกญาติข่มขืนกระทำชำเรา เด็กป่วยเป็นโรคจิตเภทซึ่งชวนให้สงสัยว่า เด็กอาจคิดจินตนาการไปเองได้หรือไม่ หากมีการบันทึกรายละเอียดว่าวันที่เกิดเหตุเด็กไปพบพยาบาลเพื่อ ขอให้ช่วย เด็กเล่าว่าถูกใครกระทำครั้งสุดท้ายในช่วงที่เด็กถูกกระทำไม่มีคนอยู่บ้านเลย ผู้กระทำจึงสามารถ กระทำเด็ก เมื่อส่งเด็กตรวจร่างกายไม่พบเชื้ออสุจิแต่พบร่องรอยเก่า ประเด็นคือ คนที่ป่วยเป็นโรคจิตเภท ไม่สามารถคิดเป็นเรื่องราว แต่ในบางช่วงไม่ได้เสียจริต จึงสร้างจินตนาการได้เหมือนกัน แต่ประเด็นนี้ไม่ใช่เรื่อง เพื่อฝัน เพราะเหตุการณ์ไม่ได้เกิดขึ้นแบบโดด ๆ เช่น ในวันนั้น แม่กับยายไม่อยู่จริง เด็กเกิดความทุกข์ร้อน เด็กมาขอความช่วยเหลือจากพยาบาลว่าไม่อยากให้คนนี้มาทำแบบนี้อีกแล้ว ไม่ได้อยากให้เขาติดคุก หากพนักงานสอบสวนเสนอสำนวนสอบสวนสั่งไม่ฟ้องเพราะคิดว่าเด็กป่วยเป็นจิตเภทและผู้ต้องหาที่อ้างว่า มีคนสามารถเป็นพยานว่าเขาอยู่ที่อื่นในขณะเกิดเหตุ ถือว่าเป็นการเสนอสำนวนที่ขาดความสมบูรณ์ เพราะการวินิจฉัยไม่ได้เชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน ตามหลักวินิจฉัยด้วยข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็น แห่งคดีกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดี การอ้างว่าเด็กมีอาการจิตเภท ไม่สามารถยืนยันว่าเด็กสร้างจินตนาการขึ้นมาเอง ประกอบกับเหตุการณ์ที่เด็กบอกเล่ามีที่มาที่ไปสอดคล้องกัน ผิดวิสัยจากการจินตนาการ (Fantasy) โดยเฉพาะเมื่อเด็กไปหาบุคคลที่เขาไว้วางใจว่าจะให้ความช่วยเหลือเขาได้ คือพยาบาล อาจปกริยาทำทางที่ทุกข์ร้อนต้องการให้ช่วย รวมทั้งร่องรอยเก่า ๆ สามารถเชื่อมโยงในประเด็น ที่ว่าญาติผู้นี้หาโอกาสที่เด็กต้องอยู่ในบ้านตามลำพังเข้าไปกระทำต่อเด็กอย่างต่อเนื่องหลายครั้งเป็นเวลา หลายเดือน จนกระทั่งเด็กไม่อาจทนรับสภาพได้จึงต้องไปขอให้พยาบาลที่รู้จักช่วยเหลือ

๒. ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตของเด็กและครอบครัว

ตัวอย่างเช่น เด็กอยู่กับยาย ย่า แล้วพ่อแม่มารับไปดูแลต่อ เนื่องจากย่าเสียชีวิต นี่เป็นการเปลี่ยนแปลง ของเด็ก เราจะต้องให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในชีวิตเด็ก การทำ Chronology เป็นการเปลี่ยนแปลงในชีวิตเด็ก เช่น ชีวิตดีขึ้น - เลวลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางกรณี เช่น ครูพบว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ แล้วครูพาเด็ก ไปแจ้งความแต่ตำรวจพาไปโรงพยาบาลประจำอำเภอ เนื่องจากผู้ตรวจร่างกายเด็กไม่เชี่ยวชาญ เด็กต้องขึ้นขาหยั่ง (แพทย์ตรวจหาพยาธิสภาพและระบบสืบพันธุ์) แต่การตรวจร่องรอยหลักฐานจากของเหลวในช่องคลอด ไม่จำเป็นต้องอ้างช่องคลอด แต่ต้องดูเยื่อพรหมจรรย์ ซึ่งต้องจัดทำในการตรวจเช่นท่านอนควานอนหงาย นอนบนตักผู้ใหญ่แล้วตรวจ

ประเด็นที่เป็นปัญหามาก เช่น

๑. การตรวจไม่พบหลักฐาน แล้วการตรวจนั้นก็ทิ้งไป แพทย์ให้ความเห็นว่าเด็กไม่เคยร่วมประเวณี ทั้งที่เราต้องการทราบว่าผลนั้นเกิดจากอะไร เช่น ถูกของแข็ง ถูกแรงกระแทก มีทิศทาง ซึ่งส่งผล ต่อการดำเนินการทางกฎหมาย
๒. การไม่ได้ส่งรายละเอียดที่มากับตัวเด็กเช่น การถ่ายภาพ การตรวจละเอียดพัฒนาการ ซึ่งไม่ได้ทำ จึงไม่ทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดภายหลัง

๓. การ intake การป้องกันไม่ให้ ผู้ถูกกระทำหรือคนในครอบครัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับ Crime scene investigation เป็นเรื่องสำคัญสุด เป็นการกันไม่ให้คนเข้าไปในพื้นที่ ในต่างประเทศจะมีหมายศาลห้ามคนเข้าไปเพื่อไปเก็บพยาน ถ้ามีคนเข้ามายุ่ง พยานหลักฐานก็จะเสียหาย เมื่อเปรียบเทียบกับเด็ก คำบอกเล่าเกี่ยวกับคดีเป็นสิ่งสำคัญ การปล่อยคนนอกเข้ามายุ่งก็จะทำให้เด็กไม่ให้การ นี่เป็นเรื่องสำคัญมากที่ต้องบันทึกว่ามีใครเข้ามายุ่งด้วย
๔. การส่งต่อความรับผิดชอบให้หน่วยงานอื่น ว่ามีสาเหตุจากอะไร เพื่อต่อการติดตาม
๕. การวิเคราะห์วินิจฉัยความสำเร็จของการทำงานจะทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่ตัวเด็กอย่างชัดเจน ตัวอย่าง แม่ที่พาเด็กไปค้าประเวณีการแยกเด็กออกมาอยู่บ้านพักโดยไม่ได้หาสาเหตุของการนำมาค้า ผลของการกระทำนั้น

การบันทึก Profile มีประโยชน์ทางกฎหมายมาก การบันทึกทั้งที่พบว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศทั้งที่อยู่ในการดูแลของผู้ปกครองนี้ ศาลมองตามกฎหมายแพ่งว่าพ่อแม่ไม่ได้ทำผิด ก็ต้องคืนลูกให้ แต่การบันทึก profile จะแสดงให้เห็นสาเหตุสำคัญที่เอื้อให้เด็กถูกกระทำคือผู้ปกครองไม่สามารถคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่

การบันทึก Case profile ไม่ต้องเขียนเรื่องยาวละเอียด

ตัวอย่าง การที่การพิวไม่สามารถคุมอารมณ์ตนเองได้ เพราะเด็กมีประสบการณ์ เช่น การเห็นการทารุณเด็กมีปัญหาที่สมองส่วน Limbic (สมองส่วนอารมณ์) เด็กจำได้ในวัยเด็กว่า หากเด็กถูกตะคอกแล้วเขาจะได้รับอันตราย เมื่อโตขึ้น และพบสิ่งเร้าคล้ายกัน สมองเด็กจะไม่ตอบสนองตามปกติ เด็กจะแสดงออก ๒ ทาง เช่น เมื่อมีคนทีระดับเดียวกับเขาเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่ตอบโต้ เด็กจึงอาละวาดทำร้ายคนอื่น เป็นการตอบสนองเป็นแบบเดียวกับระบบประสาทอัตโนมัติ เช่นเดียวกับเมื่อเราจับของร้อนที่ระบบประสาทไม่ได้ส่งสัญญาณถึงสมองส่วนกระบวนการคิด ซึ่งเป็นการหนีอย่างเดียว ซึ่งเป็นสาเหตุว่าทำไมเด็กหุนหันและก้าวร้าว หมอจะอธิบายกลไกนี้ในแพ้มเด็กและต้องมีการบรรเทา เช่น การใช้ยาเพื่อควบคุมการทำงานของสมองส่วน Limbic เพื่อไม่ให้เด็กก้าวร้าว (เป็นการชั่วคราว)

สิ่งที่ต้องทำ คือ การฝึกกระบวนการรู้คิด (Cognitive) และพฤติกรรม (Cognitive Behavior Therapy - CBT) ต้องทำให้ “เด็กต้องรู้ด้วยตัวเอง” ผู้ดูแลอาจจะใช้เสียงดังกับเด็ก แม้ไม่ได้ทำรุนแรงเหมือนผู้ปกครอง เด็กไม่สามารถคิดเองได้ ต้องมีการฝึกเด็กใช้เหตุผล เป็นการบำบัดกระบวนการคิดและพฤติกรรม (CBT) หรือพฤติกรรมบำบัด (behavior therapy)

การฟื้นฟูกระบวนการทางความคิดจะเกิดไม่ได้ หากเด็กไม่มีความหวัง helpless จะต้องฟื้นฟู self

การบำบัดต้องมีการจัดตามลำดับความสำคัญ เช่น การใช้ยา การสร้าง Self ความปลอดภัย ไม่ให้มีใครมารังแก มีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางบวก ต้องมีการทำ CBT

เมื่อเราได้ข้อมูลในลักษณะดังกล่าว ต้องบันทึกคร่าว ๆ ใน Case profile ให้ยา ฟื้นฟู self และนำไปสู่การทำ CBT อย่างไร เช่น ในเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน เช่น In My Shoes (จาก dictionary แปลว่า ในสถานการณ์ของฉัน) ในทางอารมณ์จิตใจ และใน family assessment tools (วงกลม)

รายละเอียดในบันทึกเวชกรรมต้องถ่ายเอกสารแนบ วิธีการสืบค้นข้อเท็จจริงคือการนำบันทึกของผู้ประกอบวิชาชีพ เราต้องอ้างอิงและนำเสนอแนบ

ดังนั้น หากมีคนรับช่วงต่อ เขาจะสามารถรู้ภาระงาน เราต้องทำในรูปของ electronic file ซึ่งต้องบันทึกการเปลี่ยนแปลงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของการเปลี่ยนแปลงนั้น กรณีนี้เมื่อได้ข้อเท็จจริงต้องนำมาประกอบกันทุกชุด เช่น ครอบครัวที่เสียสติที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง ข้อมูลที่ได้มาสืบสนและไม่ได้แก้ไขในชุดเดิม ต้องมาตรวจแก้ข้อเท็จจริง การมีความเกี่ยวข้องของแต่ละคน เช่น แม่เป็นคนเสียสติ มีเด็กแรกเกิด แล้วรับไปเลี้ยงดู ครอบครัวนี้将有ความผิดปกติที่ทำให้หญิงเสียสติ และไม่ต้องการให้เข้ามาอยู่กับหญิงคนนี้ เมื่อสืบค้นข้อเท็จจริงต่อมาจึงพบว่าครอบครัวนี้มีการประกอบอาชญากรรมเป็นระบบ

การบันทึก Case profile เช่นเดียวกับการแก้ไขประมวลกฎหมาย เช่น case profile เราบอกว่าต่อมาพบว่ามีข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป มีชื่อผู้บันทึก มีหลักฐานยืนยันในการเปลี่ยนแปลงอย่างไร จากกรณีที่ยกมาคือ การเปิดร้านยาเพื่อพอกเงินและจ่ายยาบ้า เมื่อเราได้ข้อเท็จจริงนี้เราต้องแจ้งตำรวจ

๓. มีการให้บริการแก่เด็กผู้นี้และครอบครัวอย่างไร ใครเป็นผู้ให้บริการบ้าง เหตุผลที่ต้องให้บริการนั้น ๑ ให้บริการอะไร อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการเป็นอย่างไร

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งต่อความรับผิดชอบให้หน่วยงานอื่น ว่ามีสาเหตุจากอะไร เพื่อต่อการติดตาม ตัวอย่าง ผู้ปกครองทำร้ายทุบตีแต่เด็กผูกพันกับเขามาก ต้องใช้กฎหมายเพื่อให้ผู้ปกครองปรับแก้พฤติกรรมเด็กโดยไม่ทุบตี ใช้ พ.ร.บ.ความรุนแรงในครอบครัว มาตรา ๓๐ วรรคสอง เช่น เด็กถูกล่วงเกินทางเพศ แต่ครอบครัวบอกว่าเด็กตกโต๊ะ คำพูดขัดแย้งกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ทำให้เห็นว่าครอบครัวร่วมมือโกหก การกล่าวเท็จร่วมกัน แสดงให้เห็นว่าคนเหล่านั้นรู้เห็น ต้องการปกป้องผู้กระทำ เขาไม่ปกป้องเด็กจนเด็กได้รับอันตรายต่อร่างกายจิตใจ งานที่ต้องทำ คือ “การช่วยให้พ่อแม่คุ้มครองเด็ก ถ้าทำไม่ได้ รัฐต้องคุ้มครอง” มีความเข้าใจผิดว่าต้องดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด ศาลบอกว่าไม่มีร่องรอย เราไม่ได้ต้องการให้เขาบอกว่าเด็กถูกทารุณกรรม จากการสืบค้นข้อเท็จจริง ผู้ปกครองอ้างว่าเด็กไม่สามารถคุ้มครอง แต่มีหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการต่อ

ศาลบอกว่าจะคุ้มครองสวัสดิภาพได้ แพทย์ต้องบอกว่าพบร่องรอยการถูกทารุณ แต่การคุ้มครองสวัสดิภาพขณะเสี่ยง เป็นการคุ้มครองจากความเสี่ยงเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กถูกทารุณกรรม ถูกเลือกปฏิบัติ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปคุ้มครองสวัสดิภาพ

ความหมายของคุ้มครองสวัสดิภาพในภาษาอังกฤษ เป็นการช่วยเหลือเฉพาะหน้า คือ นำเด็กไปเลี้ยงดูว่าเด็กสามารถได้รับการดูแลที่ปลอดภัย ตัวอย่าง ถ้าเราฟ้องเพื่อให้แม่ไปรับการบำบัด เราต้องติดตามต่อว่าได้ผลหรือไม่อย่างไร แม่ลูกสิบที่เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานะอย่างไร เมื่อไม่สืบหน้า ต้องมาดูว่าการประเมินสถานะครบถ้วนไหม ทำให้ไม่สามารถกำหนดแผนหรือการวินิจฉัยหรือไม่

ตัวอย่าง วิธีการที่ถูกต้อง มีหลักสำคัญ คือ “การสร้างควมไว้วางใจ” แม้ว่าเราไม่มีทักษะ เพราะหากเด็กไว้วางใจ แม้เราทำอะไรไปแล้วเด็กยังให้อภัย เช่น เด็กถูกครู ๒ คนตี เด็กชกสวนครูคนแรก แต่กับครูอีกคนเด็กร้องไห้ ครูบางคนไม่มีทักษะในการปรับแก้พฤติกรรมเด็กแต่มีความปรารถนาดี จึงใช้การลงโทษเพื่อปรับแก้พฤติกรรม บางทีเด็กถูกระบายอารมณ์แต่เด็กไว้วางใจครูที่ดี เช่นเดียวกับผู้กระทำบางคนสร้างความไว้วางใจเด็กใช้การเล่าโลก เล็กๆ ล้อมบ่อ ๑ กรณีที่เด็กไม่ยอมบอกเล่า ถ้าเราสามารถสร้างความไว้วางใจเด็กได้ เด็กจะเล่าข้อเท็จจริง

ตัวอย่าง การแทรกแซงพฤติกรรม เด็กมีปฏิกิริยาตอบโต้ในทางลบ คนหนึ่งแทรกแซงด้วยการรุนแรง แต่เด็กกลับสงบ ต้องไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ แต่เป็นการช่วยเหลือเด็กซึ่งหนีร้อนมาพึ่งเย็น เด็กจะไว้วางใจ เด็กมีความไวต่อท่าที ความจริงใจ เพราะส่งผ่านภาษากายว่าเสแสร้งหรือจริงใจ ตัวอย่าง ครูมน ใช้ข่าวมาทำการปรับกระบวนการรู้คิดและพฤติกรรม (CBT) ว่าเด็กมีปฏิกิริยาอย่างไร คิดอย่างไร ครูมนประสบความสำเร็จ แต่เมื่อเด็กกลับไปสิ่งแวดล้อมเดิม เด็กเป็นแบบเดิม เพราะปัจจัยที่เป็นปัญหาคือสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยทางจิตใจที่ยังค้างอยู่ไม่ได้จัดการ คล้ายกับการป่วยเป็นไวรัสตับอักเสบบ เมื่อร่างกายอ่อนแอก็จะป่วยมาก เช่นเดียวกับบ้านกาญจนาภิเษก มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสิ่งที่กระตุ้นทางจิต สิ่งที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จ เขามีความจริงใจ เขาเปลี่ยนชีวิตใหม่ เด็กยอมรับ ๑๐๐ คน แต่เจ้าหน้าที่ต่อต้าน

๔. รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับร่างกาย จิตใจและสังคมที่แปรเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาวะการณ์ก่อนการให้บริการและหลังการรับบริการ

เพื่อตรวจสอบว่าข้อเท็จจริงที่มีอยู่นั้นครบถ้วนถูกต้องทุกประการหรือยัง การประเมินสภาวะและความต้องการรับบริการถูกต้องหรือยัง การกำหนดวินิจฉัยแผนการให้บริการถูกต้องหรือยัง วิธีการดำเนินการให้บริการถูกต้องหรือยัง บุคลากรผู้ให้บริการมีความรู้ความสามารถเพียงพอจะให้บริการหรือยัง รวมทั้งสามารถบรรลุเป้าหมายของการให้บริการหรือยัง หากพบว่าขั้นตอนใดมีปัญหา ก็จะช่วยให้วินิจฉัยวิเคราะห์ได้โดยง่าย ดังนั้น การเขียนตาม Chronology และจากการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า ควรเขียนให้ละเอียดว่าวันไหนไปตรวจอะไรมาบ้าง กับหมอชื่ออะไรย่อมาเป็นเพียงส่วนประกอบย่อย ๆ เท่านั้น จะเห็นว่า” วันไหนไปตรวจอะไรมาบ้าง” ก็ยังไม่เพียงพอ หากต้องมีรายละเอียดของการวินิจฉัยโรคและสมุหฐานของโรคที่ทำให้เกิดอาการหรือกลุ่มอาการนั้น ๆ รวมทั้งแนวทางการบำบัดฟื้นฟูอีกด้วย สรุปคือ ต้องมีรายละเอียดข้างต้น

การพาเด็กไปหาหมอต้องมีประเด็นที่ไปหาหรือ เช่น ต้องบอกว่ามีปัญหาก้าวร้าว ซึมเศร้า เราต้องคุยกับเขาก่อนเขาตรวจเด็กว่ามีสาเหตุอะไร “ต้องมีบันทึกไว้ด้วยว่าเป็นอย่างไร” โดยเฉพาะแนวทางการบำบัดฟื้นฟูต้องมีแนวทางโดยละเอียด การใช้ยาเป็นเพียงส่วนย่อยที่ระงับอาการ ต้องถามว่าระยะยาวจะอย่างไร บางกรณีต้องกินยาตลอดชีวิต เช่น การก้าวร้าว ที่มีพยาธิสภาพที่สมอง ต้องผ่าตัดสมองส่วนนั้น งานวิจัยใหม่พบว่าเซลล์สมองงอกตลอดชีวิตหากมีการกระตุ้นที่ถูกต้อง หากดูโครงสร้างของสมองจะพบว่าโครงสร้างแต่ละส่วนที่แตกต่างกัน “เราต้องดูว่ากิจกรรมอะไรที่สมองจะทำงานได้ดีขึ้น” เช่นคนที่สมองส่วนที่เสียไปแล้วเดินไม่ได้ ทำกายภาพ ออกกำลังกาย พบว่าเกิดเซลล์สมองงอกใหม่ในส่วนที่คุมกล้ามเนื้อส่วนนั้น ผู้ปฏิบัติงานควรต้อง update ความก้าวหน้าของวิทยาการ

“ที่มา” ของเด็ก

เช่น ทำไมเด็กอยู่ในสภาวะแบบนี้ การเกิดจากสาเหตุอะไร เป็นเหตุที่ใหญ่มาก สภาวะแวดล้อมทางครอบครัวแบบไหนที่ทำให้เด็กผิดปกติ เพื่อรู้ที่มาที่ชัดเจนของเด็กๆรายนี้ เช่น เด็กมีความผิดปกติของพัฒนาการทุกด้าน หากรู้สาเหตุจะสามารถแก้ไขได้ทั้งหมดเพราะรู้ที่มา

จากนั้นทำรายละเอียดเกี่ยวกับเด็กเบื้องต้น เช่น การประเมินสภาวะของเด็กและครอบครัว เช่น การตรวจวินิจฉัย การตรวจสุขภาพ วัดพัฒนาการ การเยี่ยมบ้าน บางรายให้ดูจากการประเมิน Assessment tool สามเหลี่ยม เช่น เรื่องรายได้ สภาพบ้าน การมีทักษะ บทบาท ประวัติแวดล้อมทางชุมชน เครือญาติที่จะพึ่งพาได้

OHP 3

The links between The Family Assessment Model and The Assessment Framework

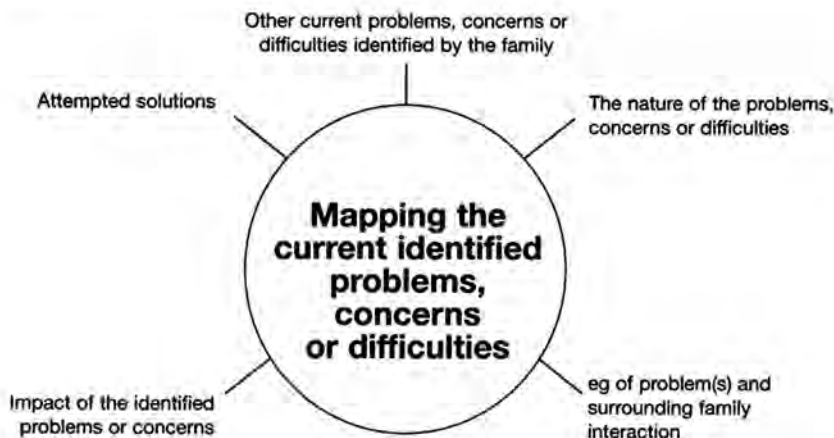

คำอธิบาย Child safeguarding and promoting welfare ตามมาตรา ๒๓ ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กขั้นต่ำ หากเราต้องการรู้สาเหตุว่าทำไมผู้ปกครองไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ เราต้องดู family history ว่ามีลักษณะของครอบครัวเป็นอย่างไร โดยที่วงกลมเป็นตัวกำหนด ความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก (parenting capacity) ซึ่งฐานของสามเหลี่ยมเป็นตัวที่รองรับการเป็นครอบครัว เป็นการกำหนดความเป็นไปของครอบครัวซึ่งได้แก่

OHP 8

Elements of the 'Mapping the current identified problem(s), concern(s) or difficulties' section of The Family Assessment recording form

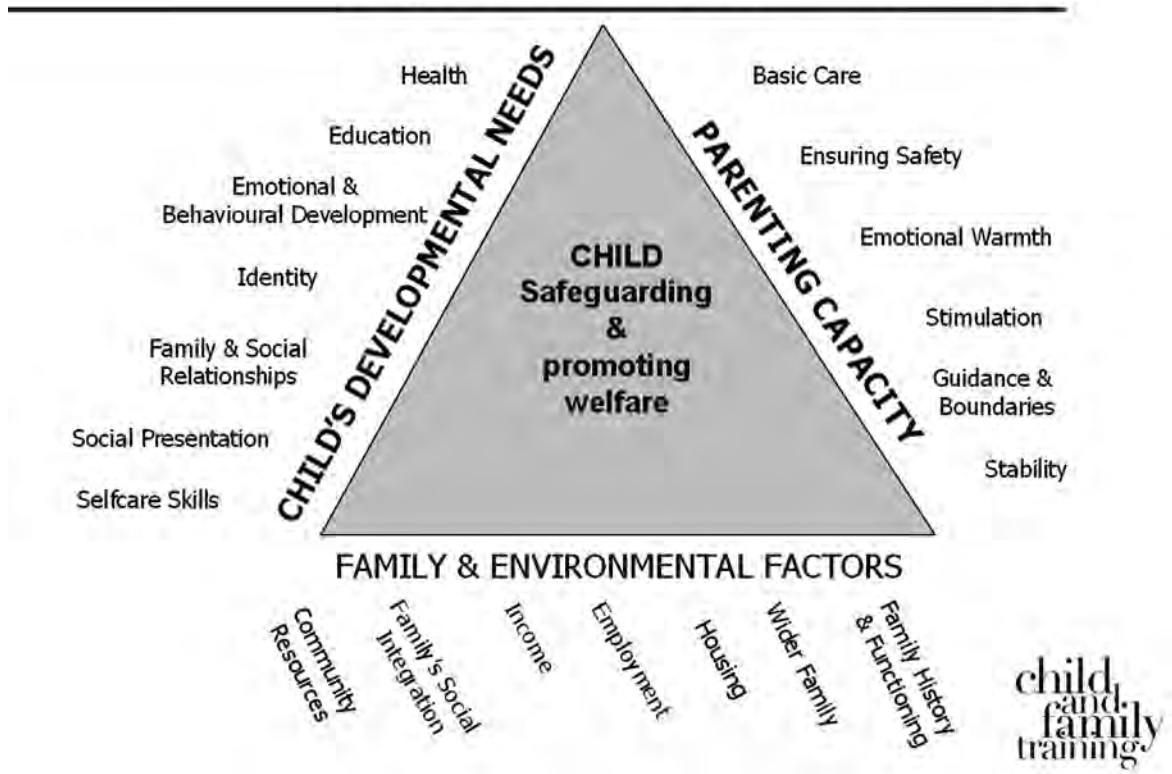
การเขียน Case profile หากมีประเด็นใดที่ต้องนำมาพิจารณาต้องนำมาเขียนไว้ทั้งหมด

วิธีการค้นหาข้อเท็จจริง

๑. เราต้องรู้ว่าครอบครัวนี้มีความทุกข์อะไร ที่ไม่สามารถทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างที่ควรจะเป็น
๒. ครอบครัวมีปัญหาความยากลำบากอะไร คนในครอบครัวเป็นผู้ชี้ให้เราเห็น
๓. สภาพของปัญหา ความรู้สึกหนักใจ ความทุกข์ของครอบครัวคืออะไร ต้องหาธรรมชาติที่แท้จริงของมัน เช่น ครอบครัวที่เป็นหนี้ เขามีหนี้เพราะอะไร เช่น กู้มาเพื่อจ่ายค่าเทอม เพื่อซื้อมือถือใหม่ เล่นแชร์ ใช้หนี้พนัน แม้ว่าหนี้แต่ nature ต่างกัน เราต้องค้นหาให้ได้ว่าที่มาเป็นอย่างไร
๔. การแก้ไข สภาพแวดล้อมของครอบครัวมีการก่อปัญหาอะไรบ้าง รวมทั้งผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการวินิจฉัยของเขาเป็นอย่างไร ตัวอย่าง หากเรามีความกังวลว่าการกินอยู่ของเด็กไม่เหมาะสม เพราะผู้ปกครองที่มีปัญหาสุขภาพจิต ทำให้เด็กถูกปล่อยปละละเลย การแก้ไขคงไม่เพียงแต่จะจัดให้เด็กอยู่กับบุคคลที่เหมาะสมเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ผู้ปกครองสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ควร มากที่สุดเท่าที่สามารถ เท่ากับว่าเราต้องสามารถทำให้ผู้ปกครองตระหนักว่าเขามีส่วนทำให้เด็กอยู่ในสภาพยากลำบากเช่นนั้นได้อย่างไรด้วย
๕. มีความพยายามในครอบครัวที่จะหาทางออกอย่างไร มีการหาทางป้องกันอย่างไร เป็นสิ่งที่ครอบครัวจะต้องค้นหาป้องกันร่วมกัน

Assessment Framework

A map of relevant data to be collected

ปัจจัยที่สำคัญของเด็กและครอบครัว เป้าหมายคือต้องการให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๑) ความต้องการเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก (Child's Developmental needs) มีประเด็นใดบ้างต้องให้ผู้ปกครองแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

- ด้านสุขภาพ (health)
- การศึกษา (education)
- พัฒนาการทางอารมณ์-พฤติกรรม (emotional behavioral development)
- ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง (identity ของตนเอง)
- การเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวชุมชนและสังคม ความสัมพันธ์ของครอบครัวและสังคม (family and social relationships)
- การรู้จักวางตนและปฏิบัติต่อผู้อื่นได้เหมาะสมแก่กาลเทศะ พิจารณาจากการแสดงออกต่อคนอื่น ๆ ในสังคม (Social presentation)
- การมีทักษะดูแลตัวเอง (Self Care Skills)

๒) ความสามารถในการอุปการะเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง (Parenting Capacities) ผู้ปกครองสามารถให้

- การดูแลขั้นพื้นฐาน (basic care) การกินอยู่นอนหลับพักผ่อน
- ดูแลให้เด็กปลอดภัยจากอันตรายใด ๆ ทำอย่างไรให้พ่อแม่สามารถคุ้มครองลูกให้ปลอดภัย (ensuring safety)
- ให้ความอบอุ่นด้านจิตใจหรือสามารถเป็นที่พึ่งทางใจ (emotional warmth)
- มีทักษะในการกระตุ้นพัฒนาการของเด็กตามวัย (stimulation)
- การชี้แนะแนวทางชีวิต (guidance and boundaries) สร้างเงื่อนไขแวดล้อมให้เด็กมีวินัยมีพฤติกรรมที่ดี แทรกแซงพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระตุ้นให้เด็กริเริ่มกระทำดีมีคุณธรรมด้วยตนเอง (ชักจูงให้เด็กอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น) ฝึกให้เด็กรู้จักกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้านร่างกายจิตใจและสังคมโดยเฉพาะการกำหนดขอบเขตทางสังคมที่เหมาะสม ต้องให้เด็กรู้จักปฏิบัติตัวเหมาะสมแก่กาลเทศะ การปฏิบัติตัวอย่างถูกกาลเทศะ (social presentation) เช่น เด็กหญิงวัยรุ่นที่นุ่งกางเกงขาสั้นเอวหลุดไปที่กันรรบกวณสมาริของผู้อื่นด้านเพศแม้จะเป็นเสรีภาพส่วนบุคคลในแง่กฎหมายก็เป็นสิ่งที่ไม่ถูกกาลเทศะ หรือระเบียบของสถานศึกษาได้กำหนดให้สวมเครื่องแบบนักศึกษา การไม่สวมเครื่องแบบมาเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ถูกกาลเทศะ แม้ว่าจะไม่มีการรบกวนการเรียนของผู้อื่น เว้นแต่จะเสนอให้แก้ไขระเบียบให้มีความยืดหยุ่นหรือยกเลิกไปก่อน จึงจะสวมเครื่องแต่งกายชุดลำลองได้ บางกรณีเป็นการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น social adaptability เช่น รุ่นก่อนประพฤติปฏิบัติอย่างไรก็กระทำตามกันไปจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งเรื่อยไป
- สามารถทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจได้หรือไม่อย่างไร มีความมั่นคงเสมอต้นเสมอปลาย (stability) ปฏิบัติตนให้เด็กมั่นใจว่ามีความมั่นคงในชีวิต ว่าเมื่อเกิดปัญหาความทุกข์ร้อนก็สามารถพึ่งพาขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองได้ เมื่อมีอันตรายเกิดขึ้นผู้ปกครองจะเข้ามาปกป้องรักษาในครอบครัวที่มีปัญหา เด็กที่พ่อแม่เลือกปฏิบัติจะไม่มี ความมั่นคงทางจิตใจ

๓) ปัจจัยทางสภาวะแวดล้อม ปัจจัยด้านครอบครัวและสภาวะแวดล้อม (Family and Environmental factors-เป็นฐานของสามเหลี่ยม)

- ประวัติครอบครัว (หรือครอบครัวอุปถัมภ์ถ้าเด็กอยู่ในครอบครัวอุปถัมภ์) การแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกครอบครัว (family history and function) มีการแสดงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างกันในครอบครัวเป็นอย่างไร เป็นพ่อแม่ที่ถูกต้อง เป็นสามีภรรยาที่ดี มีปัญหาน้ำอาที่ตีไหม
- การมีส่วนร่วมช่วยเหลือของญาติ เครือญาติ (wider family) มาเกื้อหนุนบ้างหรือไม่
- ครอบครัวเคยมีการใช้ความรุนแรงหรือเป็นครอบครัวที่ดีมีความเอื้ออาทรต่อกัน
- สภาพบ้านมีความมั่นคงถาวรปลอดภัยหรือไม่ (housing) มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งหรือไม่
- รายได้ (income) เพียงพอต่อการทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุขหรือไม่
- การมีงานทำ หรือรับจ้างทำงาน (employment) หรือไม่
- การมีส่วนร่วมในชุมชนของครอบครัวและการยอมรับครอบครัวของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน (family's social integration) ครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ชุมชนยอมรับครอบครัวนั้นไหม เด็กได้รับการยอมรับในชุมชนไหม ตัวอย่าง กรณีแม่ลูกสิบ ไม่สามารถมีส่วนร่วมในชุมชนได้ จึงไม่มีคนสนใจความเป็นไป ไม่มี resource สนับสนุนช่วยเหลือจากคนอื่นหรือเพื่อนบ้านในชุมชน
- แหล่งสนับสนุนช่วยเหลือหรือให้บริการในชุมชนทรัพยากรในชุมชน (community resources) มีอะไรที่ครอบครัวจะได้รับบริการบ้าง มีโรงพยาบาล สถานีตำรวจ Daycare ศูนย์ให้คำปรึกษา มีอะไรที่รองรับการดำรงของครอบครัว เช่น มีที่เล่น มีที่ทำกิจกรรมชุมชนตามกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมพัฒนาตนเองทุกอำเภอต้องมีหรือไม่

คำอธิบายเพิ่มเติม

ความแตกต่างของ Family and social relationships และ family's social integration

- family's social integration “เป็นการดูที่ครอบครัว” ว่าโดดเดี่ยวไหม
- family and social relationships คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ๑) เด็กกับคนในครอบครัว ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลแวดล้อมอื่นกับเพื่อนบ้าน คนแวดล้อม “เป็นการดูที่ตัวเด็ก” เช่นพ่อแม่หย่า ทั้งลูกเด็กอยู่ครอบครัวใหม่ เด็กที่อยู่ในครอบครัวไม่ได้รับการยอมรับ ตัวอย่างครอบครัวอุปถัมภ์ เราส่งเด็กไปอยู่ ไม่เคยให้เงินกลางวัน เด็กจับปลามากก็ปรุงให้ลูกของตัวเอง นี่คือ family relationship อีกตัวอย่างเช่น เด็กที่ก้าวร้าวในชุมชน เมื่อดู background จะพบว่าเด็กมีปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่วน family and social relationships ตัวอย่างเช่น เด็กถูกไล่ออกจากโรงเรียน ตัวอย่างในกรณีที่ปกติเช่นครอบครัวเรียกเด็กมากินข้าว

กรณีเด็กมีปัญหาสุขภาพจิตหรือพฤติกรรม ต้องขอคำวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีสาเหตุมาจากสุขภาพกาย สุขภาพจิต หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ปัญหาเรื่อง ๑) ขโมย ๒) ปัสสาวะรดที่นอนของเด็ก

นอกจากปัญหาข้างต้นแล้ว เด็กยังมีพยาธิสภาพทางจิตอื่นได้อีก เช่น Anxiety Stress Low self esteem Inadequacy Aggressive Conduct disorder and Cognitive disorder เป็นต้น และต้องวินิจฉัยสาเหตุของแต่ละอาการและกลุ่มอาการด้วย ว่ามีสาเหตุมาจากสุขภาพกาย (เช่น ความผิดปกติของสมอง) สุขภาพจิต (เช่น การขาดรัก การต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่นอย่างมาก) หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม (เช่น พ่อแม่ผู้ปกครองถ่ายทอดแบบอย่างที่เป็นปัญหาให้)

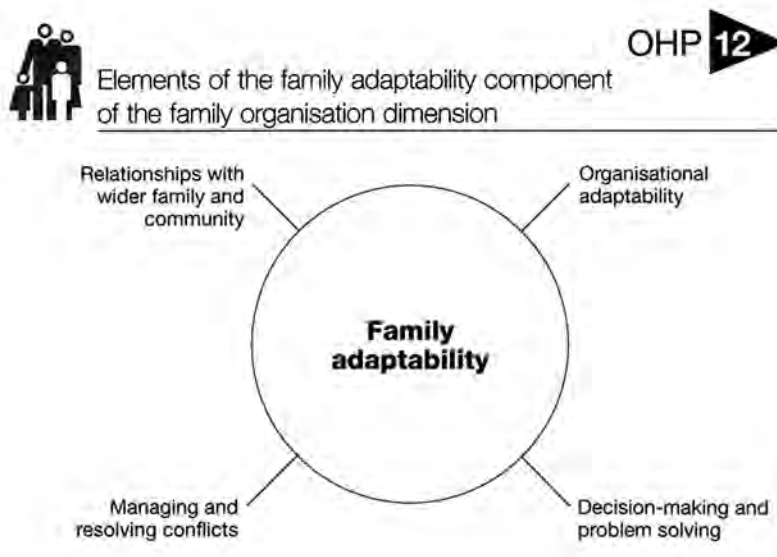
การใช้ชีวิตครอบครัว หากมีทั้ง ๓ คำ ในครอบครัว ได้แก่ ๑) ความรัก ๒) ความเข้าใจ ๓) ความผาสุก ความผาสุกมาจากทุกหัวข้อ ส่วนความรัก ความเข้าใจ มาจากการสื่อสารกัน ในการเก็บข้อเท็จจริง ต้องดูที่ family adaptability

Family assessment tools

ประวัติครอบครัว

๑. โครงสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (Family organization)

๑.๑ การปรับตัวของครอบครัว (Family adaptability)

- การแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบสามารถเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดให้รุ่นถัดมาได้หรือไม่ (organizational adaptability) ประวัติชีวิตผู้ปกครองในวัยเด็กว่าถูกเลี้ยงดูหรือไม่ ต้องเผชิญความสูญเสีย ความเจ็บป่วยมาอย่างไรบ้าง ตัวอย่างเช่น การที่เด็กมาขายพวงมาลัยเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว พ่อแม่ไม่รับผิดชอบเลี้ยงดูลูกยังต้องให้ลูกหาเลี้ยงครอบครัว พ่อที่กินเหล้า แม่หาเลี้ยง ขายลูกสาว กรณีนี้ดูบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (ดูตามสามเหลี่ยม) บทบาทหน้าที่สามีภรรยาต้องรับผิดชอบ (ฐานสามเหลี่ยม) เช่น ทหารายได้ หาที่อยู่มั่นคงปลอดภัยมั่นคงถาวร จุดที่สำคัญ คือ การจัดสัดส่วนในบ้าน พ่อแม่ต้องจัดระบบให้เกิดความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัวให้แต่ละคนไม่สามารถรบกวนกันในการอยู่อาศัยได้ เช่น คนที่อยู่ในบ้านห้องเดียว ส่วนในบ้านที่มีพ่อแม่ลูกและปู่ย่าตายายที่ไม่ได้ทำงานแต่มีอำนาจเหนือพ่อแม่ ๆ ไม่สามารถปกป้องลูกได้ นี่เกิดความผิดปกติของชีวิตครอบครัว จากนิทานเซนพระที่เทศน์แก่ เจ้าภาพนิมนต์ให้ไปรับการถวายภัตตาหารเสร็จแล้ว ก็ขอให้ท่านอวยพร เข้าไปขอให้อวยพร พระกล่าวว่า “ให้ปู่ย่าตายายตาย ลูกตาย หลานตาย” ท่านอธิบายว่า หากครอบครัวของเขาทยอยตายตามรุ่นก็จะเป็นพร แต่หากพ่อแม่ตายก่อนปู่ย่าตายาย ก็จะเป็นข่าวด คนหาเลี้ยงครอบครัว กรณีที่เขาบอกว่าเขาเป็นคนดีจากการทพดี แสดงว่าเขาขาดทักษะในการเลี้ยงลูก การเลี้ยงลูกให้มีพฤติกรรมที่ดีทำได้ด้วยการสอนและกระตุ้นพัฒนาการอย่างมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการเล่น การกิน ทำกิจวัตรส่วนตัว ด้วยการใช้ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุข ให้ความยืดหยุ่นทางจิตใจ ย่อมทำให้ลูกมีพฤติกรรมที่ดีและสร้างความรักผูกพันที่แน่นแฟ้นระหว่างพ่อแม่กับลูกได้อย่างแน่นอน ไม่ใช่การให้รางวัลและลงโทษลูก

- การตัดสินใจและการแก้ปัญหา (decision making and problem solving) เช่น ผู้ปกครองในฐานะเป็นบุคคลคนหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ได้หรือไม่ มีทักษะในการจัดการปัญหาหรือไม่ บางครั้ง conflict ก็ไม่ใช่ conflict เราต้องดูว่ารายการไหนน่าสนใจกว่ารายการไหน เช่น สมาชิกครอบครัวดูช่อง ๓ อีกคนอยากดูช่อง ๔ ต้องนั่งคุยตกลงหารื้อกัน เช่น แบ่งกันดูหรือหารื้อว่าจะไปดูกับเพื่อนบ้าน ต้องถามเขาว่าคุณมีความชอบที่แตกต่างกันในเรื่องใดบ้าง เช่น คนที่ชอบอาหารทะเล อีกคนกินเนื้อ จะแก้ปัญหาอย่างไร เช่น กินของกลาง ๆ เช่น เนื้อ ปลา กินร่วมกันหรือต่างคนต่างกิน การพูดคุยในชีวิตประจำวัน ๒๔ ชั่วโมง ไม่ควรถามเขาว่าเคยขัดแย้งกันและแก้ปัญหาอย่างไรไหม แต่ให้เขาเล่าออกมาเองว่าเป็นอย่างไร หลังจากนั้นจึงค่อยซักถามเพิ่มเติม เมื่อต้องการรู้รายละเอียด

- การจัดการความขัดแย้ง (Managing and resolving conflicts) เช่น ผลกระทบต่าง ๆ ที่พบในประวัติครอบครัว ดูว่ามีเหตุการณ์อะไรที่สำคัญในชีวิตซึ่งอาจเป็นภาวะวิกฤติครอบครัวสามารถจัดการได้หรือไม่ ปัจจุบันประวัติความเป็นมาของครอบครัวมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างไร เช่น ผู้ปกครองบอกว่าตอนเล็ก ๆ ถูกตี โตขึ้นจะไม่ตีลูกเด็ดขาด ผู้ปกครองบางคนบอกว่าได้ดีเพราะถูกตี ก็จะได้ลูกต่อ

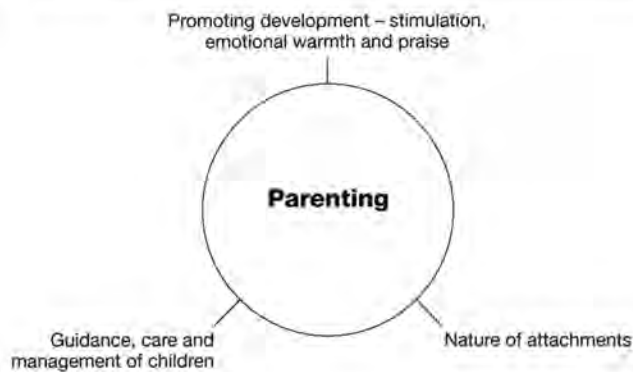
- พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับเครือญาติและชุมชน (Relationships with wider family and community) ทั้งในครอบครัวนี้และในหมู่เครือญาติเป็นอย่างไร เช่น ในครอบครัวขยายครอบครัวมีสัมพันธภาพกับพี่น้องชุมชนอย่างไร เช่น มีญาติเหมือนไม่มี พี่งพาอะไรไม่ได้เมื่อตกอับญาติไม่เข้ามาช่วยเหลือ หรือชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่ เช่น ความสัมพันธ์ในชุมชนวัดพระซาระบือธรรมที่เดิมต่างคนต่างดูแลลูกตนเอง ต่างคนต่างมีปัญหา เขาคิดว่ามีปัญหากับลูกวัยรุ่นเพราะเด็กยุ่งกับยาเสพติด เรื่องเพศ ในที่สุดชุมชนรู้ว่ามีปัญหาจากความเห็นห่างระหว่างเด็กกับครอบครัวและชุมชนจึงเริ่มร่วมมือกันสร้างสังคมที่พึงปรารถนาทั้งในครอบครัวและชุมชน

๑.๒ การเลี้ยงดู / การเป็นพ่อแม่ (Parenting)

Elements of the parenting component of the family organisation dimension

OHP 13

- การส่งเสริมหรือกระตุ้นพัฒนาการตามวัยเด็กของพ่อแม่ผู้ปกครอง (Promoting development-stimulation, emotional warmth and praise) พ่อแม่ต้องรู้พัฒนาการตามวัยของลูก เช่น เด็ก ๖ ขวบ เคลื่อนไหวได้ เขาต้องไม่ปล่อยให้อยู่นอกสายตา เด็กที่อายุ ๒ ขวบ ที่ไม่สามารถทำตามสั่งได้ เพราะเด็กไม่เข้าใจ ครูนุบาลที่ดีเด็ก เขาไม่มีความเข้าใจพัฒนาการตามวัยเด็กยังไม่สามารถแยกแยะผิดถูก การพัฒนาสมองเป็นดอกไม้ตูม สมองส่วนที่เคลื่อนไหวก่อนและพัฒนาในเรื่องอารมณ์ ส่วนสมองที่คิดผิดถูกได้ (Prefrontal cortex) เป็นเหมือนปลายกลีบดอก จะพัฒนาเมื่ออายุ ๗ ปี ที่เด็กจะเข้าโรงเรียน ๒) การเติบโตของสมองส่วนกลางที่จะขึ้นเร็วมากคือพัฒนาการด้านอารมณ์ การสร้างความไวใจระหว่างเด็ก คนแวดล้อมตั้งนั้น ๒ ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงเวลาทอง ในบางประเทศให้พ่อแม่เลี้ยงลูกได้

จุดนี้เป็นส่วนสำคัญของการเกิด Resilience (คือการฟื้นตัวของจิตใจ) เด็กบางคนมี resilience สูง เพราะในช่วงปฐมวัย เด็กไปอยู่กับยายที่มีความเมตตาสูง มีการดูแลช่วงปฐมวัยที่ดี เด็กบางคนที่อยู่กับพ่อแม่กลับถูกปล่อยปละละเลยและทารุณกรรม ในช่วงนี้จะมี resilience ต่ำ

ดร. ประภาพรณ เล่าถึงการเติบโตด้านสมอง จะเห็นว่าเราต้องดูแลพัฒนาการทางสมองของเด็ก สมองเริ่มพัฒนา ตั้งแต่อายุครรภ์ ๒๕ วัน เมื่ออายุครรภ์ ๓ เดือน สมองส่วนการได้ยินพัฒนา และหยุดการทำงานหลังสุดเมื่อเสียชีวิต เมื่อลูกอยู่ในท้อง ๓ เดือน มีข้อเสนอแนะให้พ่อพูดกับลูก ลูกจะปรับตัวกับเสียงของพ่อ ประสาทหูที่ได้ยินและทำงานเป็นส่วนสุดท้าย สำหรับคนใกล้ตายจึงมักจะนิมนต์ให้พระสวดให้ไปสู่สวรรค์ หรือสวดมนต์ในศาสนาเพื่อให้เขาสงบและมีความพร้อมที่จะจากไปด้วยดี แม้ว่าการพูดสื่อสารยังเป็นไปไม่ได้ แต่เด็กเริ่มติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ตั้งแต่อยู่ในท้อง การฟังดนตรี ต้องมีการศึกษา คลื่นเสียงบางส่วนสามารถกระตุ้นพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กได้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์

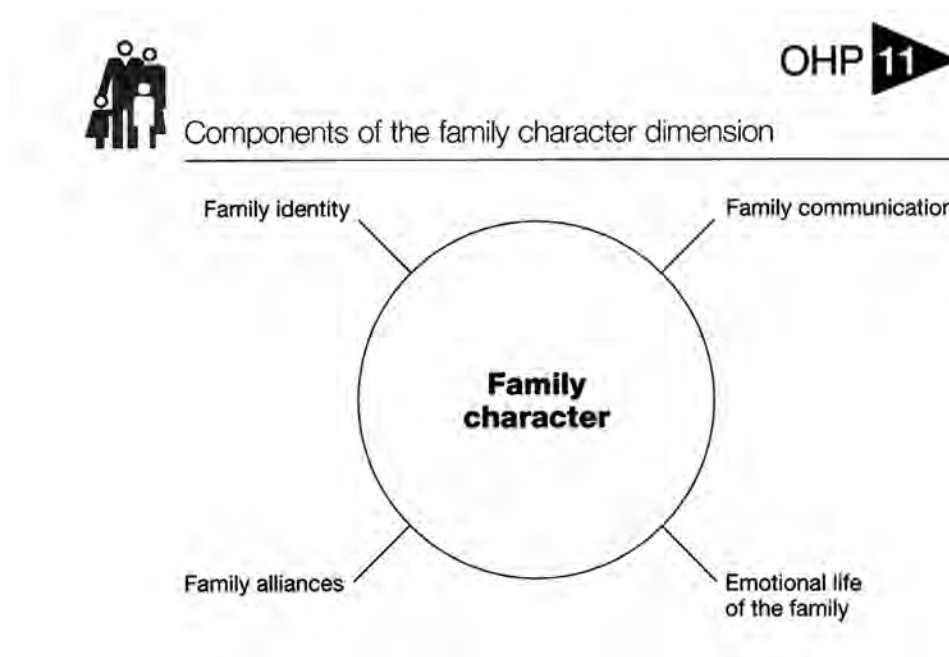
สิ่งที่จำเป็นอีกอัน คือ การใช้ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน หรือ Emotional life (ซึ่งจะอธิบายต่อไปใน หัวข้อ ๒)

- ลักษณะของความผูกพันระหว่างกันของพ่อแม่ผู้ปกครองและเด็ก (Nature of attachment) ตัวอย่าง ใน VDO การอบรมของ Dr. Bentovim ปี ๒๐๐๙ แสดงให้เห็นว่าต้องทำตั้งแต่เด็กอายุ ๓ เดือน การพูดคุยตาจ้องตาพูดด้วยสีหน้ายิ้มแย้มเบิกบานเป็นการสื่อสารด้วยภาษากาย ท่าทางที่พูด สายตาของแม่ที่มีความรัก ความระมัดระวังเป็นห่วงถูกส่งผ่านมาจากสายตา ตัวอย่างเช่น คนโกรธ มี adrenalin ถูกฉีดเข้ามาในกระแสโลหิต สายตาจ้องด้วยความโกรธ ความรัก ความชื่นชม

มีความแตกต่างกัน คนที่กระทำกันจะสื่อสารกันได้ คนอื่นอาจไม่เข้าใจ เช่น จากจิตสู่จิต การมี nature of attachment จำเป็นต้องสร้างขึ้น เช่น ในโรงพยาบาลรามาธิบดีเป็นแห่งแรกที่ต้องให้อุ้มลูกแนบอก คุณนมแม่ทันทีเพื่อสร้าง attachment และสร้าง bonding สถิติที่คลอดแล้วทั้งจึงไม่ค่อยมี

- สามารถดูแลจัดการ (guidance, care and management of children) กระตุ้นการเรียนรู้ ชี้แนะแนวทางชีวิต สร้างเงื่อนไขแวดล้อมให้เด็กมีวินัยมีพฤติกรรมที่ดี แทรกแซงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กระตุ้นให้เด็กริเริ่มกระทำดีมีคุณธรรมด้วยตนเอง (ชักจูงให้เด็กอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น) ฝึกให้เด็กกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างไรหรือไม่ ตัวอย่างของ Guidance เช่นการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม การทำ internal control-external control เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับคนได้ถูกกาลเทศะ ส่วน Care เป็นการดูแล Management การดำเนินการ ดูแลเด็ก กิน นอน เล่น เรียน เอาเด็กเข้าโรงเรียน วิธีประเมินโดยใช้ “กิจวัตร ๒๔ ชั่วโมง” ให้เขาอธิบายว่าเขาทำอะไร เราจะต้องนำสิ่งที่เขาเล่ามาประเมินตามความต้องการในการพัฒนาจะเห็นว่าเขาได้ทำตามหรือไม่ หรือทำในทางลบ หากต้องประเมินครอบครัวอุปถัมภ์ Guidance care and management เช่น ลูกต้องรู้หน้าที่ว่าตื่นกี่โมง ต้องไปโรงเรียนเองในช่วงวัยตั้งแต่สิบสองปี แต่หากเด็กอนุบาลต้องเดินไปโรงเรียนเอง การจัดการของผู้ปกครองย่อมมีปัญหา

๒. ลักษณะของครอบครัว (Family character)

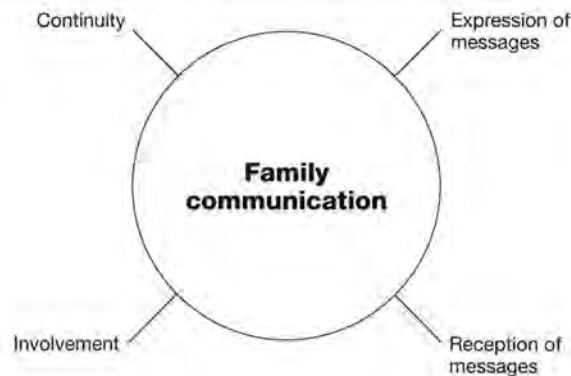

๒.๑ การสื่อสารภายในครอบครัว (Family Communication)

OHP 16

Elements of the family communication component of family character

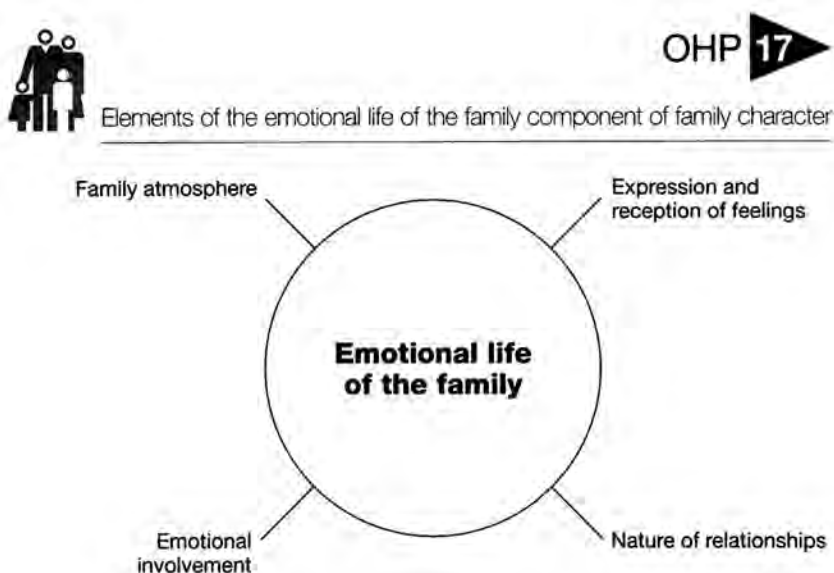

- Expression of messages (มีการแสดงออกถึงสารที่ต้องการบอก) มีความพร้อมที่จะรับฟังความต้องการ ความเห็นและการร้องขอความช่วยเหลือระหว่างกันหรือไม่ เช่น เด็กที่พ่อแม่ถามไม่ตอบหรือตอบว่าไม่รู้ ถือว่าเป็นการแสดงออกของเด็กว่าเด็กมีปัญหาที่ต้องช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ไม่ใช่โกรธและทำร้ายเด็ก “เด็กที่พูดเสียงธรรมดา “เด็กที่พูดเสียงดังใส่” พ่อแม่มีมือใหม่พูดว่า “เข้าบ้านเดี๋ยวนี้” ความผิดปกติในเรื่องกิริยาท่าทางเป็นการขอความช่วยเหลือ เด็กที่กลับบ้านมาเศร้า หรืออาละวาด เรามีหน้าที่เข้าไปติดตาม คือ ความเชื่อมโยง เป็นการเข้าไปเกี่ยวข้อง เป็นการใส่ใจสนใจ ได้รับความทุกข์ร้อน ความนึกคิดของคน ๆ นี้ และมีปัญหาดูแลและจัดการ บางคนกลับบ้านมาแล้วหมกตัวก็เลยปล่อยไว้ บอกว่า let time cure แบบนี้ถือว่าเป็นการเพิกเฉย

- มีความตระหนักและพร้อมที่จะตอบสนองต่อความต้องการ ความเห็น หรือข้อเรียกร้องใด ๆ ระหว่างกันหรือไม่ (Reception of messages)

- มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างสม่ำเสมอตอนเสมอปลายหรือไม่ (Continuity) มี “สมานัตตา” เช่น พ่อแม่กลับบ้านมาอารมณ์เสียใส่ลูก เด็กจะไม่เข้าใจ ในการดำเนินชีวิต เราต้องอารมณ์ปกติ คนที่เข้ามาคุยจะคอยสังเกตจังหวะ หากไม่เป็นไปตามนั้นจะทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหา เราต้องจัดกิจกรรมครอบครัว ตัวอย่างของ “การเยี่ยมบ้าน” ครอบครัวจะระแวงระวัง แสเสร้างเตรียมการ วิธีการที่เหมาะสมคือการจัดกิจกรรมเพื่อให้เขามาทำกิจกรรม ออกแบบเกม ไม่ใช่ผูกตาพ่อแม่จ้องแข่งกัน ที่ควรทำคือ เดินป่า ไปสวนสนุก ดูปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

๒.๒ ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน (Emotional Life)

การใช้ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน (Emotional life) ประกอบด้วยคำสามคำในครอบครัว คือ ๑) ความรัก ๒) ความเข้าใจ ๓) ความผาสุก ความผาสุกมาจากทุกอัน ความรักมาจากการสื่อสารกัน มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน (sharing) ด้านอารมณ์จิตใจ เป็นการเข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึกของคนอื่น เช่น ลูกเดินหน้าบึ้งเข้าบ้านมา พ่อแม่ต้องรู้ว่าลูกมีปัญหารับรู้ความทุกข์ใจของลูก ทำให้ลูกมีความรู้สึกที่ดี ทำบ้านเป็นที่มีความอบอุ่นเปรียบเหมือนคำว่า “Home is where the heart is.”) ตัวอย่าง เด็กที่แสดงกิริยาบึ้งตึงเป็นการส่งข่าวสาร โดยธรรมชาติ แต่ feeling เป็นการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของคนนั้น เช่น อารมณ์เศร้าเสียใจ ที่สูญเสียพ่อแม่ สามี ภรรยา คนมีการแสดงออกถึงความเศร้า หากมีคนพูดว่า “เศร้าไปทำไม” นั้นไม่ถูก สิ่งที่เขาแสดงออกคือเขาต้องการคนให้กำลังใจ ปลอบใจ ว่าแม้เราไม่เห็นท่านอีก ให้นึกถึงความสุข สิ่งดี ๆ กับท่าน เป็นช่วงเหตุการณ์ที่น่าจดจำมากกว่า แม้ตัวไม่อยู่แต่ความรู้สึกที่ดียังอยู่ ตอนนี้เรามีหน้าที่จัดการงานศพ พิธีการงานศพเพื่อปลอบประโลมคนเป็น เพื่อดึงความเศร้ามาจัดการ เพื่อให้ผู้ตายมีความสุข เพื่อส่งสู่สวรรค์ เป็น gimmick เป็นการทำให้รู้สึกว่ามีเขาจะตายแต่ยังอยู่ เขายังไม่ได้ไปไหน ตามหลักปฏิบัติสมมุติบาท เขาไม่มีอยู่แล้ว แต่วิญญาณมีไหมไม่รู้

- การแสดงออกและการรับอารมณ์ความรู้สึกซึ่งกันและกัน (Expression and reception of feelings)

- ลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (Nature of relationships) ถ้าคนหนึ่งอารมณ์เสียอีกคนช่วยคลายอารมณ์ของอีกคน หรือการเข้าไปลูบหลัง หรือการเข้าไปลูบหัว จะช่วยทำให้เขารู้สึกดีขึ้น nature of relationship เป็นการแสดงให้เห็นว่าจะมีปฏิกริยาที่เข้าไปเกี่ยวข้องอย่างไร การเร้าเติมเชื้อไฟ อีกฝ่ายมีความสุขแต่อีกคนอารมณ์ไม่ดี เช่น อีกคนที่แข่งกันจะเกิดการอิจฉา ลูกที่ตีใจได้เกรด ๓.๘ แต่พ่อพูดว่า “ได้แค่นี้” ลูกฟังแล้วจะห่อเหี่ยวลง

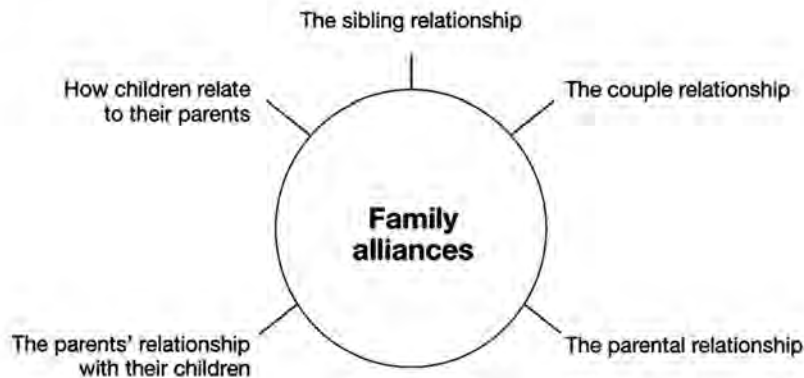
- ความตระหนักและการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของผู้อื่น (Emotional involvement)
- บรรยากาศภายในครอบครัว (Family atmosphere) (มีความผาสุกหรือไม่)

๒.๓ สมาชิกในครอบครัวและการเกี่ยวพันกัน (Family alliances)

OHP 18

Elements of the family alliances component of family character

- คู่สมรส ในฐานะสามีภรรยา ว่ามีการช่วยเหลือเกื้อกูลในทางบวกอย่างไร alliance กัน หากสามีภรรยาเป็น enemy กัน
- พ่อแม่ พ่อกับแม่มีวิธีการเลี้ยงลูกเหมือนกัน หรือต่างกันอย่างไร มีส่วนร่วมในการเลี้ยงลูกอย่างเสมอภาคกันหรือไม่
- พ่อแม่กับเด็ก ตัวอย่าง เด็กที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อ พ่ออุ้มเด็กนั่ง แต่แม่อุ้มแล้วเด็กกระสับกระส่าย นี้แสดงว่า พ่อลูกเป็น
- พี่น้องลงรอยกันหรือไม่ สัมผัสกันไหม เราต้องดูความเป็นมิตร สนับสนุนเกื้อกูลกันแค่ไหน อย่างไร ความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างสามีภรรยา แม่ลูก ซึ่งเกี่ยวข้องกับ family communication การเป็นกัลยาณมิตร เป็นมิตรที่คอยช่วยเหลืออุ้มให้เป็น ตัวอย่าง ในยุคถังไต้จง ที่มีขุนนางพุดขัด เช่น ไม่ควรเก็บภาษีตอนที่ขานาเดือดร้อน หยุดทำสงคราม ฮองเต้โกรธมากจะสั่งประหาร แต่มีฮองเฮาดีเป็นกัลยาณมิตรที่ย้อนถามฮองเต้ว่า สิ่งที่เขาขัดนั้นทำให้ท่านดูแลราษฎรได้จนเป็นที่รักเคารพแล้วท่านจะโกรธเขาทำไม ในที่สุดได้สติ แล้วกลับยกย่องขุนนางผู้นี้ว่าเป็นกัลยาณมิตร พ่อแม่ที่ไม่ยอมแทรกแซงปัญหาลูก เพราะกลัวลูกโกรธหรือไม่รักยอมไม่ใช้กัลยาณมิตรของลูก

๒.๔ ลักษณะเฉพาะของครอบครัว (Family Identity) identity เป็นการบอกลักษณะเฉพาะของครอบครัวนี้

- ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (individual autonomy) หากไม่มี individual autonomy เช่น สถานดูแลไม่สามารถทำให้เกิดความยืดหยุ่นมาก ๆ ได้ แต่ครอบครัวทำได้ เช่น กินข้าวสามทุ่ม เพราะเพิ่งเดินทางกลับมา แล้วไม่ได้กินข้าว เด็กบางคนฝึกละครกลับบ้านช้า เด็กนั่งรอหมอลแล้วเอาขนมมากิน แต่ไม่ใช่เป็นประจำ หากใช้วิธีนี้เป็นประจำในบ้านพักแบบนี้ทำไม่ได้ การบริหารให้เกิดความยืดหยุ่น หลากหลาย “ผู้ดูแลที่มีความยืดหยุ่นสูง เข้าใจความต้องการ จะทำให้มี individual autonomy”

- การอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน (Family togetherness) เช่น กินข้าวพร้อมกัน ไปทำบุญด้วยกัน ปฏิบัติกิจวัตรร่วมกัน ในครอบครัวคนจีนต้องกินข้าวเย็นร่วมกัน ๑ มื้อ เป็นอย่างน้อย ซึ่งจะสร้างวงจรย้อนหลังขึ้นไปได้และเกิด family identity เช่นวันหยุดสงกรานต์ทำบุญร่วมกันเป็นหมู่ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ร่วมกันในทางบวก แต่ไม่ใช่บังคับกัน เช่น ประชุมจัดกิจกรรมวันวาเลนไทน์ด้วยกันจัดงานแล้วมาพร้อมกัน แสดงให้เห็นว่ามี family togetherness

- ขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างคนแต่ละวัย (Intergenerational boundary) ในครอบครัวมีเส้นแบ่งความสัมพันธ์ในคนแต่ละรุ่นโดยปกติ แต่ละรุ่น พ่อแม่ไม่แสดงบทบาทนำในครอบครัว ปู่ย่าให้คำปรึกษา แต่ไม่เข้ามายุ่งจัดการกับลูกหลานเอง แบบนี้จะมีปัญหาว่าไม่มีขอบเขตที่เหมาะสม หรือพ่อแม่ไม่ให้ความเคารพจะเกิดปัญหา intergeneration หรือหลานที่ไม่เคารพ ตัวอย่าง ที่ลูกหลานไม่ให้ความเคารพ เราต้องไปดูว่ามี identity ของเขา

ตัวอย่าง การใช้ Family assessment model กับครอบครัวที่มีความเข้มแข็ง จากประวัติครอบครัว (family history) จะพบว่า

๑. Family organization

๑.๑ Family adaptability

- Flexible ในครอบครัวที่ปกติต้องมีความยืดหยุ่น เช่น เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจครอบครัวเปลี่ยนจากนั่งรถเบนซ์ เป็นมานั่งรถเมย์ ถ้าครอบครัวที่มีปัญหา จะไม่ยืดหยุ่น
- Well organized มีการจัดระบบอย่างดี ลูกหลานเชื่อถือปู่ย่าตายาย มีการจัดระบบ ให้รู้ว่าจะดำเนินชีวิตอย่างไร ต่างจาก chaos ที่ไร้กฎเกณฑ์ เช่น ไม่มีกำหนดเวลา กินข้าวตามใจปาก แต่หาก flexible ปกติกิน ๖ โมงเย็น แต่ประชุมเลิกช้า กินข้าว มีการจัดพื้นที่ในบ้านที่มีเพียงห้องเดียวด้วยการใช้ลังไม้ต่อชั้นเป็นแผงกัน พ่อแม่นอนคนละมุมกับลูก ตอนนี้นำไปเป็นห้องนอน ห้องกินข้าว ห้องทำงาน เช่น ห้องในโรงแรม เช่น ใช้เป็นห้องประชุม กินเลี้ยงในบ้าน รวมถึงเรื่องการจัดระเบียบชีวิต แต่ไม่ใช่กฎเหล็ก ไม่ใช่ลักษณะของการลงโทษ แต่เป็นการใช้การควบคุมจากภายนอกด้วยการสร้างบรรยากาศให้ใช้ชีวิตมีระเบียบวินัย
- Individual needs met การนำความต้องการส่วนบุคคลมาสานเข้าด้วยกัน เช่น การกินอาหารที่ต้องกินแตกต่างกัน ทำอย่างไรให้การตอบสนองแต่ละรายที่ต่างกันอยู่ร่วมกันได้ ตัวอย่างเช่น อาหารบนเครื่องบิน ที่รสชาติไม่ถูกใจ แต่ทุกคนกินได้ มี ๒ อย่างให้เลือกได้ เช่น อาหารประเภทไก่ ทุกชาติศาสนาให้กินได้ เช่น เนื้อ หรือปลา ไม่เอากะ กระจายมาให้กิน เพื่อให้ความต้องการส่วนบุคคลแต่ละคนเป็นไปได้ โดยกลมกลืนกับคนอื่น ๆ เป็นการสานทอเอาความต้องการที่แตกต่างกันให้เป็นหนึ่งเดียว ครอบครัว ต้องสามารถให้คนแต่ละคนปรับตัวได้ เช่น บางคนอยากนอนตอนหัวค่ำ เราอาจใช้ไฟคอม ในการทำงาน
- Decision / Conflicts คือ การตัดสินใจในปัญหา เพียงพอไหม เช่น การเรียกว่าครอบครัวเข้มแข็ง ต้องได้รับการบริหารจัดการที่เพียงพอ เช่น ลูกแย่งของเล่นกัน ลูกอีกคนร้องไห้ (ที่แย่งคืนมา) พ่อแม่มักตีคนที่ ไม่ร้อง ลูกจะเคียดแค้นน้อง บางรายวางแผนฆ่าน้องเพราะน้องทำให้พ่อแม่ลงโทษหุบัติ ตัวอย่างของกรณีที่ไม่ดี คือ minimum adaptation ไม่มีความยืดหยุ่น ปรับตัวไม่ได้ ถ้าใครมีปัญหา ก็จะปรับตัวไม่ได้ ผลคือ มีความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องจนโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะฆ่ากันตอนโต ครอบครัวที่ขัดแย้งกันสมาชิกก็จะเปื้อนระอา เด็กที่ออกจากบ้าน เพราะเหตุนี้
- มีความเป็นเอกภาพ มีส่วนร่วมมีวัฒนธรรมแบบเดียวกัน (Connected to family community) ซึ่งจะเกิดขึ้นในครอบครัวที่ปกติมีการทะเลาะเบาะแว้ง หากมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ขัดแย้ง ทะเลาะเบาะแว้ง

การมี Family adaptability ที่ดีต้องสามารถเอาความต้องการของทุกคนมารวมกันและตอบสนองความต้องการร่วมกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถถ่ายทอดทักษะ หน้าที่ความรับผิดชอบจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งได้ ด้วยการใช้ชีวิตครอบครัวร่วมกัน

๑.๒ Parenting

- emotional warmth ถ้าเป็นพ่อแม่ที่เหมาะสม ต่างคนต่างคอยค้าจุนให้กำลังใจ ความเชื่อมั่น
- stimulation provided สามารถกระตุ้นพัฒนาการตามวัยได้ครบถ้วนตามที่ควรจะเป็น
- responsive care-giving มีการตอบสนอง ให้ความดูแล มีการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของเด็ก ไม่ใช่เพิกเฉย ตัวอย่าง ลูกขอเงินแม่ซื้ออุปกรณ์ แม่บ่นว่าโรงเรียนมีแต่เรื่องต้องจ่าย ที่ควรทำคือ แม่อาจจะให้ยืมไปก่อน หรือหาวัสดุทดแทน ตัวอย่าง การจัดบอร์ดวาดเล่นไทม์ที่แสดงความรักต่อมนุษยชาติ แต่ลูกไม่มีสี ไม่มีเงิน พ่อแม่ควรหากระดาษสีทดแทน ที่อาจจะสวยงาม เป็นการตอบสนองความต้องการจำเป็นของเด็ก
- secure attachments เป็นการสร้างความรักความผูกพัน เป็นการสร้างความรู้สึกรัก ปลอดภัย และช่วยเหลือ ได้ทุกเรื่อง ต้องบอกและถ่ายทอด เพื่อแสดงให้เห็นว่า เรามี secure attachment กับเด็ก เช่น การทดลองเอาคนแปลกหน้าเข้ามาในห้องขณะที่แม่ไม่อยู่ เด็กบางคนที่อยู่กับผู้ปกครองแล้วรู้สึกปลอดภัย แต่ถ้า พ่อแม่หัวเราะเวลาลูกร้องไห้ลูกเกาะพ่อแม่ เด็กไม่แน่ใจว่าพ่อแม่จะกลับมาได้อย่างไร ส่วนเด็กที่โบทมีอึดให้พ่อแม่ออกมาทำงานแสดงว่าเด็กรู้สึกมั่นคงผูกพันกับพ่อแม่
- appropriate guidance ในครอบครัวที่ทำหน้าที่ (function) ได้ดี ต้องมีการชี้แนะที่เหมาะสม เช่น คอยให้ลูกรู้เรื่องสุขภาวะอนามัยด้านเพศ เช่น คอยกับลูกชายว่าเวลาที่นมขึ้นจะเจ็บ นมแตกพาน เด็กหญิงจะมีอาการเจ็บนม ปากแห้ง อุณหภูมิสูงขึ้น จิตใจวูบวาบไม่ค่อยอยู่เป็นสุขเหมือนตอนเด็ก ต้องมีการอธิบายพูดคุย ไม่ใช่อธิบายเรื่องเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย แต่ต้องสอนลูกให้มีขอบเขต การคุมอารมณ์เพศ สลายอารมณ์เพศ รวมถึงทางสังคม เช่นไม่ควรสวมรองเท้าแตะในสถานที่ ๆ ไม่ควรเข้าไป ต้องดูที่กาลเทศะ
- การ guidance ต้องดูตามพัฒนาการตามวัย ต้องชี้แนะทางที่เหมาะสม เช่น เรื่องสุขอนามัยเรื่องเพศ สอนประถมศึกษาตอนต้นไม่ต้องสอนเรื่องนี้ หรือการปลุกเร้าอารมณ์เพศให้มี orgasm แก่เด็ก การขายถุงยางอนามัยไม่ควรทำเพราะเด็กไม่มีโอกาสมีเพศสัมพันธ์กับใคร ควรสอนเรื่องการจัดการและดูแลอารมณ์เพศของตนเอง กระตุ้นให้ทำกิจกรรมทดแทนการมีเพศสัมพันธ์ เด็ก ๖ ปี การงดเว้นให้เขาทำสิ่งที่เหมาะสมคือ การเปลี่ยนจุดสนใจ เด็กวัยนี้มีสมาธิไม่นาน การเปลี่ยนความคิดของเด็กต้องปรับใช้ในเด็กวัยนี้ เด็ก ๙ ขวบที่ IQ ไม่ดีเราต้องปฏิบัติกับเขาตาม IQ ของเขา เด็กประถมรับรู้เหตุผลโดยการรับฟัง ไม่สามารถแยกแยะผิดถูกเองได้ เด็กวัยรุ่นมองส่วนหน้าทำงาน เขาจะถาม “ดีซักรัสมมติ” การมีกรอบระเบียบทำให้สังคมดำเนินไปได้ การบอก “ถูก” เป็นเรื่องที่สังคมสมมติ หากต่อต้านก็จะถูกสังคมตัดออกไป หากไม่สามารถทำได้ก็หาแนวร่วมให้คนขอความเห็นชอบจากคนส่วนใหญ่ หรือตัวอย่างของการต่อต้านสังคมเป็นการไม่ทำตาม ต่างจากนักปฏิรูปซึ่งเป็นการแก้กติกาให้ถูกต้องตามคนส่วนใหญ่ทำ แต่ในครอบครัวที่ไม่มีความเข้มแข็งจะแสดงออก เช่น ไม่ช่วยชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาให้ลูก แต่ใช้การลงโทษ เช่น ลูกจัดการบ้านไม่ทันเพราะตาสั้นมองไม่เห็นกระดาน พ่อแม่รู้ก็เกิดอารมณ์ หรือนักเรียนทำการบ้านผิด ครูไม่ค้นหาสาเหตุ เด็กมีการมีปัญหการเรียนรู้ (Learning Disability) ก็ทำโทษ
- safe reliable control (reliable คือสามารถให้ความตระหนักฟังพาได้) หากครอบครัวไม่สามารถเป็นที่พึ่งให้เด็กได้ เช่น การเียนชา ปฏิเสธ เรียกลูกเป็นอสูรกาย(Monster) ไม่อยากสร้างความผูกพัน แม่รู้สึกไม่ยอมรับ ครอบครัวที่ไม่เข้มแข็งไม่สามารถปกป้องเด็กได้ (failure to protect) ตัวอย่าง เด็กที่มารับบริการจากศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก พ่อแม่ไม่สามารถ

คุ้มครองได้ เราต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ทำให้เกิดตามมาตรา ๒๓ เด็กที่อยู่กับพ่อแม่แบบนี้
รู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย แม้ว่าจะอยู่กับพ่อแม่

๒. Family character

๒.๑ Family communication

- ครอบครัวมีความชัดเจน (clarity) เช่น เด็กไม่ได้ต้องการดื่มนมกินข้าว แต่เด็กมีปัญหาในใจ
กินไม่ลง เด็กไม่ไปกินข้าว พ่อแม่ถามว่าลูกมีอะไรในใจ ลูกโดนแกล้ง กังวล ลูกจึงกินไม่ลง
คนในครอบครัวที่หาความชัดเจนว่าเป็นยังไง มีข่าวสารหรือมีเรื่องที่จะบอกเล่าให้ชัดเจน
หรือไม่อย่างไร เช่น เมียถูกข่มขืน ต้องหาสาเหตุไม่ใช่ว่าสามีพูดว่าได้กลืนบุหรี่ยากตัวเมีย
เสื้อผ้ายับ ทำทางผิดปกติ เขามี expression of message ต้องไปค้นหาว่ามี message อย่างไร
- รับฟังปัญหา (responsive listening) เช่น เห็นใจ มีการรับฟังแบบที่ตอบสนอง มีความช่วยเหลือ
- มีส่วนร่วม (participation) เช่น ลูกทำการบ้านไม่ทัน ครูให้เขียนเรียงความ ๓ หน้า พ่อแม่
เข้ามามีส่วนร่วม โดยการช่วยลูกทำ ๕ ข้อ ไม่ใช่ทำการบ้านแทนลูก เราคัดเฉพาะโจทย์
คนละแบบ
- การรวมเข้าไป (inclusion) เข้าไปมีส่วนร่วมต้องสามารถรับรู้ร่วมเผชิญทุกข์สุขด้วย ต้องมี
จุดสนใจเน้นให้เห็นว่ามีปัญหาที่ไหนจริง เช่น การบ้าน ๕๐ ข้อ เรียงความ ๓ หน้ากระดาษ
เฉพาะหน้าต้องทำไปก่อน การส่งการบ้านของครูต้องมีการประสานงานกัน พ่อแม่ต้องคุยกับครู
- can share and develop a focus
- ในกรณีที่ครอบครัวทำหน้าที่ได้ไม่ดี เช่น
- Masked messages or minimal interchange ไม่เห็นว่าเป็นการส่งข่าวสาร เช่น ลูกพูดว่า
ขอคุยกับพ่อแม่ แต่ไม่มีการสนใจลูก ไม่ยินดีรับรู้ แต่มองข้ามลูกไป ลูกกลับบ้านมาตุลุกซึม
เราค้นหาว่าเกิดอะไรกับลูกบ้าง จึงไม่ทำ ที่ร้ายคือการครอบงำ การดึงตัวเอง ไม่สนใจไม่รับรู้
พ่อแม่ดู สั่งให้ลูกทำตัวกระปรี้กระเปร่า
- Disrupted or fragmented communication ให้ความสัมพันธ์เกิดการสื่อสารกัน
เป็นการกวนใจพ่อแม่ หรือการสื่อสารระหว่างคนในครอบครัวแตกหักไป

๒.๒ Emotional life หากเป็นครอบครัวที่ดี ต้องสามารถ

- เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก (range of feelings clear expressed supportive) ว่าเรามี
ความเหงา เศร้า เสียใจ กังวล กลัว หรือมีความรู้สึกแบบไหน และเข้าใจว่าเมื่อมีความรู้สึก
อย่างไรแล้วก็มีชัดเจน เช่น ปลอดภัย มีอะไรอื่น ๆ อีก
- Valuing involve มีการเกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่มีคุณค่า
- Empathic เข้าถึงจิตใจคนนั้นได้
- Safety, warm มีความปลอดภัย สบายใจ มีคนค้ำจุน ช่วยเหลือ ควบคุมประคับประคอง
- Humor การใช้อารมณ์ขันทำเป็นเรื่องตลก เช่น นาฬิกาหาย เช่นพระเจ้าช่วยให้คนที่ไม่มี
นาฬิกาใช้

ต่างจากครอบครัวที่ไม่เข้มแข็ง ที่มีลักษณะ

- Absent ไม่สนใจ overwhelm พ่อแม่เข้ามาจัดการทำให้เป็นเรื่องใหญ่ ultra royalist จงรักยิ่งกว่าตัวจริง
- Markedly inappropriate responses ตัวอย่าง พระเวสสันดรยกลูกให้ชูชก บิดเบือนเรื่อง ทำให้มีคุณธรรม “บุตรของเธอไม่ใช่บุตรของเธอ เขามาทางเธอแต่ไม่ได้มาจากเธอ”
- Attacking, คนที่มีปัญหาทางจิตใจ กลับโจมตี devaluing ทำให้อารมณ์ของเขาไม่มีความหมาย เช่น สอบได้แต่พ่อแม่ไม่ยินดี
- Intense over/ under involvement
- สับสนวุ่นวายมีแต่เรื่องทะเลาะ (Flat, Chaos) มีความเจ็บปวดทุกข์ใจ painful มีบรรยากาศที่ไม่ปลอดภัย unsafe atmosphere มีการทำร้ายทะเลาะกัน

๒.๓ Family alliances

- Affection ความระลึกถึง มีความรักผูกพัน affiliation มีความใกล้ชิด Collaboration มีความร่วมมือร่วมใจกัน เช่น ช่วยกันจัดงานวาเลนไทน์กัน ไปทำบุญด้วยกัน
- Supportive, respectful มีลักษณะยอมรับนับถือ มีการคำจุนกัน
- Work together ทำงานด้วยกัน สมัคสมานสามัคคีกัน เช่น ทำความสะอาดบ้าน ล้างห้องน้ำด้วยกัน engaged เช่น ทำครัวร่วมกัน จัดโต๊ะด้วยกัน ทำบางอย่างร่วมมือกัน
- การมี Reasonable demand and responses การตอบสนองกับคนอื่นอย่างมีเหตุผล
- ในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้ดีเช่น Unreasonable demand เรียกร้องจะกินไปปลาการ์เวียก็อาจถูกตอบสนองในทางลบ แต่หากมี reasonable responsive ด้วยการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องว่าไม่ใช่วิสัยที่ครอบครัวของเราจะกินในชีวิตประจำวันก็จะมีปัญหา

๒.๔ Family identity

- self-aware การตระหนักรู้ตนเอง
- self-assertive การยืนยันสิทธิตนเอง
- reasonable closeness / involvement มีความใกล้ชิด มีความสมเหตุผล มีการรวมกัน
- clear parent / child distinctions แสดงบทบาทหน้าที่ชัดเจน รู้ความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
- ในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้ดี เช่น รู้สึกต่อตนเองไม่ดี (Poor sense of self) ไม่สามารถรักษาสิทธิของตนได้ (lack of self assertiveness) มีการเข้าไปยุ่งมากเกินไป หรือมีการแยกตนเอง (over-involvement or isolation) แข็งกระด้าง ไม่สามารถปรับบทบาท หรือมีการสลับบทบาท (rigid or confused roles, reversal of roles)

ตัวอย่างของครอบครัวที่มีความยากลำบากในการทำหน้าที่ของครอบครัว

หากมีสถานะที่ไม่เป็นไปตามลักษณะของครอบครัวโดยปกติตามประเด็นข้างต้น ต้องมีการค้นหาสาเหตุจากนั้น ประเมินความต้องการการรับบริการของเด็กและครอบครัว แล้ววินิจฉัยด้วยว่าสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงได้หรือไม่ ควรมีแผนปฏิบัติการใดที่จะทำให้เด็กผู้นี้ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำและมีความปลอดภัย (ไม่ถูกรุ้ทำทารุณกรรมหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ) ทั้งหมดนี้ต้องบันทึกไว้ใน Case profile

แผนปฏิบัติการ ๒ แบบ

- ๑) ทำในทีม CPCR ในงานประจำวันหรือในเรื่องเฉพาะหน้า
- ๒) ทำขยายกับทีมภายนอก เช่น ทีมจิตเวชหรืออัยการ นักกฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์จากภายนอก มาร่วมทีม

เมื่อประชุมแล้วจะมีการวางแผนการให้บริการร่วมกัน หลักการสำคัญของการให้บริการไม่ได้อยู่ที่สถานแรกรับ เพราะสถานแรกรับมีภารกิจหลัก ในการสืบเสาะพินิจและกำหนดวินิจฉัยวิธีการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพ (การให้บริการแก่เด็กและครอบครัว) ให้เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย เนื่องจากมีเงื่อนไขจำกัด จึงต้องได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด ถูกต้องที่สุด เพื่อประเมินความต้องการได้ถูกต้อง บ้านแรกรับจะต้องเตรียมความพร้อมเด็กก่อนส่งตัวออกจากแรกรับไปยังแหล่งรองรับเด็กที่เหมาะสม เช่น ครอบครัวทดแทนที่จะต้องดูแลปกครองและอุปการะเลี้ยงดูเด็กอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนา Case profile การนำข้อเท็จจริงมาบันทึกไม่ได้ทำโดยคน ๆ เดียว (ให้หัวหน้ามอบหมายบันทึกของคนที่ตนเกี่ยวข้อง เช่น นักจิตวิทยาติดต่อกับหมอ สรุปประเด็นสำคัญโดยมีการอ้างอิงเอกสาร เช่น บันทึกการประชุมทีมสหวิชาชีพ ใน profile จะเขียนว่ามีวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ และเขียนว่าตามรายละเอียดเอกสารแนบเอกสารโดยระบุหมายเลขที่ไว้ให้สามารถตรวจสอบ ดังนั้น หากทุกคนที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับมอบหมายให้รับช่วงความรับผิดชอบ จะไม่มีปัญหาในการรับมอบ การรับมอบต้องมีการประชุมพูดคุยถึงรายละเอียดที่มาที่ไปว่าทำไมเด็กต้องมาอยู่ในมือ ภารกิจที่จะต้องรับเด็กต่อไปคืออะไร (ภารกิจหลักแรกรับ คือ รายละเอียดแผนงานว่าเด็กจะต้องรับบริการอะไร ไปไหน เงื่อนไข เงื่อนไขเป็นอย่างไร) ทั้งนี้ คนมารับต้องมีศักยภาพในการตอบโจทย์ที่กล่าวมาข้างต้นด้วย

สถานแรกรับต้องประเมินคนรับก่อน เช่น

๑. เรื่องบำบัดฟื้นฟู จะสามารถปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด อาจไม่ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง แต่ต้องสามารถจัดให้ให้เด็กได้รับบริการต่าง ๆ ตามแผน
๒. ความสามารถในการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการต่างๆตามวัยของเด็ก
๓. ความสามารถในการช่วยเหลือแนะแนวทางชีวิตให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมแวดล้อมได้ เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป

ภารกิจแรกรับสิ้นสุดเมื่อได้ส่งต่อความรับผิดชอบแล้ว การสิ้นสุดภารกิจต้องนัดผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดมาประชุมทำ Case conference ผู้ส่งเด็กมาให้สถานแรกรับ คือ case manager ต้องรู้เส้นทางของเด็กแต่ละจุดว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ต้องมั่นใจว่าผู้รับเด็กไปจะไม่ส่งเด็กย้อนกลับมาอีก งานแรกเป็นการกำหนดจุดเปลี่ยนแปลงชีวิตของเด็ก (turning point) ที่สำคัญ คือ การที่เด็กมาอยู่กับเราก็นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนครั้งหนึ่งในชีวิตของเด็กอยู่แล้ว ครั้งต่อไปคือการส่งตัวเด็กออกไปยังแหล่งรองรับต่าง ๆ หากเด็กหลายคนที่ออกไปมีชีวิตที่เสียหายกลับมา เท่ากับเปลี่ยนแปลงให้ชีวิตเด็กตกต่ำลง จึงต้องมีความละเอียดรอบคอบรัดกุม ตามหลักวิชาการข้างต้น

การทำ Case profile ของฝ่ายต่าง ๆ

ฝ่ายคุ้มครอง

การทำ Case profile ของฝ่ายคุ้มครอง คือ การทำให้เห็นภาพรวมก่อนเด็กจะย้ายไปจุดอื่น ทั้งนี้ภารกิจหลักของทีมคือ การมองภาพรวมโดยให้ความสำคัญต่อจุดเปลี่ยน กรณีตัวอย่างของบ้านพักพิง จากการพาเด็กไปให้ปากคำ จะเห็นถึงความสำคัญในการมีความสัมพันธ์กับเด็ก ฝ่ายคุ้มครองต้องหาแหล่งรองรับ โดยอยู่บนพื้นฐานของ “การจัดหาแหล่งรองรับ ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กหรือเป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กในขณะนั้น”

บ้านแรกรับ

จากการทบทวนการทำงานกับบ้านแรกรับ หากเป็นจุดเปลี่ยนที่ผิด เราต้องมาทบทวน เรามีข้อจำกัดซึ่งได้แก้ไขโดยการจัดหาอาสาสมัครมาช่วยเหลือ ถ้าบ้านบ้านแรกรับมีการประเมินที่สมบูรณ์ เด็กที่ผ่านกระบวนการนี้จะได้รับบริการที่ดี Case ของฝ่ายคุ้มครองมักเป็น case ที่หนัก แต่เข้าบ้านเราไม่ได้ ก็จะไม่ได้รับการประเมิน การที่เด็กต้องไปอยู่กับญาติ ทำให้ไม่สามารถได้ข้อเท็จจริงบางอย่าง แต่ถ้าเด็กสามารถเข้าบ้านแรกรับได้ก็จะมี การประเมินที่สมบูรณ์ เด็กที่เข้าบ้านอนุรักษ เราก็คงต้องดูว่าเป็นประเด็นไหน บางรายอาจจะอยู่กับที่อื่นได้ สายตาคนอื่นมองเราเป็นมืออาชีพ เด็กที่อยู่ที่นี่ต้องเป็นเด็กที่หนักมาก แต่ตามความเป็นจริงอาจจะเหมาะสมสำหรับจุดอื่นมากกว่า

บ้านอนุรักษ

Case profile ต้องมีข้อเสนอแนะให้สถานอื่น และต้องให้รายละเอียดด้วย เช่น เด็กถูกข่มขืนกระทำชำเราโดยพ่อ ทุกคนปกป้องพ่อ เด็กต้องมีครอบครัวทดแทน แม้เด็กอยู่สถานสงเคราะห์ก็ต้องตัดการติดต่อหรือควบคุมการเยี่ยมอย่างใกล้ชิดไม่ให้ใครสามารถเข้าไปแทรกแซง ชักจูงหรือข่มขู่เด็ก เด็กที่มีปัญหาทางจิตใจ คุมอารมณ์ไม่ได้ สถานรองรับต้องเล็งวิธีพูดที่อาจไปตำหนิหรือวิจารณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็ก ต้องมีวิธีการบางอย่าง เช่น เบี่ยงเบนความสนใจ งดเว้นคำพูดหรือการกระทำใดที่จะไปกระทบอารมณ์

เด็กที่เสพติดทางเพศที่ส่งไปอยู่สถานอื่น ต้องมีกิจกรรมหรือแผนบำบัดแบบครบวงจร เช่น กินยา ทำกิจกรรมทดแทนการมีเพศสัมพันธ์แล้วมีความสุข เช่น เดินแอโรบิก เล่นแบดมินตัน วายน้ำ ออกกำลังกาย ติดต่อกันวันละ ๓ - ๔ ชั่วโมง ต้องมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ร้องเพลงคาราโอเกะ ฟ้อนรำ เดินรำ วาดภาพ เล่นดนตรี แต่ต้องระวังปัจจัยกระตุ้นอารมณ์เพศ เลี่ยงสื่อลามก กำหนดขอบเขตความสัมพันธ์ทางกาย ไม่ให้สัมผัสร่างกาย หรืออยู่ใกล้ชิดกับเพศตรงข้ามจนได้กลิ่นกายซึ่งกันและกัน ไม่อยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้าม ไม่พัฒนาความสัมพันธ์ทางจิตใจด้านชู้สาวกับใคร คนทั่วไปบอกว่าอย่าไปคุยกับผู้ชาย งานเราคือทำให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ตั้งคำถามกับตนเอง รู้เท่าทันตนเอง จึงมีภูมิคุ้มกันสามารถดูแลปกป้องตนเองได้ แม้ว่าเราไม่ได้อยู่ใกล้ตัวเด็ก ทำให้เด็กมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสมกับเพศตรงข้าม เช่น เพื่อนชายจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรไม่ไปเที่ยวลำพังสองต่อสองกับเพื่อนชาย ไม่เข้าไปใกล้ชิดทางกายเช่นนั่งเก้าอี้ดูภาพยนตร์สำหรับคู่รักกับเพื่อนชาย ถ้ามีคนเอาดอกไม้มาให้ต้องบอกอย่างตรงไปตรงมาว่าเราไม่ได้ต้องการคบหากับเขาเชิงชู้สาว

ประเมินผลสำเร็จ

การประเมินความสำเร็จของการบำบัดได้อย่างแท้จริง เราพูดได้แต่ว่าดีขึ้น เพราะเราเห็นพฤติกรรมดีขึ้น แต่ไม่รู้ว่าเขาจะอยู่ในสังคมในชีวิตจริง เราควรจะมีเส้นแบ่งอย่างไร ช่วงไหนอยู่กับเราได้ เราต้องสร้างเกณฑ์วัดความสำเร็จของการบำบัดฟื้นฟูทำให้ผู้รักสามารถคืนเด็กสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม แม้ว่าจะไม่หายขาดแต่สังคมแวดล้อมเด็กต้องสามารถรับไปทำต่อข้างนอกได้ เช่น เคสของการฟิวยังออกไปข้างนอกไม่ได้ แต่เป้าหมาย Goal ที่ทำให้การฟิวสามารถออกไปใช้ชีวิตเช่นเด็กปกติคืออะไร เราต้องมีจุดวัด เปรียบเหมือนการป็นยอดเขา เช่นตอนนี้การฟิวอยู่ตรงไหนของภูเขา ที่เหลือต้องทำนานเท่าไร ทำอะไรให้สอดคล้องกับ case profile เพื่อประเมินได้เที่ยงตรงว่าความก้าวหน้าอยู่ที่ไหน การบอกว่าเด็กดีขึ้นหมายถึงอะไร ต้องปฏิบัติภารกิจอีกเท่าไร ต้องพัฒนากี่ปี ทำอย่างไร ต้องไปแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและความเห็นทางวิชาชีพกับทีมสหวิชาชีพที่โรงพยาบาล ถ้าเราไม่มีแผนนี้เราจะกลายเป็นเพียงสถานสงเคราะห์ที่มีการบำบัดฟื้นฟู

อ.สรรพลสิทธิ์ : เคสของการฟิวยังไม่มีเป้าหมายสูงสุดแค่ไหน ไม่รู้ว่าหายถึงระดับไหน ที่ก้าวหน้าแค่ไหน ใกล้เคียงสูงสุด เด็กรายนี้เป้าหมายอาจจะต้องอยู่ต่อ ยอมรับการกินยา ยอมรับคนเตือนที่ทำให้หายโกรธน้อยลง อาจต้องไปดูว่ามีครอบครัวทดแทนที่เป็นแบบนี้หรือไม่ แต่ปัจจุบันเด็กไม่มีเป้าหมายไว้ ทำให้ไม่รู้ว่าเป้าหมายคืออะไร ถ้ามีเป้าหมายก็จะสามารถกำหนดเป้าได้ ซึ่งจากที่คุยกับแพทย์ยังไม่ได้มีการกำหนด

ตัวอย่าง การฟิว มีปัญหาเรื่องอารมณ์ คนที่ดูแลต้องได้รับคำแนะนำว่าเมื่อเกิดอารมณ์ เขาควรทำอย่างไรกับเด็ก เด็กยังมีปัญหาเรื่องสมอง แม้ว่าจะรักษาไม่หาย แต่หากอยู่ในระดับที่เจ้าตัวยอมรับ ร่วมมือกินยา คนนอกจะสามารถรับเด็กไปดูแลได้

เด็กทุกรายไม่ได้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนไว้ เราจึงไม่เห็นเส้นชัย ถ้าเราตั้งเส้นชัยแล้วเราสามารถทำได้ เช่น นักกีฬาทำลายสถิติได้เพราะมีการตั้งเป้าหมายด้วยการศึกษาจากวิทยาศาสตร์การกีฬา งานของเราที่ทำอยู่ยากกว่า ตัวอย่างคือ กรณีหมอผ่าตัดรักษาผู้ป่วย พบว่า ร้อยละ ๕๐ ไม่มีปัญหาในขณะที่ผ่าตัด แต่ไปติดเชื้อเสียชีวิตเมื่อออกจากห้องผ่าตัด ซึ่งมีการค้นพบว่า ระบบการเคลื่อนย้ายและดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดเสร็จไม่มีกฎเกณฑ์ความปลอดภัย เขาจึงนำทีมรถแข่งมาช่วยเสนอแนะปรับปรุงระบบการผ่าตัดและดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัด ตอนนี้คนไข้เสียชีวิตลดลงเหลือเพียง ร้อยละ ๑๐ ด้วยการดูว่า คนเข็นรถผู้ป่วยต้องทำความสะอาดมือเพียง และลดช่วงเวลานอนย้ายให้สั้นที่สุด ทีมรถแข่งสามารถเปลี่ยนยาง ๔ เส้น ภายใน ๕ วินาที การจัดวางระบบและการวางแผนที่ชัดเจน ด้วยการทำ case profile เป็นการบันทึกการปฏิบัติงานหักเหชีวิตเด็กที่เปลี่ยนไป

๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

ภาคผนวก ๓
แบบฟอร์มและแบบบันทึก

ภาคผนวก ๓ ก แบบรายงานตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙ ของศูนย์พิ้งได้^๑

แบบรายงานตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙

วันที่ .....เดือน.....พ.ศ. .... ทะเบียนการรับรายงาน เลขที่.....

๑. ชื่อผู้รับแจ้ง.....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน ..... โทรศัพท์.....

๒. ชื่อ-นามสกุลผู้แจ้ง.....เพศ.....อาชีพ.....เกี่ยวข้องกับ.....

๓. ที่อยู่/ ที่ติดต่อของผู้แจ้ง..... โทรศัพท์.....

๔. เด็กที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ

ชื่อ-นามสกุล.....ชื่อเล่น.....วันเดือนปีเกิด โดยประมาณ.....

เพศ..... สัญชาติ..... เชื้อชาติ..... ศาสนา.....

๕. กำลังศึกษาอยู่ชั้น..... ชื่อ โรงเรียน..... ที่ตั้ง.....

๖. บิดาชื่อ..... อาชีพ.....

๗. มารดาชื่อ..... อาชีพ.....

๘. ผู้ปกครองเด็ก ชื่อ..... อาชีพ.....

๙. ที่อยู่ของเด็กและครอบครัว (ตามแผนที่แนบท้าย).....

..... โทรศัพท์.....

๑๐. ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่เด็กควรได้รับความช่วยเหลือ คนแรก และคนอื่นๆ มาจนถึงหน่วยงาน

คนแรกชื่อ-สกุล.....เกี่ยวข้องกับ.....

คนที่สอง ชื่อ-สกุล.....เกี่ยวข้องกับ.....

คนที่สาม ชื่อ-สกุล.....เกี่ยวข้องกับ.....

๑๑. ทราบได้อย่างไรว่าเด็กควรจะได้รับช่วยเหลือ

.....

.....

.....

๑๒. สภาพเหตุการณ์ที่เด็กต้องได้รับความช่วยเหลือ

.....

.....

.....

๑๓. สถานที่เกิดเหตุหรือจุดที่เกิดเหตุ และ สภาพแวดล้อมที่เกิดเหตุ .....

.....

.....

.....

^๑แนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัวที่ถูกกระทำรุนแรง, จัดทำโดย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (กันยายน ๒๕๕๒) หน้า ๑๒๒ - ๑๒๓

๑๔. พยานหลักฐานที่สามารถหาได้ขั้นต้น (ถ้ามี)

.....
.....

๑๕. บุคคลที่น่าเชื่อว่าเลี้ยงดูเด็ก โดยมีขอบ/ กระทำทารุณกรรมเด็ก

ชื่อ-สกุล ..... ที่อยู่ .....

.....เกี่ยวข้องกับเด็กอย่างไร .....

๑๖. สภาพร่างกายเด็ก

.....
.....
.....

๑๗. สภาพจิตใจเด็ก

.....
.....
.....

แผนที่ ที่อยู่เด็กและครอบครัว

ภาคผนวก ๓ ข แบบหนังสือแจ้งเหตุในการแยกตัวเด็ก

หนังสือแจ้งเหตุในการแยกเด็กออกจากครอบครัวเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
ตาม ข้อ ๗ ของระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ
ว่าด้วย วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกละเมิดโดยมิชอบ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๒

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง แจ้งเหตุในการแยกตัวเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
เรียน .....(ผู้ปกครองเด็ก)

ข้าพเจ้า (นาย/ นาง/ นางสาว)..... อายุ..... ปี ในฐานะเป็น
พนักงานเจ้าหน้าที่สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ หมายเลขทะเบียน.....
เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ..... ออกให้โดย.....ขอแจ้งให้ทราบ
ว่าโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ขณะนี้ เด็กชาย/เด็กหญิง
..... อายุ..... ปี อยู่ภายใต้การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตาม
มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

โดยมีสาเหตุมาจาก

1. เด็กมีอาการบาดเจ็บดังรายละเอียด คือ .....
และ/หรือ มีอาการเจ็บป่วย คือ.....
โดยแพทย์หรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องวินิจฉัยแล้วว่า เป็นผลจากการกระทำของบุคคล และ
2. ผู้ดูแล/ผู้ปกครองไม่สามารถอธิบายหรือชี้แจงได้ว่า เหตุใดจึงไม่อาจคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ใน
ความปกครองดูแลของตน มิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ดังที่บัญญัติไว้
ในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

(ลงชื่อ)..... พนักงานเจ้าหน้าที่
สงเคราะห์/คุ้มครองเด็ก
(.....)
.....

(ลงชื่อ)..... ผู้ปกครองเด็ก
(.....)
.....

ภาคผนวก ๓ ค แบบพิมพ์คำร้องขอขยายระยะเวลาสืบเสาะและพินิจ

(ตัวอย่างคำร้องขอขยายระยะเวลาสืบเสาะและพินิจ)

คำร้อง ขอขยายระยะเวลา
สืบเสาะและพินิจเด็ก
ตามพ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ

คดีหมายเลขคำที่ คค.../๒๕.....
คดีหมายเลขแดงที่ คค.../๒๕.....

เรียกไตสวน
ผู้พิพากษา
.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

พนักงานเจ้าหน้าที่..... ผู้ร้อง

ระหว่าง

..... ผู้คัดค้าน (ถ้ามี)

ข้าพเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก/พนักงานอัยการขอยื่นคำ
ร้องมีข้อความจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....เวลา..... น. พนักงาน
เจ้าหน้าที่/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๒๔ ได้รับตัว (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/
นางสาว).....พิจารณาแล้ว เห็นควรสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับตัวเด็กและ
ครอบครัวเพื่อดำเนินการสงเคราะห์/คุ้มครองสวัสดิภาพ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ

ข้อ ๒. บัดนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ได้ทำการสืบเสาะ
และพินิจ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นางสาว).....มาจะครบ ๗ วัน ใน
วันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... แต่การสืบเสาะและพินิจ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์
เนื่องจาก.....จึงจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก
ขอให้ศาลได้โปรดอนุญาต ขยายระยะเวลาการสืบเสาะและพินิจออกไปอีกมีกำหนด.... วัน
นับตั้งแต่วันที่ ....เดือน.....พ.ศ.....ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ขอประทานศาลได้โปรดพิจารณาตามคำร้องขอนี้ด้วย

ควรสมควรแล้วแต่จะ โปรด

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง

คำร้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....พนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ผู้เรียงพิมพ์

(ลงชื่อ).....ผู้เรียงพิมพ์

ภาคผนวก ๓ ง แบบบันทึกรายงานการมอบตัวเด็ก

หนังสือมอบเด็กซึ่งได้รับการสงเคราะห์/คุ้มครองสวัสดิภาพให้ครอบครัวอุปถัมภ์/
สถานรับเลี้ยงเด็ก/สถานแรกรับ/สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ/สถานพัฒนาและฟื้นฟู
ตาม ข้อ ๘ ของระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ
ว่าด้วย วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกละเมิด (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๒

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง มอบเด็กซึ่งต้องได้รับการสงเคราะห์/คุ้มครองสวัสดิภาพ
เรียน ผู้ปกครองสวัสดิภาพ สถานแรกรับ/สงเคราะห์/สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ/
สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก/ผู้ปกครองครอบครัวอุปถัมภ์
ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....อายุ.....ปี
สังกัดหน่วยงาน.....
ปฏิบัติงานในตำแหน่ง.....
บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่สงเคราะห์และสวัสดิภาพเด็ก หมายเลขทะเบียน.....
ออกให้โดย.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....มีความประสงค์จะมอบ
เด็กชาย/เด็กหญิง.....อายุ.....ปี เข้ารับการสงเคราะห์/
คุ้มครองสวัสดิภาพ โดยมอบให้แก่

- ผู้ปกครองครอบครัวอุปถัมภ์.....
 เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก (ระบุชื่อ).....
 ผู้ปกครองสวัสดิภาพ สถานแรกรับ (ระบุชื่อ).....
 ผู้ปกครองสวัสดิภาพ สถานสงเคราะห์ (ระบุชื่อ).....
 ผู้ปกครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู (ระบุชื่อ).....
 ผู้มีอำนาจการบริหารของสถานที่ทางศาสนา (ระบุชื่อ).....

รายละเอียดของข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดเงื่อนไข ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปให้การ
สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่

- ผู้ปกครองตกอยู่ในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กได้คือ.....
- ผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโต
พัฒนาการของเด็กคือ.....

- ให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก คือ.....
- ป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตรายหรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมคือ.....

ประวัติของเด็กและครอบครัว

.....
.....
.....

สาเหตุที่ส่งเด็กมารับการสงเคราะห์/คุ้มครองสวัสดิภาพที่นี้ เพราะ .....
.....(แสดงเหตุผลที่ไม่อาจสงเคราะห์ หรือ
คุ้มครองสวัสดิภาพด้วยวิธีการอื่น/ส่งไปที่อื่นๆ) โดยส่งมาตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา.....
..... และ นอกเหนือจากการอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามมาตรา
๒๓ แล้ว ยังมีประเด็นที่ต้องการให้บริการเด็กเพิ่มเติม คือ

๑. ....
๒. ....
๓. ....

โดยมีกำหนดเวลา ..... วัน/เดือน/ปี โดยเริ่มแต่วันที่ ..... ทั้งนี้จะ
ครบกำหนดในวันที่ .....

(ลงชื่อ) ..... พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสงเคราะห์/
คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ผู้ส่งมอบเด็ก
(.....)

(ลงชื่อ) ..... ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพสถาน (ระบุชื่อ).....
/เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก/ ผู้ปกครองครอบครัวอุปถัมภ์
ผู้รับมอบเด็ก
(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน
(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน
(.....)

ภาคผนวก ๓จ หนังสือให้ความยินยอมและมอบอำนาจในการสงเคราะห์เด็ก

(พ.ม.๑)

หนังสือให้ความยินยอมและมอบอำนาจในการสงเคราะห์เด็ก

เขียนที่.....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

๑. ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ..... อายุ ..... ปี เชื้อชาติ ..... สัญชาติ ..... ศาสนา ..... อาชีพ ..... รายได้ ..... บาท/วัน/เดือน ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ ..... หมายเลขโทรศัพท์ ..... บัตรประจำตัวประชาชน/บัตรอื่น ๆ ระบุ ..... เลขที่ ..... ออกให้โดย ..... เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้าเกี่ยวข้องกับ

 มารดา บิดาที่ไม่ได้จดทะเบียน บิดาจดทะเบียนรับรองบุตร บิดาจดทะเบียนสมรสกับมารดา บิดาตามคำพิพากษา

ของเด็กชาย/เด็กหญิง .....

๒. ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ..... อายุ ..... ปี เชื้อชาติ ..... สัญชาติ ..... ศาสนา ..... อาชีพ ..... รายได้ ..... บาท/วัน/เดือน ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ ..... หมายเลขโทรศัพท์ ..... บัตรประจำตัวประชาชน/บัตรอื่น ๆ ระบุ ..... เลขที่ ..... ออกให้โดย ..... เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้าเกี่ยวข้องกับ

 มารดา บิดาที่ไม่ได้จดทะเบียน บิดาจดทะเบียนรับรองบุตร บิดาจดทะเบียนสมรสกับมารดา บิดาตามคำพิพากษา

ของเด็กชาย/เด็กหญิง .....

๓. สถานภาพสมรสระหว่างบิดามารดาเด็ก

 จดทะเบียนสมรส (อยู่ด้วยกัน) จดทะเบียนสมรส (แต่ร้างกันหรือแยกกันอยู่) ไม่ได้จดทะเบียนสมรส (อยู่ด้วยกัน) ไม่ได้จดทะเบียนสมรส (แต่เลิกร้างกัน) จดทะเบียนหย่า ม่าย (คู่สมรสเสียชีวิต) อื่น ๆ ระบุ.....

๔. ข้าพเจ้าไม่สามารถอุปการะเลี้ยง เด็กชาย/เด็กหญิง ..... ได้เนื่องจาก.....จึงมีความประสงค์ขอมอบเด็กให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือสถานสงเคราะห์เด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นผู้ให้การสงเคราะห์อุปการะเลี้ยงดูตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก โดยข้าพเจ้าให้ความยินยอมและมอบอำนาจในการสงเคราะห์และปกครองเด็กดังต่อไปนี้

๔.๑ การส่งเด็กเข้ารับการรักษาพยาบาล บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือกล่อมเกล่าจิตใจโดยใช้หลักศาสนา

๔.๒ การส่งเด็กเข้ารับการศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพตามความเหมาะสม

๔.๓ การส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในครอบครัวอุปถัมภ์

๔.๔ การสงเคราะห์อุปการะเลี้ยงดูและปกครองเด็กในกรณีอื่น ๆ ที่พิจารณาเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่เด็ก

/๕. ข้าพเจ้า...

๕. ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว..... ได้รับการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับ สิทธิของเด็กในการได้รับการสงเคราะห์และสิทธิของผู้ปกครองที่จะร้องขอรับเด็กกลับไปอุปการะเลี้ยงดูและปกครองด้วยตนเองได้ตามมาตรา ๓๓ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ตลอดจนการให้ความยินยอมเพื่อให้เด็กได้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งข้าพเจ้าได้ทราบและเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ดีแล้ว จึงแสดงความประสงค์ไว้อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๕.๑ ขอมอบเด็กให้อยู่ในการสงเคราะห์อุปการะเลี้ยงดู โดยมีกำหนดเวลา และจะรับเด็กกลับไปอุปการะเลี้ยงดูเองเมื่อครบกำหนด

โดยข้าพเจ้าขอมอบเด็กชาย/เด็กหญิง.....

ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเป็นบุตรของข้าพเจ้า ให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือสถานสงเคราะห์เด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชนเป็นผู้ให้การสงเคราะห์อุปการะเลี้ยงดู ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเป็นระยะเวลา.....ปี.....เดือน โดยในระหว่างเวลาดังกล่าวข้าพเจ้าสัญญาว่าจะติดต่อกรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือสถานสงเคราะห์เด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชนเพื่อขอเยี่ยมเยียนเด็กเป็นระยะ ทั้งนี้ หากข้าพเจ้าขาดการติดต่อกับกรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือสถานสงเคราะห์ที่รับเด็กนั้นไว้เป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑ ปี และกรมกิจการเด็กและเยาวชนไม่สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ ถือว่าข้าพเจ้าไม่ประสงค์จะรับเด็กกลับไปอุปการะเลี้ยงดูและได้ทอดทิ้งเด็กไปแล้วตามมาตรา ๑๕๙/๒๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือสถานสงเคราะห์ดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับ เด็กชาย/เด็กหญิง..... เป็นบุตรบุญธรรมแทนข้าพเจ้า รวมถึงให้การอุปการะเด็กได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ

๕.๒ ขอมอบเด็กให้อยู่ในการสงเคราะห์อุปการะเลี้ยงดู และขอมอบอำนาจในการให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแทนข้าพเจ้า

โดยข้าพเจ้าขอมอบ เด็กชาย/เด็กหญิง.....

ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเป็นบุตรของข้าพเจ้า ให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือสถานสงเคราะห์เด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชนเป็นผู้ให้การสงเคราะห์อุปการะเลี้ยงดู ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก โดยไม่ประสงค์จะรับเด็กกลับไปอยู่ในความดูแลของข้าพเจ้าอีก และขอมอบอำนาจให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือสถานสงเคราะห์เด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นผู้ มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับ เด็กชาย/เด็กหญิง..... เป็นบุตรบุญธรรมแทนข้าพเจ้า ตามมาตรา ๑๕๙/๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๖. ในอนาคตหากมีการติดตามประวัติเดิมของเด็ก ข้าพเจ้า

- ยินยอมให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนติดต่อกับข้าพเจ้าได้
- ไม่ยินยอมให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนติดต่อกับข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้ทราบและเข้าใจข้อความข้างต้นทั้งหมดอย่างดีแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานและให้มีผลใช้บังคับ นับแต่วันที่ข้าพเจ้าได้ลงนามในหนังสือฉบับนี้

ลงชื่อ.....มารดาเป็นผู้มอบเด็ก
(.....)

ลงชื่อ.....บิดาเป็นผู้มอบเด็ก
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ..... อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือ
(.....) ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ผู้รับเด็ก/พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับเด็ก

ภาคผนวก ๓ ฉ แบบรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว (คร. ๗)

คร. ๗

แบบรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว

ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....ข้าพเจ้า.....
พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้รับแจ้งจาก
..... พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล.....
/สถานีตำรวจภูธร..... /ศูนย์ปฏิบัติการ.....
/ศาล ..... ให้ทำการประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคู่กรณีในคดีความรุนแรง
ในครอบครัวระหว่าง นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล.....
ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวกับ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....
นามสกุล ..... ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

จึงขอประมวลข้อเท็จจริงดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ข้อมูลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง)..... นามสกุล.....
เกิดวันที่..... เดือน..... พ.ศ. .... อายุ..... ปี สัญชาติ..... เชื้อชาติ..... ศาสนา.....
อาชีพ..... บัตรประจำตัว..... เลขที่..... ออกเมื่อวันที่.....
เดือน..... พ.ศ. .... ออกโดย..... ภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านเลขที่.....
หมู่ที่..... ต.รอก/ชอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ต.รอก/ชอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....

ประวัติครอบครัว (ครอบครัวเดิม ประวัติการมีคู่ครองมาก่อน ความสนิทสนมกับบิดา มารดา พี่น้อง และญาติ) .....

.....
.....
.....

ประวัติการกระทำผิดและอุปนิสัย.....

.....
.....
.....
.....
.....

การศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ สถานะทางเศรษฐกิจ ภาระหนี้สิน สภาพแวดล้อม
ของที่อยู่อาศัย .....

.....
.....
.....
.....

สุขภาพกาย สุขภาพจิต ประวัติการรักษา .....

.....
.....
.....
.....

๓.๒ ข้อมูลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัว

ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง)..... นามสกุล.....
เกิดวันที่..... เดือน..... พ.ศ. .... อายุ..... ปี สัญชาติ..... เชื้อชาติ..... ศาสนา.....
อาชีพ..... บัตรประจำตัว..... เลขที่..... ออกเมื่อวันที่.....
เดือน..... พ.ศ. .... ออกโดย..... กุณิลำเนาตามทะเบียนบ้านเลขที่.....
หมู่ที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....
ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....

ประวัติครอบครัว (ครอบครัวเดิม ประวัติการมีคู่ครองมาก่อน ความสัมพันธ์กับบิดา
มารดา พี่น้อง และญาติ) .....

.....
.....
.....
.....

ประวัติการกระทำผิดและอุปนิสัย.....

.....
.....
.....
.....

การศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ สถานะทางเศรษฐกิจ ภาระหนี้สิน
สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย .....

.....
.....
.....
.....

สุขภาพกาย สุขภาพจิต ประวัติการรักษา .....

.....
.....
.....
.....

๒. พฤติกรรมและรายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ทั้งในอดีตและปัจจุบัน .....

.....
.....
.....
.....

๓. ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว (พฤติการณ์แห่งคดี)

.....
.....
.....
.....

๔. ความเสียหายและผลกระทบจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว .....

.....
.....
.....
.....

๕. การบรรเทาผลร้าย การบรรเทาความเสียหาย (เช่น ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว
ได้ชดเชยค่าเสียหายไปบางส่วนแล้ว ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น
หรือไปยื่นขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) .....

.....
.....
.....
.....

๖. ความต้องการหรือความประสงค์ของคู่กรณีหลังเกิดเหตุ

๖.๑ ความต้องการหรือความประสงค์ของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๑).....

.....

๒).....

.....

๓).....

.....

๖.๒ ความต้องการหรือความประสงค์ของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

๑).....

.....

๒).....

.....

๓).....

.....

๗. ความเห็น

จากการประมวลข้อเท็จจริง เห็นว่า

๑. บัญญัติที่เป็นสาเหตุของการก่อความรุนแรงในครอบครัว

๑.๑ .....

๑.๒ .....

๒. แนวทางแก้ไข

๒.๑ .....

๒.๒ .....

๓. มาตรการคุ้มครองชั่วคราว (ถ้ามีเหตุจำเป็นให้เสนอ)

๓.๑ .....

๓.๒ .....

ลงชื่อ.....ผู้ประมวลข้อเท็จจริง

พนักงานเจ้าหน้าที่

หมายเหตุ : เอกสารนี้เป็นความลับใช้เฉพาะประกอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่
พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาลเท่านั้น ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง
ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ภาคผนวก ๓ ข แบบพิมพ์คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ

แบบพิมพ์คำร้อง (คส.๑)

(คส.๑)

คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ

คดีหมายเลขคำ...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดง...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่..... เดือน..... พุทธศักราช ๒๕.....

คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

ระหว่าง { ..... ผู้ร้อง
 ..... ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง ขอคุ้มครองสวัสดิภาพ

ข้าพเจ้า ..... ผู้ร้อง/ผู้ทำกรณณ์ผู้ร้อง

เชื้อชาติ ..... สัญชาติ ..... อาชีพ .....

เกิดวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... อายุ ..... ปี อยู่บ้านเลขที่ .....

หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....

ใกล้เคียง ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... โทรศัพท์ ..... โทรศัพท์เคลื่อนที่ .....

ขอยื่นคำร้องว่า ..... ผู้ถูกกล่าวหา

เชื้อชาติ ..... สัญชาติ ..... อาชีพ .....

เกิดวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... อายุ ..... ปี อยู่บ้านเลขที่ .....

หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....

ใกล้เคียง ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... โทรศัพท์ ..... โทรศัพท์เคลื่อนที่ .....

ผู้ร้องและผู้ถูกกล่าวหาเกี่ยวข้องกันอย่างไร ใ้ ✓ หน้าข้อความที่ต้องการ

- เป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- ผู้ร้องหรือบุตรได้รับการปฏิบัติโดยมีขอบจากผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

หมายเหตุ ๑. ให้ลงชื่อตัวและชื่อสกุลของตัวความระหว่างบรรทัดผู้ร้องและผู้ถูกกล่าวหา
 ๒. ถ้าเป็นบุคคลอื่นร้องแทน ให้ลงชื่อตัวและชื่อสกุลหรือชื่อองค์กร ในช่อง "ข้าพเจ้า....." และระบุว่าผู้ทำการแทนผู้ร้อง
 ๓. ถ้าเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานอัยการให้ระบุตำแหน่ง ในช่อง "ข้าพเจ้า....." และระบุว่าผู้ทำการแทนผู้ร้อง

ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ .....

.....
.....
.....

ข้อ ๒ .....

.....
.....
.....

คำขอท้ายคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ

ขอศาลออกหมายเรียกตัวผู้ถูกกล่าวหามาได้ส่วนและมีคำสั่งบังคับให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติ

ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ .....

.....
.....
.....

ข้อ ๒ .....

.....
.....
.....

ข้อ ๓ .....

.....
.....
.....

ข้อ ๔ .....

.....
.....
.....

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำร้องมาด้วย ..... ฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่

..... ผู้ร้อง
..... ผู้ทำการแทนผู้ร้อง

คำร้องฉบับนี้ ข้าพเจ้า .....
 นายความใบอนุญาตที่ ..... อยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ .....
 ตรอก/ซอย ..... ถนน ..... ใกล้เคียง .....
 อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... โทรศัพท์ .....
 โทรศัพท์เคลื่อนที่ ..... โทรสาร ..... เป็นผู้เรียง
 ..... ผู้เรียง

คำร้องฉบับนี้ ข้าพเจ้า .....
 อยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....
 ใกล้เคียง ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....
 จังหวัด ..... โทรศัพท์ ..... โทรศัพท์เคลื่อนที่ .....
 โทรสาร ..... เป็นผู้เขียนหรือพิมพ์
 ..... ผู้เขียนหรือพิมพ์

- หมายเหตุ**
๑. กรณีผู้เรียงไม่ใช้ทนายความให้ขีดฆ่าข้อความว่า "ทนายความใบอนุญาตที่" ออก
  ๒. ถ้าเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานอัยการให้ระบุชื่อ สกุล และตำแหน่งในฐานะผู้เรียง

ภาคผนวก ๓ ซ แบบพิมพ์คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉิน

แบบพิมพ์ (คส.๓)

(คส. ๓)
คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ
ในเหตุฉุกเฉิน

คดีหมายเลขดำ ...../๒๕.....
คดีหมายเลขแดง ...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่..... เดือน..... พุทธศักราช ๒๕.....

คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

ระหว่าง { ..... ผู้ร้อง/ ผู้ทำการแทนผู้ร้อง
..... ผู้ถูกกล่าวหา

ข้าพเจ้า .....

เชื้อชาติ ..... สัญชาติ ..... อาชีพ .....

เกิดวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... อายุ ..... ปี อยู่บ้านเลขที่ .....

หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....

ใกล้เคียง ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... โทรศัพท์ ..... โทรศัพท์เคลื่อนที่ .....

ขอยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉิน ใ้ หน้าข้อความที่ต้องการ ดังนี้

ผู้ร้อง / ผู้ทำการแทนผู้ร้องกับผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ผู้ร้องหรือบุตรได้รับการปฏิบัติโดยมิชอบจากผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

อื่น ๆ (ระบุ) .....

.....

ผู้ถูกกล่าวหาหมิ่นพาดพิงกระทำความรุนแรงในครอบครัว / หรือปฏิบัติโดยมิชอบต่อเด็กที่อยู่ในความปกครอง และมีพฤติการณ์น่าจะก่อเหตุดังกล่าวอีก

จึงขอให้ศาลออกนั่งพิจารณาไต่สวนฉุกเฉินและออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินเป็นการด่วน

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำร้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกันมาด้วย ..... ฉบับ
และรอฟังคำสั่งอยู่

..... ผู้ร้อง / ผู้ทำการแทนผู้ร้อง

หมายเหตุ ๑. ให้ลงชื่อตัวและชื่อสกุลของตัวความระหว่างบรรทัดผู้ร้องและผู้ถูกกล่าวหา
๒. ถ้าเป็นบุคคลอื่นร้องแทน ให้ลงชื่อตัวและชื่อสกุลหรือชื่อองค์การ ในช่อง “ข้าพเจ้า.....” และระบุว่า ผู้ทำการแทนผู้ร้อง
๓. ถ้าเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานอัยการให้ระบุตำแหน่ง ในช่อง “ข้าพเจ้า.....” และระบุว่า ผู้ทำการแทนผู้ร้อง

คำร้องฉบับนี้ ข้าพเจ้า .....
 หมายความว่าใบอนุญาตที่ ..... อยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ .....
 ตรอก/ซอย ..... ถนน ..... ใกล้เคียง .....
 อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... โทรศัพท์ .....
 โทรศัพท์เคลื่อนที่ ..... โทรสาร ..... เป็นผู้เรียง
 ..... ผู้เรียง

คำร้องฉบับนี้ ข้าพเจ้า .....
 อยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....
 ใกล้เคียง ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....
 จังหวัด ..... โทรศัพท์ ..... โทรศัพท์เคลื่อนที่ .....
 โทรสาร ..... เป็นผู้เขียนหรือพิมพ์
 ..... ผู้เขียนหรือพิมพ์

หมายเหตุ ๑. กรณีผู้เรียงไม่ใช้หมายความว่าให้ขีดฆ่าข้อความว่า "หมายความว่าใบอนุญาตที่" ออก
 ๒. ถ้าเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานอัยการให้ระบุชื่อ สกุล และตำแหน่งในฐานผู้เรียง

ภาคผนวก ๓ ณ หนังสือสัญญาประกันทัศนคติบน ตามมาตรา ๓๙

หนังสือสัญญาประกันทัศนคติบนตามมาตรา ๓๙

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....

เชื้อชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....หมายเลขโทรศัพท์.....

บัตรประจำตัวประชาชน/บัตรประจำตัวข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/บัตรอื่นๆ ระบุ.....

เลขที่.....ออกให้ที่.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกี่ยวข้องกับ.....ของเด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นางสาว.....อายุ.....

ขอให้สัญญาไว้ต่อ.....ว่าข้าพเจ้าจะปกครองดูแลเด็กชาย/

เด็กหญิง/นาย/นางสาว.....ซึ่งเป็น.....ของข้าพเจ้างดต่อไปนี้

๑. ไม่ปล่อยให้มีความประพฤติเสียหายเป็นเด็กเสี่ยงต่อการกระทำความผิด
๒. ....
๓. ....
๔. ....
๕. ....
๖. ....

ภายในระยะเวลา.....ปี นับแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เป็นต้นไป

หากข้าพเจ้าประพฤติฝ่าฝืนหรือผิดสัญญาข้างต้น ถือว่าข้าพเจ้าได้กระทำการอันมีลักษณะ

เป็นการเล็งดู โดยมีขอบแก่เด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก และยินยอมให้รับเงินประกัน จำนวน

.....บาทที่ข้าพเจ้าได้นำมาวางประกันไว้ต่อ.....ผู้มีอำนาจตามมาตรการ

๓๙ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับสัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

unicef
for every child

กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๖๑๘/๑ ถนนนิคมมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๒๕๕ ๕๘๕๐-๗, ๐ ๒๕๕๕ ๙๑๑๖-๗